1021

KOVÁCS PÉTER

„Nyolcak és aktivisták"

1965 tavaszán *„A századforduló művészete"* címmel nyílt kiállítás a székesfehérvári Csók István Képtárban. Októberben pedig már a *Nyolcak és aktivisták* tárlatát láthattuk. Mindkét kiállítás egy négy évre tervezett sorozat része volt, melynek az a célja, hogy bemutassa a 20. század magyar művészetét.

A sorozat első kiállításának nem egyetlen iskola, vagy irányzat, hanem a századforduló lehetőleg minden művészeti jelenségének „komplex" bemutatása volt a feladata. Így kaptak a termekben helyet a kor iparművészeinek munkái is, így kerültek a vitrinekbe a századforduló könyvei és folyóiratai, s ezért láthattuk a nagybányai művészek mellett az akadémizmus, a Munkácsy-követők, vagy akár az olyan egyéni úton haladók műveit is, mint Csontváry vagy Mednyánszky. A válogatás sokfélesége után a meglepetést a kiállítás egysége hozta. Amit már régen emlegetünk, az most nyilvánvalóvá vált, a századforduló egyetlen művésze sem tudta megkerülni a szecessziót. Ez a tény, ez a felismerés is arra kell ösztönözze a művészettörténet képviselőit, hogy komolyabban foglalkozzanak ezzel a ma még sokszor pejoratív értelemben használt szecesszió kifejezéssel, annak a művekben tükröződő szellemi, gondolati tartalmával. Egyre inkább meggyőződésemmé válik, hogy a szecesszió sokkal több annál, mint amit eddig tartottunk róla, s hatása, szerepe mutatkozik napjaink művészetében is. Ha egyszer lehántjuk a fogalomról a megszokás és a pontatlan szóhasználat ragadványait, rá fogunk jönni talán, hogy a 20. század valóban sokirányú, nem egyszer ellentétes irányú művészeti törekvései között ez a valami tesz rendet, ez a valami foglalja korunk művészetét is egységbe.

A második kiállítás, a Nyolcak és aktivisták tárlata még csak megerősítette ezt a meggyőződésünket. A Nyolcak megjelenése a magyar művészetben forradalmat jelentett. Olyan forradalmat, amely látszólag mindent megtagadott, ami addig történt, hogy teljesen új alapokra helyezze a fejlődést. A látszólag kifejezést azért használjuk, mert korai képeiken egészen leplezetlenül, de legérettebb alkotásaikban is újra és újra megjelenik a szecesszió bélyege. Formailag, a külső megjelenésben ez legnyilvánvalóbb *Kernstok*nál, de szellemi jelenlétét nem lehet letagadni még *Tihanyi* és *Berény Róbert* expresszív fogalmazású portréinál sem. Még nyilvánvalóbbá válik a szecesszióval való kapcsolatuk, ha nem egyenként, hanem valóban mint csoportot figyeljük őket. A művekben jelentkező, a művekben megfogalmazott programjuk – különösen, ha összevetjük a kor irodalmi és zenei megnyilvánulásaival, ahol ez sokkal észrevehetőbb – elválaszthatatlan ettől a fogalomtól. Ahogy akár Bartók a Kékszakállú herceg várában, vagy Ady költészetében új szimbólumrendszer megteremtésére törekszik, úgy hoznak létre a Nyolcak is egy sajátosan festői világot, amelyben a szigorú kompozíciós rend nem csupán a formának a megnyilvánulása, hanem eszköz arra, hogy a valóságról, a látványról valami többet, valami lényegit mondjanak el. *Pór Bertalan* nagyméretű vásznai már címükkel is ezt bizonyítják: „Vágyódás tiszta szerelemre", „Hegyi beszéd", – de hogy talán távolabbi példákat is hozzunk: művészetükben jelképpé válik az önarckép is *(Tihanyi Lajos, Czigány Dezső)*, s a tájkép, sőt az akt is. Mindezeken túlmenően, a szecesszió talajából nő ki törekvésük az új monumentális freskófestés megteremtésére is. A freskó pedig, amely

(A szerzők érdekképviselete tudni akarta, hogy milyen magyar művek születtek az emigráció idején, és itthon maradt tagjai közül hányan írtak névtelenül, illetve mások nevében darabokat?)

Földes Imre nem volt emigrációban, és nem írt névtelenül, de azért érdekes volt az a lista, amelyen életművét feltüntette. Nem kevesebbet, mint négy ívet kellett kitöltenie, mert – ha háromfelvonásos színműveit, egyfelvonásosait, operett-librettóit, operaszövegét, filmszcenáriumait, regényét, novelláit, karcolatait felsorolta – legalább 150 mű fűződött nevéhez.

A császár katonái, a *Hivatalnok urak*, a *Grün Lili*, *A lányom hozománya 500 millió*, a *Nincs tovább*, a *Kuruzsló*, a *Terike*, a *Pántlika*. *A világ könyvelője* és az *Ifj. Horváth Pál* került jogos büszkeséggel a lista élére. Legvégén tüntette fel a két „melléfogás"-át. (A *Tüzek az éjszakában* és *Az égő város* nem is volt méltó irredenta beütéseivel Földes Imréhez.)

Néhány színdarabja külföldön szintén sikert ért el. A *Lili Grün*-t a bécsi Theater in der Josefstadt, a *Paul Horváth jun.*-t az Akademietheater mutatta be.

A *Kuruzsló*-t előbb néma filmként, később német és amerikai hangos filmként is előadták.

Operett-szövegei közül Ábrahám Pál zenéjével került színre a világ minden táján a *Viktória*, a *Bál a Savoyban* és a *Hawai rózsája*. Ebben a műfajban kiemelkedőt írt még *Az ezüst-sirály*-lyal, az *Olimpia hercegnő*-vel, a *Júliá*-val, a *Fehér hattyú*-val és *A szerelmes királynő*-vel.

Jól mondta a fia: a prózai színpadokról gyakran hirdetett komoly társadalmi problémákat, és a zenés színpadon mindig elhallgatta ezeket a kérdéseket.

Az ezüstsirály könyvalakban is megjelent. Előszavában Földes Imre megírta, hogy a szöveg Kálmán Imre unszolására készült. De az operett-király éppen három operett muzsikáján dolgozott, és Földes Imre művét csak negyediknek vette volna elő. Ezért azután Buttykay Ákosnak nyújtotta át a szöveget, és ezzel már operett-primadonnát is szerződtetett: teljesen „összeházasodva" a zenével. Buttykay Ákosné Kosáry Emmi – aki énekelni, játszani, táncolni egyformán tudott, és a budapesti közönség egyik kedvence volt – lett a főszereplő. Mellette – mint mindig – Király Ernő játszotta a bonviván-szerepet.

Az előszóban Földes Imre ezeket írta: „Operettben szokatlanul szép verseket fog e könyvben találni az olvasó. E költeményeket nem én írtam. Szavam köt, – kilétét nem fedhetem fel. De érzem, meg kell mondanom: a verseket nem én írtam, hanem – ő..."

1920-ban el kellett titkolni, de ma már meg lehet mondani, hogy a verseket Gábor Andor költötte, akivel Földes Imre Bécsben találkozott, amikor meglátogatta Kálmán Imrét. Gábor Andor a fehérterror elől menekült az osztrák fővárosba, és ott az antifasiszta magyar sajtó legharcosabb publicistájaként ostorozta Horthy-Magyarországot. De közben időt szakított arra is, hogy *Az ezüstsirály*-hoz verseket írjon. *Az ezüstsirály*-t 1920. február 6-án mutatták be a Városi Színházban.

Földes Imre nem érte meg a *Hivatalnok urak* 1959-es felújítását. Egy évvel hamarabb költözött el az élők sorából. Nem tudta túlélni felesége halálát. Egy héttel felesége távozása után szívasztma-rohamot kapott. Kórházba vitték. Ott halt meg hat hónappal később.

Gyermekei beleépítették sírkövébe azt az ezüst írótollat, amelyet édesanyjuk még menyasszony-korában ajándékozott édesapjuknak.

monumentális művészet, már társadalmi kérdés, s megnyitja az utat a „közösségi művészet" felé, amelynek igazi apostolai az aktivisták lettek. Nem véletlen az sem, hogy a két csoport éppen 1919-ben és a plakát műfajában talált nemcsak egymásra, hanem kifejezési módjának is legadekvátabb megvalósítási lehetőségére.

Ha a Nyolcak művészetének forrását keressük, azt egyértelműleg Cézanne-nál találjuk meg. Képeiken az ember, a táj elemei, vagy a tárgyak többé nem a látvány esetlenségével jelennek meg. Festészetük meghatározó elemévé a logikus szerkesztés válik. S ez az a valami, ami elsősorban tűnt botrányosnak a századforduló széphez szokott szemű közönsége számára. Az emberi test, a természet felépítésének, a tárgyak egymáshoz való viszonylatának törvényszerűségeit fogalmazzák meg, s ez adja nekik az alkotás örömét. Nem elégszenek meg azonban a szerkezet külső elemeivel. Feltárják, vagy megpróbálják feltárni a dolgok belső lényegét. S itt kap szerepet

TIHANYI LAJOS: Kis ház pálmákkal

– elsősorban portréikban – a pszichológia is. (*Berény Róbert* a freudizmus első magyarországi hívei közé tartozott!) Forradalmuk tipikusan a művésze forradalma volt, s törekvéseik, a valóság feltárását célzó kutatásaik csak egy valóban szűk értelmiségi réteggel találtak kapcsolatot. Ez azonban semmit sem von le mozgalmuk, vagy munkásságuk értékéből. Szakításuk a látvány-festészettel megalapozta a két világháború közötti magyar művészet legjobbjainak útját, polgári radikalizmusuk pedig bevezette a társadalmi forradalomért tudatosan küzdők harcát.

Kiállításukat nézve, a sok hasonló vonás, a célok és törekvések egysége ellenére is feltűnnek művészi egyéniségük eltérő vonásai. *Czóbel*nek a szerkezetet csak belülről megcsillantó, zsíros festőiségű képeit *Kernstok* monumentalitásra törekvő, logikusan szerkesztett kompozícióitól szinte egy világ választja el. Mennyire különbözőek egymástól a többiek is és végül is mennyire hasonlóak. Érdekes módon – talán nem állok egyedül a véleménnyel – itt tűnik ki, ezen a kiállításon először, hogy milyen erős egyéniség volt a csoporton belül *Tihanyi Lajos*. *Berény Róbert*et kivéve talán senki nem szólal meg közülük olyan magas művészi fokon. S nem tudom, nem is tudnám eldönteni, hogy *Berény* Nyolcak-beli korszakát nem éppen *Tihanyi* hatása határozta-e meg? Nem volt-e *Berény* későbbi stílusváltásának is egyik oka, hogy szabadulni akart e hatás alól? – De csak tegyük zárójelbe ezeket a kérdéseket, mert ezeknél sokkal fontosabb az a tény, hogy a Nyolcak együtt, mint csoportosulás és mint mozgalom lettek meghatározói a magyar művészettörténet egy korszakának, s az egyik legfontosabb utat is ők indították napjaink művészete felé.

A Nyolcakhoz kiállításaikon két szobrász is csatlakozott, *Vedres Márk* és *Fémes Beck Vilmos*. Most elsősorban az utóbbit emelném ki, mint a századeleji plasztika talán legjelentősebb magyar képviselőjét. „Guggoló nő"-je egyszerre teremti meg szigorú szerkezeti zártságával a szobrászati tér kemény belső rendjét, s egyszerre tárulkozik a világ felé oldott és tiszta emberi érzéseket sugallva, s mindezzel szinkronban felveti a lehetőségét egy nálunk soha meg nem valósított monumentális plasztikának is.

A Nyolcak művészete – ahogy a kiállítás egésze, s külön-külön az egyes alkotások is mutatják – a l e h e t ő s é g e k művészete volt. A kor társadalmi, politikai körülményei, de nem utolsó sorban egyéni emberi habitusuk nem adtak teret elképzeléseik, terveik kibontakoztatásához. Túlságosan forradalmiak voltak ahhoz, hogy társadalmuk elfogadja őket, de nem voltak eléggé forradalmárok ahhoz, hogy szétt örjék az adott kereteket.

A TETT, majd később a MA folyóirat körül csoportosuló művészek teszik meg a következő lépéseket. A *Kassák Lajos* vezette aktivisták már nyíltan írják zászlójukra a társadalmi forradalom jelszavát. *Nemes Lampérth József* vagy *Uitz Béla* műveikben már szűknek érzik a cézanne-i esztétikai rendet. Kevésnek a Nyolcak pszichológizáló szimbólumait. Aktjaik, figuráik, tájaik többé nem a művészileg á t í r t, hanem a művészileg m e g f o g a l m a z o t t valóságot tárják nyersen és őszintén a néző elé. S ebben érzem igazságát annak a cikknek, amelyik Nemes Lampérth aktjaiban is felfedezi a forradalom, a forradalmár jelenlétét. Kegyetlenül őszinte képek ezek a világról! Itt nincs már szó „feszülő" energiákról. Itt az energia felszabadulásának vagyunk tanúi. Nincs szándékunkban, de nem is tagadhatjuk Pór Bertalan vagy Berény Róbert 1919-es plakátjainak meggyőző művészi erejét, de az is igaz, hogy művész száján még ilyen keményen és ilyen magától értetődő természetességgel nem szólt mondat: VÖRÖS KATONÁK, ELŐRE! – mint *Uitz Béla* félelmes kompozícióján.

Két egymásba kapcsolódó, egymással szervesen összefüggő korszak és nemzedék művészi útjának csúcsát jelentette a Tanácsköztársaság. Talán az egész magyar művészetnek is szomorú jelképe az a néhány fennmaradt plakát, amely fémjelzi ezt a korszakot. Máshol freskók, monumentális szobrok, épületek jelzik egy nagy korszak kiteljesedését. Nálunk elrongyolódott plakátok.

Művészeink legjobbjai kényszerültek 1919 után emigrációba, s az itthonmaradók is elvesztették társadalmi talajukat. Kassák folyóirata, a MA továbbélt, az aktivisták

forradalmi lendülete azonban megtört. *Kassák Lajos, Bortnyik Sándor, Péri László, Moholy Nagy* és mások a nonfiguratív művészetig jutottak. Moholy Nagy európai hírnevet szerzett, vezető alakja lett a Bauhausnak is. Az ő törekvéseikből csak keveset mutatott be a kiállítás. Működésük egy nagy korszak zárófejezete volt, s egyben egy új útnak indítása is. „Képarchitektúráik", geometrikus szín- és formakompozícióik az építészettel keresték a kapcsolatot. Így, ezen az úton kutatták tovább nagy céljuk, a közösségi művészet megvalósításának lehetőségét.

A kiállítás történész, képzőművész, és laikus néző számára egyaránt tanulságos. Csak dicsérni lehet a kiállítás két rendezőjét, *Kovalovszky Mártát* és *Passuth Krisztinát* (aki a katalógus kitűnő előszavát is írta), a képek, szobrok és a dokumentációs anyag mintaszerű összegyűjtéséért és bemutatásáért.

UITZ BÉLA: Régi orosz templom

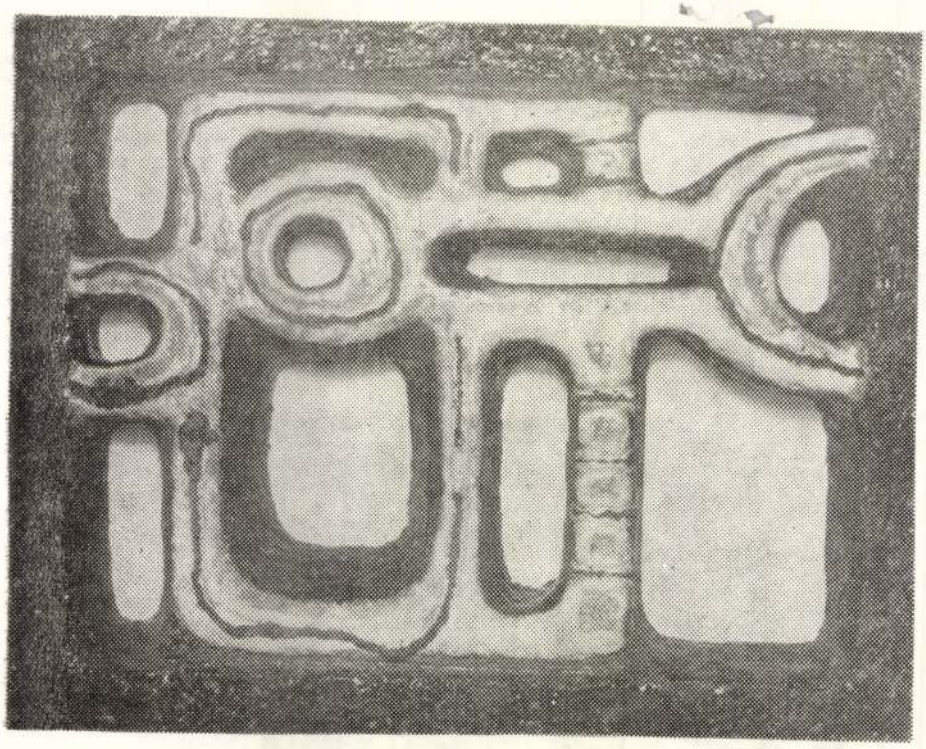

NÁDOR JUDIT: Kerámia rács, hallal

KOCZOGH ÁKOS

Nádor Judit és Erdős János művei Pécsett

Két fiatal művész első jelentős önálló bemutatkozásának voltunk tanúi, a pécsi Janus Pannonius Múzeum Rákóczi úti kiállítóhelyiségében. A tárlat egyéni vonása, nemesen egyszerű anyaga, tiszta hangvétele jelentős művészeti életünkben. Erre a kiállításra, alkotóinak szemléletmódjára nem találhatunk megfelelőbb meghatározást, mint ezt: architektonikus. Az architektonikus művészet az építő szerkesztésből, felépítésből indul ki, s ahogy egy épület sem ábrázol semmit, s nem fejez ki egyebet önmagánál, az architektonikus művészet általában véve sem kifejező és ábrázoló. Természetesen minden művészi megformálásnak van ábrázoló, kifejező és architektonikus jellege, de hol az egyik, hol a másik kap benne döntő szerepet. Tévedés lenne azt hinni, hogy az architektonikus szemlélet kizárja az embert. Nem, hiszen magában egy épületben is társadalmak, közösségek ízlése, igénye, szándéka, tudása, térérzéke, színérzéke kap művészi megformálást.

Nádor Judit és Erdős János művészetének közös vonása az architektonia. Azt jelenti ez, hogy hűvös értelemmel, számító szerkesztéssel építik képeiket, szobraikat, plasztikájukat? Nyilván nem. Kétségtelenül hiányzik belőlük a romantikus elragadtatás, az impresszionizmusnak csupán felületet érő lírája, de ők sincsenek líra és érzelem nélkül. Csak az eszközei mások. (Ne feledjük: Goethe az építészetet megkövült zenének nevezte, s az architektonikus művészet az építészetből született.)

Figyeljük meg Erdős Jánosnak azt a sor sajátos technikával készült grafikáját, melyek épületekre, hidakra, másutt kerítésekre, palánkokra emlékeztetnek. Két színnel: feketével és fehérrel él, azonos papíron feketével, s mégis: mily színesek ezek a szinte miniatúráknak mondható apróságok! Valóban más-más színűek lennének? Nem, de azok a síkok, melyek e kis grafikákat képezik, térben olyan viszonyban vannak egymással, hogy eleve szuggerálják a mélységet és magasságot. Erdősnek még vigyáznia kell, hogy mivel térformákról beszél, mivel hatalmas kőtömbök illúzióját kelti, sohase lebegtesse azokat, adja meg minden irányú kiterjedésük igazolását. Annál inkább erénye viszont, hogy ezekbe a méretre kicsi képekbe is erőt, feszültséget tud sűrítni. Hogy megnőnek, mennyivel nagyobbnak látszanak, mint amekkorák valóságban!

Az erő, nyugalom jellemzi Nádor Judit pyrogránit és chamotte térplasztikáját, vázáit is. S ez ismét nem zárja ki, hogy fali rácsaiban, domborműveiben ne legyen eléggé játékos, eleven. Mint Erdős Jánosnak a grafikában, Nádor Juditnak a pyrogránitnál sem áll két színnél több a rendelkezésére. S mint Erdős az építmények

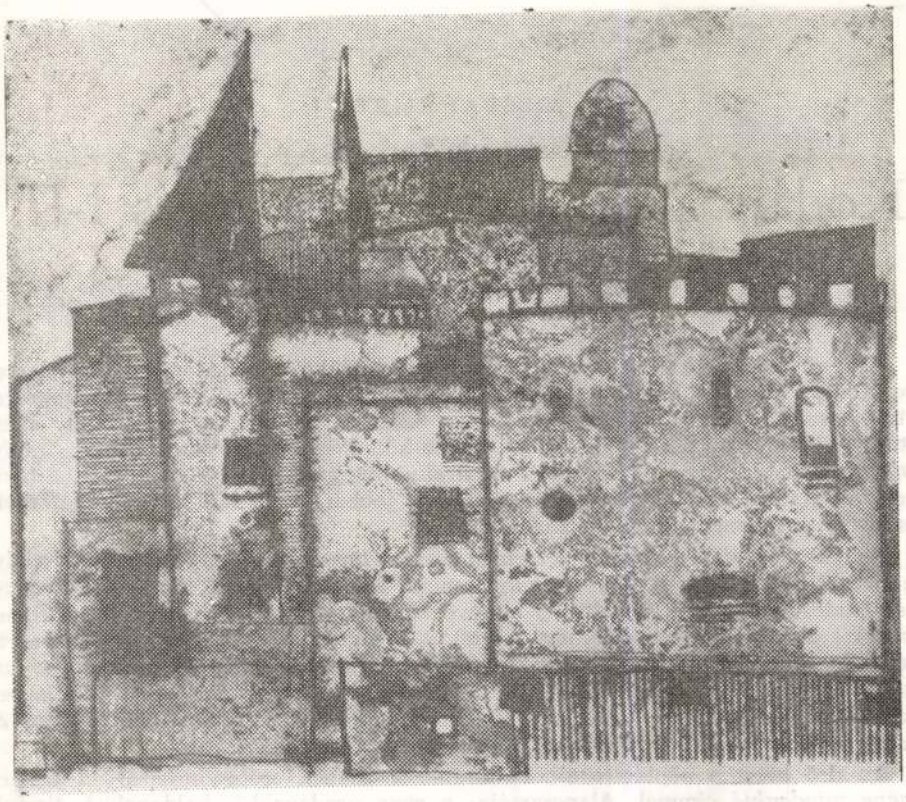

ERDŐS JÁNOS: Ház

eredeti tapasztalati látványától, ő is elsza
tól. A kitapintható valóság szerkezeti ele
a test, az uszonyok, szem szerkezeti egyensúlyát, de mivel nem halat akar teremteni, amit a természet már egyszer tökéletesen megalkotott, hanem térformát, szobrot, – elég, ha a szerkesztés törvényeinek engedelmeskedik. És milyen szigorú törvények ezek, milyen hamar rajta lehet kapni a sarlatánokat! A szerkesztés matematika, geometria, s ami mégis érzelmileg is gazdaggá teszi Nádor Judit kemény, szinte rideg anyagból formált plasztikáit, az az üregekben, a negatív formákban ülő sejtelem, körvonalak enyhelyes lekerekítése, árnyak és fények szelíd játéka.

A szálkás rigedségnek és a megbékítő kerekdedségnek valami sajátos egysége jellemzi Nádor Judit alkotásait, s ezek a végletek megvannak a pyrogránit egyszerű, érdes faktúrája és mázas cserepei melegsége között is. Elmondhatjuk ezt Erdős Jánosról nemkülönben. Egyik falon kőtömbök szürkesége, szembe vele színes, dekoratív lapok, vagy éppen monotypiával készült már-már impresszív hangulatú képek. Erdős János az építészettől indult útjára. Nádor Judit a Porcelángyár tervező műhelyéből. Mindkét iskola alkalmas arra, hogy tanulságaikkal, lehetőségeikkel élve kinőjön ez a kiállított anyag kamara-jellegéből, s az a lelkiismeretesség, gondosság, munkaszeretet, ambíció, mely nevelője volt, nagy s egyetemes értékű alkotásokra ösztönözze továbbra is mestereit.

KÖNYVEKRŐL

OLSVAI IMRE

Kodály Zoltán: Visszatekintés I-II.

Összegyűjtött írások, beszédek, nyilatkozatok

Kincset érő két kötettel gazdagodott a magyar közművelődés: együtt jelentek meg Kodály hazai és külföldi folyóiratokban elszórt írásai, különböző alkalmakkor tartott beszédei. A *Visszatekintés* felöleli a tudós és a nemzetnevelő Kodály egész életművét (kivéve három nagylélegzetű, önálló kötetként megjelent művét: az *Erdélyi Magyarság*-ot, *A Magyar Népzenét*-t és *Arany János népdalgyűjteményé*-t). Értékét emeli, hogy több, eddig csak idegen nyelven s jobbára csak külföldön hozzáférhető írás elsőízben jelent meg itthon, magyarul.

Nagyközönségünk egy része jóformán csak a zeneszerző és népdalgyűjtő Kodályt ismeri (azt is felületesen), keveset vagy semmit sem tudva arról, hogy Kodály egyszerre tudós, művész és nevelő, és hogy e hármas tevékenység elválaszthatatlanul összeforrt a magyar zenekultúráért folytatott küzdelmében. Ő maga írja bevezető soraiban: *„Félbenmaradt nép lantosa csakhamar ráeszmél, hogy időnkint le kell tennie a lantot és »pueros elementa docere«, ha megértésre vár. Így voltam én is: fél kézzel lantos, másikkal néptanító, kubikos, téglahordó, pallér, orvos, ami csak kellett, és szerettem volna minden egyéb lenni, amire csak szükség volt."*

Az első kötet a néptanítónak, kultúránk orvosának erőfeszítéseiről ad számot *A zene mindenkié* címmel. Alapeszméje: a zene gazdagabbá, boldogabbá, tisztultabbá tesz; minden embernek joga van a muzsika áldásaihoz. A műzenének tehát el

Pór Bertalan

festő

M.D.Y.

Miltalás.

Elhelyés hasító: Bölöni Párizsban
Élet és Hodalom, 1966. febr. 12-9 kep.

Pór Bertalan
kossuth-díjas festőművész

MAGYAR NEMZET
1951 OKT 31
Megjelent: .....

270

Százhetven festmény, száz szobor, ötvenöt grafikai alkotás

a II. Magyar Képzőművészeti Kiállításon

A II. Magyar Képzőművészeti Kiállítás zsűrije a beküldött műalkotások közül 170 festményt, 100 szobrot és 55 grafikai művet jelölt ki kiállításra. A Műcsarnok helyiségeiben *megkezdődött a kiállítás-rendezési munka.* Az első nagy terem főfalára helyezik el *Pór* Bertalan Kossuth díjas festőművészünk nagyméretű alkotását, amely népünk szeretett vezetőjét, *Rákosi Mátyást ábrázolja,* amint a parlament kupolacsarnokában a dolgozó nép képviselőivel beszélget. Ebben a teremben kerül kiállításra négy kép a MEMOSZ-székház részére készített, hat festményből álló képsorozatból *A képek a magyar munkásmozgalom hősi korszakainak egy-egy jelenetét örökítik meg,* alkotóik *Bán* Béla, *Bernáth* Aurél és *Szentiványi* Lajos. Ebben a teremben látható majd *Kádár* Béla és *Konecsni* György több mint 15 négyzetméter nagyságú *»Vihar előtt«* című képe, amely a Dózsa-féle parasztlázadás egyik jelenetét ábrázolja. Ugyancsak itt helyezték el *Domanovszky* Endre művét, a *»Zászlóátadás«*-t, amely azt a történelmi pillanatot örökíti meg, amikor a Szovjet Hadsereg hős fiai átadják a magyar honvédeknek a 48-as szabadságharc zászlóit.

A kiállítás portréművészetünk nagy haladásáról is tanúságot tesz. Történelmünk és mai életünk vezető alakjait ábrázolja a képek és szobrok egy része. A szoboralkotások közül kiemelkedik *Mikus* Sándor Kossuth-díjas művészünk alkotása, a *Városligetben felállításra kerülő Sztálin-szobor kétméteres mása.* A legidősebb művésznemzedék alkotásai közül *Csók* István és *Rudnay* Gyula művei szerepelnek ezen a kiállításon.

Pór Bertalan.

Kossuth-díjas festőművész.

A Nagy Októberi (Szocialista) Forradalom 34. évfordulójának tiszteletére felajánlotta egy élenjáró dolgozó arcképének megfestését az üzem részére.

Világosság, 1951. Okt. 22.

Pór Bertalan.

A Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetségének 1952. évi közgyűlésén az új tisztikar elnökségébe választották.

Független Magyarország, 1952. máj. 16.

Pór Bertalan.

A Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetségének évi közgyűlésén az új tisztikar elnökségébe választották.

Népszava, 1952. Máj. 24.

Pór Bertalan.

VILÁGOSSÁG
1951 OKT. 30.

176

Százhetven festmény, száz szobor, ötvenöt grafikai alkotás a II. Magyar Képzőművészeti Kiállításon

(MTI) A II. Magyar Képzőművészeti Kiállítás zsűrije a beküldött műalkotások közül 170 festményt, 100 szobrot és 55 grafikai művet jelölt ki a kiállításra. *A Műcsarnok helyiségeiben megkezdődött a kiállítás-rendezési munka.* Az első nagyterem főfalára helyezik el Pór Bertalan Kossuth-díjas festőművészünk nagyméretű alkotását, *amely népünk szeretett vezérét, Rákosi Mátyás elvtársat ábrázolja a parlament kupolacsarnokában, amint a dolgozó nép képviselőivel beszélget.* Ebben a teremben kiállításra kerül még az a négy kép, amelyet a MEMOSZ-székház részére készítettek. *A képek a magyar munkásmozgalom hősi korszakainak egy-egy jelenetét örökítik meg alkotóik, Bán* Béla, *Bernát* Aurél és *Szentiványi* Lajos.

A kiállítás portréművészetünk nagy haladásáról is tanuságot tesz majd. Történelmünk és mai életünk vezető alakjait ábrázolja a képek és a szobrok egy része. *A szoboralkotások közül kiemelkedik a Városligetben rövidesen felállításra kerülő Sztálin-szobor kétméteres mása, Mikus* Sándor Kossuth-díjas művészünk alkotása.

Pór Bertalan és brigádja.

A II. Magyar Képzőművészeti Kiállításon
„Urak országából – a nép hazája" c. festménye szerepelt. (ismétlés.)

Szabad Nép, 1951. Nov. 4.

Pór Bertalan

az Iparművészeti Múzeumban rendezett arcképkiállításon szereplő régi portréival.

Kelt: Budapest, 1972. július 22-11.

Pór Bertalan

Az Ernst Múzeumban rendezett
arcképkiállításon művei szerepel-
tek.

Független Magyarország, 1952. jún. 30.

MDK.

Pór Bertalan

Hollandnyelvü kritika

De Tijd Maasbode, Amsterdam, 1965 juli.9.

MDK

Pór Bertalan

Kompozició, cer.

VIII. M. Képzőműv. Kiáll. Műcs. 1960. ápr.

MDK

Pór Bertalan

Képzőművészetünk a felszabadulás után. MNG 1960.
9 l.

MDK

Pór Bertalan

portré, olaj, Herman Lipót festménye

Képzőművészetünk a felszabadulás után. MNG

1960. 17 l.

MDK

Pór Bertalan

Önarckép, of.

Belépés a tszcs-be, paszt.

Horváth Ferenc szaval, of.

Képzőművészetünk a felszabadulás után. MNG 1960.

20 l.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Pór Bertalan

NÉPSZABADSÁG

1021

1965. október 31, vasárnap

A POLITIKUS SZÉPSÉG

ÁLLÓ NŐI AKT, HÁTTAL ÁLLÓ AKTTANULMÁNY. Az ilyen címeket viselő, nyilvánvalóan szép képekről kevesen hiszik el, hogy bármi közük is lehet a legrosszabb hétköznapok keserveihez, a társadalmi problémákhoz, a politikához. Nemes Lampérth József e két művéről mégis sok mindent leolvashat az érző-értő szem az első világháború szülte elkeseredésből, a tizes évek forradalomvárásából. S még csak nem is azért, mintha a festő a közömbös cím mögé a háborús halál párkáit, a forradalom géniuszait rejtette volna el. Ezek a képek — ahogy a cím igéri — csak szép női testeket ábrázolnak.

Igaz, nem olyan aktok ezek, amelyeknél a finomkodó széplélek felsóhajthat, istenem, milyen elbűvölő is az emberi test. Az igazság szépségét kereső lélek azonban megtudja belőlük, mennyire erős és életet követelő az ember, harmonikus és harmóniáért küzdeni kész. A különbség nagy, ezek az aktok nem elbűvölőek, csak szépek. Az elbűvölő andalít és megtéveszt, a szép csak igényt teremt és agitál a szépség érdekében. Nem témájával. Megfestési módja, stílusa hat ránk, az, hogy festője monumentális kompozícióba fogta a valóban legszebb konstrukciót, az emberi testet, s hogy szétbonthatatlanul erős, csaknem durva festékkötegekből építi fel ezt a szerves egészet. Vadsárga, rózsaszín és vörös pászmák alakítják ki a láb domborulatait, a hát mély árkát, izzó csíkok hullámzásából formálódik a test tektonikája. S a nőalak forró színvilágával vitára kél a háttér zöld-fekete bárdolatlan ritmusa, a hideg színek logikájával tagadva — és egyben kiemelve — a meleg árnyalatok érzelmi hatását. Ez a tagadva-kiegészítés a kép lényege, ezért hirdet valami küküzdött harmóniát.

EZT KÖNNYŰ ELSŐ LÁTÁSRA IS ÉSZREVENNI, de hol ebben a harmóniába vetett lobogó hitben a politika? Konkrétan, szóról szóra lefordíthatóan, szimbólumszerűen sehol. De 1916-ban, a háború vége és a forradalmi elégedetlenség kezdete idején lehetetlen volt nem érezni, szóról szóra megérteni, mi lesz az a kiküzdött emberség, amelyről a művész beszél. A „rohanunk a forradalomba" hite forr a képben, noha az alkotó érzés- és gondolatvilágát, szándékát és világnézetét egyetlen kép, elszakítva a környezetétől, csak jelzi, sejteti. Teljes megértéséhez ismerni kell az egész kort, amelyben született. S ezért nagyszerű a székesfehérvári képtár új kiállítása, amely ezeket az aktokat bemutatja, mert hiánytalanul, művészi és társadalmi erővel idézi a modern magyar művészettörténet egyik legfontosabb szakaszát, a Nyolcak és aktivisták korszakát.

Ady, a Nyugat, a Galilei-kör, Bartók és Thália Társaság — ezekhez a nagyszerű vezérszavakhoz tartozik a művészettörténeti fogalom: Nyolcak és aktivisták. Ők jelentették a képzőművészet különítményét a forradalmak előtti Magyarországon.

ELŐSZÖR A NYOLCAK, időrendben utánuk az aktivisták. A Nyolcak valójában tizen voltak: nyolc festő — Berény Róbert, Czóbel Béla, Czigány Dezső, Kernstok Károly, Márffy Ödön, Orbán Dezső, Pór Bertalan és Tihanyi Lajos — meg a kiállításokon hozzájuk társuló két szobres Márk. Szervezőjük, vezérük és „nesztoruk", a harminc-egynéhány éves Kernstok először szólal meg az új művészet tiszta hangján, képein először mozdulnak életre a nagy erejű fiatal aktok, hogy ellenállhatatlanul hirdessenek egy rendbe vetett hitet a nagy társadalmi rendetlenség idején. Adyhoz méltó, új, tavaszi seregszemle ez, amelynek ifjú atlétái ellenállhatatlan frisseséggel lovagolnak bele az akkori „köszvény-országba", keményen rajzolt testük biztonságával hirdetve e mozgás határozottságát, rendjének megbonthatatlanságát. S Kernstok nyomán szövetségesei olykor még az övénél

Pór Bertalan tizenkilences plakátja.

is erősebb hittel, teljesebb művészi hatással fejezik ki ezt a radikális szellemiséget.

HOGY MENNYI TÁRSADALMI HATÁS, erő „fér bele" az akttémába, azt itt is különböző fokozatok mutatják. A megújhodás hite sokkal türelmetlenebbül, sokkal konkrétabban jelentkezik a háborúban felbomló Nyolcak után, az aktivisták műveiben. Kernstok atlétái elevenségükkel és tisztaságukkal csak demonstrálják, felmutatják a rend szépségét, az aktivista Nemes Lampérth aktjai — láttuk — már lázítanak. A Nyolcak csak politikai nézeteikben és később tetteikben forradalmárok, művészetük azt hirdeti, amit szeretnének: a „tiszta rendet". Az aktivisták — Mattis-Teusch János, Bortnyik Sándor, Kmetty János, Uitz és Nemes Lampérth — legjobb művei már küzdenek is ezért a rendért, rombolják a régit.

S MINDNYÁJUK MŰVÉSZETE, a Nyolcaké és az aktivistáké egyaránt forradalmár lesz, amikor kell, az igazi harcok idején. A Tanácsköztársaság hatalmas hatású politikai plakátjain teljesedik ki a Nyolcak közül jött Pór és Berény, az aktivista Uitz munkássága, s válik elvitathatatlanul szocialistává. Csak a plakátokon, többre nem futotta az idő. De ezek a plakátok a pusztán formát kutató művészettörténet szemében is a műfaj csúcspontjait jelentik, mert szépek. Szépségük a korábbi művek szépségéből következik, igazságuk is azok igazságának beteljesülése. Az ellenállhatatlan erővel menetelő vöröskatonák ritmusában, a Fegyverbe! Fegyverbe! izmos matrózának rohanásában nem nehéz felismerni az aktok, az atléták megsokszorozódott erejét. Sőt ők maguk is megjelennek, immár forradalmi szépségben Pór Bertalan lobogó falragaszán, hatalmas hangon hirdetve a Világ proletárjai, egyesüljetek!-et.

S hirdetve azt is, hogy a szép lehet politikus. Sőt az igazi szépnek mindig van közvetett vagy közvetlen társadalmi ereje, ahogy a politizáló mű is csak akkor igaz, ha szép. Olyan szép, hogy igaz.

Rózsa Gyula

HÁMOS GYÖRGY:

...k a toronyban

...jegyeztem ma... ...műemlékvéde... ...irnom. Az tör... ...egy bizottság ...mléképületeket. ...á, hogy ezen a ...mlék nem állta ...ket, a bizottság ...iemléki főható... ...ről. S ez nem ...épületek elvesz... ...szesülnek többé

...tam szomorúan ...hezen fért a je... ...épület műem... ...eki. Erről akar... ...után, sűrűn for... ...levíziót, azt ta... ...m látott lendü... ...re a régi vára... ...lönösen szeren... ...észek számára. ...n, az az érzése ...n vághattak a ...lékre ne buk... ...kartak építeni:" ...ha a tanítónak ...ták a félmillió ...tokkal együtt. ...új műemlék. ...léket képtelen ...őség. Mit volt ...nár elég soká ...llegüktől, hogy ... az újabbakat. ...űemlék-helyre... ...adémián arról ...lértük a világ... ...ainknak, szak... ...k, s különösen ...an otthonosan ...yőzzük a nyo... ...k meg a derék ...e szintén ide... ...ben haladt te... ...illió, a felsások ...ája nem volt ...unk, hogy or... ...ják; magunk ...enforgalmunk ...an megtorpant ...tosabb helyen, ...lotáját, a vi... ...kezdték a leg... ...ús módon, en... ...legkevesebbet ...-kanyar-terv... ...szintjét is meg ... fontos szerep .... Az emberek ...allottam már,

hogy csúszik a hegy, arról is suttogtak, hogy még aktív vulkanikus erők működnek benne, sőt olyasmit is rebesgettek, hogy kimerült a keret. Megnyugtattam magam: a hegyet alá fogják támasztani, a vulkanikus erőket meg fogják fékezni, s talán a keretet is fel tudják emelni, ha már a Duna szintjét...

De arra, amit most tudtam meg: nem számítottam. Egyik kollégám a kétnapos ankét alkalmából köntörfalazás nélkül megkérdezte a legilletékesebbet:

— Mikor nyitják meg végleg a Salamon-tornyot a látogatók előtt?

— Egyelőre még laknak a toronyban. Csak restaurálásra van költségvetésünk, lakásépítésre nincs... A kétnapos anketon talán erre is találnak valamilyen megoldást.

Az ankét azóta már véget ért. Semmit sem olvastam arról, hogy találtak-e valamilyen megoldást. Attól tartok, hogy nem találtak. Laknak a toronyban; mit lehet itt tenni? Valószínűleg szabályosan laknak, tanácsi kiutalással. S mindnyájan tudjuk, ez milyen komoly probléma. Akik a Duna-kanyar-tervet készítették, erre bizony nem gondoltak. Nem teszek nekik szemrehányást, hiszen valamennyien úgy voltunk értesülve, hogy a toronyban utoljára Salamon királyunk lakott 1080 tájékán. De ő is csak egy évig. Nem tudom, most ki lakik benne. Lehet, hogy többen is; esetleg társbérletben. Vagy egy idősebb ember, aki eltartási szerződést kötött egy fiatal házaspárral, s így halála után — ha rendesen gondozták az öreget — az ő nevükre kell átírni a tornyot. Pokolian nehéz ügy ez. Az utcára nem lehet kitenni senkit; hát még a városlakra. Tudjuk, hogy ezek a dolgok évekig elhúzódhatnak, az összes tanácsi szerveket és bíróságokat végigjárhatják. S amíg biztosat nem tudunk, nem érdemes hozzáfogni a Duna-kanyar kiépítéséhez, a Duna szintjének megemeléséhez. Hiszen ott állhatunk átvágott kanyarral, felemelt Dunával: s a toronyban még mindig laknak. A mellvéden szárítják a fehérneműt, s a lőrésen dugják ki a füstcsövet. A legilletékesebb megmondta őszintén: csak restaurálásra van költségvetésük, lakásépítésre nincsen. Remélte ugyan, hogy a Tudományos Akadémia kétnapos ankétján talán találnak valamilyen megoldást. De úgy látszik, nem találtak. Pedig azt is elmondta: „A tanácskozás alapja a múlt évben kiadott velencei charta, amely világviszonylatban foglalkozik a műemlékek védelmével és helyreállításával..." De honnan tudhatták volna Velencében, hogy laknak a toronyban. Talán egy nemzetközi ankét segíthetne. S ha az sem: bele kellene komponálni a toronylakást a korba, s lakóit kötelezni, hogy reneszánsz viseletben járjanak, és latinul verseljenek. Esetleg egy másik lakást kiutalni a számukra. Bármilyen nehéz dolog is ez: ne riadjunk vissza tőle.

A Magvető Könyvkiadó újdonságai a karácsonyi könyvpiacon

Minden műfajban jelentkezik még az év végéig a Magvető Könyvkiadó. *Kolozs Pál, Sipkay Barna* egy-egy új regénye mellett *Fabák András Sargasso-tenger* címmel 1943—1944-ig pergeti visszza történelmünk lapjait, s az akkor szerzett lelki sérüléseket követi nyomon. *Kodolányi Jánostól* az *Égő csipkebokor, Szabó Magdától* a *Pilátus* a karácsonyi könyvnapra ismét elkészül — utánnyomásban.

Két novellásköteet várható: *Solymár József Üdvözlet a hitvallóknak* és *Simonfi András Lázadás reggelig* címmel csokorba fogott írásai.

Több kiadásban is elfogyott *Ábel füstje* versesgyűjteményét *Aprily Lajos* már évekkel ezelőtt lezárta — most közreadja azóta írott költeményeit, amelyeknek foglalata ezt a címet viseli: *Jelentés a völgyből.* Az idős lirikus ugyanis a Visegrád melletti Szentgyörgy-puszta völgyében él. Könyvéhez hanglemezmellékletet csatolnak. A *Mesterek köszöntése* eljuttatja az olvasókhoz *Kassák Lajosnak* azokat a verseit, amelyekben a piktúra néhány nagy alakja előtt hajtja meg a tisztelet zászlaját. Mindegyik művész egy-egy alkotását reprodukció is bemutatja. Az *Új termés* sorozatban *Horgas Béla* és *Békési Gyula* könyve jelenik meg.

Örsi Ferenc készülő könyvének egyik része a Monte-Carlóban díjat nyert *Epeios-akció* szövege. Kiadják *Illés Endre Az idegen* című művét is.

Tanulmánykötetek is szerepelnek a Magvető Könyvkiadó idei tervében. *A magyar drámairodalomról — Hubay Miklós* munkája — időrendben a felszabadulástól napjainkig terjed, s a szocialista drámairodalom és színjátszás alakulását kíséri végig. A *Filmtudományi Intézet* védnökségével lát napvilágot *A felszabadult magyar film húsz éve;* témakörei: új irányzatok, dramaturgiai kérdések, Balázs Béla munkássága, hogyan készül a híradó, a filmriport, a film szerepe a nevelésben stb. *Varga József* irodalomtörténésztől *Ady és kortársai* címmel jelenik meg könyv.

Krúdy Gyulától Utolsó szivar az arabs szürkénél címmel elbeszélésgyűjteményt vehetnek majd kezükbe az olvasók. A kétkötetes műben eddig még ki nem nyomtatott írások is helyet kapnak.

Izelítő a külföldi irodalom karácsonyig várható könyveiből: *Simone de Beauvoir A kor hatalma, Erich Kuby Rosemarie,* továbbá *Olasz költők antológiája.*

1021

PÓR

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIÁBAN

A Magyar Nemzeti Galériában megrendezett Pór Bertalan emlékkiállítás már az őszi szezon kezdetét jelzi. A nagy művész halálának második évfordulóján, életművét gazdag és igényes válogatásban bemutató tárlat a felfedezés erejével hat. Felfedezzük magunknak — ki tudja hányadszor — XX. századi modern festészetünk egyik legnagyobb egyéniségét. Pór Bertalan alkotásaival sokszor találkozhattunk. Emberi és művészi megnyilatkozásai mindannyiunk előtt ismeretesek voltak, mégis csak most, háromszáz munkáját egybegyűjtve, láthatjuk igazán kezdettől való elkötelezettségét, pályája töretlen ívelését.

Több mint hat évtizedes művészi munkássága roppant gazdag és változatos anyagot eredményezett. Az ilyen hosszú pályán lehetnek és vannak kiemelkedő művészi csúcsok — egy-egy új stílus indítása kezdetben hozhat csupán részeredményeket. Pór mesternél azonban a vázlatot és a remekműveket egyaránt egyetlen emelkedő ívbe fűzi a haladásért, a művészet és társadalom megújulásáért vívott szüntelen harc.

Talán nincs egyetlen művészünk, aki önarckép-sorozatában oly zseniálisan örökítette volna meg egy korszak minden változását: pályáját kezdettől fogva kísérik ezek az önkínzó őszinteséggel, egyre gazdagodó emberi, eszmei tartalommal festett képek. Az első, még a rembrandti fény-árnyék hatásokba foglalt önportréktól kezdve, mindvégig hűséges krónikásai emberi, festői kiteljesedésének.

A tárlaton laza kronologikus sorrendben követjük ennek az izgalmas kibontakozásnak a történetét. A korai műveket bemutató terem után három másikban láthatók 1910 körüli, a Nyolcak társaságához kapcsolódó monumentális művészetének alkotásai. Egy nagy kompozíció — az 1909-ben készült *Család* — indítja el e művei sorát. Ezekben a Párizsban tanultakat a hazai valósághoz igazítja, s közöttük olyan remekművek születtek, mint a *Hegyi beszéd* és a *Vágyódás* tiszta szerelemre. Fölényes rajztudás, tiszta, keveretlen színek, a szép testek michelangeloi drámaisága, monumentalitása jellemzi ezeket a nagyméretű kompozíciókat. Tömérdek vázlat jelzi a művészi felkészülés lelkiismeretességét, a vállalkozás nagyságát.

A Tanácsköztársaság idején kibontakozó, nagyszerű forradalmi alkotások sorát — e periódus csúcsát, korszakos jelentőségét két halhatatlan toborzó plakátja jelzi — 1917-es *Önarcképe* nyitja meg. A német expresszionizmus hatását mutató festményen a frontokat megjárt, forradalmi harcokban edződött öntudatos fiatal férfi tekint a jövőbe. Nemcsak erő és elszántság, hanem a forradalmaktól terhes kor nyugtalansága is érződik ezen az izgatott ecsetvonásokkal készült képen. A Tanácsköztársaság lelkes híveként a Művészeti Direktóriumban szervezte a szétzilált művészeti életet. Teljes hittel állt ki a fiatal magyar tanácshatalom mellett — elbukása után 1948-ig tartó emigráció következett.

Szülőföldje a szlovákiai Szliács, majd Párizs fogadta be a hontalant. Csodálatos tájké-

kosságok aránya is nagyobb, a közlekedést nem is számítva...

— *De ha ennyire »biztonságos« ott az élet, miért olyan alacsony mégis az átlagos életkor?*

— A természet sok veszélyt rejt, kivált a bennszülöttek számára, akik nincsenek gyógyszerrel, védőoltással vértezve. Maláriaszúnyogok, betegségek szedik áldozataikat, s legfőképpen az európai betegségek kórokozói. Az indián a legenyhébb náthába is belepusztul, mert nem edződött hozzá a szervezete. Most már külön állami intézmény védi őket, gyógyszereket igyekszik hozzájuk juttatni, és megtiltja az idegennek, hogy engedély nélkül a dzsungelbe lépjen, mert nemcsak kórokozókat hoz, de igen sok fehér ember a legutóbbi időkig vadászott is rájuk, mint az állatokra...

Nomádok nyomában

— *A civilizációtól teljesen érintetlenek?*

— Legfeljebb a szelét érzik, mert nomád vándorlásuk már kisebb területen folyik, mint hajdan. De ez a kisebb terület is mérhetetlenül nagy. Tavaly a szomszédos »makiritare« indiánoknál töltöttem több mint fél évet, és szerettem volna újra meglátogatni őket, hiszen őszinte barátságukba fogadtak; ám időm nem engedte, mert egy évig is eltartott volna, míg erdőkön, mocsarakon át a »szomszédokhoz« eljutok.

— *Nem félt, fehér asszony létére, a harcias indiánok között?*

— Nem. A makiritare indiánoknál nincs mitől félni: szelídek, nyugodtak, végtelenül békések. A vajkák nem ilyenek, igaz, de tőlük épp azért nem féltem, mert asszony vagyok. Néha ugyan megdobáltak rothadt banánnal, narancscsal, s a fényképezőgépre is haragudtak, mintha sejtenék, hogy titkaikat lesi ki, de az asszonyok, gyerekek hamar megbarátkoztak velem, és kedves vendégnek tekintettek. Később a férfiak bizalmatlansága is oldódott, méltóságukon alulinak tartották, hogy egy asszonyt ellenfélnek tekintsenek.

— *Hogyan élnek a nők ezeknél a törzseknél?*

— Bár többnejűség van, mégis meglepő békességben. Az özvegyen maradt asszonyt a férj legközelebbi férfirokona köteles elvenni, mert férfi nélkül éhen halna a nő: vadászat, halászat a fő élelmezési forrásuk. Gyűjtögetnek, nomadizál-

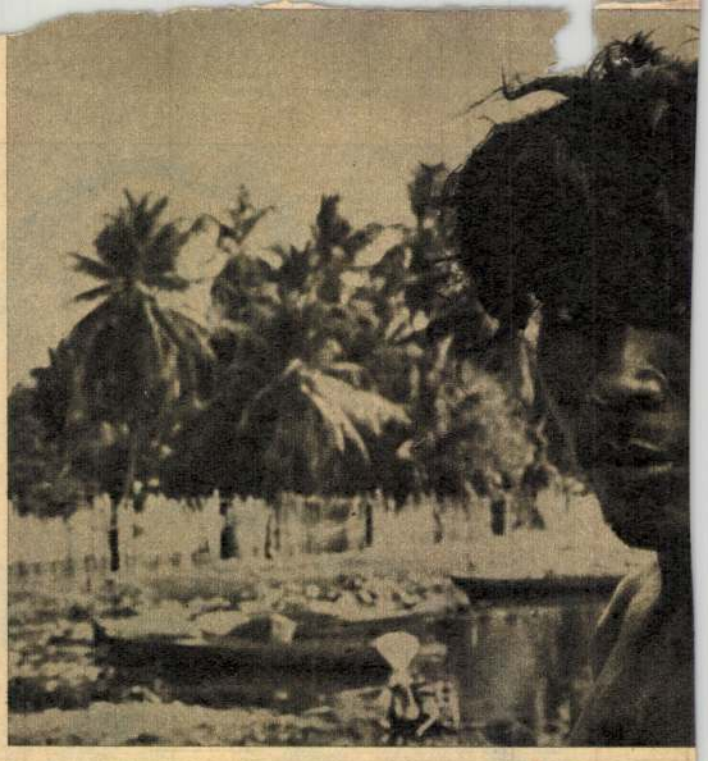

Míg az anya banánt szed, a makiritare kislány felnőtt felelősségtudattal gondozza öccsét

Fent: Barátságos makiritare vezetőm húszesztendős, halászatból él

Alsó képeinken: Indián családi kör

nak, föl
len nag
lóban l
életvidá
szívósak
ról, hog
latosság,
nőt a fé
fi térdéi

Az in

— *A*
mesélni.
városaib
forradal

— K
lást term
és iparos
elém. Kü
töttem,
ság 8 sz
tőkések
éhbérért
megszer
tétet mu
ragyogó
seletet,
gi inka
kosság 7
él, földr
húzódna
és völgy

— B

— V
használn
kül tudo
a termé
máshová
resni az
hány ga
a sajtób
kói nyo
az érdek
nak-e a
ezeket, s
és gazda

Terv
nunk A
asszony-
ként an
őrizte, ú
tudatát,
ben.

BERTALAN EMLÉKKIÁLLITÁS

pek *(Út Szliácson, Falusi házak)*, a hegyi emberek nehéz, egyszerű, tiszta életét együttérzéssel megörökítő művek *(Fatönkvivő, Pásztor allegória)*, gyengéd kézzel formált portrék *(Gyermekarckép, Margitka)* jelzik egyre gazdagabb festői világát. S még egy, Pór életművében is kiemelkedő, jelentőségében az önarcképekhez hasonló nagyszerű grafikai sorozat: a *Bikák*. A féktelen szenvedéllyel feszülő állatok a népben élő lebírhatatlan, végső soron győzedelmes energia szimbólumai.

Pór Bertalan 1948-ban tért haza. Államunk mindazt az elismerést megadta neki, ami egy önmagához, eszméihez hű, kitűnő művészt és embert megillet. A Képzőművészeti Főiskolán fiatal művészgeneráció nőtt fel a keze alatt, ő maga 1964-ben bekövetkezett haláláig tevékeny részese volt művészeti életünknek. A Galériában megrendezett reprezentatív kiállítással — grafikáit a díszteremben külön is bemutatják — méltón adózunk egyik nagy művészünk emlékének.

Sárvári Márta

Képeink balról jobbra:

Önarckép (1917—18)

Ady (1939)

Küzdelem (1930)

Világ proletárjai egyesüljetek! (1919)

A VÉRTES VADONÁBAN

A kolostorváros főutcája

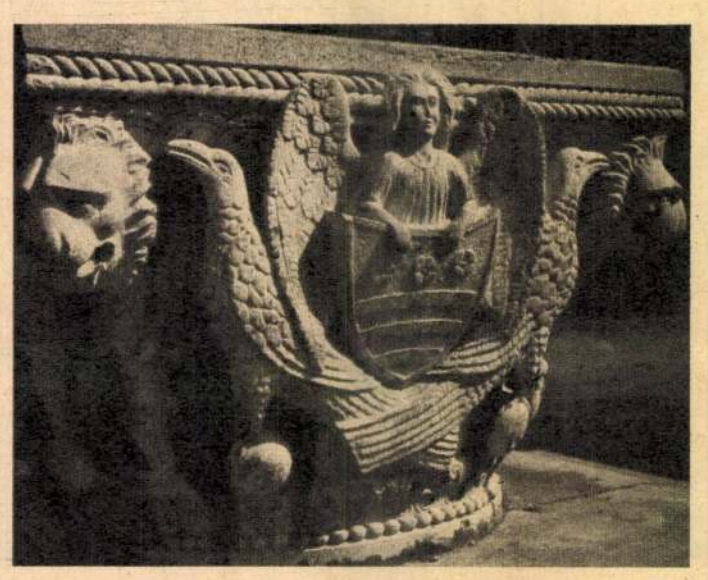

Velencei kút a kastély előtt

A szerzetesek egykori ebédlője (Lent)

VÖRÖSMARTY históriát ébresztő képzelete vadonnak látta ezt a tájat, sűrűjében hosszú méla lesben ült Mátyás, a »budai napkirály«, és tarka lepke, szép arany pillangó után illant a magyar romantika legszebb Ilonkája. Az utazó is romantikus, letelepszik egy korhadó fatörzsre és olvasmányok emlékeivel játszik. Az erdő tudomásul veszi, mocorgó neszekkel folytatja a természet munkáját, csak a kis őrgébics figyel a cserfaágról, mert néki az a tiszte, hogy őrizze a fasort, és a fűvel benőtt régi kocsiutat.

»Locus venationis nostrae« — a mi vadásztanyánk, írták a Vértesről századokon át a királyi okiratok. Vadászhagyományai az antikvitásig nyúlnak, és ha hihetünk egynémely klaszszikus szerzőnek, ezen a vidéken fogatta eleven medvéit Néró császár a cirkuszi játékokhoz. Ma a Dunántúli Középhegység legszelídebb vidéke, emberemlékezet óta farkast sem láttak erre, a Farkasverem, Farkastorok csak nevekben emlékeztet a toportyánt űző időkre. De királyi vadja, a szarvas, messzi országokból csalogatja ide a vadászokat, és a merészebbje még a gyertyánostölgyesben remetéskedő öreg vadkant is puskavégre kaphatja. Századokon át védőhely volt a Vértes: török rabszíjak elől menekülők, bujdosó kurucok, szegénylegények lakták az erdőt, és a barlangokban már a bronzkor embere is fellelhette kőbaltás elődjének nyomait. Anonymus szerint Bodok volt a hegyvidék neve 1052-ig. Akkor verték itt szét az országra törő III. Henrik csapatait, a menekülők szanaszét dobálták fegyverüket, vértjüket. Vértesnek nevezik azóta a hegyet, meséli a gestaíró.

A közeli domb faóriása mögül torony látszik. Az utazó tovább indul. A tata—csákvári út közepe táján halastó tükre csillan, mögötte őserdővel borított domboldal. Majk-puszta, Oroszlány külterülete. A kanyargós út végén címeres kapubejárat, két oldalán megkopott szentek barokkritmusban. Az utazó kastélyt sejt mögötte, de a látvány meglepőbb: kolostorváros.

HÁROM SORBAN 17 REMETEHÁZ, kétszáz év előtti összkomforttal. Mindegyikben lakó- és dolgozószoba, kamra, konyha, kis folyosó, házikápolna és külön kertecske. Tatai vörösmárvány övezi a »cellákat«, a kaput, ebből faragták az oltárokat és az alapítók címereit a házak homlokzatán. A téren lapos tetejű, magányos torony, oldalán freskómaradványokkal. Mögötte a főépület, egyemeletes kastély. A szerzetesek hajdani ebédlőjében, a refektóriumban, naiv bájú freskók mesélik el a legenda szerint százhúsz évig élt szent Romuald történetét. Ő alapította a X. században, az Arezzo melletti Campo Maldolón a kamalduli szerzetesrendet.

Eszterházy József 1773-ban, a hazánkba is letelepülni szándékozó kamalduliaknak adományozta majki pusztáját, szántóföldekkel, halastavakkal együtt. Az építkezés anyaga

1021

ESZTÉTIKAI NEVELÉS

A MŰVÉSZI ÉRTÉK

NÉHÁNY PARADOXON

A művészi érték gondolatköre kicsit önként is kínálkozik, mikor fejtegetéseinket össze akarjuk foglalni: eddigi témáink, a spontán élmény és a művészi hatás, a *műértés* és *műélvezet*, a közízlés és az „esztétikai tudat" végül is a „jó", vagy „rossz" művészet jelenségeihez kapcsolódnak — pontosabban: mindegyikük magába foglalja az ún. *értékítéletet*, s vele a művészi érték kérdőjelét. Mikor egy-egy alkotásról ítéletet mondunk, mikor „kitűnő", „megkapó" vagy „csapnivaló" jelzővel osztályozzuk őket, akkor ítéletünkkel meg akarjuk közelíteni a bennük rejlő értékeket. S az esztétikai nevelés egyik legfontosabb funkciója, hogy a műélvezőt rá tudja vezetni az alkotások *helyes* értékeinek felismerésére és élvezetére: mert sajnos könnyű „alá" és „fölé" értékelni, vagy jelentős értékek mellett élménytelenül elmenni, képekre, filmekre hamis értékfogalmakat büszkén vagy sznob módon osztogatni — de nehéz — bár egyedül igazán élvezetes foglalatosság — rátalálni és *élményszerűen átélni*, *végiggondolni* a *valóságos értékeket*. A művészi érték tehát közhasználatú fogalom, bár nem mindig használjuk ezen a néven: mikor egy film hatása csak néhány óráig tart, és utána arról panaszkodunk társaságban, hogy „micsoda őrültséget láttunk" — ez a mű értékének is következménye, és megállapításunk „értékítélet". Éppúgy, mint ahogy egy nagyszerű színházi élményre — mondjuk az emlékezetes Thália-beli *Rozsdatemető* előadására — esetleg évekig vissza tudunk emlékezni, sőt az emlék néha kényszerű módon is elkísér bennünket, adott esetben figyelmeztet a „hasonló" jelenségekre (pl. a „hábetlerizmus" tüneteire). A közönség itt is a művészi értéknek ad nevet.

Persze az is előfordul — mint ahogy már céloztunk is rá, — hogy egy művet közepesnek ítélünk — és mégis, hetek múltán is vitatkozni vagyunk *kénytelenek* gondolataival, fordulataival, nem tudunk szabadulni hatásától, és előbb vagy utóbb rá *kell* döbbennünk, hogy tévedtünk: értékesebb alkotással volt dolgunk. A mű értéke *kikényszerítette* véleményünk felülvizsgálatát. S nemcsak a hétköznapok műélvezője járhat így, hanem a kritika is — gondoljunk pl. a *Megbukott zenekritikák* c. nemrég megjelent gyűjteményre, ahol az „aláértékelésben" jeles kritikusokat marasztal el a művek utóélete. Ezzel a jelenséggel azonban első kérdésünket is feltettük. Vajon a művészi érték csupán a közönségtől, kritikustól, tehát a megfogalmazott véleményektől függ? Csak a befogadóban, a *szubjektív ítéletben* létezik? Utóbbi példáink — a mű valóságos értékét kikényszerítő hatása — arra utalnak, hogy *nem így van ez*, hiszen az ítélet tévedhet, sőt utólag korrekcióra kényszerül, mert a mű hosszabb távon helyesbítést vív ki magának. Mikor az impresszionisták a múlt század derekán megjelentek a párizsi kiállításokon — nem egyszer köznevetség tárgyai lettek, majd botrányokat okoztak: a közönség és kritika — néhány kivételtől, mint *Zola* nagyhatású pártfogó fellépése, eltekintve — elutasította szemléletmódjukat, műveiket. Aztán néhány év alatt mégis meghódították a világot: a műveikben rejlő művészi értékek utat törtek maguknak. Az is előfordulhat, hogy egyes mesterek haláluk után soká, másod- vagy harmadrangú művészként szerepelnek, míg egyszer felszínre tör műveik igazi értéke: így volt ez *Csontváryval*, *Franz Kafkával*, de még *József Attilával* is, akit a harmincas években egy szűk körön kívül nem tartottak olyan jelentőségű lírikusnak, mint manapság. Azt kell tehát mondanunk, hogy a *művészi érték objektív természetű*. A közönséggel való érintkezésben ez az érték csak megnyilvánul, hatni kezd, melyet a publikum, a kritika, a közvélemény jól-rosszul *megközelít*. Az első paradoxon: művészi érték nincs a befogadó nélkül. Ennek véleményében, műélvezetében, a rá gyakorolt hatásban válik valósággá, elevenné, de mégsem azonos csupán az általa megfogalmazott esetleges véleménnyel. Egy *Maillol* szobor lehetett botránykő (mint keletkezése idején), lehetett a megvetett paraszti egyszerűség kifejezése — mint az avantgardizmus kezdődő divatjainak idején — és lehetett elavult mint egyes sznobok számára manapság: hatása, eleven szépsége, mégis kitörölhetetlenül él a modern európai művészet fejlődésében, értékei átmentek a kultúra vérkeringésébe, és még a mi *Medgyesink* szobrain is érezhető felfedezéseinek utóhatása. Az *első paradoxon* tehát mégegyszer valahogy így hangzik: a művészi érték csak a közönséggel találkozva, annak élményeiben lesz valóságos, de csak *ritkán azonos* az ott megfogalmazódó ítélettel, több vagy kevesebb annál. *Nem létezhet nélküle, de ítéletétől függetlenül él.* A művészi érték tehát az alkotások objektív szerkezeti eleme, és így *viszonylag* független a közönség pillanatnyi véleményétől. (*Jacoby*-t, *Zerkovitz*-ot jó ideig többre tartották, mint *Bartókot*...) Ugyanakkor ez az érték mégis csak a hatásban él, hosszabb vagy rövidebb távon kibontakozó formálóerejében nyilvánul meg, értékének nagyságát mégis csak ez a társadalmi formálóerő méri.

Ha közelebbről szemügyre vesszük a művészi érték jelenségét, úgy még egy sor ilyen dialektikus ellentmondást találhatunk, melyek közül emeljük ki még a három legfontosabbat. Először is gondoljunk arra a *Bartók*tól eredő aforizmára, mely szerint egy magyar népdal és egy *Beethoven* szimfónia azonos értékkel bír: a mű értékét nem nagysága, felépítése, hosszúsága — hanem tartalmi mélysége és művészi formáltsága méri. Közismert példával: a fasizmus keletkezéséről kevés nagy mű szól olyan megrázó hitellel, mint Thomas *Mann rövid* novellája, a *Mario és a varázsló*. A néhány oldalon kiterülő történet értékében méltán veszi fel a versenyt a többkötetes regényekkel (pl. Upton *Sinclair* híres Lanny Budd sorozatával). Egy másik ilyen ellentmondás, melyre fel kell figyelnünk, a *művészi értékek egyenrangúsága*. Első hallásra ez is paradoxonként hangzik. A művészet fejlődik, ami főként kifejező technikáját és tartalmi mozzanatait illetően nyilvánvaló. (Ezért érezzük pl. olyan áthidalhatatlannak a trecento szemléletmódja, emberábrázolása és mondjuk a XVI. sz.-i festészet közötti különbséget.) S mégis azt kell mondanunk, hogy egy mai remekmű *értékben* sem nem több, sem nem

A művészi érték nem a téma dolga. Ernst Barlach: Szegénység című fametszetén a nyomort az alak földhözszorítottsága, a műfajból (fametszet!) eredő durvább kidolgozás, és a fekete szín sivár kietlensége érzékelteti

Maillol Pomona című szobrán az egyszerű megoldás mögött zsibog az alak „sokértelműsége": a női test vonzereje, a gesztus többértelműsége, a fényes felületek kellemes benyomása, a vaskosságban rejlő kecsesség és báj. Nem „divatos" szobor: é r t é k e s

kevesebb *Giotto* vagy *Ucello* képeinél — jóllehet ott, a trecentoban a technika, szemléletmód sokkal kezdetlegesebb volt. A művészet fejlődését nem szabad mechanikusan elképzelnünk, és azt hinnünk, hogy a később keletkezett alkotások értékben is fejlettebbek. *Marx* többször is utalt arra a sajátos törvényre, melyet „egyenlőtlen fejlődésnek" nevezett, s mely szerint fejlett korok művészete sokszor elmaradottabb lehet, ami azt is megmagyarázza, miért tekintette *Marx* a görög művészetet „utolérhetetlennek".

A művészi értékek egyenrangúságának hangsúlyozása különösen napjaink vitáiban vált fontossá. A *konzervatív* szemlélet ugyanis hajlamos arra, hogy nagyobb vagy éppen kizárólagos értéket tulajdonítson a múlt nagy alkotásainak, és a jelen művészetét ehhez képest alábecsülje. A *szélsőséges modernizmus* hívei viszont a művészi hagyomány tagadásával akarják a jelen művészetének egyeduralmát, értékbeli fölényét biztosítani. (E szemléletmód forrása a futurizmus volt, melynek kiáltványai meghirdették a múzeumok elpusztítását is.) E két szélsőség egyebek között éppen a művészi érték sajátos dialektikáját, az *egyenrangúság és fejlődés* bonyolultabb összefüggését nem tudja megérteni. Ebből az értetlenségből azonban még akkor is torzítások keletkeznek, ha nem jelentkeznek ilyen szélsőséges formákban. Akár a klasszicizáló formahagyományok túlbecsüléseként (mint az 50-es évek építkezése), akár egy-egy avantgardista törekvés jelentőségének túlértékelésében (mint az ötvenes évek végének túlburjánzó színházi kísérletei).

A legfontosabb ellentmondás, mely a mi gyakorlatunkban is jelentkezik, értetlenséget szülve, az a művészi érték sajátos „haszontalansága". Szemben a gazdasági értékkel, a műalkotás értéke nem tud *közvetlen* hasznot produkálni, nincs azonnal mérhető „használati értéke". Humorosan szólva, egy kitűnő képtől, vagy vonósnégyestől nem lesz olcsóbb a nadrágtartó gyártása. És mégis, a műalkotás csak úgy tud „értékes" lenni, ha egyúttal hasznos is a társadalomnak: csak éppen ezt a hasznosság-fogalmat kell tágabb, *hosszabb kifutásban érvényesülő értelemben* használnunk. Egy politikai vers, tömegdal vagy agitatív erejű grafika esetében ez a politikai-társadalmi hasznosság kézenfekvő és természetes. Bonyolultabb a helyzet mondjuk *Darvas* József Részeg eső c. regényének esetében, vagy pl. egy *Molière*-vígjáték felújításánál. A „használati érték" itt nem jelentkezik olyan egyértelműen, mert előbb a nézők-olvasók tudatát, érzelmi kultúráját, beállítottságát kell átformálnia, és akkor is csak az *embert* fogják formálni, új, pozitív készségekkel felruházni, melyeknek esetleg nem sok *közvetlen haszna* lesz, mondjuk a termelésben. Sőt, még ez az emberformálás sem tekinthető véglegesnek és egyértelműnek, mert ha így lenne, akkor a társadalom átformálásához elég lenne néhány jó könyvet olvastatni az emberekkel. Akkor hát miért *„hasznosak"* mégis ezek az *értékes* művek? Azért, mert megnyitják a *lehetőséget* az új emberi készségek számára, megindítják a nézőket-olvasókat egy új magatartás ösvényén, előkészítik azt az új embereszményt, melynek valóságát csak *a társadalmi gyakorlat*, a szocializmus küzdelmei és örömei alakíthatják ki. De az első lökést, a belső lehetőséget mégis ezek a művek adják. Ahogy *Lessing* fogalmazta: az emberek egy-egy ilyen mű megtekintése után már csak *rossz lelkiismerettel* tudják régi életüket, régi hazugságaikat folytatni — amit korábban elfogulatlanul, és bűntudat nélkül megtehettek. Most már tudják, mit kellene tenniük, miért élnek rosszul, és ezzel a *választás* is a kezükbe került. A művészi érték ehhez a belső, emberi reformhoz, a társadalom életének új követelményeihez segíti hozzá a műélvezőket. Azért kell ezt az esztétikai nevelésben hangsúlyoznunk, mert a dogmatizmus egy időn át közvetlen hasznosságon akarta mérni a művészi értéket, így születtek a sematikus, durván politizáló művek, melyek hatásukban, formáló erejükben messze elmaradtak céljaik mögött. Ez az előítélet, változott formában, ma is él és kísért. (Előző közleményünk érintettük már ezt a „hasznos" szempontot, és esztétikai következményeit.) Ma viszont azt tapasztaljuk — sajnos elég gyakran —, hogy a művészeket, és kritikusokat valami „szégyenlősség" tartja vissza a közvetlen *közéleti*, áttételesen *társadalmi* lelkiismeretű, „hasznos" művek értékeitől, és a társadalmi felhanggal rendelkező ember- és világformáló művészi magatartástól.

AZ ÉRTÉK SZERKEZETE, MÉRÉSE: LEHET-E A LEHETETLENT MEGFOGALMAZNI?

Sokat beszéltünk már a művészi érték paradoxonairól, de még mindig nem fogalmaztuk meg, miben is áll lényege, mit jelent, per definitionem a művészi érték? Nem véletlenül tartózkodtunk ettől: a művészi értéknek nincsenek általános szabályai, normái, nem lehet pontokba foglalni, — jelentése művenként változik. Ha ugyanis előre meg lehetne mondani mi kell hozzá, akkor könnyű lenne — receptkönyv alapján — remekműveket alkotni, hiszen csak be kellene magolni ezeket a szabályokat. Bár ez a vállalkozás, mint látjuk a lehetetlenséggel határos, mégis van néhány egészen általános követelmény, melyet talán fel tudunk sorolni. Az első és legfontosabb: a *művek sokrétűsége*. Durva egyszerűsítéssel: egy alkotás annál értékesebb, mennél több értelemmel, utalással, gondolati tartalommal, egymással esetleg vitázó, egymást kiegészítő „tézissel" rendelkezik. Az elérhető maximum: a megfejthetetlen mű, a „talányos" alkotás — mint a Mona Lisa, mint *Greco* vízióri, vagy a mondabeli Sphinx. A Hamlet-figura körül már annyi — egyaránt lehetséges — értelmezés sorakozik, hogy tisztességtelenség is lenne rá, mint példára hivatkozni. (Kételkedő filozófus, modern entellektüel, habozó, gyenge figura, az új kor értelmes és harcra bátor hőse stb.) De idézhetnénk *József Attila* híres versének, az *Eszmélet*nek egyik strófáját, melyben ilyen több irányba futó gondolatot, egymás mellett élő, és mégis csak együtt ható értelmet fedezhetünk fel:

Hallottam sírni a vasat,
hallottam az esőt nevetni.
Láttam, hogy a múlt meghasadt,
s csak a képzetet lehet feledni;
s hogy nem tudok mást, mint
szeretni,
görnyedve terheim alatt —
minek is kell fegyvert veretni
belőled, arany öntudat!

A strófa egyszerre lesz a hősiesség humanizálása, a felnőtté váló ember szenvedése, a szeretethez szóló elégikus vallomás, a belső válság megvallása (melyet kitűnően fejez ki a bevezető két „fogalmi kép" a „síró vas" és a „nevető eső" „látványa"). Megannyi értelem, mely azonban csak *együtt* és *egyszerre* adhatja a költemény mélységét, magas művészi rangját. Mert — mint mondottuk — az értékskála legmagasabb pontján

…a mű áll, melyben a lehetséges értelmek sokasága zsibong — legalsó pontján viszont a laposan, felszínesen egyértelmű közhelyek állnak: a sláger és a giccs mindig egyszerű, felszínes, — vagy csupán *látszat szerint* többértelmű.

Ezzel függ össze — másodszor — a művészi érték *állandó újjászületési képessége:* a közönség újra meg újra átformálja, újrateremti. Az Oidipusz király c. görög tragédiának koronként változó arca van, mint ahogy egy *Csajkovszkij* zongoraversenynek is: minden kor, minden művész — és minden publikum — a maga képére próbálja formálni, és a mű nemcsak eltűri ezt az értelmezést, hanem meg is követeli: csak úgy tud élni, ha a kor változó igényei születnek újjá benne. *Shakespeare* azért olyan nagy művész, mert művei — ahogy Jan *Kott* lengyel irodalomtörténész mondja — „szivacsként" szívják magukba egy-egy kor fő társadalmi és emberi konfliktusait, és a színpadon előadva kieresztik magukból az így magukba szívott tartalmakat: átadják a közönségnek. A művészi érték egyik legfontosabb alkotója ez a *belső program*, melynek mentében minden kor önmagát véli felfedezni, és mely minden kornak tud valamit mondani is lényegéről. Nem kell újraírni ezeket a műveket, mint ahogy *Goya* vagy *Bosch* festményeit sem kell újrafesteni, hogy a mai ember *magáraismerjen* világukban: a nagy mű képes arra, hogy háromnégyszáz évvel keletkezése után is újraszülessen, és segítsen az akkori embernek és társadalomnak önmaga megismerésében. A közepes vagy gyenge mű képtelen erre a „szivacsszerepre": születése egyben életének története is, már tíz év múlva sem lehet újraolvasni, vagy újralátni ezeket a műveket. Sőt, nem egyszer érthetetlenek is lesznek: a mai néző pl. egyszerűen képtelen már követni néhány egykor divatos expresszionista dráma logikáját, történését, — annyira korhozkötöttek, egysíkúak, újjászületésre képtelenek.

Végül említsük meg, hogy a „jobb" vagy „rosszabb" értékjegyei attól függenek, vajon a mű felszínén, „külső héján" vagy velejében, „magjában" találja el *korának* fő kérdéseit. Egyszerűbben: felfedez-e vagy csak illusztrál, újat, telibetalálót, addig ismeretlen diagnózist mond, vagy csak tüneteket ír le, mások által már elmondott, felfedezett tüneteket rendez át és tálal fel. *Antonov* Üresjárat c. novellájában vagy *Solohov* az Emberi sorsban így fedezett fel egy korábban láthatatlan világot, és *Bartók* zenéje is hozott be a modern kultúrába egy új, korábban ismeretlen, a felfedezés „sokkjával" ható hangot.

*

Az esztétikai nevelésnek talán ezen a téren kellene a legtöbbet fáradoznia: a helyes művészi értékek felismerésére, védelmezésére, vagy ami még ennél is több: élvezni tudására kell megtanítania a közönség jelentős hányadát. Mi a szép, mi a jó mű, hol a határ a közepes és a jelentős között, mi a különbség a divat által felkapott, és a lappangó — bár súlyban, jelentőségben gazdagabb — érték között —, ezek azok a napi gondok, melyekben az esztétikai nevelésnek legtöbbször útmutatás, sőt tanácsadási lehetőség nélkül kell megtalálnia *pedagógiai módszereit.* Mert a legtöbb esetben nem lehet itt közelebbi tanácsokba bocsátkozni. Hogy a Phaedra c. film siker lett, és hogy művészi érték szempontjából alig több az átlagos bestseller alkotásnál; hogy meddig, milyen arányban egészséges a könnyű műfaj — operett, hakni-játék, tánczene stb. — túlsúlya, és hol kezdődik ízlésromboló, előítélet-gyártó szerepe — azt csak az egyes posztokon álló „nevelők" *mérlegelhetik, dönthetik el,* és ugyancsak rájuk hárul az a sokkal nagyobb feladat, hogy ezt az így kialakított meggyőződésüket hatásos formában átadják a rájuk bízottaknak. Az esztétikai nevelés kényes terület — talán ezzel kellett volna kezdenünk sorozatunkat, de így, búcsúzásként pótoljuk mulasztásunkat: kényes, mert az előítéletek foglyai is azt hiszik, ők vannak kizárólagosan az igazság birtokában. *A művészethez érteni presztizs kérdés,* és rendkívül sok sértődés, megbántódás, „csakazértis" ízlésficam lehet a következménye a tapintatot megkerülő nevelési munkánknak. Sajnos, mi sem mehetünk tovább ennél az óvatosságra intő, tapintatra figyelmeztető megjegyzésnél: az esztétikai nevelés módszertana még nemcsak hogy megíratlan disciplina, de még ki sincs igazán kísérletezve. Ez a kísérletező munka, *egy „műfaj megteremtése"* vár tehát a kultúra e téren dolgozó munkásaira.

(Vége) **Almási Miklós**

A magyar művészet kiállítása Párizsban

Ez év tavaszán nagyszabású kiállításon mutatták be illetékeseink ezer év magyar művészetét a francia érdeklődőknek a párizsi *Petit Palais*-ban. Több külföldi múzeum, a nagy országos magyar múzeumok, a Széchényi Könyvtár, számos vidéki közgyűjteményünk és élő művészeink tulajdonában levő anyagból válogatták össze egy-egy korszak szakemberei a reprezentatív anyagot. A kiállítást Párizs után megrendezték az *Országos Szépművészeti Múzeum* márványcsarnokában és még két kiállító termében. Dicsérendő törekvés ez, akárcsak a múltévi állami képzőművészeti vásárlások bemutatása. Módot nyújt a közvéleménynek arra, hogy figyelemmel és esetleg kritikával kísérjen olyan jelenségeket, amelyek különben rejtve maradtak volna.

A bemutató igen élesen két részre tagozódik. Az *egyik:* a *honfoglaláskori, román, gótikus* és *reneszánsz* korszak, amely válogatott, az idő által is alaposan megrostált anyagból tevődik össze. Egy-egy kor képzőművészete teljességében áll előttünk, amennyire csak a feltárt és megőrzött régiségek alapján ez lehetséges. Az illető korokban — de az anyag összeállítói elképzelésében is — *egységben* jelennek meg a képzőművészet különféle ágai: *építészet* (ha csak kőtöredékekkel vagy fotóval való jelzéssel is), *szobrászat, festészet,* iparművészeti ágak: *ötvösség, kerámia, textil, könyvművészet.* Így együtt sohasem láthattuk őket, hiszen különféle profilú múzeumokban inkább csak egy-egy műfaj keretében kerültek kiállításra. Tanulságos ez az anyag élő művészetünk szá-

Munkácsy Mihály: Rőzsehordó nő
(JÁNOSI FERENC felvétele)

mára, figyelmeztető példa, hogy *a képzőművészet környezetformálás*, amelytől elszakíthatatlan nemcsak az épület, szobor és festmény, hanem az egyszerű használati tárgy még kevésé. *Párkánytöredék, festett oltárajtó, vízöntő edény, miseruha* vagy *kályhacsempe* ugyanazt mondja el koráról, ugyanabban a ritmusban csendül, anélkül, hogy anyagszerűségét, célszerűségét bármelyik is elveszítené. A *tarsolylemezek, öv-, csizma-, szablyaveretek, párta- és ruhadíszek* ugyanúgy tükrözik a honfoglaló magyarság ízlését és világról alkotott elképzeléseit, mint a románkori kőtöredékek, vízöntők, a gótikus és reneszánsz szárnyasoltárok képei, a *kódexek miniaturái*, vagy a *budai vár mozaik padlókockái* a megfelelő korszakét. Az anyag lenyügöző, s bár mostoha történeti viszonyaink miatt csak töredékesen maradt ránk, mégis *egységes képet* mutat régebbi kultúráinkról. Művészi értékben is *egyenletes*.

Nem mondhatjuk el, sajnos, mindezt a kiállítás *másik: 19—20. századi részéről*. Bár a köztudat szerint a 19. századtól megszűnt a képzőművészet teljessége, a vezető szerepet a legszubjektívebb képzőművészeti műfaj, a táblakép vette át — az újabb kutatások tükrében kiderül, hogy csupán tájékozottság és szelektáló képesség kell ahhoz, hogy újkori képzőművészetünkben is megtaláljuk a teljességre való igényt. Hiszen a 19. században is van megfelelő stílusú ruha- és ékszerművészetünk, s a korabeli nemesvonalú klasszicista-biedermeier bútorokra hasonló, egyszerű formájú poharak és edények kerültek. Néhány évvel ezelőtt az *Iparművészeti Múzeum* kiállításán láthattuk, milyen sokmindenre kiterjedő és egyben *egységes művészeti tevékenység volt a századforduló környezetalakításában az építészettől a bútoron keresztül a legkisebb használati tárgyig; a festészet és szobrászat csak egy-egy alkotó eleme volt mindennek*. S a 20. századi művészet kutatóinak fejében ma már a 10-es évek forradalmi periódusának és az 1920—30-as éveknek a képzőművészete sem egyedül a festészetet jelenti, tekintve, hogy e korban — mint a maiban is — képzőművészetünk legjobbjai *tudatosan* az egész élet átalakítására irányuló művészetért harcoltak, amelynek nyomai a gyakorlatban is megmaradtak.

Nos, a kiállítás 19—20. századi része igen szegényes és tájékozatlan. Úgyszólván csak a festészet képviseli képzőművészetünket; hiszen az a néhány mai plakett, amely a kiállításon látható, aligha jelentheti két század plasztikai illetve tárgyformáló törekvéseit. Festészetünk is szubjektíven válogatott, s ha a 20. századi anyagban *Derkovits* és *Egry* művei valóban kellő csengéssel képesek lennének is folytatni a régi művészet által megütött hangot, a bemutató e részének arcél nélküli, összemosódó képébe ezek a művek is beleolvadnak.

Ha az újabbkori anyag összeállítói nem is mertek vállalkozni 19—20. századi művészetünk *komplex* bemutatására — csak a festészeten keresztül is módjukban állt volna felrajzolni azt az erőteljes, *haladó* irányt, amely *a magyar Cézanne-on: Nagy Balogh János* proletár festőn és *a magyar Henri Rousseau-n: Csontváry Kosztka Tivadaron* keresztül a századfordulótól a *Nyolcak* és *Aktivisták* művészetén át a 19-es Tanácsköztársaság művészetében teljesedik ki, és amely erős ellenzékével szemben is tovább él az 1920—30-as években a magyar *konstruktivisták* körében. Ezekből a törekvésekből formált *Derkovits* Gyula szintézist (a költészetben meg *József Attila*). Ezek a szálak a mai napig nyomon követhetők, a szobrászatban és iparművészetben is jól dokumentálhatók. A kiállításon jelenlevő *Barcsay* képek is a 20-as évek konstruktivizmusának késői hajtásai.

S ha már a kiállítás rendezői azt a szempontot tartották szem előtt, hogy a francia kapcsolatokat domborítsák ki, vajon nem tűnik-e ki mindez jobban *a Nyugat íróinak törekvéseivel paralell Nyolcak művészetén* keresztül, vagy a *30-as évek antifasiszta szürrealizmusán* keresztül, akkor, amikor egyben *a hazai forradalmi erőket* is az idetartozó művek dokumentálják? Ezzel szemben a kiállításról épen az említett szálak teljesen hiányoznak.

Ismét itt volt egy alkalom *progresszív* és egyben, tegyük hozzá: szocialista társadalmunk építése szempontjából fontos, *állástfoglaló művek* bemutatására nyugaton. Ezek a művek művészi értékben is kimagaslóak kulturánkban, s a világ haladó törekvéseihez *azonos időben* kapcsolódnak, keletkezési évszámok szempontjából sem kellene szégyellnünk őket; több külföldi összefoglaló kiállításon vagy munkában is szerepelnek. Vajon érdekünk fűződik-e ahhoz, hogy e törekvések ma, amikor még korszerűek, éppen úgy véka alatt maradjanak, mint annak idején *Szinyei Majálisa* vagy *Csontváry egész életműve*? Vagy még ma sem jutottunk volna az életben és szakmában való tájékozódás ilyen fokára?

Haulisch Lenke

1

PÓR

A Magyar Nemzeti Galéria egész életművet felölelő emlékkiállítással emlékezett meg a két évvel ezelőtt elhunyt kiváló művészről, Pór Bertalanról. Az emlékkiállítás, bár kevéssé válogatott anyagot mutatott be, legjobb képeivel bizonyítja, hogy az a művész, akinek élete 1880—1964 közé záródik, *korszerű törekvések* vonalában állt, azok közé tartozott, akik számára a művészet nem öncél, hanem eszköz a társadalom átformálására.

2

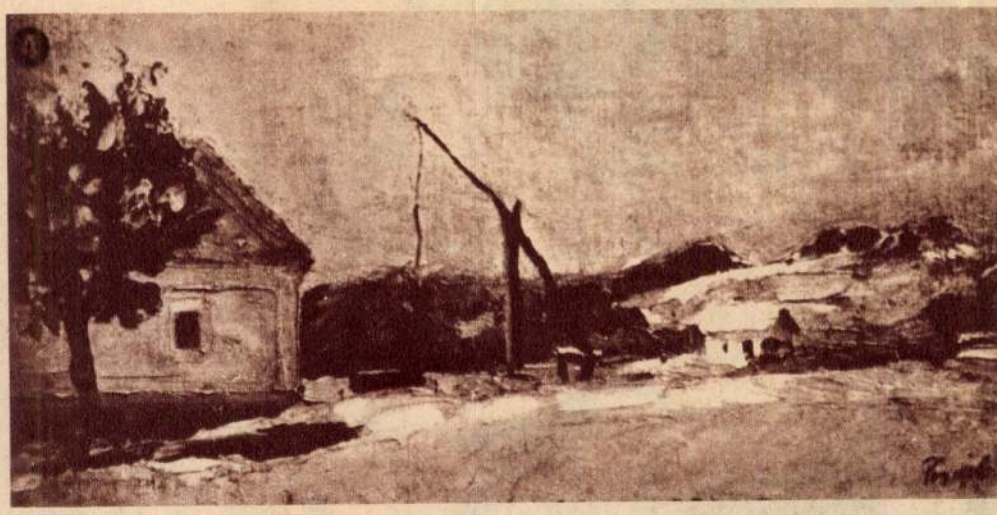

1. Önarckép 1953
2. Margitka
3. Dózsa (Illusztráció Gergely Sándor könyvéhez)
4. Tájkép gémeskúttal
5. Mama olvas
6. Család 1909

(JÁNOSI FERENC felvételei)

BERTALAN EMLÉKKIÁLLÍTÁS

A század első éveiben sötétszínű portrékat fest és sok-sok önarcképet, mint munkássága során végig. E korai festmények még az „örök emberi" után kutatnak. 1910 körül talál rá a *Család*, a *Vágyódás tiszta szerelemre*, a *Hegyi beszéd* és a *Népopera* freskókartonjain arra a hangra, amely kiváló monumentális érzékét mutatja, és amellyel a *„Nyolcak"* nevű művészeti csoportosulás egyik tagjává válik.

A *„Nyolcak"* az egykorú progreszszív francia művészet megtermékenyítése alatt szabadítják fel magukat az akadémizmus és impresszionizmus alól. Művészetük a Tanácsköztársaság idejére válik nagykorúvá; Pór Bertalan is ekkor festi főműveinek tekinthető forradalmi plakátjait. A Tanácsköztársaság bukása után emigráció következik: *Csehszlovákia, Szovjetunió, Párizs.* Ebben az időszakban — 1945-ig, de felszabadulás után is, amikor hazaköltözött — műveinek java a *Pásztor* és *Bika* kompozíció. Az elsőben a „rend" vágyát, a másikban a körülötte levő világ bestialitását jeleníti meg.

Halálával szegényebbek lettünk egy tagjával annak a nagy nemzedéknek, amely előkészítette és áthatja jelenkori progresszív művészetünket, és amely emberségével sok pozitív példát mutatott.

H. L.

CZÓBEL BÉLA KIÁLLÍTÁSA SZENTENDRÉN

1. Önarckép

2. Szentendre úttőről virággal köszöntik a 83 éves mestert

3. A mester szentendrei otthonában feleségével, Modok Mária festőművésszel — akinek gyűjteményes kiállítását jövőre tervezik

4. Fekvő nő 1966

A *Szentendrei Ferenczy Károly Múzeum* termei bensőséges ünnepség tanúi voltak szeptemberben. Czóbel Béla festőművészt köszöntötték barátai és tisztelői *83. születésnapja* alkalmából. A múzeum kiállító helyiségeiben a *Magyar Nemzeti Galéria* kis emlékkiállítást rendezett a mester műveiből, *Telepy* Katalin közreműködésével.

Czóbel Béla művészete a 20. századi magyar piktura jellemző színfoltja. A század elején a *nagybányaiak* művészetéből indult ki, amely sok szálon kötődik a természeti látványhoz. Friss, közvetlen szemléletet jelentett ez a századforduló akadémizmusával szemben. A század elején került először *Párizsba*, ahol az akkor legújabb *„Vadak"* és *kubisták* mozgalmával ismerkedett. Hazatérvén, a *„Nyolcak"* festőcsoport egyik alapító tagjává vált. E csoporton belül nem tartozik a látvány merészebb átformálói közé, festészete mindvégig — a mai napig — a természettel való közvetlen kapcsolaton alapszik, erősen festői; de a szinte buján tenyésző, terpeszkedő színek és formák láthatatlan szerkezet szerint helyezkednek el képein.

Párizzsal szoros kapcsolata alakult ki. Az utóbbi évtizedekben az év egyik felét Párizsban, a másikat itthon, Szentendrén töltötte. Ma már hosszabb ideig tartózkodik itthon, s festi Szentendrén képeit, ame-

lyek munkásságának hosszú évtizedei alatt témában és előadásban alig változtak. Ennek ellenére távol áll tőle az üres rutin, a megszokott ismétlése, mivel mindig a természet közvetlen szemléletéből indul ki, nem pedig a saját műveiben elért eredményeket ismétli.

—s—e

Csendélet sárga virágokkal

Lány virágos falakkal
(JÁNOSI FERENC felvételei)

szakkörvezetők, szakköri tagok készíte... ...vész színvonala magasabb volt az előző évekhez kép... A dí szítőművészeti szakköri mozgalmon belül az előző hónapokban néhány megyének igen eredményes munkájában gyönyörködhettünk. Például a „Sárközi napok" keretén belül megrendezett Tolna megyei díszítőművészeti szakkörök pályázatának kiállításán Decsen, ahol csak sárközi hímzéssel lehetett ebben az esztendőben pályázni. Vagy a Baranya megyeiek ez évi munkája, hol a különböző férfiing-hímzéseket nagyszerű érzékkel alkalmazták ruhák és blúzok díszítésére. A Vas megyei sárvári járási szakköri kiállítás, s a Pest megyei nagymarosi Művelődési Házban megrendezett kiállítás mind biztató előjelek voltak ebben az esztendőben. A díszítőművészeti szakkörvezetők munkája kezd beérni a technikai tudás és az ízlésbeni fejlődés területén.

A pályázatra beküldött anyagokban számos érdekesen megoldott, néhány meglepően szép technikájú, nagyszerű kompozíciójú, új színeket, formákat, alapanyagokat alkalmazó hímzésekkel találkoztunk. A bírálóbizottság tagjai örömmel vették kezükbe a pályamunkákat, és elég nehéz feladat volt a sok szép közül a legszebbeket kiválasztani.

K*is Jankó Bori emlékéremmel és 3000 Ft* tiszteletdíjjal 3 pályamunkát jutalmaztak: 1. *Sárosi Mihályné*, a Hódmezővásárhelyi Népművészeti Szövetkezet művészeti vezetője gyönyörűen megoldott, teljesen újszerű tervezésű, nagyméretű hódmezővásárhelyi terítőjét. Sárosi Mihályné nemcsak megyei, hanem or-

Farkas Mátyásné és Pataki Jánosné díjnyertes matyó hímzőasszonyok a kiállításon
(MTI foto, SZIKLÁS MÁRIA felvétele)

PÁRJA TÁRSASTÁNCRÓL

tokat adtak át az alacsonyabb osztályokkal kapcsolatban is. De szó esett ittlétük alatt a társastánc hazai és nemzetközi problémáiról, az általános fejlődésről. A tanfolyam végén néhány kérdést tettünk fel a társastáncban nemzetközileg is elismert vendégeinknek.

az NDK bajnokai
lasse, vagyis a legban és ötödikek az
ven. Ezt a két he-
artottuk. Ekkorra
tük a társastáncot,
uk élethivatásnak.
ik a társastánc-
Mint mesterek is
ünk. *1955—1959-ig*
mesterbajnokai.
kiküldetést kap-
lex Moore-hoz, a
tójához. Mindket-
gol táncpedagógus
agjai lettünk az
l Society of Tea-
s ezáltal minden
rlati anyagot első
g. Ezután *Drezdá-*
szemenő támoga-
megindításához.
ott. Ezalatt igye-
versenytánc egyik
Több nemzeti és
ság és tapasztalat-
rosunkban. A kö-
ösben 15 társas-
vékenykedik, így
lrezdai versenyző-
tarthoz a külön-
. *Az amatőrökén*

kívül minden évben megrendezzük a táncpedagógusok mesterbajnokságát is. Örömmel vennénk, ha ezen magyar párok is indulhatnának.

— *Mit tartanak legnagyobb eredményüknek?*

— Azt az évi kilencven-száz tanfolyamot, amelyen közel 2500 serdülőt tanítunk meg alapismeretekre. Ez a legnehezebb, de talán a legszebb a mi foglalkozásunkban.

A beszélgetés során szerény utalásokból kerekedik ki, hogy Werner Graf mennyi társadalmi munkát végez, és milyen lelkesedéssel. Ő a lipcsei *Zentralhaus für Kulturarbeit* (a mi Népművelési Intézetünk testvérintézménye) mellett működő *Társastánc Bizottság titkára.* A táncpedagógusok továbbképzése, módszertani anyagok kidolgozása, publikálása az Intézet lapjában, s a szakfelügyeleti problémák azok, amelyekben nagy segítséget nyújt az Intézet társastánc referensének. Munkásságának eredményei tehát országosan is lemérhetők. Sőt, az utóbbi hat évben országhatárokon túl, elsősorban a szocialista országokban is ők a társastánc szakértő propagandistái. Tanítottak

Pór Berta lan festő M.D.K.

Müeiből kiállitást terveznek

A Nemzeti Galéria te vei

Magyar Nemzet 1965. október 13. 4.l.

Pór Bertalan festő M.D.K.

A müvésztelepen dolgozott

/havas/ A Százados uti müvésztelep 50 éve

Népszava, 1965. jan. 31.

Pór Bertalan Testő

Pór Bertalan festő M.D.K.

Müvei a kiállitáson

Két nagy pannó: Vágyódás tiszta szerelemre

Hegyi beszéd

Perneczky Géza: A Nyolcak és aktivisták köre Kiállitás Székesfehérváron

Magyar Nemzet XXXX 1965. október 23. 4.1.

Pór Bertalan és műtérbrigádja.

A II. Magyar Képzőművészeti Kiállításon „Urak országával dolgozók harcája" c. kompozíciója szerepelt. A műtérbrigád tagjai: Scholz K. és Ujváry L. (emléke)

Magyar Nemzet, 1957. Dec. 1.

Pór Bertalan – és művészbrigádja.

A II. Magyar Képzőművészeti Kiállításon „Urak országából – dolgozók hazája" c. festménye szerepelt. (említve)

Világosság, 1951. Nov. 14.

Pór Bertalan.

A Művészeti Alkotások Vállalat albumot fog kiadni mappa formájában, melyben szerepelni fog festményének képe.

Magyar Nemzet, 1951. aug. 1.

Poór Bertalan

Kichit

MO. 1930. X. 12.

Pór Bertalan
festő

H.D.K

A Nemzeti Galériában rendezett
kiállításon részt vett.

Passuth Krisztina: A nyolcak és az aktivisták
Élet és Irodalom, 1962. március 24-8 l.

Pór Bertalan

Ifjúság tanítómesterrel / mozaik a Fővárosi Kereskedelmi Iskolában, rajzó

Vámos Ferenc: Lajta Béla
Bp. 1970

183 old.

Pór Bertalan (1880-)

Kompozició terv. Olj f. Sign.1912.

A Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Budapest 1952.

MDK

Pór Bertalan

Bölöni Györgyné, szén.

IX. Magyar Képzőm.Kiáll.kat. Műcs.1962. 23.l.

Pór Bertalan
festő

M.D.L.

Boda Gábort a brüsszeli világ-
kiállitáson szereplő művéért
külön nivó-díjra javasolta.

Szép Perső: A hatvanéves Boda Gáborról
Művészet, 1967. augusztus - 38 lap

B. Pór

Professzor a Magyar Képzőművészeti Főiskola festészeti osztályán.

International Directory od Arts. 8th Ed. 1965/1966. I. /Ed.: H. Rauschenbusch/, Berlin, é.n. Deutsche Zentraldruckerei AG. 1004 l., ill., 522 l.

Pór B.

Professor. Tertő Magyar Képzőművészeti Főiskola. Bp. VI. Népköztársaság u. 69-71.

International Directory of Arts. 8th Ed. 1965/1966. I. /Ed.: H. Rauschenbusch/, Berlin, é.n. Deutsche Zentraldruckerei AG. 1004 l., ill. 776 l.

MDK

Pór Bertalan

Bölöni György, szén.

Bikák, szén

IX.Magyar Képzőm. Kiáll.kat. Mücs.1962. 24.l.

M.D.K.

Pór Bertalan
festő

„Önarcképét" választotta ki.

Horváth György: Egy elszalasztott lehetőség
Magyar Nemzet 1969 okt. 21.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

MDK

Pór Bertalan, festő

Szerepel.

— : Megnyílt a József-városi képző-
művészek című kiállítás 8.

Népszabadság, B. t. 1969. okt. 17

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Pór Bertalan
festő

M.D.V.

Méltatás.

Dévényi Iván: Márffy Ödön levele . . .
Művészet, 1969. aug - 10 lap.

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Pór Bertalan
Kemikus, olaj

Magyar Képzőművészek Segitő Bizottsága. Művészeti kiállitás. 1918. 6 l.

271

vitka kurín

8

k megfelelő hasonló három keretrajz
sonló módon vakolatba karcolt csucs-
z egyeneszáródásu szentélv zárófalán
ővel megemelt szentély a XVIII.század
e lehetséges, hogy a korábban itt ál-
falcsonkjait az épitkezésnél is fel-
jó homlokfalán figyelhető meg a régi
a. A homlokfal sarkai több méter ma-
lmas quaderekből állanak. A hegyesszög-
torony is a legfelső emeletig XIV.
a homlokfal délnyugati szögletébe a
t épitettek téglából, amelyen fa csi-
ll. a toronyba. A torony sarkai is
tek. Elől lent ujabban nyitott ablak
felhasznált gotikus faragott kőtöre-

Pór Bertalan MDK

Oelmacher Anna: P. B.
Csillag VIII/1 (1954) 157- 160
Ism.: Müv.Ért. 1955. IV. évf. 2. sz. 321.o.

PÓR Bertalan festő"

M.D.K.

J. V. Sztálin arcképe (festő)

„Rákosi elvtárs parasztküldöttekkel beszélget" (munkácsy-díj I.)

1952)

Művért. Fogány Ö. Gábor: Az első magyar képzőművészeti kiállítás 108., 117., 121., 123, l.

Pór Bertalan MDK

Illusztráció Ady Endre "Az én menyasszonyom" c. verséhez.

repp.5.o.

Kiállitva a Petőfi Irodalmi Muzeumban.

"A versillusztrációs pályázatról" /Többen/
Műterem 1958 I.évf. 11. sz. 4-9.o.

Pór Bertalan

MDK

A Művelődésügy miniszter kinevezte a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetsége 30 tagu ideiglenes elnöksége egyik tagjának.

Műterem 1956. I. évf. 11. sz.9.o.

MDK

Pór Bertalan

Gergely Sondor:Dózsa-trilógiájához készült rajzok

Bencze László:A magyar képzőművészet mai eredményei /Gondolatok a VI.Magyar Képzőművészeti Kiállitásról/ Csillag, 1956.X.évf.február
362.l.

MDK

Pór Bertalan

Világ proletárjai egyesüljetek

Máté György:A magyar forradalmi plakátművészet
útja Csillag,X.évf.1956.augusatus 360.l.

MDK

Pór Bertalan

Gyenes Tamás szobormüve

Dutka M: 4. Magy. Képzőmüv. kiáll. szobrai.

Magy. Nemzet, 1954. jyn. lo. 7 l.

emeletes, 7 tengelyes, kontyolt tetővel,

., Bp. 1957, 200-202 l.

MDK

Pór Bertalan kétszeres Kossuth-dijas festőmű

Magyar Nemzet cikke. 1953. febr. 28. 5 l.

Esztergom /Komárom/

Hősök-tere. Szt.Anna-templom,
Kopos előépitménnyel, timpano
tornyocskával. A kupola zömök
Herzog György angyalszobrai
rai márványból, Számord Ignác
lom alakját utánzó tabernákul
Főoltárkép Hesz János Mihály
és Mária. Nyolc dombormü Sz.I
szobrok. Épittette Rudnay Sán
Packh ~~Ferenc~~ János-al, 1828-tól.

/Majer István: Esztergom. VU
gom vármegye. MV és V. Bp. é
Rados: A klasszicizmus épité
179,191 l, 42. kép - Eszterg

Pór Bertalan

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

1970 NOV 22

Érdekes kiállítás várja a látogatókat a Keleti Károly utca 22. számú házában. A II. kerületben lakó képzőművészek a Kommunisták Magyarországi Pártja megalakulásának negyvenedik évfordulója alkalmából megrendezték munkásmozgalmi és forradalmi tematikájú kiállításukat. A kiállítást az évforduló napján Pór Bertalan festőművész, a tárlat egyik szereplője nyitotta meg.

Nagytakarítást,
cianozást,
patkány, egér,
sváb irtást.

ismerkedni 35 évestől 42-ig. magas, barna, komoly, ref. férfival. házasság céliából. »Hópelyhek« jelig. Felszabadulás téri hirdetőbe.

MDK

Pór Bertalan festőm.

Genthon: A magy.festőműv.tört. A Szépműv. könyve. 1940. Bp. 979 l.

Pór Bertalan

MDK

A tanácsköztársaság mesteriskolájának vezetője előbb Berény Róbert, majd Pór Bertalan volt. /Lásd: Pór Bertalan: Emlékezés 1919-re. Szabad Művészet 1949. 2-3- sz. 84-87. l. /

M.T. Képz. Él. Bp. 1960. 172.o.

M.T. Képz. Él. Bp. 1960.

Pór Bertalan

festő

M.D.K.

A Magyar Nemzeti Galéria meg-
rendezte az őszi szezonban
a művész emlékkiállítását.
Harcmszár munháját mutatták
be.

Sárvári hírta: Pór Bertalan emlékkiállítás

Nők Lapja, 1966. szept. 3 - 8 lap

M.D.K.

Pór Bertalan
festő

Első műve a tárlaton, az 1909-es „Család". Majd a „Hegyi beszéd", a „Vagyódás tiszta szerelemre" című művei követhemek időben.

Szirvári Márta: Pór Bertalan emlékkiállítás
Vörh Lapja, 1966. szept. 3 - 8 lap

Pór Bertalan

festő. szül. 1880

Élet.

Ujmagyképz.

(1950)

93.1.

ménytár

A mű neme	A mappa jelzése	Megjegyzések
les. lap,		

Stephaneum nyomda r. t. Budapest.

Pór Bertalan

l.

Szabad Művészeti

8.73373-l. (Koppel)

375.l.

est. Athenaeum.

1. ***Reggel 8 órakor*** csendes szentm
Vilmos megyés püspök.
2. ***Reggel fél 9-től fél 10-ig*** a sz
dísztermében s megbizóleveleik
3. ***Délelőtt 10—12-ig*** a Szövetség kö

1. *Wlassics Gyula* elnöki
2. A Muzeumok és Kön
1907. évi jelentéseinek bemuta
3. A Muzeumok és Köny
nak beterjesztése. Két számvizs
4. Jelentés dr. Katona La
ügyében.
5. Jelentés dr. Gerecze Pé
alakitandó egyesület ügyében.
6. A Szövetség szabályzat
7. A Muzeumok és Köny
ujjáalakulása:
a) elnökválasztás;
b) két alelnök választá
c) egy titkár;
d) egy jegyző;
e) egy előadó;
f) a Tanács 20 tagjána
8. Dr. Szendrei János elő

Pór Bertalan

László

Szabad Művészet
1952. 9. 07. 394. l.

A VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI M. K

1904 évi 11.619 számv. sz.

III. ügyosztály.

A válaszban a megkeresés számának
és évének pontos följegyzése kéretik.

A műemlékek
tek. orsz. bizottságá

Hivatkozással a
márcz. hó 28-án 147 sz.
mellékelt 6 db. számad
renesém tisztelettel visszaj

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA MEGHÍVJA ÖNT

PÓR BERTALAN EMLÉKKIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

1966. AUGUSZTUS HÓ 19.-ÉN,
PÉNTEKEN D.E. 11 ÓRÁRA

MEGNYITÓ BESZÉDET
GEREBLYÉS LÁSZLÓ
MOND

66 8 — FNYV 14 — 14581 — Fv.: Patyi Árpád

I.	S.	P.	L.
50	100	—	—

-1-

M.D.K.

Pór Bertalan, festő

művészetét ismerteti Belmacher Anna, a Nemzeti Galeriában rendezett emlékkiállítással kapcsolatban. Egy évi kintarajzi iskolai, egy évi müncheni, majd egy évi párizsi tanulmányi csztendő után 1901-ben első önarcképével elnyeri a Műcsarnok téli tárlatán az előnök kiállító művészek díját. A század elejei realista, arcképei után, nagyfordulatot jelent művészeteben az 1910-körül alakult 8-ak csoportja, melynek egyik alapító tagja - és az ebből az időből való „Család" című

ÉLET ÉS TUDOMÁNY, Bp. 1966. XXI. évf. XI. 18. (46. j.) sz.

2182-2186 old.

Pár Bertalan, festő

M.D.K.

... 8-alakos nagy kompozíciója. A 10-es évek művei között alkotta meg „Vágódás tiszta szerelemre", „Hagibeszed" c. sokalakos kompozícióit, valamint a Népopera freskóját. A Tanácskörtársaság idején készült toborzó plakátjai maradandó értékei művészetének. Ezután a bujdosás évei következtek, amikor főleg expresszív portrékat, vagy állat képeket festett. A második világháboru idején Párizsba költözött, de a fasiszta meg-

./.

ÉLET ÉS TUDOMÁNY, Bp. 1966. XXI. évf. XI. 18. (46.-a) sz.

2182 - 2186 old.

M.D.K.

Pór Bertalan, festő"

... szállás oll is utolérte. Koncentrációs táborban, majd illegalitásban dolgozott és aktívan részt vett a francia ellenállási mozgalomban. Itthon 1948-ban a Képzőmüvészeti Főiskola tanára lett, egész életművét honorálva számos kitüntetést kapott. Sok kiváló önarcképén kívül egy nagyszabású Dózsa-freskó tervein dolgozott, melyhez számtalan különböző méretű vázlatot készített, de amelyet megvalósítására soha sem került sor.

ÉLET ÉS TUDOMÁNY, Bp. 1966. XXI. évf. XI. 18. sz.

2182-2186. old.

M.D.K.

Pór Bertalan, festő

művészetéről írt cikkét szerző a követ-
kező képekkel illusztrálja:
A címlapon: Anyám arcképe, 1918.
a szöveg körött: „A család", „Hegyi beszéd" (1911)
„Világ proletárjai egyesül jelek" plakát (1919)
„Weszler kőrjegyző arcképe" (1929), „Bika" (1934)
„Párizs felszabadítása" (1944)

ÉLET ÉS TUDOMÁNY, Bp. 1966. XXI. évf. XI. 18. 46 sz.

2182-2186. old.

MDK

Pór Bertalan

Pásztorok I-IV. cer.

Szlovák Lohengrin, cer.

Sallai és Fürst halálára, szén

MNG. Magyar forradalmi művészet. Műcs. 1957.

Pór Bertalan MDK

részt vesz a Luganoban megnyilt V. nemzetközi "Fehér,fekete" grafikai kiállitáson.

Esti Hirlap 83 sz. 1958. ápr. lo 2 old.

Pór Bertalan

Hétfői Hírek 1958. ápr. 14.

II. évf. 15. sz.

A Népszabadság gyermekrovata országos rajzpályázatának egyik győztesét üdvözli Pór Bertalan kétszeres Kossuth-díjas festőművész, a díjkiosztó ünnepségen

Pór Bertalan

Hétfő: Hírek 1918. ápr. 14.

II. évf. 15. a.

Pór Bertalan

Magyar képzőművészek a velencei Biennálén. A magyar kiállitási pavillonban munkái szerepelnek.

Esti Hirlap 1o2 sz. 1958. máj. 3 2 old.

MDK

Pór Bartalan, festö

A sajtóbemutatón a magyar pavillon sikere jelentös.

Nagysikerü sajtóbemutató a velencei biennáló magyar pavillonjában. Népszava. 1938.jun.13.

Pór Bertalan MDK

A velencei Biennalén a magyar pavilonban résztvett munkájával.

Esti Hirlap 145 sz. 1958. jun. 22 2 old.

MDK

Pór [Bertalan] festő

(Futólag említve.)

Szelesi Zoltán: Szeged képzőművészete az ellenforradalom után.

Tiszatáj, Szeged, 1958. július. 5. l.

MDK

Pór Bertalan

Kossuth dijas festőművészt felkérték,
hogy Csehszlovákiában kiállitást rendezzen.

Esti Hirlap 169. sz. 1958. jul. 2o 2 old.

Pór Bertalan MDK

A moszkvai kiállitáson /1958 dec/ kiállitják

Önarcképét

Dersi Tamás: Tizenkét ország 4000 müve a moszkvai kiállitáson.

Esti Hirlap. 1958.okt. 10.

Por Bertalan

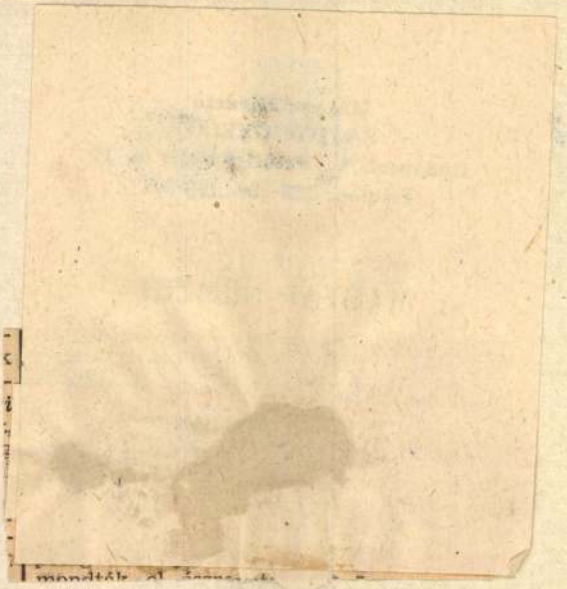

Pór Bertalan

(Henry Ramey meglát. P.B.-t.)

Esti Hírlap
1958. nov. 16.

Pór Bertalan
festő

M.D.K.

Életéről.

Pór Bertalan: Fiatal barátaimhoz.
Magyar Ifjúság, 1958. nov. 8 – 45 oldal.

HDK

Pór [Bertalan festő]

(hatása érződik tanítványai műveim.)

Szelesi Zoltán: Vásárhelyi vallomások.

Tiszatáj, Szeged, 1958. október. 11. l.

Pór Bertalan

festő

M.D.K.

Művészi elképzelése az 1959-es évre.

Ki mit vár az új évtől?

Magyar Nemzet, 1959. jan. 1.

5 l.

M.D.K.

Pór Bertalan
festő

Alkotásait a csehszlovákokkal ismertetik meg.

Magyar művészek alkotásai külföldön.
Magyar Nemzet, 1919. jan 27. 7 l.

Pór Bertalan
festő

M.D.K.

Csehszlovákiában a műveit mutatják be.

K.T.: Kulturalis kapcsolataink további erősödésének eszkudg.

Magyar Nemzet, 1959. jan. 30.

Sl.

Pór Bertalan, festő MDK.

Csehszlovákiába Pór Bertalan kiállításának anyagát küldték ki.

Kairóban, az egyptomi Magyar képzőművészeti kiállításon – többek közöt – Pór Bertalan művei is szerepelnek.

—: Magyar képzőművészeti kiállítások külföldön

Népszabadság, bp. 1959. febr. 22. 7. l

Pór Bertalan, festő MDK

1959. márc. 5-én a kult. kapcsolatok Intézetének kiállítási termében Pór Bertalan nyitotta meg Boris Taslitzky francia realista festő kiállítását. „Nevét, sőt magát a harmincas években ismertem meg Párisban". A hitleri megszállás alatt az ellenállókhoz szatlakozott. Koncentrációs táborba került. Művészete mentes minden dekadens befolyástól.

—: Megnyílt Boris Taslitzky kiállítása

Népszabadság, Bp. 1959. márc. 6. S. C.

Pór Bertalan, festő MDk.

Kiállításra került a művén Dózsa kompozíciójának új változata.

—: Március 27-én nyílik a VII. Magyar képzőművészeti kiállítás!

Népszabadság, Bp. 1959. márc. 11. 9.l

M.D.K.

Pór Bertalan
festő

Dózsa kompozíciója

Márc. 27-én nyílik a Tanácsköztársaság emlékét idéző...
Magyar Nemzet, 1959. márc. 22. 9 l.

M.D.K.

Pór Bertalan
festő

Prágába érkezett, ahol kiállítása megnyitásán részt vett.

Napló.
Magyar Nemzet, 1959. márc. 25.

T.L.

Pór Bertalan
festő

M.D.K.

Az 1919 direktorium tagja

Dutka Mária: Pór Bertalan is mét itthon
Magyar Nemzet, 1959. márc. 25.

4 l

Pór Bertalan, festő 1704

A Magyar Tanácsköztársaság plakátjai címen
album jelent meg. Szerepel benne
Pór Bertalan is.

Ünnepi kiadványok című hirdetés.

Népszabadság, Gy. 1959. márc. 25. 11. l.

M. D. K

Pór Bertalan
festő

„Világproletárjai egyesüljetek" plakátja.

Florián László: A Magyar Tanácsköztársaság plakátjai
Magyar Nemzet, 1959. ápr. 7.

41.

N. 24.

Pór Bertalan, festő MDK.

Hatalmas történelmi pantellja a grafiakai rén egyik nagy értéke.

Herczegh János: A VII. Magyar Képzőművészeti Kiállítás

Népszabadság, bp. 1959. ápr. 19. 7. l

Pór Bertalan, festő MDh

Megjelent és felszólalt a VII. M. képzőműv. kiállításon rendezett találkozón.

– Munkások és képzőművészek találkozója a Műcsarnokban

Népszabadság, Bp. 1959. ápr. 29. 8. l

M.D.K

Pór Bertalan
festő

Az 1919-es plakátjáról.

Mihályfi Ernő: Búcsujegyzetek a VII. kiállításról.
Magyar Nemzet, 1959. május 10.

8 l

Pór Bertalan, festő MDk.

Sarkatyu Simon hivatkozik rá nyilatkozatában mint olyanra, aki az 1919-es témájú történelmi festészetre ad példát.

László Miklós: Akiknek a nevét most kezdjük megtanulni

Népszabadság, Bp. 1959. máj. 1. 14. l.

M.D.K.

Pór Bertalan
festő

Dózsa kompozíciója. — Méltatás.

a.m.: Az első szabad május 1 emlékeiről . . . . .
Magyar Nemzet, 1959. május 1

7 l

M.D.K.

Pór Bertalan
festő

Dési Huber István műveiből emlékkiállítást rendeztek és ezen a megnyitó beszéldet Pór mondotta.

Napló
Magyar Nemzet, 1959. május. 19.

7 l.

M.D.K.

Pór Bertalan

festő

A Csehszlovák Kultúra előadótermében

beszámolót tart.

Napló.

Magyar Nemzet, 1959. május 28. 7l.

Pór Bertalan, festő MDK

Pór fejlődésének is van egy expressionista szakasza; Derkovits fejlődésének is.

Péter Imre: Az ember és a művész.
D. Gy. halálának 25. évford.-ra

Népszabadság, bp. 1959. jún. 18. 8. l

Pór Bertalan, festő. MDK.

A Lengyel ohazóteremben az ömejövetelen részt vett Pór Bertalan is.

-: Lengyel s magyar képzőművének találkozója.

Népszabadság, 1959. jún. 20. 8.

Pór Bertalan
festő

M.D.K.

Megnyitotta a Magyar Képzőművészek Szövetségének gyűlését. — Tagja a Magyar Képzőművészek Szövetsége választmányának.

Megalakult a Magyar Képzőművészek Szövetsége.
Magyar Nemzet, 1959 június 23.

4

Pór Bertalan, festő

T/Dk

A képzőművének hővetrépe alakuló közgyűlésén
Pór B. köszöntötte a megjelenteket.

A közgyűlés a választmányba választotta be.

–: Megalakult a Magyar Képzőművének
hővetrépe

Népszabadság, Bp. 1959. jún. 23. 8. l

Pór Bertalan
festő

M.D.K.

1919-es plakátjaival kapcsolatban.

Artner Tivadar: Derkovits Gyula műve, 1946.
Élet és Tudomány, 1959. jul. 19. — 30 oldal

Pór Bertalan
pestő

MD4

Életéről levél.

Pór Bertalan: Az alkalom
Magyar Ifjúság, 1959. dec. 27.

MDK

Dór Bertalan (festő)

(Pálmagy Zsigmond egyik tanára a Képzőművészeti Főiskolán.)

Tóth Ervin: Hajdúböszörmény képzőművészeti múltja és jelene.
Alföld, Debrecen, 1959. 1. sz. 110. l.

M.D.K.

Pór Bertalan
festő

„Ömarckép"-e.

L. Aljoskina: Szovjet lap bírálata a moszkvai biennáléról
Magyar Nemzet, 1959. ~~jún.~~ febr. 25. 4 l.

P Pór

Pór Bertalan MDK

„Önarckép"-e (a szoc. ornágok 1959-es Sz. U.-beli kiállításának anyagából) említve, mint a magyar mesterek kolorikezelésének jellemző példája.

L. Alyóshin: A népi magyarország művészete

Szovjet Művészeköstének, XIV. Bp. 1959. 11. l., 12. l.

Pór Bertalan MDK

A radikális müvészek élére állóNyolcak müvészetének jellemzése.
Szerepük a Tanácsköztársaság müvészeti életében.
Müveiknek a néphez való viszonya.

Pogány Ö.Gábor:Magyar festészet a XX.században. Bp.1959.37.l.

Pór Bertalan MDK

A MIÉNK első kiállitásán /19o8/ szerepelt "vájogvető cigányok" c. képe.
Az első világhaboru előtt a Nyolcak művészetében is megmutatkoztak szecessziéss vonások.

Pogány Ö.Gábor:Magyar festészet a XX.században. Bp.1959.4o.l.

Pór Bertalan MDK

Ugyanugy,mint Kernstok a leghaladóbb eszméknek a leghaladóbb formában való megjelenitésére törekedett.

Művészi problémáik.

Pogány Ö.Gábor:Magyar festészet a XX.században.Bp.1959.41.l.

Pór Bertalan MDK

A népopera szinpada fölé készült hatalams panneau-ja /1912/ az eszmei jelképek és a stilizáló formák együttese.
Pór művészetének jellemzése.
"Világ proletárjai egyesüljetek" c. plakátjának említése.

Pogány Ö.Gábor:Magyar festészet a XX. században.Bp.1959.42.l.

Pór Bertalan MDK

A Tanácsköztársaság után külföldre menekült

Pogány Ö.Gábor:Magyar festészet a XX.században.
Bp.1959.43.l.

Pór Bertalan MDK

A 2o-as években Csehszlovákiában élt,később Franciaországban,közben a Szovjetunióban is. Eleinte inkább tájképeket festett,emigrációja alatt rajzok ezreit készitette,melyekben a haladás ellenségei közötti harcot harc jelképeit alkotta meg számtalan változatban. Kifejezőnyelve jól érvényesült politikai munkában, röpiratok, kiáltványok kiadásában is.

Pogány Ö.Gábor:Magyar festészet a XX.században. Bp.1959.48.l.

Pór Bertalan MDK

Az ő életutja is bizonyitja,hogy a magyar Cézanne-isták közül a marxisták a szocialista realizmus előfutárai lettek.

A Nyolcak ujitószellemü munkája kapcsán geometrizáló pannóinak emlitése.

Pogány Ö.Gábor:Magyar festészet a XX.században. Bp.1959.48.l.

Pór Bertalan MDK

Az 1950 augusztusában megrendezett Első Magyar Képzőművészeti Kiállitáson szereplő művészek között emlitve.

Pogány Ö.Gábor:Magyar festészet a XX.században. Bp.1959.66.l.

Pór Bertalan MDK

A2.1880

Résztvett az 1950.évi Első Magyar Képzőművészeti Kiallitásonx.

Pogány Ö.Gábor:Magyar festészet a XX.században. Bp.1959.67.l.

Pór Bertalan MDK

1953-as önarcképének leirása

Pogány Gábor Magyar festészet a XX.században.
Bp.1959.7o.l.

Pór Bertalan MDK
/1880- /

Vöröshaju cigányfiu. 1903.
Olaj,vászon. 52.44 cm.
/Szines repr./

Pogány Ö. Gábor: Magyar festészet a XX. században.
Bp. 1959. VIII. tábla.

Pór Bertalan, festő

MDK.

J. Jakoby csehszlovák festőművész kiállításának megnyitásán mondotta el Pogány Ö. Gábor, hogy az utóbbi időben erősen gazdagodott a csehszlovák-magyar művészbarátság. Budapesten csehszlovák művészek alkotásait mutatják be, Prágában, Pozsonyban pedig magyar művészekét. Névszerint megemlítve Pór Bertalan 5.

–: Megnyílt Julius Jakoby csehszlovák festőművész kiállítása a kult. Kapcsolatok Intézetében

Népszabadság, bp. 1959. ápr. 18.

8. l

Pór Bertalan, festő

MDk

Prágában, a csehszlovák főváros legnagyobb kiállítási termében, a vár egyhori lovagtermében mutatták be Pór B. alkotásait: 65 festményt, 130 rajzot, grafikát, portrét. A kiállítás több ezer látogatójának véleményei és a sajtó méltatásai azt mutatják, hogy P. B festészete őszinte sikert aratott.
A tudósító megemlíti V. Tilkovsky szlovák műtörténész cikkét, továbbá a Rude Právo, a Lidová Demokracie, a Vytvarni práce méltatásait.
Bertalan Pór címmel a kiállítás katalogusának címlapja Repr. az illusztráció a cikkhez.
Létai Sziges: Pór Bertalan kiállításának sikere Prágában
Népszabadság, Bp. 1959. ápr. 26. 9. l.

Pór Bertalan

MDK

festő

Az 1910 évi berlini kiállitáson Meier -Graeve "a fiatalokat érdekeseknek és jó iskolában járóknak tartotta": köztük találjuk Czóbelt, Berényt, Pórt, Márffyt, Tihanyit és Hatvanyi Ferencet.

81.e. vö. 80.e.

YBL ERVIN: Meier-Graeve véleménye a magyar festőkről. Rippl-Rónai levele Szinyei Merse Pálhoz az 1910 évi berlini kiállitásról.
Müv. Ért. 1959. VIII. évf. 1. sz. 80-82.e.

Pór Bertalan festő

M.D.K.

A Tanácsköztársaság idején a Művészeti Direktórium tagja:

Kiss S.: Művészeti élet a Tanácsköztársaság idején. Művt. Ért. 1959 (VIII.) 297.

Pór Bertalan festő

M.D.K.

1919-ben lett tanára a Képzőművészeti Főiskolának.
1919 „Világ proletárjai egyesüljetek" plakát

Kiss S.: Művészeti élet a Tanácsköztársaság idején. Művt. Ért. 1959 (VIII.) 297, 299, 300, 301

Pór Bertalan festő M.D.K.

A Nyolcak tagja volt.
Plakátja repr.: 174 o.
Hegyibeszéd, Vágyódás tiszta nerelemre
1910

készített ninfeadi dekorációzat. A Parlament részére tervezett 22 m-es freskója nem készült el.

Körner Éva: Künstler der ungarischen Räterepublik. Acta Historiae Artium. 1959 VI.
172, 176, 177

Pór Bertalan
~~Kossuth-díjas~~ festő

M. D. K.

A művészeti Direktórium tagja volt a Tanácsköztársaság idején, és főiskolai tanár.

Körner É.: Künstler der ungarischen Räterepublik. Acta Historiae Artium. 1959 VI. 151

Pór Bertalan (festő)

(Pálnagy Zsigmond tanára volt a főiskolán.)

Tóth Ervin: Pálnagy Zsigmond emlékezete.

Alföld, Debrecen, 1960. 1. sz. 104. l.

MDK

Pór Bertalan (festő)

(Nála végzett 1960-ban Svábi Sajos.)

Gál Zsuzsa: Alföldi művésztelep.

Ország-Világ, Bp. 1960. 36. sz. 22. l.

M.D.K.

Pór Bertalan
festő

1918-ban a Nemzeti Tanács
tagja volt.

Zolnay László: Márffy Ödön emlékezte. – 23 lap
Művészet, 1960. augusztus

M.D.K.

Dór Bertalan

Festőművész mondott beszédet Beck Judit Festő-
művésznő megnyitó kiállitásán.

Képzőművészeti és fotóművészeti kiállitás a Derkovits te
remben.

Népszava 1960. feb.20. 2.old. 43.szám.

M.D.K.

Pór Bertalan
festő

Beck Judit kiállítását nyitja meg

Napló. 7 l.
Magyar Nemzet, 1960. febr. 18.

M.D.K.

Pór Bertalan, Jestő

MDK

Nov. 4-én megnyitja Laki Ida Jestőművésznő „Képek a Magyar Posztógyárlót" c. kiállítását.

-:Hír

8.l

Népszabadság, Sz. 1960. november 2.

Pór Bertalan

1880-

A "Nyolcak" sorába lépett.

"Apám" 1903.

"Világ proletárjai e yesüljetek"

"Feleségeitekért és gyermekeitekért előre"

1919-1948 emigráns Csehszlovákiában és Franciaországban.

PATAKY DÉNES: A magyar rajzművészet. Bp. 1960.

42.1.

Pór Bertalan festő

M.D.K.

A Nyolcak tagja volt, ~~[illegible]~~
„Család", Vágyódás, Hegyi beszéd
Párisba költözött, ahonnan 1945-ben
tért haza.
Horváth Ferenc szaval
Önarcképe repr: 524 o

Kamyris, hagy. mův. Bp. 1960 522, 523

MDK

Pór Bertalan

A Dózsa-sorozatból, cer.

Önarckép, szén

Képzőművészetünk a felszabadulás után. MNG
1960.
29 l.

Pór Bertalan MTK

Repr:

"Világ proletárjai egyesüljetek!" 1919

MAGYAR PLAKÁT-TÖRTÉNETI KIÁLLITÁS. Bp. 1960.

20. kép.

MDK

Pór Bertalan /1880- /

"Világ proletárjai egyesüljetek !" 1919

"Feleségeitekért, gyermekeitekért!" 1919.

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás. Pp. 1960.

35.1.

Pór Bertalan, festő

MDK

Beszédet mondott a kiállítás megnyitásán.

-: A Műszarnok termeiben ünnepélyesen megnyitották a Magyar Plakáttörténeti kiállítást

6.l

Népszabadság, bp. 1960. nov. 6

Pór Bertalan, jestő

M 04

Plakátja 1919-ből: „Világ
proletárjai egyesüljetek!" c.

Repr.

— : A Műcsarnok Magyar Plakáttörténeti
Kiállításának anyagából 7. l

Népszabadság, Bp. 1960. nov. 13. [Vidéki]

M. D. K.

PÓR Bertalan festő

Párizsban bemutatók répét

Aubervilliersben is kiállítottak

Magyar Nemzet 1960. (XVI) 150. sz. 4. e.

M.D.K.

Pór Bertalan
festő

A Galerie Greuze-ben rendezett
kiállítást. — Véltatás.

Külföldi hírek – 45 lap.
Művészet, 1960. szeptember.

M. D. K.

Pór Bertalan festő

kiállítása Párizsban 1960.

Magyar Nemzet 1960 (XVI.) 103. ~~okt~~ 12. 12. l.

M. D. K

PÓR Bertolan Jestő

Kiállítása Párizsban (1960.)

Találkozása Párizsi útján Hajdú István

szobrásszal

Magyar Nemzet 1960 (XVI.) 110. sz. 4. l.

T. L. Kiállítás a Galerie Greuze-ben

Pór Bertolan párizsi útjáról

MDK

Pór Bertalan (festő)

(Szőnyi István halála alkalmából írt megemlékezését közli a lap.)

Pór Bertalan: Szőnyi István halála az egész magyar nép nagy veszteségé.
Ország-Világ, Bp. 1960. 36. sz. 4. l.

HDK

Pór Bertalan [festő]

1919-ben, amikor a Képzőművészeti Akadémián mint a Tanácsköztársaság által kinevezett tanár dolgozott, ismerte meg az akkor ott tanuló Szőnyi Istvánt. Szőnyi aztán az emigráció első éveiben felkereste őt Berlinben. Miután Pór Pestről hazatért, 1948-ban a Képzőművészeti Főiskolán találkoztak ismét, mint kollégák.
Pór Bertalan: Szőnyi István halála az egész magyar nép veszteségé.
Ország-Világ; Bp. 1960. 36. sz. 4. l.

M. D. K.

PÓR Bertolan festő

Részvétel a kiállitáson

(Tanácsköztársasági plakátok)

Dutka Mária: Magyar Plakáttörté-
neti kiállítás a műcsarnokban

Magyar Nemzet 1960. (XVI.) 265. sz. 8. l.
vov. 7

Pór Bertalan
festő

MDK.

Szalókhajas növendékeinek
kiállítását nyitotta meg.

Művészet 1960. október – 11 lap

Pór Bertalan, festő MOh

Hellmann Mátyás kiállítását megnyitotta.

–: Képeken elevenedik meg a régi Népszálló élete 6.p

Sp. 1960. dec. 31

NÉPSZABADSÁG

M. D. K.

Pór Bertalan festő

Az 1958-as velencei Biennalen sze-

repel

Magyar Nemzet 1960 (XVI) 108. sz. 9. e.

(a.) Derkovits-kiállítás Velencében

M.D.K.

Pór Bertalan
festő.

Festményei a velencei biennale-n
ki voltak állítva.

Vayer Lajos: Az idei velencei biennalé . . .
Művészet, 1960. szept.

Pór Bertalan
festő

M.D.K.

A II. ker. Felszabadulási kiállításon
a megnyitó beszédet mondta.

(balla): Pór Bertalan a II. ker. Felszabadulási kiállításról.
Országs - Világ 1960. ápr. 13. - 7 kép.

K. D. K.

PÓR Bertalan festő

Est a Pasaréten (szénrajz)

Dózsa-kompozíció (vázlat)

Magyar Nemzet 1960 (XVI.) 96. sz. 4. e.

a. m. Képzőművészeti kiállítás a II. kerületben

HDK

Pór Bertalan festőművész

80 éves. A Magyarországon tartózkodó Witz Béla felkereste őt műtermében. (A találkozásról fényképfelv. repr.)

Haits Géza: Beszélgetés Witz Béla-val a festőművészet titkairól. Ország-Világ, Bp. 1960. 46. sz. 4. l.

Pór Bertalan, festő M Dh

Okt. 1-én a Sztálinvárosi Vasműből három ifjúsági brigád látogatott el a művész epreskerti műterméve, s elbeszélgettek a Mesterrel, akit maguk kérítette ajándékokkal ajándékoztak meg. Pór Bertalan viszonzásul egy munkástémájú képét ajándékozta a három sztálinvárosi brigádnak.

–: Sztálinvárosi fiatalok Pór Bertalan műtermében 10.1

Népszabadság, Bp. 1960. okt. 2.

K. D. K.

PÓR Bertalan festő

Ady Endre (1939.)

Magyar Nemzet 1960 (XVI.) 100. sz. 4. l.
Lengyári Tamás. Festők irodalomtörténete
a Petőfi Múzeum tárlatáról

Pór Bertalan
festő

M.D.K.

Ady Endre portréja

Csengery Nagy Lajos: Magyar írók arcképei – 34 l.
Művészet, 1960. augusztus.

Pór

A „Nyolcak" tagja

Vigilia, 1960, 11 n., 696 old

Pór Bertalan

MDK

az 1910-ben létrejött "Nyolcak" művészcsoport vezetői Kernstok és Czóbel Béla voltak. a többi hat résztvevő: Berény Róbert, Czigány Dezső, Márffy Ödön, Orbán Dezső, Tihanyi Lajos, és Pór Bertalan.

124.o.

ZOLNAY LÁSZLÓ /szerk/: A Tanácsköztársaság napjai Esztergomban. Bp. 1960.

Pór Bertalan

MDK

Károlyi Mihály koalíciós kormánya idején megalakult Nagy Nemzeti Tanács négy festőtagja:

Kernstok, Berény, Márffy és Pór.

128.o.

ZOLNAY LÁSZLÓ/szerk/: A Tanácsköztársaság napjai Esztergomban. Bp. 1960.

Pór Bertalan

MDK

A Városi Szinháznál lévő freskójának reprodukálás céljára való kiadatását rendeli el a Közoktatási Népbiztosság 1919 ápr. 4.

M.T. Képz. Él. Bp. 1960. 169.o.

MDK

Pór Bertalan
sz. 1880.
A Magyar Népköztársaság kiváló művésze.

Mednyánszky naplójában /1911 dec 24/ dicséri az 1911. Jubiláris kiállitásban látott képeit.

104.o.
vö. 169. o. jegyz.

Mednyánszky László naplója. Bp. 1960.
/Szerk. Dr. Brestyánszky Ilona./

MDK

Pór Bertalan (festő)

(Nagy Balogh Jánosról beszél.)

Balla Emő: Pór Bertalan a „szegények festőjéről", Nagy Balogh Jánosról, a magyar Pantheon új lakójáról.
Ország-Világ, Bp. 1960. 33. sz. (6. l.)

MDK

Pór Bertalan (festő)

A világháború utolsó szakaszában, a volhyniai harcterén ismerkedett meg Nagy Balogh Jánossal. A tanácsköztársaság idején a Művészeti Direktóriumban ő hívta fel Nagy Balogh-ra Berény Róbert figyelmét. (Pór Bertalan)

Balla Ernő: Pór Bertalan a „szegények festőjéről" Nagy Balogh Jánosról, a magyar Pantheon új lakójáról.
Ország-Világ, Bp. 1960. 33. sz. (6. l.)

M. D. K.

PÓR Bertalan festő

A harctéren ő fedezte fel Nagy Balogh-ot mindent elkövetett, hogy helyzetén segít-sen. Később is az ő javaslatára vett tőle a direktórium nagyobb pénzösz-szegért képet

Nemeth Lajos: Nagy Balogh János Bp. 1960

144. l.

M.D.K.

Pór Bertalan, festő

grafikáját említi

Csengeryné Nagy Zsuzsa: A Magyar Nemzeti Galéria az 1957-58-as években,

A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei,

1960. II. sz. 122.old.

M.D.K.

Pór Bertalan.

Festőművész.

Aradi Nóra válasza Genthon István és Radocsay Dénes opponensi véleményére.

Müv.Tört.Ért. 1960. 1.szám. 70 lap

M.D.K.

Pór Bertalan
festő

"Önarcképéről.

D. Fehér Zsuzsa: Gondolatok másfél évtized magyar képzőművészetéről
Művészet, 1960. augusztus. – 10 lap.

Pór Bertalan festőmüvész ~~KIÁLLITÁSA AZ MSZT~~

kiállitása az MSZT székházában.
Beszélgetés a müvésszel.

Dunántuli Napló. 1954. ápr. 6.

M.Heil Olga-Kiss Dezső-Török Lajos: 1945 utáni
müvészeti életre vonatkozó adatok.
Müvészettörténeti tanulmányok. Bp.1960.221-250.l.
243-4.l.

MDK

Pór Bertalan (festő)

rajzaival jelent meg Gergely Sándor: Dózsa György c. műve a Szépirodalmi Könyvkiadónál.

(gyenes): Gergely Sándor: Dózsa György

Ország-Világ, Bp. 1960. 33. sz. (4. l.)

M.D.K.

Pór Bertalan

Festőművész könyv illusztráció.

Népszava 1960. szept.18. 4.old. 222.szám.

Pór Bertalan, festő (1 MDK

A Párisból 15 éve, a felszabadulás után hazatért festőművész a Galerie Raymondban (Paris) állíthatta ki 8 napra rajzait, képeit. 8 legrégibb önarckép, 60 önarcképrajz, 100 rajz, főként állatkompozíció került bemutatásra. A l'Humanité, a L'Art és a Les Lettres Francaises részletesen foglalkoztak Pór művészetével.

E kiállítás után Montreaux-ban (Párizs elővárosa) majd Londonban kerülnek kiállításra képei, rajzai.

Lengyel István: Van Gogh és a fiatalok

Pór Bertalan beszámolója....

Népszabadság. Bp. 1960. május 22. 8.1

Pór Bertalan, festő (2) MDK

Pór Bertalan most az újjáépülő várpalota háromszázhúsz négyzetméteres falsíkjára tervez hatalmas Dózsa-freskót. Vázlatai már megtöltötték hatalmas rajzfüzetét.

Lengyel István: Van Gogh és a fiatalok
Pór Bertalan beszámolója ...

Népszabadság. Bp. 1960. május 22. 8.1

Pór Bertalan, festő

Mok

A magyar forradalmi mozgalom veteránjai közül való. Ady Endre kortársaként indult. A „nyolcak" művészcsoportjához tartozott. A Tanácsköztársaság 133 napja alatt új lendületet kapott művészete: plakátjai mozgósító erejűek voltak. Az ellenforradalmi rendszer emigrációba kényszerítette, megjárta Szlovákiát, Moszkvát, Párizst. Párizsban telepedett meg, s a náci megszállás idején börtönbe is került. A felszabadulás után hazatért, s a kommunista művészek sorainban küzd a szocializmusért. – Guarckép. Repr.

Muzányi Kovács Endre: Pór Bertalan Nyolcvan éves

9. l.

Népszabadság, bp. 1960. nov. 4.

Pór Bertalan, festő

Művészi és pedagógiai munkássága, valamint a munkásmozgalomban kifejtett tevékenysége elismeréséül nyugalomba vonulása és közelgő 80. születésnapja alkalmából a Munka Vörös Zászló Érdemrendjével tüntették ki Pór Bertalan festőművént.

–: A Munka Vörös Zászló Érdemrendjével tüntették ki Pór Bertalan festőművént

Népszabadság, Bp. 1960. szept. 8

8. l.

M. D. K.

PÓR Bertalan festő

Képszeres Kossuth-díjas a Magyar Nép-
köztársaság kiváló művésze, a Kép-
zőművészeti Főiskola tanárát nyu-
galomba vonulása alkalmával a
Munka Vörös Zászló Érdemendjével
tüntették ki

Magyar Nemzet 1960. (XVI.) 213. sz. 4. l.

M.D.K.

Pór Bertalan festő.

Pór Bertalan nyolcvanéves.

Különféle.

Magyar Ifjúság, 1960. november 5.

M.D.M

Pór Bertalan, Jestő

M Ok

Köszöni a nyolcvanadik születés-
napjára küldött jókivánságokat.

—: Hír

10. l

NÉPSZABADSÁG. Bn. 1960. dec. 24.

Pór Bertalan, festő

M Oh

A Kossuth-díjas festőművész műtermében pénteken köszöntötték a 80 éves mestert.

–: A 80 éves Pór Bertalan köszöntése

6. l.

Népszabadság, bp. 1960. nov. 5.

ll. D. K.

Pór Bertalan festő

80. születésnapján felkeresték a Művészeti Szakszervezet küldöttei és a Képzőművészek Szakszervezete elnökségének tagjai a Képzőművészeti Főiskola képviselői.

Pór Bertalan köszöntése

Magyar Nemzet 1960. (XVI.) 263. sz. 4. l.

nov. 5.

-1- M. D. K.

PÓR Bertalan festő

Születési helye a Szlovakiai Bobina

Harctéren készített ceruzarajzok, krokik

Medgyessy Ferenccel együtt katonás –

Kodott Tarnopol közelében

Kiállítása Párisban – ahol 20 évig 1948-ig

élt emigrációban (Atcell-ben is lakott)

1936. Illusztrációk Gergely Sándor Dossa-

regényébez (Moszkvában) ./.

Magyar Nemzet 1960. (XVI.) 262. sz. 4. l

— 2. — M. D. K.

Pór Bertalan festő

A karcterek, Medgyessy-portré

Dózsa-freskó fesvekeu dolgozik, szó-

van arról, hogy a Várban felépülő

kultúrpaloták egyikének falára kerül-

Kossuth-díjas, a Vörös László munka-

érdemrenddel kitüntetve

Duska Mária: Látogatás Pór Bertalannál

80. születésnapján ... Nagy freskó-terv fog-

lalkoztatja a mestert

nov. 4.

Magyar Nemzet 1960. (XVI.) 262. sz. 4. l.

M.D.K.

Pór Bertalan
festő

Tanulmány
(repro)

Élet és Irodalom, 1960. nov. 11 — ½ lap.

Pór Bertalan
festő

H.D.K.

Önarckép
(repro)

Művészet, 1960. november. - 2 lap.

Pór Bertalan
festő

M.D.K.

Rajz
(repro)

Művészet, 1960. november. — 4 kap.

Pór Bertalan MDK

A Nyolcak tagja. A konstruktiv irány első magyar képviselői.
1909. dec. első kiállitásuk a Könyves Kálmán Szalonban "Uj képek" cimen.
Együttes kiállitásuk / Czóbel B. nélkül/ 1911. ápr. a Nemzeti Szalonban.

DAVID KATALIN: A XX.század magyar művészete.
I. Konstruktiv törekvések.
Művészettörténeti tanulmányok. Bp. 1960. 73-89.l.

77.l.

Pór Bertalan MDK

A Nyolcak 1911es kiállitásának katalogusa ir a "kiállitás négy magáért való és nem állami, vagy kösigazgatási megrendelésssel kezdeményezett nagy kompoziciója."-ról. S itt Berény Róbert, Kernstok Károly, Márffy Ödön, Pór Bertalan munkáira célos.

DÁVID KATALIN: A XX.század magyar művészete.
I. Konstruktiv törekvések.
Művészettörténeti tanulmányok.Bp. 1960. 73-89.

79.l. és 88.l. 8. jegyz.

Síkokkal parallel forgatás.

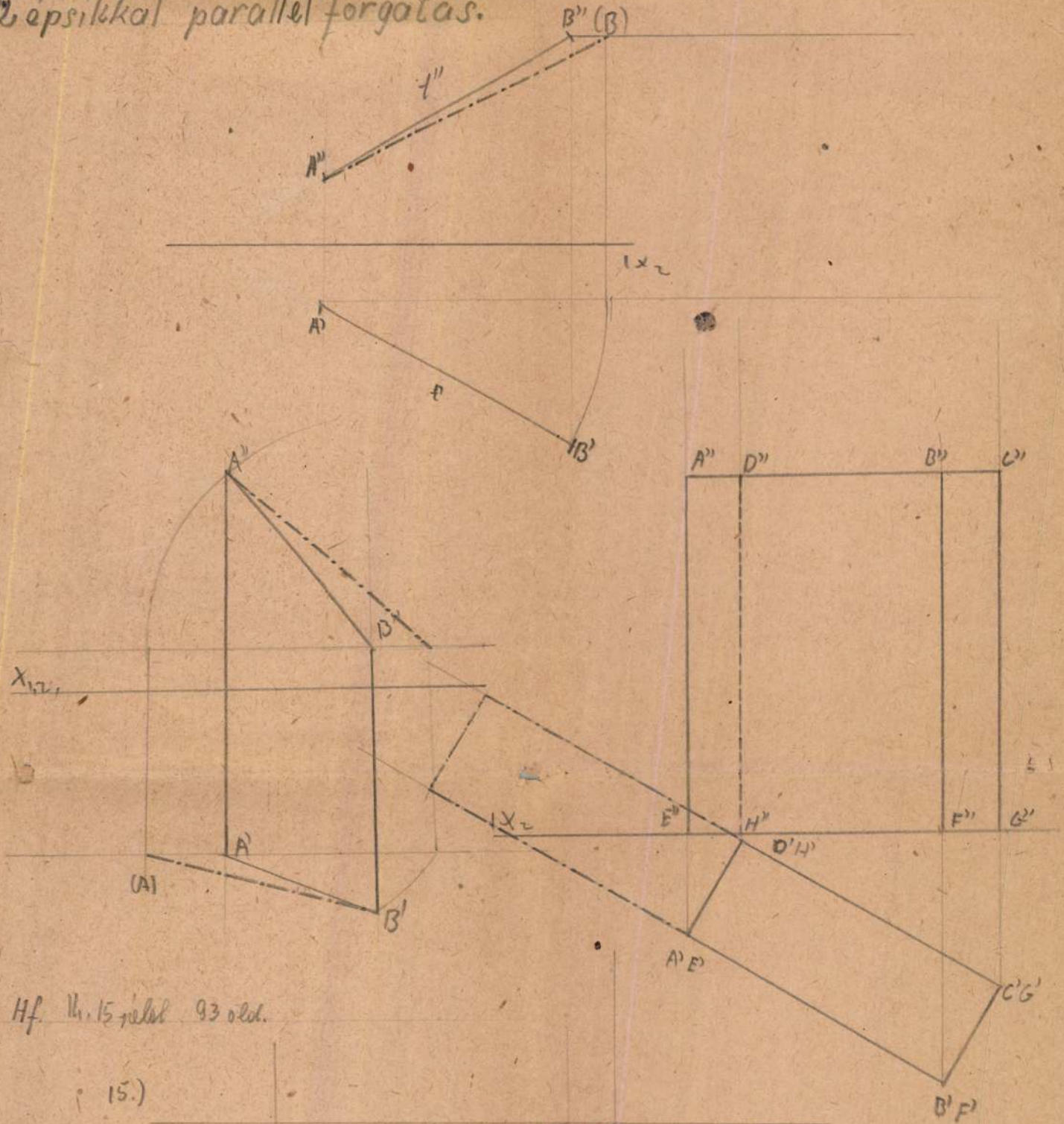

Hf. II. 15 példa 93 old.

15.)

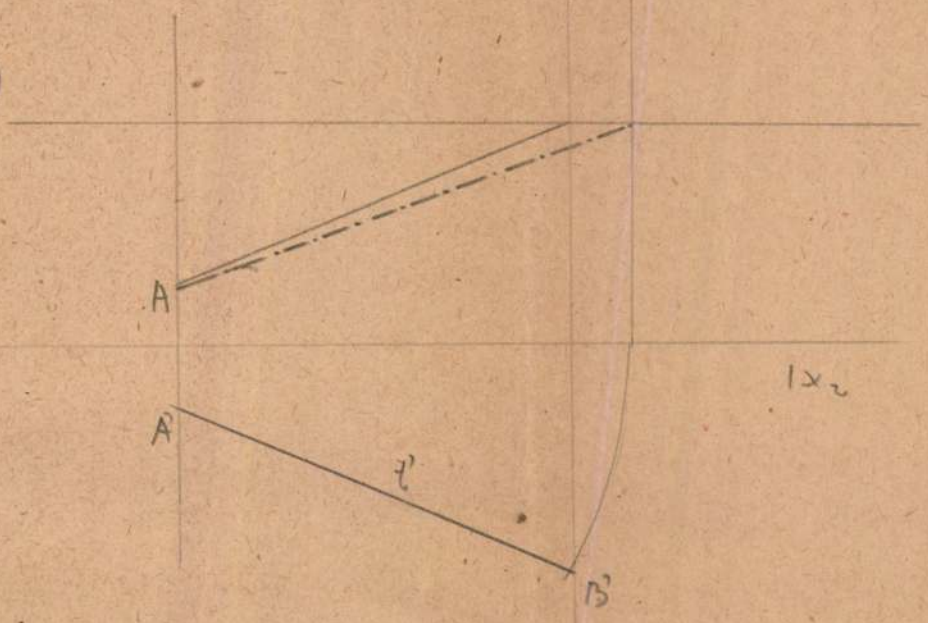

Pór Bertalan

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

SZERSZÁMGÉPIPAR

Pór Bertalan

1966 SZEP. 14

/ 1021

HÁROM KIÁLLÍTÁS

Pór Bertalan festőművész halálának második évfordulóján nagyszabású emlékkiállítás nyílt a Nemzeti Galériában. A művész a Tanácsköztársaság idején a Művészeti Direktórium festő tagozatának elnöke volt. Baloldali magatartása miatt később emigrálni kényszerült.

★

NYÍLT LEVÉL

A VBKM vezérigazga

„A VBKM kaposvári gyáregysége vonatkozásában felvetett problémák és gondok megszűntetése érdekében a vezérigazgatóság fokozottan figyeli és ellenőrzi a gyáregység munkáját. Mindent megtesz, hogy a SZIM igényeit és kívánságait kielégítse." Aláírás: Jancsich Imre, a VBKM vezérigazgatója.

Megkaptuk a levelet és csodálkoztunk.

Nem ezt vártuk.

Hogy megállapításaink minlelő ütemességgel kielégítik, függetlenül az átprofilirozástól. Garantálják, hogy a szerszámgépipar terve miattuk nem kerül veszélybe.

Úgy véljük, a VBKM illetékeseire is kötelező a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány 1014-es rendelete, melynek alapján azt is elvártuk volna, hogy az elvtársak röviden térjenek ki a cikkünkben felvetett problémákra. Egyszóval, olyan korrekt választ vártunk, amilyen korrekt módon mi közelítettük meg a tényeket.

Apropos, közelítés!

Már a második cikkben kifogásoltuk, hogy véleményünk szerint nem gazdaságos az or-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Pór Bertalan
MAGYAR NEMZET
1900 AUG 18.

Pénteken nyílik a Pór Bertalan emlékkiállítás a Nemzeti Galériában

Pór Bertalan halálának második évfordulóján életművét bemutató gyűjteményes kiállítást rendez a *Magyar Nemzeti Galéria*. A múzeum földszinti termeiben és az első emeleti díszteremben mintegy száz festményt és grafikát mutatnak be.

A hatvan esztendő alkotó munkásságából válogatott anyagot *Oelmacher* Anna művészettörténész, a tárlat rendezője tegnap mutatta be a sajtó képviselőinek.

— Pór Bertalanban nemcsak a XX. századi modern magyar művészet egyik alapvető mesterét tiszteljük, hanem azt az embert is, aki a közéletiség egyedül jogos formáját gyakorolta, változatos életpályáján mindig a köz gondjait vette vállára, s ehhez az indíttatáshoz mindvégig hű maradt — mondotta. — E kiállítás során nemcsak hat évtized stílusváltásainak merészsége, zsenialitása ragadja meg a szemlélőt, hanem az állandó művészi készenlét, a világ minden dolgának azonnali képi átköltése is. A kiállításon szereplő művei alkotómunkásságának keresztmetszetét adják, amelyben minden korszaka benne van.

Az anyag rendezésénél nem követtek szigorú kronológiai sorrendet. Az indulást a korai realista portrésorozatok jelentik, ezt követi három teremben a Nyolcak köré tömörült és az 1910 körüli pannók. Kiemelt helyen szerepel egy-egy nagy mű, az 1909-es *Család*, az 1911-ben készült *Hegyi beszéd* és *Vágyódás tiszta szerelemre*. Ezek a monumentális alkotások határozzák meg a köréjük csoportosított kisebb kompozíciók hangvételét. A következő terem a Magyar Tanácsköztársaság nagy művészét, a remekbe készült portrésorozatot és a két halhatatlan toborzó plakátot mutatja be.

Az emigrációs évek munkáiból néhány nagyszerű szliácsi tájkép és párizsi alkotás látható. Külön termet kaptak Pór nagyszerű bika-sorozatai. A döbbenetes erővel rohanó, megtorpanó, dühödt állatok Lorca Torreádorsiratójának végzetteli, tragikus hangját idézik. Újabb párizsi portrésorozatok után a kiállítás utolsó termében a felszabadulás utáni műveit állították ki. Néhány nagyméretű olajkép mellett Dózsa-sorozata az összekötőkapocs a díszteremben levő grafikai anyaghoz, amely a gazdag, több mint 3500 művet számláló hagyatékból csupán ízelítőt ad.

A nagy jelentőségű emlékkiállítást péntek délelőtt 11 órakor nyitják meg. **S. M.**

*

A Magyar Nemzeti Galériában 20-án, szombaton és 21-én, vasárnap délelőtt tíz órakor a Pór Bertalan emlékkiállításon Oelmacher Anna tart tárlatvezetést.

tek a legnagyobb
vállalásnak: már a
évi tervidőszak vé
szítették a felajánl
nyamentő gépkocsit,
szati Anyagellátó
sító Vállalat megr
A vállalás teljesítés
két nagyban emeli
hogy a gyáregység
gyártmányként állította elő a bányamentő gépkocsikat. A bányamentő gépkocsik gyártása mellett elkészítették a dolgozók a terven felül vállalt *különleges gépkocsikat* is.

Az év első hat hónapjában a gyáregység *négyszázötvenöt* nak még ez év végéig ötvenegy nagy tejszállító gépkocsit gyárt az Ikarus székesfehérvári gyáregysége. Ezenkívül előállítanak még húsz tűzoltó gépkocsit is, hazai megrendelésre.

(k—i)

Meglepő fordulatok az időjárásban

Visszafordult a hideghullám

A korábbi számításokkal ellentétben egyelőre nincs még vége a kánikulának, vagy legalábbis a nyárias melegnek. Az Európa időjárását meghatározó légköri tényezők gyors módosulása és áthelyeződése ugyanis — mint a Meteorológiai Intézet központi előrejelző osztályán közölték — *meglepő hatásokkal* járt.

Az a nagy tömegű hideg levegő, amelyet két nappal ezelőtt egy észak-európai ciklon indított Közép-Európa felé, útja közben átkerült az Atlanti-óceán felől ugyancsak Közép-Európa irányába terjedő anticiklon áramlási rendszerébe. Igaz, a hideg légtömegek az ország nyugati határvidékéig eljutottak, és Sopron, Szombathely, Zalaegerszeg, Szentgotthárd környékén kedden 12—14 fokkal csökkentették a hőmérsékletet, szerdára virradóan azonban az anticiklon *megállította keleti irányú terjeszkedését*, sőt, az ellenkező irányba indította tovább.

A hideg levegő most már távolodik tőlünk: megkerülve az Alpok keleti nyúlványát, lassan a Pó-síkság és az Adriai-tenger medencéje felé halad.

Az anticiklon »közbelépésének«, a hideg levegő visszahúzódásának következtében hazánkban szerdán a vártnál melegebb, derűsebb volt az időjárás. Lényegesen emelkedett a hőmérséklet a Dunántúl nyugati részében is: szerdán kora délután már elérte a 21—24 fokot; az ország többi részén 26—30, Budapesten 28 fokot mértek.

Számottevő lehűléstől nem kell tartanunk még csütörtökön sem.

MDK

Pór Bertalan

Une rue, lith.

Deux charrettes, lith.

Charrettes dans la cour, lith.

Exposition de Peinture Sculpture et Arts Graphiques Hongrois D'aujourd'hui. Antwerpen, 1958.

Une rue, lith.

Deux charrettes, lith.

Charrettes dans la cour, lith.

MDK

Pór Bertalan

Belépés a tszbe, paszt.

Mai festészetünk kiáll. Nemz.Gal. anyagából.

MDK

Pór Bertalan

Kompozició, repr.

Pásztor bikával, repr.

Nyolcak és aktivisták kiáll. Nemz.Gal. 1961.

MDA

Per Bertalan

Komponiolò, repr.

Pastor Hilàrul, repr.

Nyolcunk és aktivistánk kiáll. Nemz.Gal. 1961.

MDK

Pór Bertalan

Kompozició, temp.

Pásztor bikával, cer.

Önarckép, szén

Bika és tehén, cer.

Nyolcak és aktivisták kiáll. Nemz.Gal. 1961.

MDK

Pór Bertalan

Tájkép, lav.tus

Utcarészlet, cer.

Kompozició, temp.

Pásztor állatokkal, szén

Nyolcak és aktivisták kiáll. Nemz.Gal. 1961.

Pór Bertalan, festő

MOk

Emlékkiállítása nyílik meg
nov. 6-án Szegeden.

— : Htr

8

NÉPSZABADSÁG, bp. 1966. nov. 5.

MDK

Pór Bertalan

Pasaréti táj, paszt.

Felszabadult Bp. művészete. H.Szal. 1960.

MDK

Pór Bertalan

Lágymányosi Mezőgazd.Akadémia, szén

Pasaréti éjszaka, grafittoll

Felszabadult Bp. művészete N.Szal. 1960.

Ier Bertalan

MDK

Pór Bertalan

Lágymányosi Mezőgazd.Akadémia, cer.

Felszabadult Bp. müvészete N.Szal. 196o.

Pór Bertalan, Jestő MDh

A fővárosi képzőmüv. Gyűjt.-ben levő műveit a TIT bemutatja.

– : A hét végi.... 12

NÉPSZABADSÁG, Sp. 1966. okt. 8.

Pór Bertalan, festő MDK

Emlékkiállítása a Nemzeti Galériában tekinthető meg.

–: A hét végi kulturális programból

12

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1966. nept. 3.

Pór Bertalan, festő

Emlékkiállítása • Nemzeti
Galériában tekinthető meg.

–: A hét népi kulturális programjából

12

NÉPSZABADSÁG 1966. nov. 17.

Pór Bertalan, festő

MDK

Emlékkiállítása a Nemzeti Galériában van.

–: A hét végi kulturális programból

12

NÉPSZABADSÁG

Bp. 1966. szept. 24.

Pór Bertalan
festő-

M.D.K

Bálványos Huba tanára
volt a Képzőművészeti Főis-
kolán.

Jakambos Ferenc: Bálványos Huba gráfikái
Művészet, 1966. október -37 lap.

M.D.K.

Pór Bertalan
festő

Végvári Gy. János mestere volt
a Főiskolán.

Bodri Ferenc: Végvári Gy. János művészetéről
Művészet, 1966. október - 36 lap

M.D.Y

Pór Bertalan
festő.

Képeiből érdekes művészet
mutat be a szegedi tárlat.

Szelesi Lóránt: A Szegedi Képtár új állandó kiállítása
Művészet, 1966. szeptember – 32 kép.

MDY

Pór Bertalan
festő

Ömarchip (1917-18)
Ady (1939)
Kürdelem (1930)
Vilag proletáljai
egyesüljetek (1919)
} repro

Sárvári Márta: Pór Bertalan emlékkiállítás
Nők Lapja, 1966. szept. 3 - 8 lap.

Magyar Hírdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Pór Bertalan

1966 AUG 18

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

— PÓR BERTALAN emlékkiállítás nyílik pénteken, 19-én a Nemzeti Galériában, a mester halálának második évfordulója alkalmából.

— VÁLTOZIK a jövő heti

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V, Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Pór Bertalan

NÉPFRONT

1964 DEC

1021

A budapesti, II. kerületi népfrontbizottság Pór Bertalan emlékkiállítást rendezett a Nemzeti Galéria tulajdonában levő képekből. A művész önarcképe a kiállításon
(Tőry Klára felv.)

ritkán, v
zott drá
vígjátéko
az angol
szonettjei
Shakespea
méltó zár
Színház L

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Pór Bertalan

MAGYAR NEMZET
1960 AUG 28

1021

KIÁLLÍTÁSOK

MAGYAR NEMZETI MÚZEUM: Magyarország népeinek története a honfoglalás koráig. (Nyitva: hétfő kivételével 10—18 óráig.)

MAGYAR NEMZETI GALÉRIA: Magyar festészet és szobrászat a XIX. és a XX. században. — Pór Bertalan emlékkiállítás. (~~Nyitva: hétfő~~ kivételével 11—19 óráig.)

IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM: 300 év divatja. — Az óra művészete. — Évszázadok művészi terítékei. (Nyitva: hétfő kivételével 10—18 óráig.)

SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM: Régi Képtár. — Egyiptomi kiállítás. — Szoborkiállítás. — Modern külföldi képtár. — A magyar művészet kiállítása Párizsban. (Nyitva: hétfő kivételével 10—18 óráig.)

ERNST MÚZEUM: Mai román képzőművészet. (Nyitva: hétfő kivételével 11—19 óráig.)

KELET-ÁZSIAI MŰVÉSZETI MÚZEUM: Porcelánok, selymek, lakkok Kelet-Ázsia művészetében. (Nyitva: hétfő kivételével 8.45—16.45-ig, vasárnap 9.45—17.45 óráig.)

KÍNA MÚZEUM: Régi és új Kína művészete. (Nyitva: hétfő kivételével 9—17 óráig, vasárnap 10—18 óráig.)

NAGYTÉTÉNYI KASTÉLYMÚZEUM: Magyar bútorművészet a XVIII. században, XV—XVIII. századi európai bútorok. (Nyitva: szerda, szombat, vasárnap 10—18 óráig.)

KOMMUNISTÁK MAGYARORSZÁGI PÁRTJA Megalakulásának Emlékmúzeuma. (Nyitva: hétfő kivételével 10—18 óráig.)

FÉNYES ADOLF TEREM: Jándi Dániel emlékkiállítás.

MŰCSARNOK KAMARATEREM: Andrássy Kurta János szobrászművész emlékkiállítás.

A kiállítási termek hétfő kivételével 11—19 óráig tekinthetők meg!

közellátás fő form
mezőgazdasághoz
nagykereskedelmi
útján történő besze
szerű alkalmazni.«

— Hogyan ülteti
határozatot az AGR
gyakorlati munkájá
akar *másképpen*
mint eddig — ez az
désem az igazgatóhoz.

— A Dunántúlon, de különösen Somogy megyében ismerik a mondást: *másképpen akarunk a lóra ülni, mint eddig.* Én is ezzel kezdeném: *másképpen akarunk kereskedni, mint eddig,* fejleszteni kívánjuk az AGROTRÖSZT és az irányítása alá tartozó AGROKER — megyei mezőgazdasági vállalatok — tevékenységét. Most olyan mezőgazdasági gépeket, eszközöket adunk a

zott vissza Kosztovod.

A hazai készítésű mezőgazdasági gépek, berendezések minőségének emelésére, üzembiztonságuk fokozására a *Budapesti Mezőgazdasági Gépgyár, a Mosonmagyaróvári Mezőgazdasági Gépgyár* vezetői és dolgozói nagy erőfeszítéseket tettek, különösen az utóbbi években. Ezért elismerés illeti a gyártókat, fejlesztőket. De tovább kell lépni előre és az AGROTRÖSZT azt

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA MEGHÍVJA ÖNT

PÓR BERTALAN EMLÉKKIÁLLÍTÁSÁNAK SAJTÓBEMUTATÓJÁRA

1966. AUGUSZTUS HÓ 17.-ÉN,
SZERDÁN D.E. 11 ÓRÁRA

A KIÁLLÍTÁST
OELMACHER ANNA OSZTÁLYVEZETŐ,
A KIÁLLÍTÁS RENDEZŐJE ISMERTETI

66 8 — FNYV 14 — 14335 — Fv.: Patyi Árpád

Pär Bertalan

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Pór Bertalan
NÉPSZABADSÁG

1964 SZEP. 1

1021

PÓR BERTALAN

1880—1964

Pór Bertalan festőművész, a párt és a munkásmozgalom régi harcosa, kétszeres Kossuth-díjas, a Magyar Népköztársaság kiváló művésze 1964. augusztus 29-én, 84 éves korában elhunyt.

Pór Bertalant a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága, a Művelődésügyi Minisztérium, a Magyar Képzőművészek Szövetsége és a Művészeti Dolgozók Szakszervezete sajat halottjának tekinti.

Temetése szeptember 3-án, csütörtök délután 2 órakor lesz a Kerepesi temető munkásmozgalmi panteonjában.

*

A modern magyar művészet egyik legnagyobb mestere, a magyar forradalmi munkásmozgalom egyik leghűségesebb művészharcosa dőlt ki a sorból.

Alig néhány hónapja, hogy grafikáinak érdekes, izgalmas kis töredékét kiállították a Dürer Teremben, alig néhány hete, hogy a szegedi Országos Képzőművészeti Kiállításon néhány legújabb rajzával szerepelt — nem tudhattuk, hogy ez már a búcsú volt!

84 éves korában, betegágyán, a könnyebb, derűsebb órákban még tervezett: nyugtalanul tovább alakította azt a monumentális freskótervet, amelynek kidolgozott színes képét odaálmodta a budai Várban majd megnyíló Nemzeti Galéria falára, s amelynek egyik nagyalakú, több négyzetméter nagyságú fekete-fehér vázlata a magyar művészet dicsőségére s Pór Bertalan energiájának kifogyhatatlan tanúbizonyságaként gyönyörködtette már a moszkvai kiállításlátogatók tízezreit is.

Dózsa Györgyről tervezte ezt a freskót, mintegy betetőzéseként a mozgást és a forradalmi indulatokat oly megrázó erővel kifejező művészetének.

És ha most megdöbbenve halála hírétől, szomorúan kell tudomásul vennünk, hogy ez az álma nem valósulhatott meg, mégsem érezzük művészi pályafutását, egész élete művét befejezetlennek.

A forradalmárok s a művészek mentesek csupán attól, hogy meggyengítse, meghajlítsa őket a kor. Pór Bertalan forradalmár is volt és művész is. A művészetben pedig forradalmár. Már az első világháború előtt, amikor sikerült mesterségbeli tudását, ábrázolóképességét úgyszólván tökéletessé fejlesztve, a „Nyolcak" tagjaként oly hatalmas látomásokat varázsolt a nézők szeme elé, mint a Népoperába szánt monumentális panneau, vagy mélységes és cselekvő humanizmusáról tanúskodó két másik nagy kompozíciója, a *Vágyódás a tiszta szerelemre*, s a *Hegyi beszéd*.

A Nemzeti Galériában ott függnek a falon első szép táblaképei, amelyek a gondos jellemábrázolás és az önvizsgálás rembrandti mélységű alkotásai. Közöttük a korai nagy kompozíció, a *Család*, a nyugalomban is feszülő szenvedélyességet alig árulja el, mégis igényességével, erejével előremutat az imént említett monumentális művek irányába. Ezektől pedig egyenesen vezetett az út a Tanácsköztársaság lendületes, nagy mozgósító plakátjaihoz.

Elemezve s művészi eredményeiket méltatva, sokszor írtak már ezekről a forradalmi plakátokról, kevesebbet arról, hogy Pór Bertalan 1918 óta vett részt a munkásmozgalomban s a Tanácsköztársaság alatt tagja volt a művészdirektóriumnak, és számtalan jelét adta harcos, kommunista következetességének csakúgy, mint emberséges segítőkészségének. A Tanácsköztársaság bukása után sikerült emigrálnia, hosszú évekig szülőföldjén, Szlovákiában élt, pompás vásznakon örökítve meg a pásztorok, nyájak és kék-barna hegyek látomását.

Az elhunyt mester egyik, 1952-ben alkotott önarcképe.

Azután évek múltán Moszkvába is eljutott. Végül is Párizsban telepedett meg, helyesebben az egyik elővárosban, Arcueilben, ahol visszaálmodva a szlovákiai hegyek jeleneteit, forradalmi lendülettel jelképes erejűvé, az állati, elnyomó fasiszta erőszakkal szembeszegülő ember kifejezőjévé emelte rajzait, festményeit.

Kapcsolatát a munkásmozgalommal mindvégig fenntartotta. Már 1927-ben belépett a Francia Kommunista Pártba, s aktívan részt vett a demokratikus emigráció fasisztaellenes küzdelmeiben, és elmúlt már 60 éves, amikor a náci megszállás alatt megjárta a börtönt. A felszabadulás után Bölöni György oldalán tevékenykedett a franciaországi Magyar Függetlenségi Mozgalom vezetőségében, és Bölöni hazatérte után ő lett a mozgalom elnöke. Majdnem három évtizedes emigráció után, 1948-ban tért azután haza, hogy beálljon a hazai kommunista művészek sorába, és a munkásosztály vezette nép oldalán tanítson, dolgozzon. A szocializmus szolgálatában, a párt harcosaként.

Hazatérte után a Képzőművészeti Főiskola tanára lett, és tanítványainak igyekezett átadni mindazt a művészi tudást és tapasztalatot, amelyet harcos pályája során maga szerzett. A képzőművészeti szervezetekben sorra viselt vezető tisztséget, de ez is csak arra adott neki módot, hogy szeretetével, emberségével és pártos lendületével segítse pályatársai életét és munkáját.

Életművének gazdagságát — amelyet két Kossuth-díjjal, Munkácsy-díjjal és különböző kitüntetésekkel ismert el népköztársaságunk, nem elemezzük most, de ismételnünk kell azt, amiről egyszer már írtunk a *Népszabadság* hasábjain: Pór Bertalan alkotásaiban félreérthetetlenül megmutatkozik, hogy a modern magyar művészet e kiváló mestere számára a világ sohasem volt csupán szín és formajelenség, hanem mindig az emberi értelemnek és a forradalmi indulatnak végeredményként győzelmet ígérő valósága.

A nagy mesterek adománya, hogy a világról új látomást képesek felvillantani. És ezzel tulajdonképpen újra felfedezik a világot. Pór Bertalan ilyen mestere volt és marad a modern magyar képzőművészetnek. Műveinek sajátosságához hozzátartozik, hogy alkotójuk egyszerre törekedett az egészséges, haladó hagyományok továbbfejlesztésére s az *új* keresésére. Korának leghaladóbb eszméit sikerült a leghaladóbb, friss formákban kifejeznie, a valóság mélyreható ábrázolásával.

Halálával nagy veszteség érte művészi életünket, napjaink forradalmi mozgalmát, elvtársait, barátait, az egész magyar népet. De emléke élni fog, mert a népet művészetének és emberi példamutatásának nagyszerű gazdagságával ajándékozta meg.

Murányi-Kovács Endre

e történt!

k világháború lójáról

hez vezettek, figyelmeztetjük Európa dolgozóit, hogy ugyanazok az erők, amelyek ötven év alatt kétszer döntötték háborúba a világot, most a harmadik, ezúttal az atomvilágháború kitörésén fáradoznak.

Nyugat-Berlinben vasárnap a második világháború kitörése 25. évfordulójának előestéjén gyűlést tartott az *Áttelepültek Szövetsége* elnevezésű revansista szervezet. *Mattee*, a szervezet nyugat-berlini szekciójának elnöke beszédében *kirohanásokat intézett a nemzetközi enyhülés hívei ellen, és követelte a lengyel és csehszlovák határok revízióját. Mende* bonni alkancellár és *Brandt* nyugat-berlini polgármester is szót emelt a német békeszerződés megkötése ellen.

Erhard bonni kancellár hétfőn a kölni rádióban megemlékezett a világháború kitörésének évfordulójáról. — A németeknek — mondotta — különösképpen emlékezetükbe kell idézni az 1939-es borzalmat, mert *azt a német nép nevében robbantották ki.* A kancellár, aki beszédében *teljes mértékben Hitlerre háritotta a felelősséget a második világháborúért*, hangsúlyozta, hogy Hitler hatalomvágya, gyilkos faji őrülete szükségszerűen vezetett a tragédiához.

Párizs nagygyűlésen ünnepelte a felszabadulás 20. évfordulóját

A francia főváros dolgozói vasárnap a Montparnasse pályaudvar előtti téren nagygyűlést tartottak abból az alkalomból, hogy Párizs 20 évvel ezelőtt szabadult fel a fasiszta megszállás alól. A tér zsúfolásig megtelt. A kék-fehér-piros színekkel díszített tribünön harci lobogóikkal sorakoztak fel a fasiszta megszállók ellen harcolt alakulatok és partizáncsapatok képviselői.

A gyűlés részvevői között ott voltak az ellenállási mozgalom kiváló harcosai, az egykori partizánok, a Francia Kommunista Párt, a szocialista párt, a szakszervezetek, a francia nőszövetség vezetői.

A megjelentek meleg fogadtatásban részesítették a szovjet küldöttséget *Mareszjevnek*, a szovjet hadviseltek bizottsága felelős titkárának a vezetésével.

A gyűlésen *Toller*, a párizsi felszabadítási bizottság elnöke mondott beszédet.

A szónok üdvözölte a szovjet partizánok képviselőit és hangsúlyozta, hogy a francia nép sohasem feledkezik meg a szovjet néphez fűződő harci barátságáról. *A szovjet nép* — fűzte hozzá — *a remény forrása és a győzelem biztositéka volt a hitlerizmus ellen vivott harc súlyos időszakában.* (TASZSZ)

Segni egészségi állapota

A KÖZÉLET HÍREI

Kádár János fogadta K. P. S. Menont, India volt budapesti nagykövetét

Kádár János, a magyar forradalmi munkás-paraszt kormány elnöke, hétfőn fogadta *K. P. S. Menont*, aki 1953-tól 1959-ig az Indiai Köztársaság követeként, 1959-től 1961-ig pedig nagykövetként működött hazánkban. K. P. S. Menon feleségével néhány napos látogatásra érkezett Budapestre.

Mód Péter, a külügyminiszter első helyettese, ebéden látta vendégül K. P. S. Menont és feleségét, este pedig *S. V. Patel* indiai nagykövet adott fogadást tiszteletükre.

Elutazott Budapestről Salah Dessouki kairói kormányzó

Az Egyesült Arab Köztársaság fővárosának küldöttsége, amely *Salah Dessoukinak*, Kairó kormányzójának vezetésével több napot töltött hazánkban, hétfőn elutazott Budapestről.

A vendégek búcsúztatásánál jelen volt *Sarlós István*, a Fővárosi Tanács végrehajtó bizottságának elnöke, *Bondor József* és *Kovács Pál*, a végrehajtó bizottság elnökhelyettesei, valamint a Külügyminisztérium képviselői. Ott volt *Mohammed Ibrahim*, az Egyesült Arab Köztársaság budapesti nagykövete és *Rácz Pál*, hazánk kairói nagykövete.

Megérkezett a Kínai Népköztársaság új nagykövete

Han Ke-hua, a Kínai Népköztársaság új magyarországi rendkívüli és meghatalmazott nagykövete, hétfőn megérkezett Budapestre.

Fogadására a Keleti pályaudvaron megjelent *Gergely Miklós*, a Külügyminisztérium protokollosztályának vezetője, a Budapesten akkreditált diplomáciai képviseletek több vezetője, valamint *Tsung Ke-wen*, a Kínai Népköztársaság budapesti nagykövetségének ideiglenes ügyvivője.

Olasz szakszervezeti küldöttség érkezett hazánkba

A Közlekedési és Szállítási Dolgozók Szakszervezetének meghívására *Guido Antonizzi* főtitkár vezetésével hétfőn hazánkba érkezett az olasz közlekedési szakszervezet háromtagú küldöttsége.

A vendégek megbeszéléseket folytatnak a szakszervezet vezetőivel, tanulmányozzák a budapesti közlekedési üzemek és a Veszprémi Autóközlekedési Vállalat tevékenységét, szakszervezeti munkáját.

Kitüntetések

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa *Dille Dénes* professzornak, a Magyar Tudományos Akadémia Bartók-archívuma tudományos osztályvezetőjének, a Bartók-kutatásban elért jelentős eredményeiért a *Munka Érdemrend arany fokozata* kitüntetést adományozta.

A kitüntetést *Kiss Károly*, az Elnöki Tanács titkára nyújtotta át. Jelen volt a kitüntetés átadásánál *Ligeti Lajos* akadémikus, a Magyar Tudományos Akadémia alelnöke, *Gosztonyi János*, az MSZMP Központi Bizottsága osztályvezetője, *Szabolcsi Bence* akadémikus, a Magyar Tudományos Akadémia Bartók-archívumának igazgatója, és *Barna Andrásné*, a Művelődésügyi Minisztérium zenei osztályának vezetője.

*

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa *dr. Bereczky Endre* Kossuth-díjas egyetemi tanárnak, kiemelkedő tudományos és oktatói munkássága elismeréséül, nyugdíjba vonulása alkalmából a *Munka Érdemrend arany fokozata* kitüntetést adományozta.

A kitüntetést *Kisházi Ödön*, az Elnöki Tanács helyettes elnöke nyújtotta át. Jelen volt a kitüntetés átadásánál *Kiss Károly* az Elnöki Tanács titkára és *dr. Polinszky Károly* művelődésügyi miniszterhelyettes.

Emlékkiállítás Békéscsabán a szlovák nemzeti felkelés 20. évfordulója alkalmából

A szlovák nemzeti felkelés huszadik évfordulója alkalmából Békéscsabán a Balassi Művelődési Otthonban emlékkiállítás nyílt.

A kiállításon *dr. Szakmári Gyula*, a Békés megyei népfrontbizottság elnöke és *Rudolf Chlubna* alezredes, a budapesti csehszlovák nagykövetség katonai attaséja mondott beszédet. Jelen volt a megnyitón *Josef Nemecek*, nagykövetségi tanácsos is.

Pór Bertalan

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

1021

Csütörtök, 1963. november 7.

KÖZÖS KÚT

A SZTRIJ VÖLGYÉBEN

Pór Bertalan emlékezik 1917-re

Néhány hetes kórházi kezelés után képekkel, reprodukciókkal díszített budai otthonában beszélgetünk a betegségéből szerencsésen felépült 83 éves *Pór* Bertalannal. Szikár alakját, éber szellemét, hatalmas munkakedvét nem törte meg az idő. Még ebben az évben várják tőle az újjáépülő Vár egyik termébe szánt, régóta dédelgetett elképzelései szerint készülő *Dózsa-kompozíció* részletes terveit és örömmel mutatja a táblára feszülő rajzokat. Állandóan a jövőbe kalandozik, mi hívjuk vissza a múltba, faggatjuk: meséljen a közel fél évszázad előtti időről. Hogyan emlékezik 1917 őszének sorsdöntő eseményeire?

Megszakítás nélkül éveket a fronton töltött már akkor Tyernopol közelében. Hadnagy volt, harminchét éves. Novemberben végre szabadságot kapott, és mégsem vette igénybe. Mert a távoli sorsdöntő eseményeket estéről estére orosz és magyar katonák tárgyalták meg egy közösen használt kútnál. Az oroszok meséltek a forradalomról. Mondták, hogy Lenin Moszkvába érkezett, és meséltek a részletekről — már amennyit a fronton erről tudhattak. Pór felesége itthon tagja volt a Galilei-körnek, a haladó értelmiség mozgalmának, férje titkos üzenetekből, óvatosan megfogalmazott levelekből tudta csak, mi készül mínálunk. E kút melletti beszélgetések kedvéért maradt önként tovább a fronton, ezért halasztotta el közel fél évvel szabadságát. Ezek a beszélgetések érlelődtek benne tovább.

Hihetetlenül rossz volt a katonák ellátása. Kimerülten, álmatlanul érkeztek a községbe, sehol rendes szállásleheto-ség. A temető halottas kamrájában felfedezték az egymásra polcolt koporsók tucatjait. Sokan babonásan viszolyogtak az ilyen »ágytól«, így tisztiszolgája is, egy Gerster nevű katona (akinek, mert nála jóval idősebb volt, többnyire ő vitte a ládáját. Pedig a tisztiszolgát azért tették melléje, hogy az cipelje a »hadnagy úrét«). Az üres koporsóban hónapok után végre jól kialudta magát.

A falu szélén álltak a magyar ütegek. Pór alig néhány méterre tartózkodott a legközelebbi ágyútól. Egyszerre hatalmas dörrenés: az ágyúcsőben levő golyó explodált. Ott pusztult a hétfőnyi kiszolgáló személyzet, vezető tisztjükkel, egy budapesti ügyvéddel együtt.

Gyors vázlatokat készített a Sztrij völgyében a tájról, az elpusztított, kifosztott falvakról. Egy alkalommal szörnyű bűz és még szörnyűbb látvány tárult eléje: tömegével ástak el az enyhe őszben már oszlásnak induló holttesteket a katonák. Akkor sem tudta, most sem, oroszokat-e, vagy magyarokat. A háború áldozatait mindenképpen.

Az orosz forradalomról érkező mind részletesebb hírádások, az esztelen háború borzalmai, a baloldali mozgalmakban nagy lelkesedéssel részt vevő orvosnő-hitvestárs tájékoztatása határozott és végleges irányt adott Pór Bertalan emberi és művészi magatartásának. Ceruzájával és ecsetjével végleg és visszavonhatatlanul az elnyomottak, kizsákmányoltak mellé, a szocialista eszme szolgálatába állt, az embertelenség, a gonoszság, ostobaság ellen fordult. Erről tanúskodik életműve és erről a magyar proletárdiktatúra idején készült, kitartásra buzdító több emlékezetes plakátja is.

Köves Rózsa

Cs

Szolnok szep köi

Vasárnap reggel három könyvtáros előre megfőzte az ebédet, hogy egész délelőtt büszkélkedhessen nekem a munkahelyével. Fiatal családanya, csupa optimizmus, egészséges öröm és munkakedv mind a három.

A vaskos öreg emeletes ház valamikor Magyar Király Szálló volt, aztán bank lett belőle, a háború után elleptéék a lakók, utánuk a bőr- és cipőipari ktsz. Ahány ablak, annyi lyuk, nyakig vizes falak mögött doh, fekete mocsok. Ugyanakkor a megyei könyvtár a tanácsház alagsorában három kis szobában szorongott: olvasó, kölcsönző, raktár — és tizenegy ember. Förtelmes helyzetben voltak mind a ketten.

55-ben elkezdték tervezni, 59 óta részletekben újjáépült a ház, most már befogadja a Megyei Verseghy Könyvtárt, Múzeumot, a TIT irodáit és egyelőre még az Állami Térképészeti Intézetet, de ez nemsokára elköltözik, helyén a többiek terjeszkednek. Persze az átalakítás sok millióba, mérhetetlen pénzbe került, abból új palotát is lehetett volna rakni. Finnországban és különösen Svédországban csodálatos modern könyvtárakat láttam, fájt a szívem az irigységtől. De hát igaz, Szolnok nevezetes műemléke nem maradhatott oly rozzant állapotban és alkalmassá tették a kijelölt célra. Vastag bokáját átmetszették, szigetelték, a közfalak tömegét lebontották, tágas termeket nyitottak. Életemben akkora cserépkályhát nem láttam, mint az ittenlek, elegáns a berendezés, szépek a könyvfalak, kényelmesen hozzáférhető a raktár, van elég iroda, jól felszerelt könyvkötőműhely is. Egyszóval, csodavár, melyben 25 nő- és hímnemű jó tündér dolgozik. Néhányan módszertani kérdésekkel foglalkoznak, néhányan feldolgozzák és gyarapítják az állományt, a többiek pedig, külön a felnőtt és külön a gyermek olvasóknak szolgálnak, az állam, a megye, a kultúrforradalom megbízásától, agilis magyar tanára könyvbarát kört szervezett és kéthetenként itt találkoznak. Előadásokat hallgatnak, írás-, könyvtörténetről vitatkoznak, nem lehet elmondani, milyen érdekesen.

— Múlt héten egy tizenkét éves osztály nálunk tartotta az osztályfőnöki órát — mondja a gyermekkönyvtáros. — A tanárnő sorra megkérdezte őket, ki mit olvasott legutóbb, mi tetszett a könyvben, jellemezze a tartalmát, szereplőit. Nagyon jó óra volt, én is élveztem, okosan feleltek és ügyesen ajánlott nekik olvasnivalót a tanárnőjük. Bámulatos, mennyi most a csodagyerek. Rendesek, szorgalmasak, okosak. Lehet annál aranyosabb, mint amikor 15—16 éves kölykök a Föld keletkezéséről, térről és időről vitatkoznak? Itt van a szomszédban a TIT szabadegyetem, ott ülnek komolyan a gimnazisták is.

— Kivétel.

— De nem kivétel! Tavaly 38 érettségiző közül 11 kitűnő és 10 jeles volt, 22-t már felvettek egyetemre, jövőre a többi is várható. Tanár, mérnök, orvos lesz belőlük. Kitűnő osztály volt, de az átlag sem rossz, és a közszellem, az a nagyszerű. Nagyon szeretnek könyvtárba járni, itt írják a dolgozataikat, szedik le a polcról a sok könyvet és nagy komolyan dolgoznak. Micsoda nyüzsgés volt itt múltkor: »legkedvesebb íróm« ügyben. Ez volt a dolgozat címe. Harminchét gyerek mind magyar írót nevezett meg és majdnem mind mást, főleg élőt!

— Jó magyar tanáruk lehet.

— De még milyen jó! Bár mind olyan volna. Bizony akad rossz tanár épp elég. Még olyan is, aki összetéveszti — és ezt ráadásul bevallja a tanítványainak — Az ember tragédiáját a Fausttal. Móriczot Mikszáthtal. Meg aki könyvből nézi ki, mégis belezavarodik a harmadfokú egyenlet levezetésébe. Ezeket a gyerekeket nem lehet becsapni, ezeknek olyan szigorú véleménye van a felnőttekről,

Pór Bertalan

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296 188-307

DUNAÚJVÁROS

1962 III 31

1021

Miért szép?

(A Mai festészetünk c. kiállítás anyagából)

Pór Bertalan: Belépés a tsz-be

Két megvadultan ágaskodó ló, és a kantárszárukat erős kézzel tartó ember egy végtelen horizont előtt — ez látható a képen. Mi az, ami megragadó benne, ami különleges varázsát adja? Nézzük meg a két állatot: — Kirobbannak a kompozíció keretei közül — mondjuk rájuk. Mi adja ezt a hallatlan dinamikát, mozgásérzést? A nagyvonalú, biztos kontúrú rajz, egységes szürke tömegek, melyekben a testrészek, a szem, az orr, fülek és a szerszám csak jelezve vannak. Két ellentétes irányban, jobbra és balra igyekeznek kitörni, szabadulni a kötőfékből a nemes állatok, rángatva fejüket, az ugrás lendületében kinyújtva mellső lábaikat. Közöttük áll az emberalak, erősen markolva kantárjukat, erejének és értelmének igája alatt tartva a megfeszülten harcoló állatokat. Ő a kompozíció középpontja, alakja összefogja a két irányba szétrobbani készülő vonalakat. A tekintet így belőle indul ki, s hozzá tér vissza.

A kép többi része, a talaj, a kékes horizont, a barnásszürkés felhők, a kék égdarab csupán jelzései a környezetnek, feladatuk a háttér vázlatos jelzése. A letompított színek feszültsége adja meg azt a hangulati benyomást, amely az ábrázolás képszerű megfogalmazásán, a látható jeleneten túlra, a belső tartalomra utal, arra, hogyan győzi le az emberi értelem az évszázados maradiság visszahúzó erőit, hogyan indul el a haladás útján, s hogyan harcol ezért a győzelemért.

Barcsay Jenő: Kompozíció

Egyszerű formák, erős kontúrok, leszűkített diszkrét színskála — ez adja meg a mű sajátos varázsát, egyéni hangulatát.

Az esti sötétségben csak a házakból kiszűrődő fény rajzol kemény, fehér foltokat, melyek változatosan dekorálják, és feloszlatják az előteret, s szinte szőnyegként terülnek a fal mellett álló alak lábai elé. Falak, tetők barna tömegei kemény körvonalaikkal és lágy, barna színükkel szinte síkba kiterítve jelennek meg, megadva az egész festmény ritmusát, nyugalmas hangulatát. A háttér feketéjéből csak egy tűzfal és egy tetőrész fehérsége villan ki, a kémény már a homályban marad, sötét tömege a két fehér között egyensúlyt teremt, szinte úgy, mint a mérleg nyelve a két serpenyő között. A sötétre váló égbolt, amelyen a körvonalak kirajzolódnak, az este nyugalmát és az éjszaka csendes békéjét veti előre. Harmónikusan illeszkedik bele a kompozíció hangulatába a női alak Mintha kissé ő is beleolvadna az épületek közé, ugyanaz a megvilágítás köti össze szorosan az élettelen tárgyakkal. És ugyanakkor nem nyomják el az épületek, bár túlnyomó tömegük uralkodik a képen. A sajátos, művészi arány teszi kiemelkedővé, és az, hogy az előtérben állva, fénybe burkolózik. Sajátos harmónia ez az ember és a természet között a mellérendeltség viszonyában.

A Kompozició egyszerű, fegyelmezett felépítése jellemző Barcsay Jenő művészetére. A szerkesztés tudatossága, a struktura ilyen erős kihangsúlyozása csak a színek szerepének a lehető legnagyobb mértékű csökkentésével érhető el, s ezt a művész meg is teszi. Az alkalmazott három főszín: fehér, barna, s a fekete csak mint a nagy homogén felületek kitöltése játszik szerepet a művön, és a kontúrok jelzéseként jelenik meg.

A nemes egyszerűségű szerkezet, a képből áradó sajátosan nyugalmas hangulat — amely mögött az erők feszülése rejtőzik — adja a mű varázsát, amely megfogja a nézőt.

Horváth György

Pór Bertalan: Belépés a tsz-be

Szocialista szerződés a munkaközi kapcsolatok megjavítására

A Vasmű gépészeti gyárrészlege komoly feladatok megoldása előtt áll. A párt júniusi határozatának végrehajtása sok nehézséget gördít a műszaki és fizikai dolgozók, a gyárrészleggel kooperáló üzemek és főosztályok elé. A közös cél, a gépek jobb kihasználása, a jobb munkaszervezés érdekében, a gépészeti gyárrészleg és a minőségi ellenőrző és anyagvizsgálati főosztály gépészeti részlege szocialista szerződést kötött. A szocialista szerződés kötelességeket ró mindkét szerződő félre, s jelentősen megjavítja majd mindkét fél munkáját.

A minőségi ellenőrző osztály dolgozói vállalták, hogy a jelentősebb és gyakrabban előforduló minőségi hibákról időről időre értesítik a gyárrészleg vezetőjét, hogy a szükséges intézkedés minél előbb megszülessen.

A MEO dolgozói ezután nagyobb gondot fordítanak a minőségi elbírálásra. A gyárrészleg vezetői pedig vállalták, hogy az üzemek műszaki értekezletén napirendre tűzik a minőségjavítás kérdését.

Jelentős még a kiemelt berendezések átvételével kapcsolatos vállalás is. A minőségi ellenőrök vállalták, hogy a kiemelt berendezések (ózdi keverő, hideghengerműi berendezések) alkatrészeit a készrejelentéstől számított 10 órán belül átveszik. A gyárrészleg dolgozói pedig vállalták, hogy nagyobb

Ilyen lesz a papí

Évi 48 ezer tonna papír — nagyméretű gépek több mint 700 r

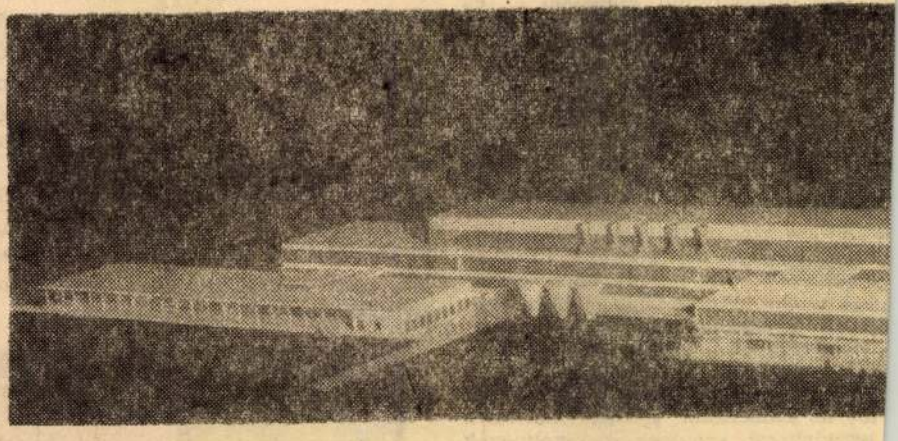

Mint már hírt adtunk róla, a szocialista szerződések szerint szeptember elsején megindítják a Szalmacellulózgyár próbaüzemeltetését. Ezt megelőzően, az elmúlt hetekben megkezdték a Szalmacellulózgyár mellett épülő papírgyár tereprendezési munkálatait is. Bizonyára nem lesz érdektelen, ha most, az építkezés kezdetén, számot adunk olvasóinknak a papírgyár tervéről, *Gáti Péter* igazgató, a beruházás vezetőjének tájékoztatója alapján.

— Az épülő papírgyár összes beruházási költsége 788 millió forint — mondja Gáti Péter igazgató. — Már magában ez az összeg is mutatja, hogy nagyarányú építkezésről van szó, könnyűiparunk egyik igen jelen- ... A gyár kapaci-

dolgozza a Szalmacellulózgyár teljes termelését.

— Mikorra tervezik a gépek beszerelését?

Az első papírgyártó gép és a facsiszoló üzem berendezéseinek próbaüzemeltetését terv szerint 1965 végén kezdjük meg, a második papírgyártó gép kipróbálására pedig 1966 végén kerül sor.

— Milyen munkákat végeznek el az idén?

— Erre az évre 12 millió 400 ezer forint beruházási keret jut. Ebből elvégezzük a tereprendezést, megépítjük a felvonulási hálózatot, kerítéssel vesszük körül a terepet, hogy biztosítsuk a társadalmi tulajdon védelmét, s megkezdjük a nyersanyagraktár építését is, amely átmenetileg az érkező gépek és berendezések ...rolóhelye lesz. Ugyancsak az idén ...zdjük meg a Szalmacellulózgyár ...kótelepén a már meglévő, első mun...sszállodánk mellett a második épít...sét is, a hozzátartozó szociális és ...lturális helyiségekkel együtt. Ez a ...álloda nagyobb lesz, mint az első: ...gy emeletes és 110 személyes. Ter...észetesen, a papírgyár építésében is ...oros kapcsolatot tartunk fenn a ...asművel, hiszen onnan kapjuk a ...zt, az iparivizet és a villamos ener...át is. Már felvettük a kapcsolatot a ...ovjet szakemberekkel is. Nemrég ...rtunk a Szovjetunióban, s a napok-

ban ... elvt... — ... ma? — ... szó, ... növ... hát ... fogl... lül ... böz... — ... mun... Er... nyűi... terv... köve... — ... tész... oszli... vagy... rint. ... szíti... terv... gyor... kéle... nek ... létes... A ... s a ... Fen... szi ... kor ... kész... ipar...

Hét vége a

Sok gondot

A gazdasági vezetők szerint a hét... ...ki utolsó műszak általában igen. ter... tett...

1964 SZEP 1
1021

Nemzet

Búcsú Pór Bertalantól

Élete utolsó évtizedében összegyűjtögette régi festményeit, melyekről az emigráció hosszú évei alatt talán meg is feledkezett. Epreskerti nagy műtermében mappákban, asztalokon, a padlón heverő légiónyi rajza között, állandóan kialvó pipájával bibelődve nézett szembe régi önmagával, ifjúés férfikori alkotásaival. Kritikus szemmel, úgy vizsgálta régi műveit, mint ahogy remek önarcképeiben fürkészte vonásait. Kedvessége, szerénysége, jóhiszeműsége — s ezt nem a halál kegyelete mondatja velünk —, páratlan volt és közismert. Szálegyenes, elegáns, karcsú alakja bárhol megjelent, a levegő szinte megtisztult; éreztük jóindulatát, emberségét.

Saját munkáival szemben kritikus volt, olykor kétkedő. Csak egyben nem kételkedett soha, a szocializmus győzelmében, a kommunisták pártjában.

Művészi munkásságára korán rátette bélyegét a társadalmi mondanivaló kifejezésének igénye, amit később 1919 szenvedélyes indulattá fokozott, a dinamizmusba lendített. Művészetének kezdeti, Munkácsy-hagyományokba kapcsolódó kritikai realizmusát a Nyolcak forradalmi kísérletei, újításai szították.

A hamu alatt parázsló energia 1919-ben lángra lobbant. Akkor ébredt tudatára, hogy mindazt, amit ecsetjével az ember szolgálatában végzett, ezentúl a forradalom győzelmének kell szentelnie. Felismeréséhez hű maradt, hosszú, termékeny életének utolsó leheletéig. Európa történetének forrongó, válságos korszakában az elmúlt hatvan év alatt, mindig, a hite szerint is megújuló élet szolgálatában küzdött egy boldogabb társadalom kialakulásáért.

A fiatal Pór Bertalan mint emberábrázoló, jellemalkotó portréfestő tűnt fel. Korának remekbe formált típusait örökítette meg, nemes művészi eszközökkel s egyúttal megkezdte merész előadású önportréinak sorozatát. Nem volt még 30 éves, amikor mezeális értékű művel lépett a nyilvánosság elé, családjának csoportképével, melyen három nemzedék jellemzésével adott társadalmi korrajzot egy vajúdó korszakról. Gond és bizonytalanság tükröződik a típusokban egységes, élményekben és életkorban viszont különböző arcok tekintetében. Határozott kontúrokba foglalta figuráit, a szecesszió monumentalitásának szellemében, kevés lényegre szorítkozó szín alkalmazásával. Ez a mesterműve 1909-ben készült, s egyik fontos előzménye a tíz évvel később nagyhatású plakátoknak, melyeknek változatos megoldású kompozíciói, eleven emlékei 1919 közhangulatának és Pór Bertalan meggyőződésének egy újjászületű világ erkölcsi és fizikai fölényében.

Az elbukott forradalom keserűségével szívében először szűkebb hazájába, Szlovákiába menekült. A Zólyom megyei fenyvesrengetegben élt, ahol eszményi élettársa Szliácson fürdőorvosi állást vállalt. Megragadta sebzett lelkét a táj szépsége, nagyszerűsége, s nagy formák összefogásával, fojtott indulatokkal telten adta vissza festményeiben a táj kvintesszenciáját. Figyelme egyúttal ráirányult a szlovák népművészet sajátosságaira s az esztergált népi játékbábúbat jelképekké növelte.

A szülőföld benyomásai, a pásztornép, a sajtkészítő bacsók, a garamvölgyi csordák öklöződő bikáinak emlékei elkísérték a Julian-növendék korából jól ismert Párizsba is. Változatos mozgású, szinte az ősember elemi indulatait sűrítő-kifejező, monumentális bika-rajzaival feltűnést és elismerést keltett Picasso és Matisse Párizsában is. Barbusse lapja homlokán közölte Pór Bertalan bika-rajzait.

Pór Bertalan önarcképe

Csaknem három évtized emigrációjának hányódásai után, miközben mindig és különféle eszközökkel dolgozott a forradalomért — 1948-ban hazatért. Itthon a kipróbált harcos hűségével igyekezett a kezdet nehézségeivel birkózó művészi megújulás kialakításában közreműködni. Rengeteg briliáns rajza, igényes grafikája és férfias energiát kifejező, festőileg előkelően előadott önarcképei a mester igazi énjét őrzik meg.

Az utóbbi években egészségileg megrendülve, s jóbanrosszban összeforrott élettársának betegsége miatt alkotókedve ellankadt. De egy nagy mű állandóan foglalkoztatta, történelmi kompozíció: Dózsa György szerepe, alakja. Nagyszabású freskót készült festeni az újjáépülő Vár-palota egyik falára. Tervét csak nagyméretű vázlatokban tudta megvalósítani, dinamikus, erőteljes szénrajzokban még egyszer utoljára összefoglalta, kifejezte azt, amire életét, művészi munkásságát feltette.

Mintha a közösségnek, a jövő nemzedékeknek írta volna meg elgondolkoztató végrendeletét.

Dutka Mária

*

Pór Bertalant a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága, a Művelődésügyi Minisztérium, a Magyar Képzőművészek Szövetsége és a Művészeti Dolgozók Szakszervezete saját halottjának tekinti.

Temetése 1964. szeptember 3-án, csütörtökön délután 3 órakor lesz a Kerepesi temető munkásmozgalmi Pantheonjában.

átogatója volt vasárnap azdasági kiállításnak

sági miniszter a Magyar Tudományos Akadémia martonvásári mezőgazdasági kutató intézetét, Grigorij *Petrov* szovjet mezőgazdasági miniszterhelyettes és Vlcso *Matejev* bolgár földművelésügyi miniszterhelyettes a Bábolnai Állami Gazdaságot, Bucur *Schiopu*, a Román Népköztársaság mezőgazdasági főtanácsának első elnökhelyettese a Gödöllői Agrártudományi Egyetemet kereste fel. Jerzy *Popko* lengyel földművelésügyi miniszterhelyettes, Cseng *Cau-hszien* kínai földművelésügyi miniszterhelyettes, valamint Théodhor *Morava*, az Albán Népköztársaság budapesti ideiglenes ügyvivője és Kim *Ho Man*, a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság budapesti kereskedelmi tanácsosa, akik az albán, illetve a koreai földművelésügyi minisztert képviselik a mezőgazdasági kiállításon, a Kertészeti és Szőlészeti Főiskola soroksári és szigetcsépi tangazdaságában tettek látogatást. Pavel *Molnar* a Szlovák Nemzeti Tanács elnökhelyettese a mezőgazdasági kiállítás bemutatóit tanulmányozta.

A kerületi népfrontbizottságok őszi programja

A kerületi népfrontbizottságok munkaprogramjának tanúsága szerint fővárosszerte eseményekben gazdagnak ígérkeznek a következő hetek, hónapok. A tervek híven tükrözik egy-egy városrész sajátos arculatát, a lakosság érdeklődési körét.

A XIII. kerületben életrehívják az *angyalföldiek fórumát*, amelyen a lakosság és az illetékes vezetők részvételével többek között olyan közérdekű kérdéseket vitatnak majd meg, mint a városfejlesztés, a kereskedelem helyzete, az orvosok és a betegek kapcsolata, a kisiparosok javító-szolgáltató tevékenysége és az ifjúságvédelem. Megalakítják az irodalom és a képzőművészet barátainak körét, s az összejöveteleken egyebek között megemlékeznek *Bálint* Györgyről, *Madarász* Emilről és *Radnóti* Miklósról. Ezenkívül a felszabadulás 20. évfordulója előkészítésének jegyében felidézik az akkori idők több jelentős eseményének történetét.

Csepelen, a népfront klubjában az orvosi tudomány új eredményei, a magyar irodalom jelesei, a természettudomány legfrissebb vívmányai és aktuális politikai kérdések között kalauzolják majd az érdeklődőket.

Kispesten szeptembertől minden hónapban egy alkalommal vendégül látják a munkásmozgalom veteránjait, s az összejöveteleken, ismeretterjesztő előadások és különböző műsorok bemutatói színesítik a programot. Az irodalombarátok körének összejöveteleire neves íróvendégeket hívnak. A kerületi tanáccsal, a Nőtanáccsal és a Vöröskereszttel együtt pedig előadássorozatot hirdetnek a család- és gyermekvédelemről, valamint a kerület lakosságát érintő egészségügyi kérdésekről.

Megszűnt a sarkvidéki hideg rohama, lassan ismét melegszik az idő

Hétfőn bezártak a hideg vizű strandok

Augusztus utolsó vasárnapját kellemetlen incidens zavarta meg időjárásunkban, a hónap végi szép napok kánikulai melegét *váratlanul betört sarkvidéki eredetű hideg levegő söpörte el.* Szombaton országszerte még 30—31 fokot mértek. Aki csak tehette, felkészült a nagy vikendre, ebben azonban kevés öröme volt, különösen a Balatonra özönlő vendégeknek, mert vasárnap kora délelőttől kezdve viharos szél szárnyán érkezett a hideg levegő.

Budapesten még sokan strandoltak vasárnap a mindinkább erősödő szél ellenére is, mert derűs, meleg napra virradtunk. A Palatinus strandon még délben is sorban álltak a jegyekért az emberek, s mintegy tizennyolcezren töltötték itt vasárnapjukat. Rekord látogatottságról számolt be a Széchenyi fürdő és a Dagály strand vezetősége is.

Vasárnap alkonyatra a Dunántúlról Budapestre is elérkezett a szélvihar, s hirtelen hűlt le a levegő.

Hétfőn hajnalban országszerte már csak 10—14 fokot mértek, Budapesten pedig, ahol délben mindössze 14 fokig emelkedett a hőmérő higanya, 10 órától kezdve majdnem négy óra hosszat esett az eső, csendesen, kitartóan, szinte ősziesen.

A Meteorológiai Intézet közlése szerint a fővárosra és környékére hullott eső folytatása volt a dunántúli záporoknak, egyelőre azonban még nem kell tartanunk az ősz beköszöntésétől: Közép-Európa felett meglassult a sarkvidéki levegő mozgása, a szél megállt hazánkban is, s a Dunántúlon már délben, Budapesten pedig alkonyat felé ismét kisütött a nap. Az elkövetkező 36 órában még várhatunk szórványos esőket, de a nappali felmelegedés már fokozódik.

A meleg vizű strandokon tehát ismét megélénkülhet az élet, hétfőn, menetrend szerint, csupán a peremvárosi hi-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Pór Bertalan
NÉPSZABADSÁG

1964 JUN 12

1964. június 12, péntek

Pór Bertalan grafikai kiállítása a Dürer Teremben

1021

A budapesti Bajcsy-Zsilinszky úti Dürer Teremben nem mindennapi kiállítás látható. *Pór Bertalan*, kétszeres Kossuth-díjas mesterünk több mint hat évtizedre visszatekintő életművének gazdag anyagából kiemeltek *egyetlen részt*, és ennek bemutatásával sikerült a nézők előtt sűrítetten érzékeltetni művészetének gazdagságát és jelentőségét, egyéniségének, meg nem alkuvó nyugtalanságát.

Közismert tény, hogy Pór Bertalan művészetében milyen jelentősége van a rajznak. Nemcsak nagyszerű grafikai lapjain, vagy a magyar plakátművészetben történelmileg is oly fontos, immár klasszikussá lett forradalmi alkotásain, hanem festményein is a rajz mindig igen nagy szerepet játszott. Sok ezernyi grafikai lapja közül most kiválasztottak mintegy harmincat, méghozzá egyetlen témájú rajzot. Igaz, a kiállítás tematikájául az *önábrázolás*, az önmegfigyelés és kifejezés rajzos eredményeit választották. És a bemutatott kis gyűjtemény éreztetni tudja a kiváló mester sok ágazatú művészetének mélységeit, egyéniségének legsajátosabb jegyeit.

Nem egyedüli eset ez a művészetben. Ha a legnagyobbakra gondolunk: Leonardo da Vinci rajzának vagy Rembrandt néhány rézkarcának szemlélése mindenkor sikeresen tudja szuggerálni e hasonlíthatatlan mesterek egyéniségének és művészetének különös értékeit, sajátosságát. És Pór Bertalan kiállítása kapcsán nyilván azért említettük e legnagyobbakat, mert a magyar mester rajzos önarcképei azzal az örök és mindig magasabbra törő művészi nyugtalansággal tartanak rokonságot, amely Leonardo da Vincit fűtötte — és a jellemábrázolásnak, a lélek mélységének ama indulatát juttatják eszünkbe, amely oly megragadó Rembrandt önábrázolásai láttán.

S hogy a művészeti kritikában, esztétikai értékelésekben felmerülő korszerűségről, „modernségről" se feledkezzünk meg, tegyük mindjárt hozzá, hogy a XX. századi európai művészet úgyszólván valamennyi nyugtalansága, új formákat kereső, s kialakító törekvése is ott lüktet Pór Bertalan önmaga arcát papírra rögzítő rajzai mögött.

A Dürer Teremben bemutatott grafikai lapok kicsiny töredékét adják Pór Bertalan e tekintetben is oly gazdag oeuvre-jének. Hiszen a mester egész pályája során festményben, rajzban folytonosan fürkészte saját arcát, azzal az eltökéltséggel, hogy csupaszra vetkőzteti, s kegyetlenül őszinte lesz. És mi, akik ismerjük e nagy kommunista művész egész pályáját, életét és művét, jól tudjuk, hogy ez az ember csakis önmagával szemben tudott kegyetlen lenni — szenvedő, s harcos embertársai felé mindig szeretetteljes megértéssel fordult. Persze önmagát is igyekezett a legrejtettebb vonásokig, érzésekig, szenvedélyekig megérteni, s őszintén ki is fejezte ezeket alkotásaiban.

Az őszinteség és a közvetlenség a legsajátosabb jegyei ezeknek az önarcképeknek, amelyek közül itt, a kiállításon, az első 1907-ből, az utolsó 1952-ből való. S ha e csaknem fél évszázadon át a rajzok következetesen megmutatják, hogy a mester mily stílusirányzatok változatosságán keresztül építette ki életművét, e grafikai lapok mindig arról is vallanak, hogy mennyire tudatosan és mégis minden előre eltökéltség nélkül kívánta megragadni a művész a valóság lényegét: jellemét és hangulatait, társadalmi helyzetét, az indulatok viharzását, a csendes órák elmélyültségét, az elszomorodás és az egész lényét átható jövőbe vetett szocialista hitét.

Jelentős művészi esemény ez a kis „kamarakiállítás".

A mester nem láthatja, nem „magyarázhatja", mint ahogy mindig oly kedvvel — és mégis oly szűkszavúan, egy-egy kiemelkedő kézmozdulattal — teszi ezt műtermében alkotásainak bemutatásakor. Most kényszerűségből távol maradt: hetek óta kórházi betegágyán fekszik. De ez a gyűjtemény nagyszerű üzenet tőle.

Murányi-Kovács Endre

ÁLLAND

KOSSUTH RÁ

nés műsor. — 5.00 rádió. — 6.00: Hír hírek. — 7.00: Híre... időjárásjelentés. — 7.05: Új könyvek. — 7.30: A budapesti színházak és mozik műsora. — 8.00: Műsorismertetés. Időjárásjelentés. — 10.00: Hírek. Időjárásjelentés. — 12.00: Déli harangszó. Hírek. Időjárásjelentés. — 14.00: Hírek. Időjárásjelentés. — 16.00: Hírek. Időjárásjelentés. — 17.56: Műsorismertetés. — 18.00: Hírek. Időjárásjelentés. — 19.50: Jó éjszakát, gyerekek! — 20.00: Esti Krónika. Időjárásjelentés. — 22.00: Hírek. Időjárásjelentés. — 24.00: Hírek. Időjárásjelentés. — 0.30: Himnusz.

PETŐFI RÁDIÓ:

5.00: Hírek. Időjárásjelentés. — 5.05—8.00: Reggeli zene. — 6.00: Hírek. Időjárásjelentés. — 6.10: Torna. — 7.00: Hírek. Időjárásjelentés. — 8.00: Hírek. Időjárásjelentés. — 14.10: Időjárás- és vízállásjelentés. — 15.00: Hírek. Időjárásjelentés. — 17.00: Hírek. Időjárásjelentés. — 19.00: Hírek. Időjárásjelentés. — 21.00: Hírek. Időjárásjelentés. — 23.00: Hírek. Időjárásjelentés. — 23.15: Műsorzárás.

US 21-IG

zlop. — 17.55: húszperce. abadegyetem. és az MTK— okolovo KK- 19.15: Zenés Béláról. — y a stúdió- vévirág. Rá- : A szegedi kar hangver- észeti Főisko- — 22.37: Kék Doštal ope-

DIÓ

dapesten és a Petőfi rá- 18.30: Hírek. rtató magyar A kozmikus gtöbb hasz- Dr. Horto- etemi tanár 15: Zenekari Miért szép? ry János cí- eszél Szabol- és). — 21.20: 0: Dvorzsák : Hírek.

NIUS 18.

ÁDIÓ

— 14.25: Ver- r nóták. — és Réti Jó- 15.40: Ádáz. beszélése. — cek. — 17.05: túdióban. — y az éjszaka ényének is- : Muzsikáló 8.25: Gazda- Dr. Garam s Piac „szo- 18.35: Kath- el. — 19.05: világban? — — 19.50: Az ai. Előadás. ngoraművek. arcképcsar-), itt Lipcse! órusok.

DIÓ

apesten és a Petőfi rá- 18.30: Hírek. ekesek Kál- nekelnek. — nuzsika. — — 21.02: A . A ógörög z Alkesztisz yomán írta 22.30: Hírek.

IUS 19.

népi tán- fjúsági Rá- : Két Bee- — 15.40:

kesek műsorából. — 20.25: Zenés posta. — 21.20: Gondolat. A Rádió irodalmi hetilapja. — 22.25: Mozart D-dúr zongoraverseny. — 23.00: Vidám percek . . . — 23.25: Magyar nóták. — 0.10: Janacek: Broucek úr utazásai. Jelenet.

PETŐFI RÁDIÓ

14.00: A Rádió énekkara énekel. — 14.25: Balettzene. — 15.05: Válaszolunk a hallgatóknak. — 15.20: Könnyűzene. — 16.20: Hangversenykalauz. — 17.05: Ifjúsági őrjárat. — 17.20: A VII. országos ifjúsági kamarazene-fesztivál műsorából. — 17.45: A Mariner 2. a Venusról. Előadás. — 18.00: Részletek Suppé Boccaccio című operettjéből. — 19.00: Mi történt a nagyvilágban? — 19.15: A dzsessz kedvelőinek. — 19.30: Bécsi ünnepi hetek, 1964. A Torinói Rádió Szimfonikus Zenekarának hangversenye. — Közben: kb. 20.30: Láttuk, hallottuk . . . — 21.40: Dalostalálkozó. Az első pécsi kamarakórus-fesztivál műsorából. — 22.05: Ami a jövő hét zenei műsoraiból kimarad.

URH-RÁDIÓ

14.00—18.00: Budapesten és környékén azonos a Petőfi rádió műsorával. — 18.30: Hírek. — 18.40: Zenekari muzsika. — 19.15: A csodagyermek. Ambrus Zoltán elbeszélése (ismétlés). — 19.32: Könnyűzene. — 20.00: Kamarazene. — 21.30: Tánczene. — 22.30: Hírek.

SZOMBAT — JÚNIUS 20.

KOSSUTH RÁDIÓ

8.15: Lányok, asszonyok . . . — 8.35: Operettrészletek. — 9.00: Családi körben . . . Dokumentumjáték. — 10.10: Tessék választani! . . . Könnyűzenei bemutató az Erkel Színházban. — 12.15: Operaáriák. — 13.00: Dallal, tánccal a világ körül. — 13.30: Előfordul, hogy . . . Vajda Márton jegyzete. — 13.35: Haydn: F-dúr vonósnégyes. — 14.10: Kemény Egon műveiből. — 14.45: Béladi Miklós könyvszemléje. — 15.00: Rigoletto. Részletek. — 15.50: Hét nap a külpolitikában. — 16.10: Hét vége . . . — 18.10: A próféta hajszála. Rádiókomédia. — 18.35: Új lemezeinkből. — 20.25: Szezonvégi zenei leltár (vagy: labdarúgó-mérkőzés közvetítése Barcelonából, a III. IV. helyért). — 22.20: Táncoljunk!

PETŐFI RÁDIÓ

14.00: Csángó népdalok. — 14.25: Tudósítás az ENSZ-ből. — 14.35: Kórusművek. — 15.05: Rádiójáték Táncsics Mihály életéről. — 16.05: Hangverseny a stúdióban. — 16.35: Népi zene. — 17.05: Liszt Ferenc ifjúsága. I. rész. — 17.54: Orvosi tanácsok. — 18.00: Nebáncsvirág. Operettrészletek. — 18.30: Könnyűzene és sport. — Közben: Közvetítés a nemzetközi atlétikai verseny első napjáról. — 19.30: Verbunkosok, népdalok. — 20.05: Bach: Goldberg-variáció. — 20.47: Egész emberré érnek. Riport. — 21.05: A Magyar Állami Hangversenyzenekar hangversenye az Erkel Színházban. — 22.46: A szerelem művészete. Összeállítás Ovidius műveiből.

URH-RÁDIÓ

14.00—18.00: Budapesten és környékén azonos a Petőfi rádió műsorával. — 18.30: Hírek. — 18.40: Könnyűzene. — 19.50: Beethoven: Fidelio. Kétfelvonásos opera. — Közben: 21.09: A novella mesterei. Makszim Gorkij: Az árva (ismétlés). — 22.30: Hírek.

VASÁRNAP — JÚNIUS 21.

KOSSUTH RÁDIÓ

8.10: Offenbach operettjeiből. — 9.05: Édes anyanyelvünk. — land. Epizód Arany életéből. — 16.08: Esztrádzene. — 16.35: Bemutatjuk új felvételeinket. — 16.50: Nemzetközi kaleidoszkóp. — 17.10: Hangverseny a

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPMŰVELÉS

Pór Bertalan
1964 JUL

1021

PÓR BERTALAN GRAFIKÁI

Pór Bertalan pályakezdése egybeesett a magyar képzőművészet hőskorával, amikor a hazai festők siettek felzárkózni Európa új meg új irányzataihoz, amikor az impresszionizmus már idejét múlt, megmerevedett iskolának számított a fiatalok szemében, akik merészen kutatták a szín, a forma és a vonal új lehetőségeit, hogy a maguk művészi eszközeivel fejezhessék ki azt, amit elmondani nékik adatott. Néhányan e fiatalok közül, felismerve rokon hajlamaikat és törekvéseiket, csoportba álltak, s hozzájuk tartozott, a *Nyolcak* egyike volt Pór Bertalan.

Mint társai, ő is a lényeges formát, a komoly szerkezetet, a monumentális egyszerűséget kereste, s legjobb alkotásaiban sikerült is megvalósítania, nemcsak nagyszabású falképterveiben és plakátjain (a Tanácsköztársaság alatt), de kisméretű grafikáiban is.

A *Nyolcak* csoportjának tagjait, a művészet forradalmárait, szoros kapcsolatok fűzték a társadalmi forradalom táborához: ezért kényszerült Pór Bertalan emigrációba. A két világháború között gyakran foglalkoztatta képzeletét a fasizmus rettenete: szimbólikus bika-rajzai Picasso jelképrendszeréhez hasonló, de egyéni formanyelven beszélnek.

Hazatérése után, az ötvenes években, nyomot hagytak munkáin a hibás művészetpolitika követelményei, de az idős mesternek volt ereje visszatalálni régi, újító önmagához.

Most csupa grafikát, csupa portrét állított ki a Dürer Teremben. Az arckép mindig kedvelt műfaja volt; különösen a kemény vonalú, férfias, szigorú, küzdelmes arcokat szereti. A formákat rendszerint kevés, de szélesen s erővel meghúzott vonal adja ki, s e vonalak nyers, indulatos szépsége olykor önálló életet él, s hogy ez a modor nem megy a lélektani megfigyelés realizmusának rovására, azt éppen Pór Bertalan legjobb grafikái igazolják nagyon hatásosan.

— k —

1

2

3

Veltélkedés,

ISMERETTERJ

A szellemi veltélkedések igen népszerűek országszerte. A Távközlési Kutató Intézet kulturális vezetői is sokat próbálkoztak az ismert játékkal —, nem nagy sikerrel. Az Intézetben ugyanis a magas képzettségű műszaki értelmiség, a beosztott mérnökök, technikusok, szakmunkások és adminisztrációs területen dolgozók műveltsége nem azonos. Különválasztani a fizikai és értelmiségi dolgozókat viszont nem lett volna helyes. Gátlás, rossz érzés tartott sokakat vissza az aktív részvételtől. Ezért szervezték meg a játékos ismeretterjesztés új formáját: szellemi vetélkedést faliújságon keresztül.

Ez a forma elsősorban a képzőművészeti ismeretek terjesztésére alkalmas, és a fotószakkörnek is ad feladatot.

Öt héten át, hetenként egy-egy tablót tettek ki, amelyen általában három-négy fényképes és két-három szöveges kérdés volt, amelyre az ötödik nap után pontos, egyértelmű megfejtést, ill. választ kellett adni. Egy előre kitett urnába bedobja jeligés vagy névreszóló borítékban megfejtését a résztvevő. A feltett kérdésekre egy-kettő vagy három pontot lehet adni, és ezt a kérdések kifüggesztése után fel kell tüntetni

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Pór Bertalan

NÉPSZABADSÁG

1964 NOV 7.

1021

KIÁLLÍTÁS PÓR BERTALAN MŰVEIBŐL

November 7. tiszteletére kiállítás nyílt Pór Bertalan műveiből a II. kerületi Magyar—Szovjet Baráti Társaság és Hazafias Népfront-bizottság rendezésében a Radnóti Klubban. Képünkön a mester egyik, 1953-ban alkotott önarcképe.

A hazai napisajtó 1917 februári és okt forradalmak eseményi tetésében — mindmáig jószerint feltáratlan. Keveset olvashatunk erről a témáról, a szűkös publikációk ritkán terjednek túl sematikus megállapításokon. Pedig ha figyelmesen végigolvassuk az 1917. évi magyar újságokat, bonyolult, végső soron jelentős tömeghatású folyamat bontakozik ki előttünk. A kíméletlen hadicenzúra nem tudja már ekkor elnémítani a forradalom jelentőségének technikás tolmácsolóit, s nem tudja elfojtani a fellobbanó forradalmi lelkesedést sem.

A rablóháború, a hódításos győzelem megszállottai és bértollnokai, az acsargó reakciósok és a riadozó konzervatívok megkísérlik, hogy a forradalom átláthatatlan, sokszor egymásnak ellentmondó híreiből a maguk igazolására tákoljanak érveket. Ám a tények átgázolnak az önáltatásokon. Vezércikkek és jelentések tömkelegéből — a forradalom eseményeinek legkülönbözőbb csiszolatú tükrözése mellett — óhatatlanul nyilvánossághoz jutnak a munkások, katonák, parasztok forradalmának eszméi: a lenini eszmék is. 1917 márciusától és novemberétől kezdve hónapokon át az orosz forradalom híranyaga, értékelése, prognózisa tölti be legtöbb sajtóorgánum első oldalait. Nem túlzunk, ha megállapítjuk: népünk széles tömegeivel — ha akaratlanul is — a magyar napisajtó ismertette meg először a proletárforradalom gyakorlatát és világraszóló céljait...

Olyan időkről van szó, amikor a front és a hátország szenvedői már rájöttek, hogy nem a vezércikkekben, prédikációkban harsogtatott „szent magyar érdekekért", hanem mohó hódítók hatalmáért, könyörtelen vagyonhajhászók aranyáért éheznek és véreznek. A nyomasztó tömeghangulat, a háborús kudarcok sora a politikusokat, államvezetőket

1917 febr

utóbb kibontakozik a hitvány burokból, amelybe öltöztették.

Az orosz munkásnak és parasztnak egyetlen célja, vágya és követelése lehet: béke bent és béke kint, hogy megbolygatott életét végre a saját akarata és java szerint rendezhesse be...

A forradalom vonata megindult: az egész világ... ma Pétervárra figyel...

Az orosz munkásság a legnagyobb ellenállás irányában a legnagyobb eredmény reménységével indulhat harcba.

A radikálisok lapjának egyik vezető publicistája, nyilván a polgári forradalmak hagyományaitól befolyásolva, de elemző tár-

Győzött az orosz forradalom!

„Győzött az orosz forradalom!" — elképzelt utcai jelenet a Kis Újság 1917. március 16-i címlapján.

gyilagossággal így elmélkedik március 17-én *Az orosz világfölforduláról:*

Ez a forradalom... egy százmilliónyi nép egész világát, minden felépítményének alapját, minden konvencióját, minden társadalmi kényszerét, minden tudatformáját ért[e]. És ezt a forradalmat öt évtized föl[d] alatti lélekidomítása és föld felet[ti] politikai és társadalmi iskolája é[s] lelte. Öt évtized vértanúi, szenvedő[k] vágyakozói, illuminátjai érlelték.

Oroszországban világváltozás tö[r]tént, s az ötvenévi forradalomra

1958 ÁPR. 4.

610

Pór Bertalan vázlata

coltak

ginél elképzelhetetlenül jobb lehetőségek közé juttatta Magyarországon a dolgozó parasztságot és *amit eddig elmulasztottunk, pótolni tudjuk.* 1956-ban minden veszedelemben forgott, amit a Szovjetunió felszabadító tette 1945-ben egész népünknek, *mint lehetőséget* meghozott s amit 11 év alatt dolgozó népünk, hazánk javára felépítettünk. A Szovjetunió hős hadserege megint segítségünkre sietett, szovjet katonák vérüket hullatták érte, hogy leverjék a nyugatról szított ellenforradalmat. *A Szovjetunió és a többi szocialista ország segítségével hihetetlen gyorsan talpraállunk*

Leonyid Pervomajszkij :

PETŐFI SÁNDORHOZ

Kunszentmárton. Szememre nem jön álom.
Ő élt és énekelt e földön, ő!
Jártam már ennél szebb és rútabb tájon,
van sok város, falu, folyó, mező.

Szétlőtt, sötét házak. Nem én akartam.
És nem te dúltad nálunk szét a kertet;
de háboru van. Tollam mellett kardom.
Igy jöttem országodba. Jönnöm kellett.

Ez hát a zápor, mely téged vert régen...
Ma én vagyok, kit bőrig áztatott.
Hajdan s ma is csak egy nap kél az égen,
csak egy a csermely, mely itt lenn csacsog.

És épp e fák lesték egykor (ki tudja),
mi fájt, mi ébredt, zengett sziveden:
merről eredt s hová vitt sorsod útja —
e fáktól végre megkérdezhetem.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Pór Bertalan

KORTÁRS

1964 JAN

1021

PÓR BERTALAN *rajza*

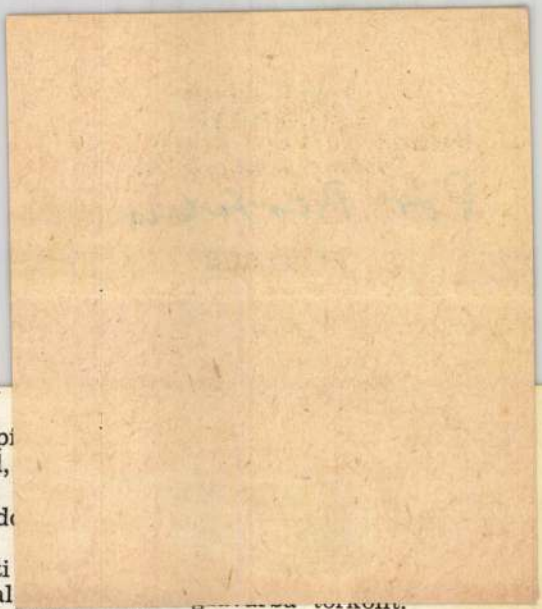

netet:

— Én három évig tanultam a vájár-papi

— Ha ugyanazt és ugyanannyit dolgozol,
jál többet? Minden az elosztással kezdődik.

— Ha ilyen jól tudod, akkor miért hazud
legnagyobb rendben, mi?

— Mert ezt eszik rajtunk. És épp ezért ti

Külön összecserdülésem Fejes Kálmánnal
Mindenki kiabált, sértéseket repítve egymás fejéhez. Míg végül valaki szájából felharsant egy szirénaszerű ordítás:

— Elég!

És a többiek egyszerre visszhangozták.

Aztán félkörben álltunk Torma János előtt, egymáshoz közel. Már csak egy szót vártunk tőle. Állát az öklével feltámasztva ült előttünk, mint valami bibliai Mózes és halkan, mintha csak saját magához beszélne, így szólt:

— Az elosztást nekünk kell megcsinálnunk.

— Csak gyerünk már! — hangzott kórusban.

— Gyenge vagyok. Lehet, hogy nem tudok húzni.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR IFJÚSÁG

Pór Bertalan

1964 SZEP 5.

1021

PÓR BERTALAN
1880—1964

A magyar képzőművészetnek, a magyar művészvilágnak ismét nagy gyásza van: 84 éves korában elhunyt Pór Bertalan, kétszeres Kossuth-díjas festőművész.

Kommunista volt. Művészetét e nagy ügy szolgálatába állította, művészetével e nagy ügy harcosainak élvonalában állt. 1918 óta vett részt a munkásmozgalomban. A Tanácsköztársaság művészdirektóriumának tagja volt; a fehérterror éveiben emigrált. Szülőföldje: Szlovákia és Moszkva után Párizsban telepedett le, s 1948-ban tért vissza a felszabadult, megifjodott Budapestre. Lázas szenvedéllyel alkotott, fiatalos lendülettel vetette bele magát az életbe. Dolgozott, közéleti szereplést vállalt, s a Képzőművészeti Főiskolán elindítója, ösztönzője, mestere lett a felnövekvő, ifjú művésznemzedéknek.

Hosszas betegség előzte meg halálát. De még a betegágyon is szövögette nagy alkotói terveit. Hallatlan szívósság és akaraterő jellemezte. Alkotásai a modern magyar képzőművészet egyik legnagyszerűbb egyéniségévé avatták.

A magyar művészvilág megrendülten gyászolja. A Képzőművészeti Főiskola homlokzatán fekete zászló leng...

HÍREK

Kongresszusi hetet

rendez a Komáromi Építőipari Vállalat KISZ-szervezete. A hetet elsősorban a munkafegyelem további javításának szolgálatába állítják, de fokozottan ügyelnek a terv mennyiségi teljesítésére és a minőségi kifogások megszüntetésére is. A fiatalok garanciális levélben vállalnak felelősséget az elvégzett munka jó minőségéért.

Hazaérkezett az az ifjúsági delegáció Csehszlovákiából, amely részt vett a szlovák nemzeti felkelés 20. évfordulója alkalmából rendezett ünnepségeken. Az ünnepségek programjában háromnapos konferencia és nemzetközi találkozó szerepelt. Az osztrák, csehszlovák és magyar fiatalok részvételével lebonyolított konferencián megvitatták az ifjúság feladatait a fasizmus, a nyugatnémet militarizmus és revansizmus, valamint a háborús veszély elleni harc tapasztalatait és módszereit.

Tizenöt újítást *nyújtottak be eddig a nyíregyházi 5. számú ÁKÖV fiataljai a KISZ VI. kongresszusa tiszteletére indított mozgalmuk keretében. A már megvizsgált és értékelt nyolc újítás anyagi hasznа eléri a százötvenezer forintot.*

Tanácskoztak **a szocialista brigádvezetők Szombathelyen. A tanácskozáson Takács László, a KISZ Vas megyei bizottságának titkára tartott tájékoztatót, a KISZ VI. kongresszusának előkészületeiről, majd a brigádvezetők számoltak be a kongresszus tiszteletére indított munkaverseny állásáról. A beszámolókból kitűnt, hogy**

/1021

Por Bertolau

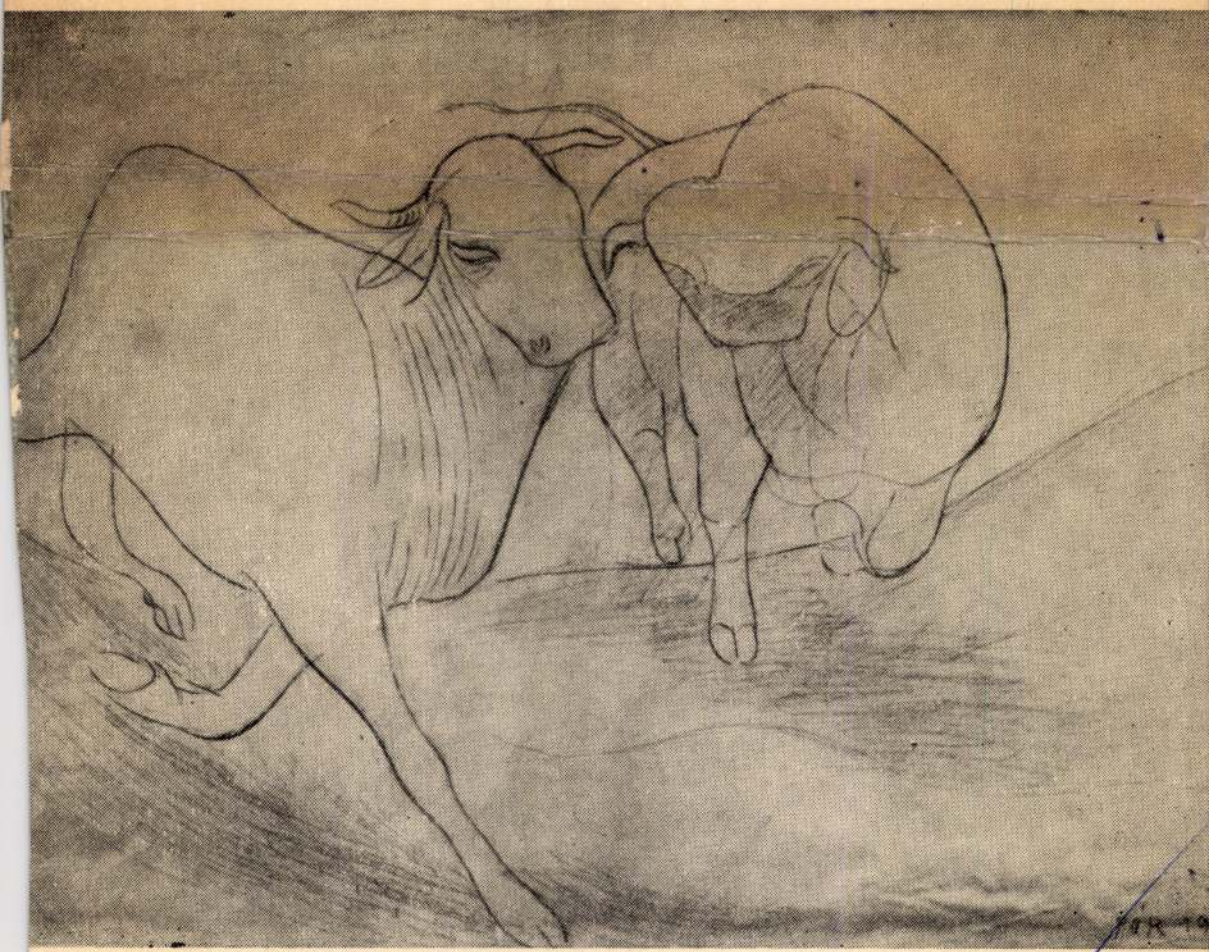

Por Bertolau

új irás

ARA 8 FORINT

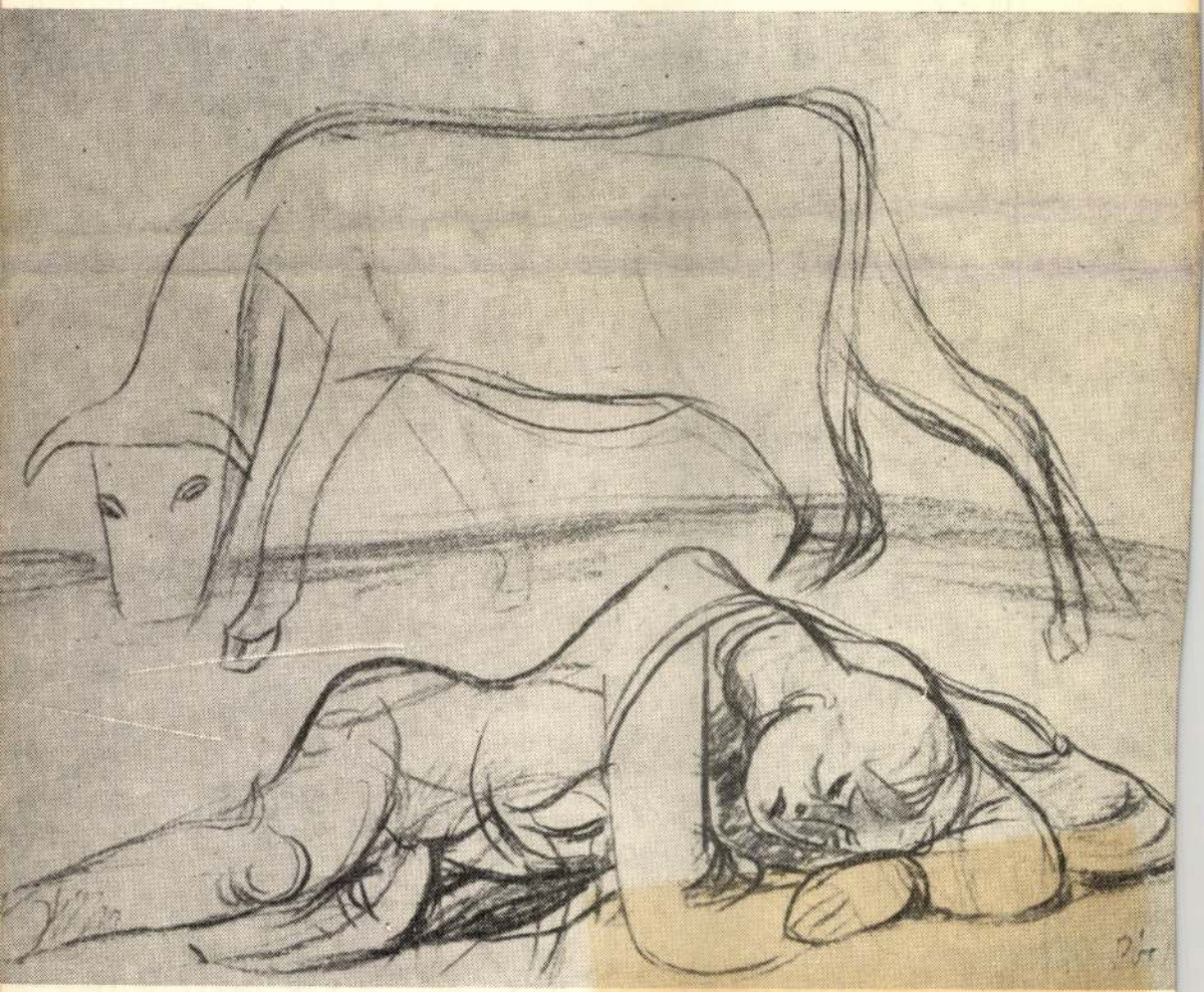

10.593

SZILÁGYI ANDRÁS

Uj pásztor

PÓR BERTALAN ILLUSZTRÁCIÓJA SZILÁGYI ANDRÁS REGÉNYÉNEK BORÍTÓLAPJÁN

Franc Pitcairn

VIHAR SPANYOLORSZÁG FELETT

PÓR BERTALAN ILLUSZTRÁCIÓJA FRANC PITCAIRN KÖNYVÉNEK BORÍTÓLAPJÁN

Pór Bertalan

Tiszatáj 1964 ápr. 6. lap
Markovits György: Betiltott könyvek borítólap
zairát

de az is keves.

múlva megjele- A fiatalos asszony tűnődv
iska futva indul latozó munkásokat.

— Szörnyű, mennyit bír

A fekete férfi leül a barakk árnyékába. Már ketten kások — tűnődik. — Amiko

Sarkady Sándor:

ISTENHEGYI EMLÉK

E. M.-nak, Neu-Allschwil, Eschenstrasse 6

Az Istenhegyi út az égbe visz.
Kedvesem, ugye azt hitted te is,
Hogy akkor, ott (a százdombú Budán)
Mennybe röpít a május délután?
Kigyúlt a zöld és tündökölt a kék;
Közel hajolt a lombok közt az ég,
S szemünkön át szívünkbe nevetett . . .
Önkéntelen lett léptünk sebesebb.
Bokánkig nyilallt az a nevetés!
A lépteinkből így lett repesés,
A repesésből nyílgyors suhanás;
Szárnyára vett az örvénylő varázs
És felröpített . . . — Nőtt a láthatár;

Én: forró szél, Te: szárny
Tavaszi mámor, víg-bolond
A fényesőben fürdő dombt
Ott nem hallatszik már a
Némán ragyog a pesti pa
Felleget járni lábbal is le
S el lehet érni kézzel az
Áldott légy Buda — bold
Nem áldott így meg senk
S áldass te is, te tündérg
Mikor tört bele ruhádba
. . . — Mikor tört bele? —
Meg ne fakuljon benned
Alpok, Lugano, kéklő A
Legyen veled a százdomb
Legyen veled az Istenheg
S míg legszebb útján suh
Suttogd el csöndben; álo
De az a másik . . . az a

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Pór Bertalan
MAGYAR NEMZET
1945 ÁPR 4.

Pór Bertalan vázlata

Földeák János:

TERMÉKENY EG

Petrovszkij tanítványa

A felszabadulás óta eltelt 13 esztendő során egyre erősödő kapcsolat alakult ki a magyar és a szovjet értelmiség között. Ennek a gyümölcsöző együttműködésnek kedvező a hatása mindkét ország értelmiségi dolgozóinak munkájában. A szovjet ipari, mezőgazdasági, tudományos és kulturális eredményeket a magyar értelmiség hasznosítja, ugyanakkor a szovjet értelmiség is felhasználja magyar kollégáik tapasztalatait, újabb módszereit. Néhány írásunkban bemutatjuk, hogyan hasznosítják hazánkban a szovjet tudósok felfedezéseit.

A zöldcsempés hallban valóságos télikert fogadja a belépőt. Jóleső látvány a szemnek, a betegek különösen élvezik a szeretettel gondozott virágokat, a Koltói Anna-kórház helyiségeiben, ahol a *Traumatológiai Intézet* is helyet kapott.

A léptek zaját gumiszőnyeg fogja fel; csend, rend és nyugalom mindenütt. Ilyen környezetben gyorsabban gyógyul a beteg. Az intézet orvosai minden tőlük telhetőt megtesznek ennek érdekében. Jó mesterük volt: P. V. Petrovszkij bészet fejlődésének szolgálatában.

A Traumatológiai Intézet keretén belül működik a *komplex-funkcionális kezelő osztály.* Szovjet tapasztalatok alapján Petrovszkij professzor szervezte meg azt is, hogy a sérültek kezelése ne fejeződjék be a kórházból való távozással. Azóta gyógytornászok foglalkoznak a sérültekkel, operáltakkal, már kórházi ápolásuk ideje alatt, de távozásuk után is kapcsolatot tartanak a

Több mint mezőgazdaság a Szov

Somos András nyilatkozata a szovjet m

Dr. Somos András, Kossuth díjas akadémikus egyetemi tanár, a Magyar—Szovjet Baráti Társaság elnökségének tagja, nyilatkozott a szovjet és a magyar mezőgazdaság együttműködésének 13 esztendejéről.

— A kapcsolat szilárd alapját az teremtette meg, hogy talpraállásunkhoz *vetőmagvakat, állatokat, üzemanyagokat és gépeket kaptunk a Szovjetuniótól.* A kezdeti nehézségek leküzdése után kapcsolataink nemcsak fennmaradtak, hanem mind szorosabbakká lettek. A növénytermesztés min den ágában találtunk

Pór Bertalan

208. Pór Bertalan: Tanulmányfej.

KMT 1901. sav. nemzeth
kiall

118. Lenbach, Franz von, tanár. Asszony leánynyal.

Pór Bertalan

koll. kiállítása a Könyves Kálmán szalonjában.

Egyetértés

1911. január 29.
(Pór Bertalan kiállítása.)

U. 346

I. 567/11

...gyaróvár:
Mosonmegyei Múzeum. (A Mosonmegyei Történelmi és Régészeti Egylet tulajdona.)

Érkezett 1905 máj. 1.

351/1905 sz. (Kolozsvár, 1905 ápr. 27. 41 sz. a.)

Az erd. Kárpát egyesület elnöksége bejelenti Orosz Endre apahidai igazg. tanító mezőségi néprajzi gyűjtésének kiállítását és annak megtekintését kéri. (válasz. VII. 28. e. i. 485/904)

Szabad Nép
1949 OKT. 9

A szovjet festőművészet nagyszerű kiállítása megvilágítja *a magyar művészek számára is az utat*

A szovjet festőművészeknek a Nemzeti Szalonban bemutatott művei a magyar dolgozók tízezreiből váltottak ki elragadtatott érdeklődést. Szeretettel, örömmel, rajongással ismerkednek a képekkel.

Mi az, ami kiváltja ezt az eddig kiállításokon még soha nem tapasztalt derűs, lelkesült hangulatot? Miért örülnek a *Lenint, Sztálint, Gorkijt*, s a szovjet művészeket ábrázoló arcképeknek, a falusi jeleneteknek, családi idillnek, tájképeknek, csendéletnek?

Mert ez a művészet a dolgozó népről a dolgozó népnek szól, mert valamennyi alkotás a szovjet nép életének valóságát, a szocialista társadalom mindennapi életének szépségét, magabízó derűjét, optimizmusát tükrözi realisztikusan emelkedett művészi eszközökkel — és mert dolgozóink bennük látják saját magukat is, a mi szocializmusunk biztató ígéreteit. A szovjet művész nem egy kivételes, kiváltságos réteg kiszolgálója, nem távolodik el a néptől, nem zárkózik el műtermébe öncélú, a valóságot meghamisító, kiagyalt képek alkotására. Erre nincs szüksége, mint a kapitalista társadalom művészeinek. A szocialista élet témáinak gazdagsága, újszerűsége, sokszínűsége kiapadhatatlan forrásai a szovjet festő művészi tevékenységének.

Mi, magyar képzőművészek többségünkben még nem jutottunk el a szocialista realizmus felé való fejlődés egyenes útjára. Még sokan vannak — s nem utolsósorban tehetséges művészeink között is —, akik még ma is elzárkózva, semleges magatartást tanúsítanak a mindennapi élet kérdéseivel, a körülöttünk zajló forradalmi változással, az élet valóságának érzékeltetésével szemben.

Bizonyos, hogy sokaknál az új útra való kiállás nem könnyű. A nagy *Lenin* mondotta, hogy a *„megszokás"* hátráltatója a haladás gyors ütemének. Mi is sok előítéletet, hibás fogalmat, hibás értékelést szoktunk meg, mint például a *„művészet öncélúsága"*, a formák öncélú keresése, a tartalom semmibevevése, és így tovább. Sok megszokott tévedést — amelyekért az a társadalmi rendszer a bűnös, amelyben éltünk — kell legyűrnünk, fogalmakat átértékelnünk. A kapitalizmus rabszolgájává tette nemcsak a proletariátust, de az értelmiséget, s így a művészt is. Ha kiszolgálta, dicsőítette rendszerét, úgy élni, sőt nem egyszer jól élni engedte őt, de ha ellene volt, a néppel tartott, úgy az éhező regényalak, a „bohém" sorsára juttatta.

A *Szovjet Hadseregnek* a fasizmuson aratott nagy győzelme lehetővé tette, hogy a magyar kapitalizmus helyét az igazi demokrácia, a nép uralma válthassa fel. Ezzel összeomlott a burzsoá művészetnek az alapja is, amely a művészeket távoltartotta a néptől, s féltékenyen távoltartotta a népet az igazi művészet megértésétől, szeretetétől, művelésétől. Miért? Mert a művészet az ember tudatosodásának, fejlődésének, magasabberndüvé emelkedésének egyik hathatós eszköze. A kapitalizmus osztályérdeke éppen ettől az emberi tudatosodástól, emberfelemelő hatástól zárta el tervszerűen a tömegeket.

A haladás útját azonban nem tudták eltorlaszolni. A felszabadulás óta országunk politikai, gazdasági téren óriási léptekkel ment előre. Bizonyos, hogy a kultúra terén is nagy a haladás. De mint *Rákosi* elvtárs hangsúlyozta, a kultúra különböző ágaiban, s különösen az irodalomban, s művészetben ideológiailag lemaradtak a politikai, gazdasági fejlődés mögött. A burzsoá béklyóktól mentes marxi-lenini szemlélet még nem hatotta át eléggé a művészet, az irodalom művelőit. Ennek híjján pedig nem érthetjük meg, nem követhetjük, s nem is érzékeltethetjük a körülöttünk alakuló társadalom új valóságának lényegét, óriási jelentőségét népünk felemelkedése kérdésében.

Éppen művészeink, akik egyébként oly finom megérzéssel rezdülnek minden külső benyomásra, nem felelnének arra a hatalmas társadalmi átalakulásra, amely körülöttünk végbemegy? Igen, még vannak elegen, akik még nem tudták magukból kivetni a mult felszínes, hamis, alapjában a kapitalizmus érdekeit szolgáló művészi jelszavait, de kétségtelen, hogy éppen a *szovjet festőművészet* nagyszerű kiállítása nyomán mind több lesz azoknak a száma, akik megszabadulva a polgári művészet valóságfeledtető, hamis, népellenes, mérgező mákonyától, éber szemmel tekintenek a szocialista realizmus sokat adó jelenébe és még többet ígérő jövőjébe.

A *Szovjetunióban* a festészet, mint a kultúra minden más fajtája is, közügy, a dolgozó nép ügye, hűséges kifejezője a haladást oly nagyszerűen szolgáló új társadalmi rendszer szellemének. Elő példa erre a Nemzeti Szalon szovjet kiállítása, s megértteti velünk, miért lett a szovjet művészet emberformáló áldása a szovjet milliók közkincse.

Ennek a kiállításnak igen sok tanulsága van. Megtanít arra, hogy amikor az új idők haladó követelményeinek megfelelő új úton járunk, ne tévesszük szem elől régi mestereink nagy nemzeti hagyományait, s ápoljuk őket olyan szeretettel és megértéssel, mint amilyen szeretettel és megértéssel a legjobb szovjetfestők támaszkodnak nagy orosz elődeik tradícióira. A legfőbb tanulság számunkra, magyar festők számára azonban az, hogy élesen megmutatja az utat, amelyen haladnunk kell, ahhoz, hogy mi, művészek is eredményesen dolgozhassunk újjászülető dolgozó népünk kulturális felemelkedéséért, egy boldog, virágzó, kulturált *Magyarországért.*

Pór Bertalan
Kossuth-díjas festőművész

Az edzők csak akkor végezhe

HA MINÉL TÖBBET TA

Bukovi Márton a labdarúgók r

A magyar labdarugás kiváló, külföldön is elismert edzője, *Bukovi* Márton, a sokszoros válogatott, aki jelenleg az MTK játékosainak az oktatója. Bukovi a multban már számtalan egyesületnél bebizonyította, hogy elsőrangú szakember a labdarúgásban és mostani csapata is elsősorban neki köszönheti sikeres eredményeit.

Az edző felelőssége

tapasztalat azt mutatja, hogy a trénerek közül többen még abban az esetben is, ha ezeket az előfeltételeket biztosították — nem úgy dolgoznak, ahogy kellene.

— Feltétlenül el kell érni azt, hogy edzőink ezen a helytelen álláspontor mielőbb változtassanak — folytatja *Bukovi. — A labdarugó ifjúság nevelőinek tisztában kell lenniök azzal hogy*

65	55×91	—	70	72	76	80
65	55×91	55×91	70	72	76	80
26	114×52	—	—	—	—	—
62	27×22	50×40	—	—	—	—
71	30×23	50×40	—	—	—	—
51	68×90	—	62	66	72	80
57	68×90	—	62	66	72	80
11	80×60	—	—	52	54	56
11	68×55	—	40	44	48	50
16	66×90	—	72	72	78	82
	60×90	76×106	86	86	88	92
53	70×50	80×110	—	92	98	104
35	65×97	—	70	72	76	80
10	80×63	—	—	52	54	58
10	68×55	—	40	44	48	50
12	80×63	—	—	52	54	58
12	68×55	—	40	44	48	50
11	90×68		62	64	66	70
12	80×63	—	—	52	54	58
12	68×55		40	44	48	50
10	80×63	—	—	52	54	58
10	68×55	—	40	44	48	50
65	79×51½	100×72	—	80	84	88
71	24½×16	50×40	—	—	—	—
51	40×21	80×60	—	54	56	60
51	25×15½	50×37½	-	—	—	—

sportoljunk ősszel? Erről ír egy sportorvos, dr. *Nemessuri* Mihály elvtárs

*

„Kezdjük el a sportolást inkább ma, mint holnap, hisz az időjárás, a nyárutó, az enyhe ősz éppen a legkedvezőbb idő. Ki sportoljon? Szinte azt mondhatjuk, hogy mindenki. A modern orvostudomány tanítása szerint még a betegeknek is szükségük van bizonyos testgyakorlásra. De feltétlenül szükségük van a sportolásra azoknak, akik munkájukat az üzem, vagy az iroda zárt levegőjében végzik. Részükre elsősorban a szabadtéri sportok előnyösek a vízisportok és a vándorsportok, úszás, evezés, turisztika, kerékpározás és a könnyű atlétika. Ha mégis teremsportot választanak, szertornát,

birkózást, akkor feltétlenül foglalkozzanak mellette kiegészítésképpen szabadtéri sporttal is. De másként kell sportolnia annak, aki egész nap a munkapad mellett áll, mint annak, aki

kező híresse vált szavakat:

Aranyeső az M

PÓR BERTALAN

Népszava

1980. november 2.

Pór Bertalan centenáriuma

Ady Endre portré

A modern magyar művészet fontos dátumát ünnepeljük november 4-én: 100 esztendeje, 1880 őszén ezen a napon született Pór Bertalan festőművész, 20. századi piktúránk kiemelkedő egyénisége.

Pór sok arcú, izgalmas művészete a századelő progresszív légkörében, a radikális polgárság festőképviselőit tömörítő Nyolcak közösségében bontakozott ki, s hasonlóan társai törekvéseihez, a valóság forradalmi átformálását célozta. A képi rend, a kompozíció jogainak helyreállításával a csoport tagjai egy új, konstruktív társadalom szükségessége mellett tettek hitet, amely már nem az osztályviszonyok, hanem a munka értékrendjére épül.

A haladó gondolkodású fiatal mester lelkesen csatlakozik az 1918-as polgári, majd a 19-es proletárforradalomhoz. A tanácskormány idején a művészeti direktórium titkára, lendületes plakátok, tömegmozgósító dekorációk alkotója. A bukás külföldre kényszeríti: majd harminc évig Csehszlovákiában és Franciaországban él. Azok közé tartozott, akik az emigrációban is kitartottak politikai elveik mellett, s így 1948-ban hazatérve lényegében ott folytathatta, ahol 1919-ben abba kellett hagynia.

Művészetének legsajátabb tulajdonsága a monumentalitása, a téma és a forma közösségi fűtöttségű, expresszív felvetése és kimunkálása volt. Sosem a kis dolgok, hanem a „nagy szenzációk" érdekelték: emberben, természetben egyaránt a küzdés, a kibontakozás motívumát kereste, a fejlődést, amelynek drámájában, ellentéteket ötvöző dialektikájában a történelmi folyamatok törvényszerűségeit vélte tetten érni és felmutatni. Összefoglalásra törekedett ő is, akárcsak a nagy reneszánsz mesterek, akiknek stílusát, rajzi metodikáját szüntelenül tanulmányozta. Természetes, hogy roppant tehetsége nagy lélegzetű freskók, pannók után áhítozott, ilyenek festésére azonban kevés lehetősége nyílt. Monumentális készségeit így táblaképekbe, grafikákba kényszerült beleszorítani, állandó küzdelemben a formákkal, a kis méret korlátaival.

Igazi avantgarde művész volt, akinél a formai forradalmiság szorosan összenőtt a társadalmi forradalmisággal, a kor kérdéseit megválaszolni kívánó szenvedéllyel. Stílusváltásai mögött mindig világnézeti vállalások, eszmei-politikai eltökéltség állt; azért fordult a konstruktivizmus, a szürrealizmus, majd végül az expresszionizmus felé, hogy maradéktalanul visszaadhassa kora valóságát. Jóllehet, csaknem egy évtizedet töltött el Párizsban, a párizsi iskola könnyed és elegáns festőisége nem gyakorolt rá semmiféle hatást: a fény városából is a közép-európai intellektuel szemével nézte a világot, s ettől a nézőponttól — mert szociális szándékok fűtötték — idegen volt a színes dekorativitás, az öncélú szépelgés.

Az 1964-ben, 84 éves korában elhunyt mester haláláig szocialista társadalmunk megbecsülése és szeretete vette körül. Nagy portrémegbízásokat, főiskolai katedrát, s magas kitüntetéseket kapott államunktól, de nagy álmát: az újjáépülő budai várba tervezett Dózsa-freskóját már nem volt módja kivitelezni. Művészete — miként élete is —, így is kerek egész: vonzó példája a következetességnek és a hűségnek.

Tasnádi Attila

Fazekas László

SODORTATVA

Eloldottál és eloldottalak
sodródunk vadul felhős ég alatt
eloldottál és eloldottalak

Képengém vágta tartó köteled
mindennél boldogabb voltam veled
képengém vágta tartó köteled

Lángod elrágta kötő kötelem
meddig akartál sodródni velem?
lángod elrágta kötő kötelem

Csúcsok fölé sivatagba érünk
bolyongunk, tévelygünk hazaérünk?
csúcsok fölé sivatagba érünk

Eloldottál és eloldottalak
sodródunk vadul felhős ég alatt
eloldottál és eloldottalak

Ukmukfukk

Ferkó egy délután így szólt nagyapjához:

— Nagyapó, szeretnék valami nagyon szép faragott vitorlást készíteni. Segítesz?

— Szívesen, kisfiam — mondta a kedves öreg —, estére hozzá is látunk.

— Olyan sokára? Most mindjárt lássunk hozzá. Még ma akarok hajókázni!

— Előkészítetted a hozzávalót? — kérdezte nagyapó.

— Miért kell előkészíteni? — kedvetlenedett el a kisfiú. — Azonnal kezdjünk el faragni.

— Ejnye, Ferkó fiam, nem lehet ám azt csak úgy, ukmukfukk!

— Ukmukfukk? — robbant ki Ferkóból a nevetés. — Az micsoda?

— Az annyi, mint ripsz-ropsz. Az meg azt jelenti, hogy hűbelebalázs módjára, vagyis sebtében, hányaveti módon. Jegyezd meg kisunokám — fűzte tovább a szót nagyapó — hogy minden munkához elő kell készülni. Első feladat, megtalálni a hajótesthez szükséges faragható fát, árbocrúdnak való rugalmas pálcikát. Gondoskodni kell a jó éles késről, aztán lakkról, mellyel a hajó farészét megmunkálás után bevonjuk. Szerezni kell vitorlának megfelelő vásznat, erős zsineget, ollót, amellyel szabunk; végül tűt, cérnát, hogy megvarrhassuk a vitorlavásznat.

Ferkó durcás arcot vágott és kiszaladt az udvarra, nagyapó pedig dolga után eredt. Gondolta, Ferkó elindult beszerezni a kellékeket, s akkor este szépen együtt készíti el kisunokájával a vitorlást.

Teltek-múltak a negyedórák, szürkülni kezdett. Ferkó nem volt sehol. Nagyapó keresésére indult a ház körül. Meg is találta rövidesen a szénás fészerben, amint apró fadarabokat igyekezett összeillesztgetni. Zsebéből egy szakadozott szélű szürke rongyocska kandikált ki. Mellette a földön a csorba kés hevert.

— Mivel foglalkozol? — kérdezte csodálkozva nagyapó.

— Egyedül akartam megcsinálni a hajót, de nem sikerült — vallotta be Ferkó szégyenkezve, s öklével egy kibuggyanó könnycseppet morzsolt szét a szemén, azután felemelte fejét és így szólt:

— Igazad volt, nagyapó! Nem lehet elkészíteni még egy kicsi vitorlást sem csak úgy: ukmukfukk.

B. Mecseki Hédi

Görög Júlia illusztrációja

Diophantosz sírfelirata

A kiváló ókori görög matematikusról nem sokat tud a történelem. Mindaz, ami mégis ismert Diophantosz életéből, az a híres sírfelirat matematikai feladatából fejthető meg.

Íme: „Itt nyugszik Diophantosz. Mily csoda! Sírköve is még nagy tudományával hirdeti élte korát: (x). Egyhatodát gyermekkorának rendelte az Isten: (x/6). Orcájára pehelyt tett feleannyi után: (x/12). Eltelt egyheted, és fáklyát gyújtott lakodalmán: (x/7). Múlik öt év, s fiúval áldja meg ekkor a nászt: (+ 5). Jaj későn született, jaj, vézna fiú! Feleannyit éltél, mint apád, s máris a máglya emészt: (x/2). Négy évig gyászát tudománnyal csillapította..."

Mondd meg évei számát. És fejtsd meg a feladatot!

Tud segíteni a delfin?

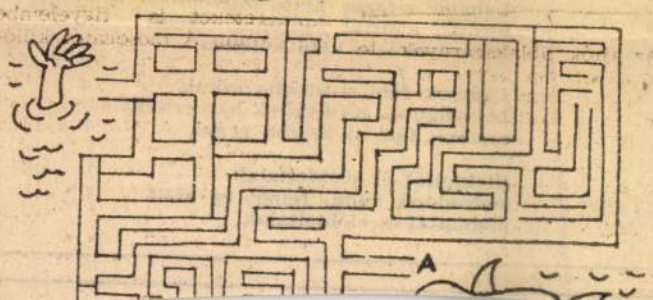

VÍZ ALATT

Ára 60 fillér

Tizennégyezer Totó-nyerő

Kedd, 1951 január 30

KIS ÚJSÁG

A Független Kisgazda Párt központi lapja

Főszerkesztő: Dobi István — Felelős szerkesztő: Katona Jenő

Az Egyesült Államokban bejelentették a bérek és árak rögzítését

Ujabb támadás a dolgozók életszínvonala ellen

Az Egyesült Államok kormánya — mint egy washingtoni TASZSZ jelentés közli — bejelentette a *bérek és árak rögzítését. Di Salle*, az árstabilizációs hivatal vezetője sajtónyilatkozatában kijelentette, hogy az árakat magasabb színvonalon fogják tartani, mint a december 19-től január 21-ig terjedő időszakban voltak. *„Egyes cikkek" árának emelését engedélyezni fogják.*

A moszkvai rádió az amerikai ár- és bérrögzítéshez a következő megjegyzést fűzte: „A Truman-kormány fokozza támadásait az amerikai dolgozók életszínvonala ellen. Az Egyesült Államokban az elmúlt hónapokban az élelmiszerek és a közszükségleti cikkek jelentős mértékben megdrágultak és ezért az amerikai kormány elhatározta, hogy ár-bérrögzítést hajt végre. Az amerikai ár-bérhivatal vezetője azonban kijelentette, hogy a rögzítés *nem minden élelmiszerre és közszükségleti cikkre* terjed ki. Ez tehát azt jelenti, hogy számos élelmiszer árát *fel lehet majd később emelni.* Az árrögzítés nyilvánvalóan csak azt a célt szolgálja, hogy ezzel egyidejűleg *bérrögzítést* hajthassanak végre és *megakadályozzák a munkások béremelési követeléseit.*"

Feszült helyzet MacArthur és az angol parancsnokok között Koreában és Japánban

A *De Waarheid* című holland lap londoni tudósítójának jelentését közölte:

Tokiói hírek szerint *Gascoigne*, a japáni angol dipomáciai misszió vezetője jelentést küldött *Bevinnek*, amelyben *aggodalmát* fejezi ki *MacArthur* és a japáni, valamint délkoreai angol parancsnokok között kialakult feszült helyzet miatt.

Gascoigne közli, hogy *MacArthur és Sebold*, a tábornok politikai tanácsosa, *beszüntette a japán megszállás főkérdéseivel kapcsolatos tanácskozásokat Anglia képviselőjével ménvét a koreai hadviselés kérdéseiben*, úgyszintén az Anglia és a brit birodalom más országai csapatainak *felhasználásával* kapcsolatban.

„MacArthur parancsai következtében — írja jelentésében — a délre, Puszan felé történt első visszavonulás és az Észak-Koreából történt visszavonulás során *az angol, a kanadai és az ausztráliai csapatok mindig rosszabb helyzetbe kerültek, mint az amerikaiak.*" *Gascoigne* aggodalmát fejezte ki a további fejlemények miatt. Félőnek tartja, hogy MacArthur önkényes eljárással olyan kocsá-

Veszedelmes és a háború kiterjesztésére irányuló javaslatnak bélyegezte az USA indítványát Lengyelország képviselője az ENSZ Politikai Bizottságában

Katz-Suchy kifejtette: a kínai válasz a koreai és egyéb távolkeleti kérdések békés rendezésének sokoldalú programját tartalmazza Az USA fokozza nyomását csatlósaira és a tőle függő országokra

Az ENSZ politikai bizottságának pénteki ülésén folytatták a koreai kérdés tárgyalását.

Pearson, Kanada képviselője javaslatot nyujtott be, amely a valóságban az amerikai küldöttet támogatta. *Pearson*, miután ismertette javaslatát, kijelentette, ellenzi a tizenkét arab és ázsiai ország által beterjesztett javaslatot.

Eban, Izrael képviselője általában ugyanabban az értelemben nyilatkozott, mint *Jebb*, Anglia képviselője, aki január 25-én szólalt fel és hozzáfűzte, hogy nem támogathatja a tizenkét ország határozati javaslatát.

A politikai bizottság *szombati ülésén Palar*, Indonézia képviselője felhívott arra,

ne hagyjanak fel azokkal az erőfeszítésekkel, melyek célja megegyezést létrehozni

a tizenkét állam határozatának szellemében, mely határozat egyik társszerzője az indonéziai küldöttség. *Palar* válaszolt *Romulonak*, a Fülöpszigetek képviselőjének érvelésére és rámutatott, hogy *az indonéz kérdés rendezésénél* az Egyesült Nemzetek Szervezete a tárgyalások, nem pedig a megbélyegzés útját választotta. Hangsúlyozta, hogy az indonéz kérdés tárgyalásának tapasztalata meg.

Katz-Suchy — miután hangsúlyozta, hogy az általánosan elfogadott nemzetközi szabályok szerint az agresszor az Amerikai Egyesült Államok — rámutatott, hogy *az Egyesült Államok agressziót követtek el Kina ellen, amikor megszállták Taivan szigetét, jóval a kínai önkéntesek megjelenése előtt Koreában.*

Jooste, a Délafrikai-Unió képviselője az amerikai javaslatot támogatta.

Austin, az Amerikai Egyesült Államok képviselője kijelentette, az Egyesült Államok *szembehelyezkedik a tizenkét ország javaslatával.* Követelte, hogy a politikai bizottság fogadja el az *amerikai* javaslatot.

A politikai bizottság ülése január 29-én folytatja munkáját.

Az USA újabb zsarolási manővere

Az angol lapok arról írnak, hogy az Egyesült Államok gazdasági nyomáshoz folyamodik, hogy rákényszerítse több ország kormányát az amerikai agresszív tervek támogatására. A *Daily Mirror* newyorki tudósítója ezt írja: „Amerika megtagadhatja a segítséget azoktól az országoktól, amelyek nem hajlandók támogatni az ENSZben Amerika politikáját Koreával kapcsolatban. Errevonatkozóan óvatos célzásokat tettek néhány érdekelt ország felé."

A lap a továbbiakban ezt írja: „India arra kérte Amerikát, *szállítson kétmillió tonna búzát, hogy megmentse sokmillió lakosát a fenyegető éhségtől.* Kongresszusi körökben *úgy vélik*, hogy az Egyesült Államok a búzaszállítás elhalasztásával arra készteti az indiai kormányt, tanusítson figyelmesebb magatartást az Egyesült Államok kívánságai iránt."

A Zsenminzsipao a kínai és indiai nép barátságáról

A pekingi *Zsenminzsipao* az Indiai Köztársaság kikiáltásának első évfordulója alkalmából irott cikkében megállapítja, hogy India és a Kínai ország, övék a világ legrégibb történelmi és kulturális hagyománya. A két ország közötti kulturális kölcsönhatás több mint kétezer évre vezet-

Művészek beszélnek arról: mit köszönhetnek az MDP-nek?

A Magyar Dolgozók Pártja II. Kongresszusára lelkesedéssel készül az egész ország dolgozó népe. A magyar dolgozók — a Pártkongresszus előtt — felmérik magukban, mit jelentett számukra a Párt segítsége, iránymutatása, — erről nyilatkozik két művész, *Pór* Bertalan Kossuth-díjas és Munkácsy-díjas festőművész, a Képzőművészeti Főiskola tanára és *Darvas* Iván, a Madách Színház művésze.

Pór Bertalan

a következőket mondotta:

— A Párt adott nekem erőt, reménységet és hitet a közel harminc-esztendős emigráció éveiben. S amikor a felszabadulás után Franciaországból hazatértem: a fejlődés óriási perspektívái tárultak fel a Párt küzdelme nyomán előttem. Azt hiszem, nagy Pártunk Kongresszusára nem készülhetnék méltóbb módon, mint hogy minden igyekezetemmel arra törekszem, hogy a Szovjetunió szocialista-realista festészetének ragyogó útmutatását követve minden alkotásommal a Párt, a nép ügyét szolgáljam, s mint a Képzőművészeti Főiskola tanára, az új művésznemzedéket is ennek az útnak a követésére neveljem. Kongresszusi felajánlásképpen nagy műbe kezdtem: megfestem népünk szeretett vezérének, Pártunk bölcs irányítójának, a nagy Sztálin legjobb magyar tanítványának, Rákosi Mátyásnak arcképét.

Darvas Iván:

— Kongresszus előtt a színész is számot vet önmagával. Vajjon el tudtam volna-e játszani a „Szabad a pálya" kozmopolita mérnökét, vagy a „Villa a mellékutcában" imperialista kémét, ha nem a Párt tanít meg arra, hogy mit jelent a kozmopolitizmus és hogyan dolgozik az ellenség? A Párt segítségével tanultam, mi a szocialista realizmus és képezem magam, sok más művésztársammal együtt a Sztaniszlavszkij-körökben.

— Úgy érzem, legméltóbban azzal ünnepelhetem a Pártkongresszust, ha közönségünk, a dolgozó nép előtt vállalom: a jövőben még nagyobb igyekezettel sajátítom el a szocialista-realista színjátszás módszereit, játékommal még lendületesebben szolgálom a békéért harcoló népünk ügyét.

A belkereskedelmi minisztérium élelmiszercsomag-akciója

A belkereskedelmi minisztérium egyes fontosabb cikkekben a folyamatos és egyenletes elosztás biztosítására a karácsonyi élelmiszercsomag-akcióhoz hasonlóan február hóra újabb élelmiszercsomag-akciót szervez.

Mivel az időjárás lehetővé teszi, az akció keretében megkezdik a tárolt burgonya kiosztását is.

Az élelmiszercsomag-akcióban Budapest és a cukorellátás tekintetében azzal egyenlő elbírálás alá tartozó városok területén, valamint a kiemelt üzemekben dolgozók és családtagjaik, ezenkívül az említett helyeken lakó önálló háztartással rendelkező nyugdíjasok (kegydíjasok, OTI járadékosok) és családtagjaik részesülnek.

Ezeken a helyeken megkapják az élelmiszercsomagot a más területről bejáró üzemi dolgozók és családtagjaik is.

Az akció során a dolgozók I. sz. megrendelőjegyet kapnak, melyre

0.80 kg zsiradékot,
5.— „ burgonyát,

az önálló háztartással rendelkező nyugdíjasok és ezek családtagjai, valamint

a háztartási alkalmazottak II. sz. megrendelőjegyet kapnak, melyre

0.50 kg zsiradékot,
3.— „ burgonyát,
0.20 „ mosószappant fognak kiszolgáltatni.

A megrendelőjegyeket a dolgozók és ezek családtagjai a dolgozó munkahelyén kapják meg. Kivételt képeznek a nyugdíjasok és ezek családtagjai, akik megrendelőjegyüket lakóhelyükön a házmegbízottak útján igényelhetik.

A megrendelőjegyek kiosztása „igénylési-jegyzék" alapján történik, melyet a helyi tanács végrehajtó bizottságának kereskedelmi osztályán lehet február 1-én beszerezni. Ugyanekkor vehetik át az üzemek, vállalatok, hivatalok és egyéb intézmények a belkereskedelmi minisztérium részletes utasítását is a további tudnivalókról.

Az élelmiszercsomagra jogosító

Rócsev Jákov:

Tüzek a tundrán

Nincs már hó. Patak zúg újra:
hallgasd!
Égre-földre lágy tavasz terült ..
Emlékszel? Télen befogtunk szarvast,
Szánkónk távol táj felé repült.

Hű kutyák csaholtak ott körülünk.
Szélvész vert, arcunkba fútt a hó.
Míg a dermedt tájon átrepültünk
— Így száguldást nem birt volna ló.

Pásztoroknál kaptunk estebédet.
Tűz körül, mint régi jóbarát
Ültünk és csészéből ittunk sidet.
Lestük egy regős apó szavát.

Így kezdette: „Évek múlnak-telnek.
Nőnek gyermekek meg unokák.
És ezek majd felháknél is feljebb
Építik meséink városát."

Éjféltájt a kunyhóból kimentünk,
Csillag nem volt, ködbe bújt a hold,
Zordon éj terült szét ott felettünk,
S legsötétebb volt a tajga volt.

Elfeledtem a legenda végit,
Immár sok-sok év szállott tova.
Fürtjeimben színezüst fehérlik
S varkocsodban is a hó nyoma

Régi monda, — most jutott eszembe.
Mert szabad tajgán repülve át,
Régi utunk jött ma velem szembe.
Ám körültem — változott világ.

Itt vonat dübörg, ott ének csendül,
Most teremtjük a magunk honát.
Ős-legendák vára égre lendül:
Nézd, apó, mit épít unokád!

Fordította: Radó György

A koreai népi hadsereg főparancsnokságának hadijelentése

A Koreai Népi Demokratikus Köztársaság népi hadseregének főparancsnoksága jelenti január 28-án, hogy a népi hadsereg egységei a kínai önkéntesekkel együtt valamennyi arcvonalszakaszon aktív hadműveleteket folytatlak.

Ilja Erenburg 60 éves

Ilja *Erenburg*, a neves szovjet író, a béke következetes harcosa 60 szü-

NAPLÓ

Enyhe nappalok, tagyos éjszakák

Hazánkban tegnap az évszakhoz képest rendkívül enyhe volt az időjárás, a nyugati megyékben 2—4, a keletiekben általában 5 fokot mértek. Békésesabán 9, Szolnokon 10 fokot. A mára virradó éjjel a fagypont közelébe süllyedt a hőmérséklet. Várható időjárás: délkeleti-keleti szél. Nappal enyheség, éjszaka gyenge fagyok. Többfelé lesz eső, esetleg havaseső, a magasabb hegyeken havazás. Budapesten ma délelőtt plusz 3 fokot mutatott a hőmérő.

— **Szergej Ivanovics Vavilovot**, a Szovjetunió Tudományos Akadémiájának elhúnyt elnökét szombaton a moszkvaiak tízezrei kísérték el utolsó útjára.

— **Hodinova-Spurna asszony**, a csehszlovák nemzetgyűlés alelnöke a csehszlovák nők millióinak nevében tiltakozott a francia kormány terrorintézkedése ellen, amellyel betiltották a Demokratikus Nők Nemzetközi Szövetsége párisi központjának működését.

— **Schumacher**, a német szociáldemokrata párt munkásáruló elnöke Heidelbergben, a nyugateurópai USA csapatok főhadiszállásán kijelentette, hogy pártja vezetőségének semmi köze sincs a remilitarizálás ellen folyó nyugatnémetországi mozgalomhoz. Kifejezte szolgai készségét, hogy támogatja Nyugat-Németország újrafelfegyverzését.

— **Spanyolországban** — mint a *Krasznája Zvjezda* jelenti —, az amerikaiak kívánságára folyó repülőtéri és kikötőépítkezések mellett megindult a hadsereg átszervezése. Franco hadseregének tisztjeit és katonáit a modern fegyverek, a téglökéses vadászgépek és a Radar-berendezések használatára képezik ki. Minél nagyobb az imperialista befolyás Spanyolországban, annál élesebb és keményebb a spanyol dolgozó tömegek ellenállása Franco véres rendszerével szemben.

— **Ottawában Eisenhower** Kanadába érkezése alkalmával példátlanul széleskörű intézkedéseket tettek a háborúellenes tüntetések megakadályozására és a tábornok védelmére. Még az Egyesült Államokból is érkeztek rendőrügynökök Ottawába. Mindezek ellenére Ottawát elárasz-

— **Az amerikai Békés Ut Híveinek Bizottsága a programot juttatott el az ENSZ küldöttségeinek. A program követeli: Kínát azonnal vegyék fel az ENSZ-be, a nagyhatalmak államfői folytassanak tárgyalásokat a feszült nemzetközi helyzet enyhítésére, teremtsék meg az általános béke alapjait. Kössenek békeszerződést Japánnal és Németországgal, szüntessék meg Japán és Nyugat-Németország felfegyverzését. Tárgyalások útján rendezzék a koreai kérdést. Helyezzék törvényen kívül az atom-, baktérium- és más tömeggyilkos fegyvereket. Biztosítsák a szabad kereskedelmet és adják meg mindenkinek a jogot, hogy harcolhasson a békéért.**

— **Az olasz kormány folytatja felháborító megtorló intézkedéseit** az Eisenhower elleni tüntetések miatt. Feloszlatnak városi képviselőtestületeket, eltávolítanak polgármestereket. Eddig *több mint húsz* olasz város képviselőtestülete ellen alkalmaztak megtorlást azzal az indokolással, hogy „nem intézkedtek a tüntetések ellen".

— **Norvég nőküldöttség** érkezett Moszkvába a Szovjet Nők Antifasiszta Bizottságának meghívására.

— **Odera-Frankfurtban** kormányküldöttségek részvételével ünnepélyesen aláírták a német-lengyel határ kijelölésének végrehajtásáról szóló okiratot.

— **Hazaáruló főpapok bűntársai felett** ítélkezett a prágai állambíróság. *Oppelt* fővádlottat, a nemzeti közbiztonsági testület volt törzsőrmesterét 25 évi, Vladimír *Picha* prágai római katolikus lelkészt 20 évi, dr. *Dvorák* olomoutzi katolikus lelkészt 13 évi, *Tyl* tepeli prépostot 12 évi, *Kovac* szaléziánus szerzetest 11 évi, a többi vádlottat 20 hónaptól 6 évig terjedő szabadságvesztésre ítélték.

— **Az angol munkáspárt** charingi (Kent grófság) szervezete végrehajtó bizottságának valamennyi tagja kilépett a munkáspártból és felvételét kérte az Angol Kommunista Pártba, tiltakozásul Attleeék háborús politikája ellen.

— **Mannerheim tábornagy**, Finnország volt köztársasági elnöke január 27-én Lausanneban 83 éves korában meghalt.

Pór Bertalan
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, VIII., Blaha Lujza-tér 3
Telefon: 139-292

ESTI HIRLAP

1957 AUG 29.

610

PÓR BERTALAN KIÁLLÍTÁSA

Pór Bertalan oeuvrejében kivételes hely jut a grafikának. A munkásmozgalom szolgálatában megőszült mester a rajz nyelvén tudott legközvetlenebbül szólni a tömegekhez, grafikai ábrázolásaiban tudta leginkább kifejezni agitatív mondanivalóját. Az emigráció éveiben pedig éppenséggel rákényszerült, hogy rajzokban rögzítse nagy méretbe tervezett, izzó színekbe álmodott gondolatait. 1919-es plakátjaival, későbbi rajzaival és illusztrációival, valamint a francia ellenállási mozgalom számára készített röplapjaival

Pór Bertalan: Önarckép

Pór sajátos stílust alakított ki, olyan beszédnyelvet, amely szenvedélyes, sose nyugvó, békés harmóniákat nem ismerő, nagy akarásoktól feszülő egyéniségét sok szempontból még festészeténél is frappánsabban vetíti elénk.

Mert az érzés, a kor nyugtalanságával, szenvedéseivel és félelmes veszélyeivel terhes érzésvilág dominál Pór Bertalan grafikáiban. Szenvedélyes vonalait szigorú fegyelem fogja össze, rendezi képpé: a hívő tudat ereje, mely sose hiányzott Pór Bertalanból, a művészből és az emberből. Rajzai közül számomra azok mondanak a legtöbbet, melyeken mondanivalóját szimbólikus köntösbe öltözteti: a nagyerejű állat és az ember párharcával jeleníti meg. Kényszerű szlovákiai tartózkodása idején született nagy részük. Ujraéledő gyermekkori élmények nyomán a természet romlatlan lelkű, szívében erős emberét, a hegyipásztort teszi meg hasonló képeinek főszereplőjévé — az ő *„szlovák Lohengrin"*-jét — s a vaddühű bikákkal szembeni helytállásukkal jelképezi az emberségnek a gonoszság erőivel való viaskodását. Félelmes összecsapások viharzanak lendületes vonalaiban; az anatómia naturális törvényeit szétfeszíti a szenvedély heve, a természeti látványok félelmes látomásokká növekednek. Pór emberei, legyen bár küzdő alakjuk még oly elkeseredett, győzelemre predesztináltak még akkor is, ha egy-egy megragadó ábrázolásában az időleges bukás drámaiságát pendíti meg (*A pásztor halála*). A kiállítás a Táncsics-körben van.

Artner Tivadar

augusztus 29, csütörtök

...0 tonna szén

...Budapest?

...e elegendő
...és hús

...ó sertés, kétmillió
..., kétmillió juh

kilónként átlag 16 forintra csökkentették. Figyelembevéve a várható igen jó kukorica- és a jó árpatermést, *a sertéstenyésztésben is további fellendülés várható.* A szakemberek véleménye szerint nem az állomány növelésére, hanem a kitűnő minőségű hússertések mind szélesebb elterjesztésére van most szükség.

A juhállomány igen kedvezően alakul, létszámában és minőségében egyaránt. Most

csaknem kétmillió, zömében jó fésűs-merinó juh van az országban,

A nyírások befejeződtek, végefelé jár a gyapjúfelvásárlás is. *Az ipar már az új gyapjúval dolgozik.* Nemrég rendezték a gyapjúfelvásárlási árakat is, mintegy *húsz százalékkal többet kapnak a termelők.* A gyapjúfelvásárlási terv teljesítése már bizonyosnak látszik. Juhállományunk javításáért a Szovjetunióból *több száz kiváló kost hoztak be,*

van köztük olyan, amely 16—18 kilogramm gyapjút ad,

s a kísérletek szerint a magyar *juhállomány nagy tömegében képesek fél kilóval javítani a hozamokat.*

Baromfiból körülbelül egymillióval több van az országban mint tavaly volt.

A keltetőállomások kedvezményes árakon az idén mintegy *20 millió naposcsibét adtak a tsz-eknek és az egyéni gazdáknak.* Bár a termelőszövetkezetek közös baromfitenyészeteit jóformán teljesen szétdúlta az ellenforradalom — az állomány most mégis kielégítő, jut belőle elég a belföldre és exportra egyaránt. Az állattenyésztés vezetői most minden segítséget megadnak a termelőszövetkezeteknek közös ba-

...n és U Nu közös nyilatkozatot írt alá

...burmai barátsági gyűlés Moszkvában

A szovjet kormány nagy gondot fordít a dolgozó tömegek helyzetének javítására — jelentette ki U Nu.

A burmai miniszterelnök ezután külön kiemelte, hogy a nők a Szovjetunióban teljes egyenjogúságot és szabadságot élveznek, így a mohamedán lakosságú szovjet köztársaságokban élő nők is. Azt is kijelentette, hogy meggyőződött: a Szovjetunióban élő buddhisták vallásszabadságot élveznek.

A tudósítók kérdéseire válaszolva U Nu miniszterelnök megelégedését fejezte ki afelett, hogy sikerült a Szovjetunióval árucsere-egyezményt, valamint Burmának nyújtandó technikai segélyegyezményt kötni. U Nu hangsúlyozta, hogy

a Szovjetunió az első ország, amely a Burma által javasolt feltételek mellett hajlandó technikai segítséget nyújtani Burmának.

A burmai miniszterelnök válaszolt több olyan kérdésre is, amelyek Burmának a nemzetközi kérdésekkel kapcsolatban elfoglalt álláspontjára vonatkoztak. Arra a kérdésre, hogy U Nu véleménye szerint mi segítené elő a legjobban a feszültség enyhülését Ázsiában és a Távol-Keleten, U Nu kijelentette, hogy nagy haszonnal járnának a kölcsönös látogatások és az országok közötti kapcsolatok kifejlesztése.

— *Mindig azon a véleményen voltam* — jelentette ki a burmai miniszterelnök —, *hogy az emberek közötti kapcsolatok megteremtése a béke megszilárdításának legjobb eszköze.*

U Nu példaként utalt a bandungi értekezletre, amelyen — mint mondotta — Burma jelentősen ki tudta bővíteni azoknak az országoknak a számát, amelyekkel baráti kapcsolatokat tart fenn.

Burma külpolitikai irányvonaláról szólva U Nu kijelentette, hogy Burma véleménye szerint a béke és biztonság fenntartásának legjobb módszere a tömbökön való kívülmaradás. Mint olyan ország, amelyet nem kötnek semmiféle tömbökkel kapcsolatos kötelezettségek — mondotta U Nu — Burma baráti kapcsolatokat tarthat fenn minden országgal. A jövőben is tartózkodni fogunk attól, hogy csatlakozzunk bármilyen tömbhöz.

Az újzélandi miniszterelnökhelyettes távirata Hruscsov elvtárshoz

Moszkva, november 3. (TASZSZ)

Holyoake újzélandi miniszterelnökhelyettes és földművelésügyi miniszter az alábbi táviratot intézte *N. Sz. Hruscsovhoz*, a Szovjetunió Kommunista Pártjának első titkárához:

„Nem hagyhatom el Londont anélkül, hogy ne közölném, milyen nagyra becsülöm azt a tényt, hogy Ön fogadott engem a Krim-félszigeten. Azt hiszem, hogy beszélgetésünk eredményes volt. Számomra ez a beszélgetés igen érdekesnek bizonyult.

Meggyőződésem, hogy találkozásunk és az Önök nagy országában tett látogatásom előmozdítja népeink baráti kapcsolatait és együttműködését, s ezzel a világ békéjének ügyét szolgálja."

...nemzetgyűlés megszavazta ...almat a kormánynak

...árs felszólalása a parlament éjszakai ülésén

...listakapcsolás alapján meg tudjuk valósítani a kommunisták, a szocialisták és a világi oktatást védelmező és velünk különböző más kérdésekben is egyetértő republikánusok egy-

A képviselők rendkívül nagy figyelemmel hallgatták a Francia Kommunista Párt képviselőjének beszédét.

Csütörtök reggel kezdődött meg a

Szabad Nép 1955. nov. 4.

Pór Bertalan 75 éves

Ma tölti be hetvenötödik életévét Pór Bertalan kétszeres Kossuth-díjas festőművész. Az évek hosszú sora keményráncokat véshetett arcára, homlokára, megfakíthatta hajának színét, de akaratereje, lendülete, és ami a legfontosabb, a hite, ma is töretlen. A kommunizmus győzelmébe vetett hite táplálta eddigi változatos életén át, s ez táplálja őt most is, újabb és újabb művek alkotására sarkallva.

1880-ban született a felvidéki Bábaszéken. Apja kisfizetésű tisztviselő. Sok a gyerek. Pór Bertalan fiatalon tanulja meg, mi a nélkülözés. Tehetségét hamar felismerik, és Pestre, a Mintarajziskolába kerül, de tudásvágya, nyughatatlan vére távolabb űzi. Hollósyhoz megy, Münchenbe, majd Párizsban találjuk, ahonnan huszonhárom éves korában tér vissza. Idehaza népes család eltartása nehezedik a vállára, s ő becsülettel vállalja ezt a terhet.

Az igen tehetséges fiatal ember ekkor már komoly szakmai tudással rendelkezik, szinte érett művészként áll előttünk. Lángolóan, mély humánummal és élesen figyelő, szemmel érdeklődik az *ember* iránt. Ebből a korszakából képmások hosszú sora maradt fenn, s ezek nemcsak Pór Bertalan művészetének, hanem az egész magyar művészetnek is jelentős eredményei.

Mély emberiessége és ösztönös forradalmisága szembefordítja a hivatalos kultúrpolitikával, az akadémikus művészettel. Tagja lesz a haladó művészeti csoportosulásoknak, előbb a MIÉNK-nek (Magyar Impresszionisták és Naturalisták Köre), majd a „Nyolcak" körének. Csupán a portré már nem elégíti ki. Nagy eszmei-erkölcsi problémák foglalkoztatják. Ekkor születnek meg a mély emberi mondanivalókat közlő *Hegyi beszéd*, a *Vágyódás* és más nagyméretű képei.

1914-ben a frontra kerül, ahol feltárul előtte az a mérhetetlenül sok szenvedés, amelyet az imperialista háború előidéz. Egész sorozat rajzon mutatja be a háború pusztításait, esztelenségét. Szinte természetes ezek után, hogy nagy lelkesedéssel üdvözli az őszirózsás forradalmat, és részt is vesz benne.

De önmagának, életcéljának egyértelmű felfedezése mégiscsak 1919. március 21-e után következik be. Ott találjuk őt ekkor az első sorokban. A művészeti direktóriumban vezeti a festőszakosztályt, s ecsetjével is a fiatal magyar proletárállam győzelméért harcol. Lelkesítő, küzdelemre, munkára buzdító plakátjai, dekorációi a forradalmi tömegeket nagy tettekre, helytállásra szólítják.

A Tanácsköztársaság bukása sok jó hazafival együtt őt is emigrációba kényszeríti. Csehszlovákia, majd Párizs az útirány. Itt művészete is megváltozik. A benne feszülő érzések, indulatok új kifejezésmódot keresnek. Bár nem tudja kivonni magát a különféle formalista hatások alól, művészete soha nem szakad el az élettől. Az emberi problémák kifejezésére ekkor a szimbólumokhoz fordul. Így jelennek meg vásznain a feszülő energiát kifejező állatábrázolások.

Az 1935-ös esztendő pályájának újabb, jelentős állomása. A Szovjetunióba látogat; több könyvet illusztrál és további nagy feladatokra készül. A második világháború azonban megakadályozza, hogy újra a Szovjetunióba utazhassék.

A háború alatt rögtön megtalálja a helyét. Részt vesz a francia hazafiak antifasiszta mozgalmában, röplapokat készít. Közben megkóstolja a börtön kenyerét is, majd kiszabadulva álnéven bujdosik. A várva várt felszabadulás után Párizs ünnepelt művésze lehetne, ő azonban hazajön, hogy itthon, hazájában értékesítse képességeit.

Tehetsége, alkotókedve új erőre kap. Főiskolai tanítás, élénk társadalmi tevékenység mellett ecsetje sem pihen. Új életünk ábrázolása válik most már élete céljává. *Rákosi elvtárs a tsz-küldöttek között*, *Urak országából dolgozók hazája* című nagyméretű képei mellett hosszú sor portré, önarckép, rajz keletkezik. És ekkor születik meg keze nyomán az ismert Sztálin-ábrázolások egyik legszebbike.

Ma is dolgozik fáradhatatlanul. Immár évek óta foglalkozik *A fiatal Rákosi látogatása Leninnél* című történelmi kompozícióval, amelyet sok változatban fest és rajzol, hogy a számára legtökéletesebb eredményt elérje. Hatalmas erő fűti munkájában: a kommunista ember hite. Számos vásznat akar még megfesteni, hogy érzéseit, gondolatait, álmait közölhesse népével. Ehhez a munkához kívánunk a 75 éves Pór Bertalannak egész szívünkkel további jó egészséget, erőt!

Gyenes Tamás

mai Budapest legújabb arculatát köszöni, annyi lelkes tervét, annyi művészi koncepcióját fojtották bele.

ELEK ARTÚR

PÓR BERTALAN FRESKÓJA

A Népopera puritán dísszel és nyugalommal elrendezett nézőterének egyetlen, nem közvetlenül a szükségletből előállott dísze P ó r Bertalan freskója. A szinpadnyílás fölött, annak egész hosszában vonúl el a nagyméretű, frizszerű falkép. Nem tudom, van-e allegorikus jelentése. Ha van, azt hiszem nem fontos. Egy tér kitöltéséről volt szó és ezt a feladatot többnyire az értelmi, mesei elemet meg nem vető festők is úgy oldották meg, hogy a formák és a színek játéka, egymáshoz sorakozása, egyensúlya mellett minden egyéb eltörpült. Az alakok, amelyek itt a teret kitöltik, Pór jellegzetes alakjai. Hústól duzzadóak, anélkül, hogy zsírosak volnának, főarányaikban konzervativak tulajdonképpen, a részletek azonban erősen kiemeltek és ezek olykor a konvencionális szép-fogalomnak ellentmondanak. Az egymásmellé sorakoztatás, a kompozició minden hatáskeresésről lemond, a színek is inkább tompák, visszatartottak. Pór Bertalan újabb képein nyilván való a monumentális, sőt a heroikus keresése. Ereje elegendő van ehez a kereséshez, talán csak nyugalma nem, de annyival méltánylandóbb, hogy amikor megkapta a kellő felületet, a nagy teret, semmi szertelenségbe nem tévedt, nemes ízléssel tartotta vissza önmagát a nagy freskón, bizonyságot téve arról, milyen helyesen érzi az igazi monumentalitás feltételeit. Kevés van a fiatal magyar festők között, aki igy tudná formálni az emberi figurákat, aki ennyire hozzánőtt nehéz és nagy feladatokhoz, melyeknél nincs mód és alkalom kis ügyeskedésekre, hibák takargatására. Mi sok ilyen kemény feladatot kivánunk a művésznek, abban a hitben, hogy mindegyiknél előbbre fog haladni a kiforrás, aztán a lehiggadás folyamata. Abban a hitben, hogy reájuk okvetlenül szüksége van annak a festőnek, aki nem elégszik meg a méreteken kivül jelentőségben is kicsiny feladatokkal, apró pepcseléssel.

LENGYEL GÉZA

A NÉPOPERA NÉZŐTERE

Száz esztendő múlva, egykorú metszeten szeretném látni azt a képet, amelyet emlékbe eltettem magamban a Népopera első főpróbáján. Jelentőségét és ünepélyességét úgy szeretném érezni, elmúlt évtizedek és nemzedékek távolán át, ahogy például érzek, mikor azt a régi metszetet látom, amelynek a címe: Az első futtatás Pesten. Milyen csudálatos azon a lóversenytér, a tribün zászlai, az ég felhői, fák a horizonton, mily finomak a paripák és a zsokék, meg a korlátok közt rajzó ódon viseletű közönség, mily szép és rokonszenves külön-külön minden ember.

Most még igen közel vagyunk a klasszikus eseményhez, egy új színház megnyitásához, a nagy esti főpróba hangulatát zavarják afféle kis dolgok, mint a festékszag az előcsarnokban, csövek, gerendák, el nem hordott szemetek a színház tájékán, az ünnepi estéhez nem méltó privát fecsegéseink, amíg az opera nézőterének széksorai közt mászkálunk. Egyszerre le kell ülni a helyünkre, mert észrevétlenül megtelt az egész nézőtér, földszint, páholyok, karzat, mindenütt tele van emberfejjel . . . mintha csak abban a percben lángolt volna fel a villany is, a zenekarban is ott termett minden zenész a kis pulpitusa mellett, a hangszereket próbálni kezdik, hegedük, kürtök, hárfa, sipok, mintha intimen előre megbeszélnék a dolgot, szemünket körülhordozzuk a teli színházon és akkor egyszerre elönt egy hatalmas benyomás: a tündöklő fehérségben, a kolosszális nézőtéren, ahol háromezerkétszáz fej figyel, egy klasszikus arénában érezzük magunkat, vagy Athén valamelyik óriási templomában, kiszédülve korunk arányaiból és művészetéből. Ahogy apróra figyelnénk és részleteznénk, nem szóródik szét, hanem tisztúl és emelkedik hangulatunk, csodálatunk. A tele karzat elnémító képéről alig birjuk a szemünket levenni, ez a széles, nyugodt mező emberfejekkel tele. Egy rengeteg tábla vetés, amelyen csupa ember nőtt. Mennyi néma fej . . . Gyermekeknek vannak ilyen fantáziái, költők lelkében fordúlnak meg ilyen képek. A karzat, a földszint messzi mezeje, a páholysorok formája, a parafamennyezet sima nyugalma, a falak fehér színe, a világítás

Nyugat 1911
dec. 16.

egyenletes, biztos ragyogása, mintha mindez együtt a végtelen felé gondolna . . . A Népopera nézőterének a terve minden szinházi arányt és stilust túlrepül ; költő az, aki ezt a jövő időknek szóló nézőteret épitette, ahogy az igazán nagy festők, szobrászok, épitők mind költők, akik ecsettel, vésővel vagy cirkalommal irnak. Sejthetni, hogy a Népopera három épitőművésze közül Márkus Géza az, akinek a képzeletében ez a nézőtér megrajzolódott. Hódolat és meghatottság illeti Márkus Gézát lelkének és eszének ezért a munkájáért, amellyel a magyar fővárost gazdagitotta. A bajos és múlékony életet milyen nagylelküen viselheti el a művész, aki tehetségének ilyen valóságos, hatalmas és nagy időkre szóló dokumentumát verte le a földbe.

SZÉP ERNŐ

A NÉPOPERA ELSŐ ESTÉJE

Az embernek, az embereknek és törekvéseiknek, életük folyásának, legérzékenyebb és majdnem csalhatatlan mérője az architektura. Az utánunk következők a megmaradt épületeinkből éppen úgy kihámozhatják kulturánk mértékét, irányát, tartalmát, mint az irott betükből.

És ha valaki el akarja képzelni azt a máig sem befejezett folyamatot, amely a tradiciók súlyos kárpitja alatt roskadó operának demokratizálásából áll, az elég adatot kap egy amphiteatrális rendszerü, kevés páholyú modern nezőtérnek és mondjuk a párisi nagy opera nézőterének összehasonlitásával.

Régi operaházakra gondoltam, amikor beléptem Márkus Dezső új szinházának nézőterére, duzzadt, pompázó, nehéz díszletekre, aranyozott falakra, felhők között lebegő festett muzsákra és egyebekre.

A kontraszt majdnem lesújtó. Hosszú és aránylag alacsony dongaalakú bolthajtás borul a nézőtérre.

A térhatás imponáló, különösen imponáló volt a roskadásig megtelt nézőtéren zsibongó embertömeg, amely betöltötte, meleggé, egésszé tette a hangsúlyozott disznélküliség miatt különben nagyon hideg belső architekturát. Ezt a hidegséget sok kvalitása mellett is sajnos, csak fokozta Pór Bertalannak a szinpad felett elhelyezett nagy képe.

*

Nongués Quo Vadis című operájával nyitotta meg Márkus Dezső az új szinházát. Magáról az operáról sok jót nem mondhatunk. A muzsika telve van banalitással, bombaszttal, koloritja durva maszat.

A szereplők nagy ambicióval végezték munkájukat. Pajor nevét már most megjegyezzük. Hiszem, hogy hálásabb alkalom több nevet is kisegit az ismeretlenségből.

A zenekar anyagáról még nem lehet biztosat tudni. Grosskopf helyett sokkal jobban érdekel Reiner Frigyes, aki tudvalevőleg rendkivül intelligens karmester és remélhetőleg stilust hoz a zenekarba.

Az énekkar jó, a rendezés is, ellenben a díszletek izléstelenek. Ma, amikor minden valamirevaló szinház hozzáértő képzőművész vezetése mellett készíti a díszleteit, nem illik ilyen siralmas vászonrongyokkal teliaggatni a szinpadot, azt a szinpadot, amelytől olyan sokat várunk és amelyhez a budapesti közönség példátlan szimpátiája fűződik.

BÁLINT ALADÁR

ÚJ MAGYAR ZENE EGYESÜLET

Az Umze az egyetlen zenészegyesülés Magyarországon, ahol a mai dolgokat azzal a kulturával interpretálják, melylyel azok hozzáférhetővé válnak a mai kulturán élő differenciáltabb igényü — igen kevés embernek. Az ősapák szakállába kapaszkodó sokak számára pedig ezeket a „fincli-fancli zenéket" oly meggyőződéssel egy tömbbe állott egész gyanánt állítja elé, hogy ha nem is síklanak le a kezek a szakállakról, de a meghittség rájuk is átkúszik : veleérzést érzőkké látszanak lenni. Megnyilatkozások ellen, melyeknek csont-, izom- és idegrendszerük az anyaguk, senki sem szigetelheti el magát. Közömbösségre sohasem tálálnak ; vagy lelkesedésre vagy visszautasitásra (szabadsággal élni tudókra, vagy terheltekre).

Az Umze-nek nincsenek vezérei, csak apostolai, kik biznak abban, hogy a maguk ügyét másokévá is tehetik. Akármelyik hangversenyüket elég meghallgatni — és azontúl nem vagyunk képesek a többire nem elmenni.

Fénykép

Magyar Foto: PP 3311/5,3 Hegedűszé

Pór Bertalan műtermében

1953. III. 11.

Neg. van

Fényleép

Magyar Foto: BA 3523/1-4 Hegedűsné

Gyermekrajz kiállítás megnyitása az MKT Orsz. Központjában (megnyitó Pár B.)

1953. V. 23.

Neg. van

Fényképész

Magyar Foto: FJ 51104/8-14 Hegedüsné

Pár Bertalan kiállítás megnyitása és a
művész beszélgetése a Kossuth klubban.

1955. XI. 4.

Neg. van

Fénykép

Magyar Foto: KJ 51112/5-6 Hegedűsné

A vidéken élő képzőművészek kiállításának megnyitása a Nemzeti Szalón

Can. Megnyitó: Pór Bertalan

1955. XI. 12.

Neg. van

Fénykép

Magyar Foto: 2674/5.

Hegedüsné

Pór Bertalan: „Bikák"

Grafika

Szécsényi

1947. V. 12.

Meg. van

Fénykép

Magyar Foto: 2674/4, 3 Hegedüsné

Pór Bertalan: (Férfi-fej)

Grafika

Kécsényi

1947. V. 12.

Neg. van

Fénykép.

Mistyné

Képzőművészeti Főiskola: 571/c

Pasz Bartalan

Fénykép.

Magyar Foto

Pór Bertalan

MUK

A ~~XX~~ MA csoportosulásnak nesztorai közé tartozott.

DÁVID KATALIN: A XX.század magyar ~~X~~ művészete.
I. Konstruktív törekvések.
Művészettörténeti tanulmányok. Bp. 1960.73-89.
81.o.

Pór Bertalan

MK

Az MK által a Benczúr Szalonban rendezett 1957 évi kiállításon szerepelt.

"Freskórészlet."
"Kompozicióvázlat"

DÁVID KATALIN: A XX.század magyar művészete. I. Konstruktív törekvések. Művészettörténeti tanulmányok. Bp.1960.73-89.l.

88.1.

Pór Bertalan

Vitz, Bíró Lajos és mások 1919-es plakátjai az újabb magyar plakát elő fellobbanásai.

Bauer Jenő: Új magyar plakátművészet. Magyar Művészet. 1949. 16. évf. 2. sz. 178. l.

Pór Bertalan

1966. Nmezeti Galériában megrendezték emlékkiállitását. A 30-as években festett absztrakt müveiből egyet sem állitottak ki. Legjobb müvei: Vöröshaju cigányfiu, Család, Férfiarckép 1929., Károlyi Mihály portréja és a bikás rajzok.

Vigilia 1966. XI. 778.1.

Pór Bertalan MDK

Bölöni Györgyné, szén

Bölöni György, 1945. szén

Bikák, 1958. szén

Mücsarnok 1962. Magy. Képzőm. Kiáll.

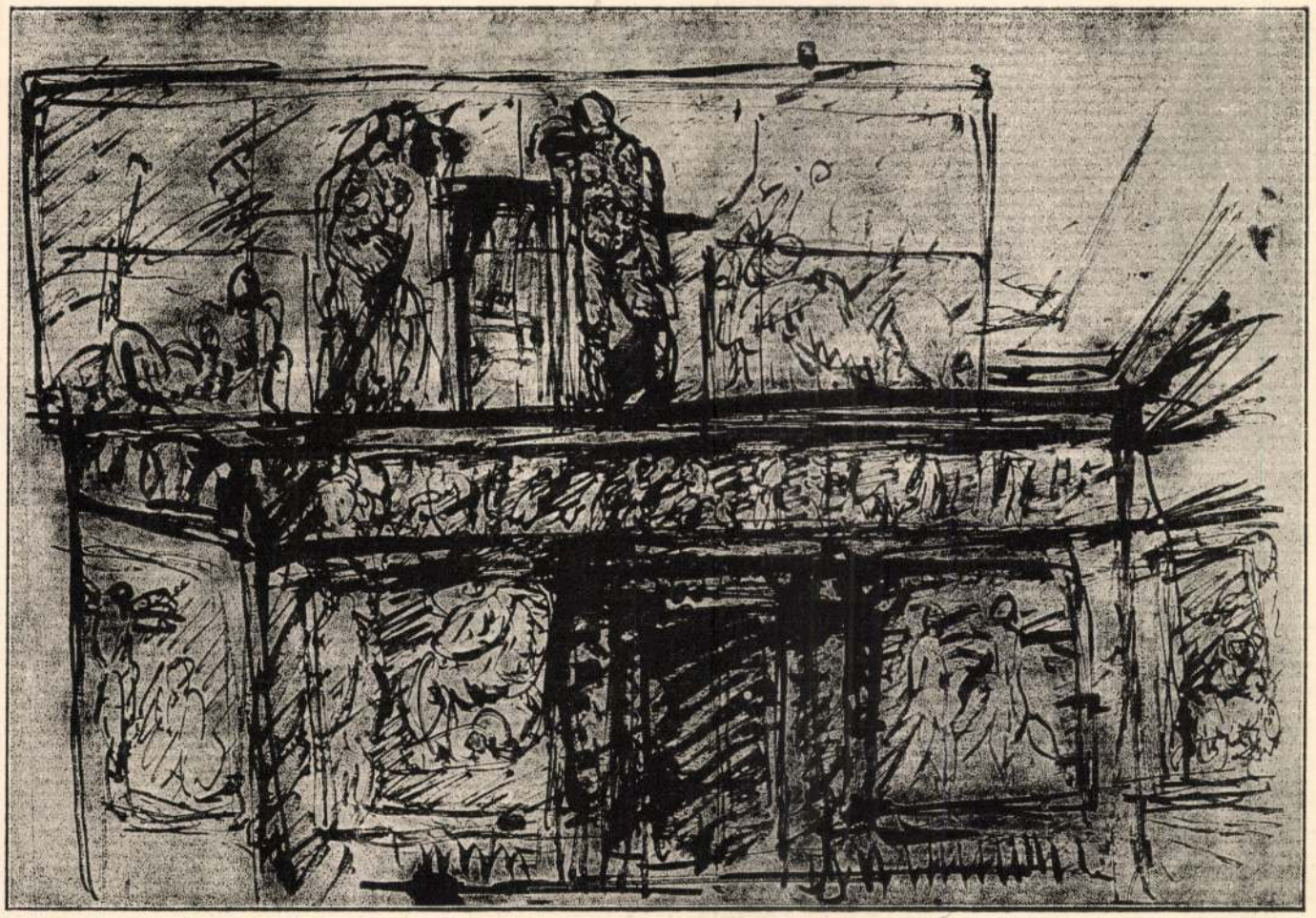

PÓR BERTALAN RAJZ

NYOLC FESTŐ közül hét, egy csomó rajzolt és festett munkát állított ki a Szalonban, melyekről nekünk most, vihar után a kiderült, szép tiszta napfényben annyi a beszélnivalónk, hogy alább csak néhány megjegyzést mondhatunk, röviden s azzal, ami nélkül nem jutni semmiféle megismeréshez, de amit ma, a homo homini lupus, ember az embernek farkasa jeligével egymást pörkölő társadalmi, politikai s kulturális fórumokon legelőször sietnek felejteni s takarnak el: sine ira et studio. A rövid és egyszerű megjegyzéshez hajt s bizonyos ismétlésektől fölment bennünket az is, hogy az időpont, az alkalom, amellyel a hét festő — hinni kell, hogy a legkomolyabban felfogott törekvés tudatában — elhintette képeit a magyar művészet emberfeletti módon vívódó területén: az alkalom kissé meglehetősen a hátunk mögött van. Valaminthogy soha képeket, magyar nyelven, az agyonmagyarázás ekkora veszedelme, a teoretizálók ily rengetege, s a közönségnél a sokfelől jövő érdeklődés ekkora tömege nem kísért. E jelenségek közül az utóbbi nem volna baj, sőt vigasztaló, mert nyilván haladottabb időkre mutat. De az már baj, — szerencsére könnyen viselhető, s valószínüleg azok, akiket ért, fájdalom nélkül kiheverik — hogy soha művészetet, magyar nyelven, az

A Ház 1911. IV. 5. sz 177-78. l.
(ö.ö.: 8 festő)

értelmi hisztéria, a fogalmi és írászavar ily tökéletes meddősége nem szolgált. Amiből következik, hogy a képek sokkal jobbak, mint az esztétikájuk. A képek fölötte állnak annak, amit az abszolút fölény pápai biztosságával állapítottak róluk. A képekben művészet volt, miközben az esztétika elemi gimnasztikát végzett elöttük s akrobata arccal fenyegette öket: majd én megmutatom, mi van bennetek, képek. Sajnos volna, ha nem így volna. Semmit se érnének a képek, ha másként volna. Nem lennénk igazak, ha mellettük ezt nem sietnénk konstatálni.

Másik, csalhatatlanságot távolról sem igénylő, egyszerű megjegyzésünk, hogy a nyolc festő közül éppen az hiányzott, akire a közvetlen elődöket irígylendő önkénnyel kisajátító, Cézanne-al szemben az impresszszionizmus legerősebb stílus-alakítóját, Renoir-t is mélyen pincébe állító érdekesztétikának legelébb kellett volna rátűzni a kritikátlan extázis diszítéseit. Aki tudomásunk szerint legtöbb év óta jár nyugtalanul, önmagát kereső munka hevében ama művészet útjain, amelyen a hét festő közül nem egy közvetlenül tegnap még idegen. Ez a festő, nem hétköznapi súllyal latba eső talentummal Czóbel Béla, — akit nem azért említünk, hogy vele most felmérjünk, csak a tények, az újfajta piktura nálunk történő folyamatának némi rávilágítása kedveért, amelyről a bizonyos esztétika, a pergés inkább rikító mint kellemes dur-ján azt dobolta s állította a köztudatba, hogy itt kezdődik, önmagukból, a hét festő körzetéből.

Mindettől függetlenül, senki sem tagadhatja, hogy ma megint egy újfajta művészet, szivárog s támad a levegővel, amelynek semmivel sincs kevesebb jogosultsága, mint volt annak, amely hozzánk az impresszszionista Páris, München, Bécs, sőt Ferenczy szobrász idejében — a mainál sokkal tragikusabb körülmények közt — Rómából indult. Hogy ebben a festésben hol mennyi a leginkább Cézanne-ra eső erős rátekintés s egyben a tőle szabadulás, hogy a festők, heten, adták-e a tiszta művészeti öröm új érzéseit, — kérdések, amelyekről állhat többféle vita. A készültség s képességekre, az eredményeknek itt s az európai, a vezető francia pikturához való viszonyára nézve is jogos lehet a tölünk vagy bárkitől elütő (föltéve, hogy jobb) vélemény. Nem kell okvetlen csodálkozni, ha valaki e változott atmoszférában a várakozás pontjára áll, s motiválható az a humorba szaladt és olvadt szöglet is, aminek azok adtak alapot, akik a hét festőn a ballaszt nyergével ülnek, akik — a snobok, mert róluk van szó, a kedvesekről — a műveltség ügyének mindenütt egyformán szánalomraméltó csapatba terelt figurái. Arra azonban nincs kodifikált jog: megvonni a lehetőséget, hogy a hét festő s velük egy új célok felé teljes tüdővel igyekvő magyar művészet megnőhessen erő, tudás, szépségben. Azt nem hisszük el, hogy itt a meglevő értékeket a forradalmi takácsok pörölyével feldöntő veszedelem jön, mert ami valóban értékesség, ami egyszer megvan, ami a művészetnek nevezett tevékenység verejtéke és talentumával s nem flörtöléssel készült, az keményen és nyugodtan állja a rákövetkező idők pillantását, azt hét festő ép oly kevéssé érinti, mint akár hétszázhét.

A veszedelem, amiről beszélni lehet, sokkal inkább az elülepedéssel fenyegető mozdulatlanság, mint az az új törekvés, amit ezúttal a hét festő demonstrált, a vízbe ugró atléták festőjével, Kernstock Károllyal leginkább eruptív módon s amely törekvést, ha valaki a művészet kialakult nagy példáira való hivatkozással kevesel, a fölényes gesztusra könnyű felelni: a dolgok sohasem a spleen hideg szelétől mentek előre, ahhoz, hogy új világok teremtődjenek, már a bibliában is szükséges volt a hat nap.

ö—ö

PÓR BERTALAN

M.D.K.

Magyar piktorok Berlinben

/Illusztrációkkal/

Az ellenforradalom a magyar müvészek javát is szétszórta az országból, csakugy, mint az irókat, ujságirókat és más szellemi munkásokat. Az ellenforradalom nem volt válogatós a személyekben és nem tett különbségeket, még sem véletlen, hogy olyanok hagyták oda a magyar hazát, akik élén állottak odahaza az ujabb müvészi mozgalmaknak s akik mint tehetségek már is reprezentánsai voltak a magyar pikturának. Nézzük csak ma végig a magyar tárlatokon a kiállitó festők névsorát s észre fogjuk venni, hogy a festőmüvészet otthon mintha megállt volna: mindig s mindenütt csak a régi nevek, uj embereket alig-alig találunk s a magyar piktura ugy hat mintha pontot tettek volna a fejlődésében nem 1919-ben, amikor a Horthy-kultura megkezdte áldatlan munkáját, hanem mintha pontot tettek volna fejlődésében már 1900-zal. Mert azoknak a festőknek müvei, akik 1900 után lettek otthon a piktura vezetői s akik a magyar modern müvészetet egy kalapban reprezentálták, azok hiányoznak ma a magyar tárlatokról és ami azzal egyet jelent, hiányoznak az uj magyar közönség érdeklődéséből, ismeretéből és szeretetéből.

Aki a müvészettörténelemben egy kicsit járatos, szokott képekkel foglalkozni és ismeri például a francia müvészettörténelmet, bizonyára nem tudja elképzelni a francia festészetet a

barbizoniak, vagy Manet, az impresszionisták és Cézanne nélkül. Mi volna, ha ezeket a festőket a francia muzeumokból leakasztanák, a francia szellemből kiirtanák? Milyen puszta maradna a művészettörténelem ezek ismerete nélkül és mily korlátolt lenne egy müvelt ember művészetszemlélete ezek nélkül?

Magyarországon pedig mainapság ugy áll a dolog, hogy ez történik tulajdonképpen: a nemzeti kultura fejlődéséből kizártak egész sereg magyar festőt és nélkülük épitik fel a közönség ismereteit, ő nélkülük mérnek értékeket, szabják ki a festők helyeit legalább is a napi müvészetpártolásban, művészi életben és nélkülük mondanak kritikát irányok, értékek és képek felett. Ma Magyarországon a piktura csucsát és minden törekvésnek velejét körülbelül azok a festők képviselik, akiknek képei előtt ott tolong a budapesti közönség a Szinyei-Merse társaság művészeinek kiállitásain. Jó magyar festők ezek, igy Rippl-Rónai, Csók István, Iványi-Grünwald stb., jeles művészek, de most, hogy ugy mondjuk, konkurrencia nélkül maradva, tulontul beszivárognak a közönség népszerüségébe. Tulértékelés történik a pikturában is, mint ahogy ez ment végbe az irodalomban s a magyar közélet egész mezején. Pedig azokat, akiket a sors, üldözések, vagy meggyőződésük és művészi büszkeségük egyelőre kikapcsolt az otthoni magyar életből, minden mesterségesen emelt sorompó dacára sem lehet kiközösiteni a magyar művészetből. Itt csak néhány külföldön élő magyar festőt mutatunk

be a Panoráma olvasóinak abból a gárdából, melybe az ellenforradalom pusztitásai előtt a legjobbakat számitották. Közöttük van a Berlinben élő kiváló Kernstok Károly, akinek nemrégen egy biblikus tárgyu képe az "Utolsó vacsora" felől olvashattunk világsikerekről-szóló hireket. Ugyancsak Németországban él egy másik igen jelentős magyar festőnk, Czóbel Béla, akinek a nevét Magyarországon alig ismerik, mert a háboru előtt Párisban élt, a háboru alatt Hollandiában dolgozott és ott aratta első nagy sikereit. Ma már az ő neve olyan márka, amelyet jól megbecsülnek a képkereskedők. Képei, ezek az egyszerü kifejezésre törekvő müvek bejárják a német városokat és eljutnak mindenfelé, ahová a német mükereskedelem el tudja juttatni azokat, akiket értékel és felkapott.

Ma mindjobban, Berlin vette át Páristól képzőmüvészetben a vezetés szerepét, és azért van az, hogy a magyar festők is ide telepedtek meg emigrációs esztendeik során. Itt él Tihanyi Lajos, a legjelesebb magyar portréfestő, akinek képei, a legmélyebb emberábrázolások ma Európa mügyüjtői között szóródnak szét és elismerést aratnak a müvészet nagy világvásárjában. De tudnánk többeket is felsorolni, Berény Róbertet, Pór Bertalant stb., akik most Szlovenszkóban fogják együttesen bemutatni képeik legjavát és bizonyára megértőkre és barátokra fognak találni a szlovenszkói intelligens közönség körében.

Panoráma. Bécs.1922.dec.3. 47.sz. 25-27.p.

Fénykép

Magyar Foto: KJ 51105/12 Hegedűsné

Pór Bertalan: Önarckép
Olaj
Jelz. C.o.: „Pór 1905"

1955.XI.5.
Neg. van

Fénykép

Magyar Foto: KJ 51105/15 Hegedűsné

Pór Bertalan: Önarckép (1904.)
Olaj

1955. XI. 5.
Neg. van

Fénykép

Magyar Foto: RT 51105/13 Hegedűsné

Pór Bertalan: Önarckép

Olaj

Jek. j.o.: „Pór 1909 IX."

1955. XI. 5.

Neg. van

Fénykép. Milgné

Képzőművészeti Főiskola: 343/a ltr

Poór Bertalan: Kői postré (rest.)

Kupas Nándor Tanzélsén restauráltuk

Festmény, rest.

Petrás fotó

Napatio nincs

Fénykép. Mistegné.

Képzőművészeti Főiskola: 347 ltg.

Poór Bartalan: Férfi képmás (rest.)

Kapos Nándor Tanszékén restaurálták

Festmény, rest.

Petrás fotó

Negatívinen.

Pór Bertalan: Kompozició terv.

Pór Bertalan: Részlet a nagy kartonvázlatból.

JELSZAVAK ÉS TÉNYEK

93

MŰVÉSZET ÉS ELLENÁLLÁS

A Nemzeti Szalon augusztusi kiállítása, amelyen francia, spanyol köztársasági és magyar művészek munkái szerepeltek a *Franciaországi Magyarok Demokratikus Egyesülete Képzőművészcsoportjának* rendezésében, egészséges és tisztító vihart kavart művészi életünkben. A kiállító művészeket csak politikai egyezés kapcsolja össze, valamennyien résztvettek a franciaországi ellenállási mozgalomban: franciák, spanyolok és Franciaországban élő magyar művészek.

A csoport magyar részének összeállításában is nyilván ezen a minden elismerést megérdemlő politikai szempontón volt a hangsúly s ezt csak tisztelettel vehetjük tudomásul azoknál a festőknél és szobrászoknál is, akiknek részvétele művészileg nehezen lenne indokolható.

De a kiállítás termeiben s a kritika soraiban mégis csak a művészi szempontok köré kell csoportosítani gondolatainkat és véleményünket. A kiállítás művészi nívójának egyenetlenségein túl a mai Párizsban uralkodó absztrakt irány kóstolója volt. Hozzászólássá vált tehát ahhoz a vitához, amely — kimondottan, vagy ki nem mondottan — művészi életünk középpontjában áll és jó alkalom arra, hogy ennek a vitának legmélyebb kérdéseit is felszínre vesse. Megérezte ezt a napilapok, sajnos az utóbbi időben vérszegény kritikai rovata is. Az első napokban még bizonytalan volt a napilap-kritika: «*Az úgynevezett absztraktokhoz* — írta az egyik napilap — *nehezebben mernénk hirtelen hozzászólni.*» De egy-két hét alatt szokatlanul bátor és éles hangot kapott a kritika s ez a felélénkült hang kíséri azóta megnyílt kiállításainkat is, első jeleként az említett tisztító viharnak.

Kétségtelen, hogy ezt a kiállítást hatásában nem szabad könnyedén lebecsülnünk, de nem szabad jelentőségében túlbecsülnünk sem.

Érthető, hogy művészi életünkben nagy varázsa van a «párizsi» szónak. Főleg festészetünk az elmúlt fél évszázadban úgy fejlődött, hogy legalábbis állandóan nyilvántartotta a párizsi eredményeket. Voltak nagy művészeink, akik szinte hibátlanul megteremtették a Párizsból hozott formavilág és a sajátos magyar érzésvilág szintézisét, új, felszabadult lehetőségeket teremtve ezzel népünk külön mondanivalóinak. Voltak évtizedek — s ez a túlzott párizsi hatásoknak is igazolása lehet —, amikor ha egy művészünk szemét Párizsra vetette, abban azon volt a legfőbb hangsúly, hogy átugorta Németországot. Ellenállás és segítés volt ez a szellemi életünket egyébként elárasztó német hatás ellen. Voltak persze s éppen legnagyobbjaink között mindig olyanok, akik magyar talajon és magyar levegőben, Párizsról talán nem is tudva, teljesen függetlenül nőt-

tek s nagyrészt éppen ők azok, akik egy elsikkasztott művészi forradalom elnyomott képviselőiként igazolódnak éppen ma. De a kisebbek bizony gyakran önállótlan utánzóivá váltak a francia stíluskeresésnek és Párizsba mentek, hogy művészi eredményeikre hitelesítést próbáljanak szerezni, Párizshoz mérték értéküket.

Ebből a szempontból külsőre is döntő fordulatot jelent ez a kiállítás Hosszú elszakítottság után nem a magyar művészek mentek most el Párizsba, hanem a párizsi magyar festők s velük együtt — legalább egy-egy névjegyet letéve — a legnevesebb franciák és spanyolok jöttek el hozzánk.

Mit hozott Párizs? Absztrakt kiállítást, az absztrakt kísérletek első igazi bemutatását, aminek itthon a magyar közönség eddig csak halvány jelzéseit látta és aminek nagyrészét fiatal művészeink is csak reprodukciókból ismerték eddig.

Ismétlem, nem szabad könnyedén lebecsülni ennek a kiállításnak várható hatását, főleg önállótlanabb művészeinkre és közönségünk kevésbbé határozott rétegeire. Hiszen Párizs tekintélye töretlen s az első meghökkentő benyomás az átlagközönségre ez lehet: «Hiába akarják itthon hivatalos programmal másfelé irányítani a művészi fejlődést, íme Párizs azt hozza, amit nálunk elleneznek, művészi fejlődést pedig nem lehet diktálni.» Még hozzá éppen az «ellenállók», a politikailag nyilván helyesen cselekvők igazolják egyenesen Párizsból érkezve, hogy az európai művészi fejlődés az absztrakt irányba vezet.

Ez az első és legfelületesebb benyomás, de kétségtelenül jelentkezhet s ezért nem szabad elhallgatni és nem szabad lebecsülni.

A második benyomás — az alaposabb benyomás — ennek pontosan az ellenkezője s ezzel már könnyű is válaszolni az elsőre. A közönséget, a művészeket és műértőket egyaránt, a kiállítás — végignézése után — nem győzte meg. Kiábrándult hangulatban hagyta el a termeket szinte kivétel nélkül mindenki és sűrűn hangzottak az olcsó gúnyolódás hangjai is. Ez az olcsó gúnyolódás persze keserű szájízt hagy azokban is, akik lényegében egy véleményen vannak a gúnyolódókkal, hiszen ugyanez — a gúnyolódó — a közönség egy generációval előbb ugyanígy fogadta mondjuk Uitz és Derkovits képeit is és évtizedeken át volt a felületes karikatúristák kedves áldozata a haladó művészek társulata. Ez az éretlen gúny tehát nem bizonyítéka másnak, csak a meg nem értésnek s ebben lehetne egyedül a közönség is hibás. Ez nem magyar specialitás, híres példája ennek a párizsi *Figaro* 1876-ban megjelent kritikája Cézanne, Renoir, Monet, Pissaro és mások egyik legelső kiállításáról: «Az Opera égését íme most egy második szerencsétlenség követi. Megnyílt egy kiállítás, amely állítólag képeket tartalmaz. Belépek s elrémült szemeim valami szörnyűt látnak. Öt vagy hat őrült, közöttük egy nő összeállt s kiállította műveit. Látni embereket a képek előtt gurulni a nevetéstől. Nekem vérzett a szívem. Az úgynevezett művészek felforgatóknak, impresszionistáknak nevezik magukat. Vesznek egy darab vásznat, festéket és ecsetet s ahogy jön, rádobálnak néhány festékpacnit a vászonra és ráírják a nevüket. Éppen olyan szemfényvesztés, mint amikor az őrültek kavicsot szednek fel a földről és azt képzelik, hogy gyémántot találtak.»

Azóta mindenki számára bebizonyosodott, hogy valódi volt a gyémánt. S a mi problémánk: megértve helyteleníteni (vagy helyeselni) az absztrakt kísérletezést. Mint ahogy Pór Bertalan — egyébként e párizsi csoport vezetője — nagyon szépen kifejezte: «Csodálatos dolog a színek harmóniája, a formák ritmikus, dinamikus rendje. A színeket is fel lehet

fogni úgy, mint a hangokat, ezekből a hangokból is lehet melódiát, muzsikát csinálni. A baj csak ott kezdődik, amikor elfelejtkeznek arról, hogy a művészetnek más feladatai is vannak...»

Az absztrakt stíluskeresésnek ez a kiállítás — mondom — rossz propagandája volt. Nem volt meggyőző ereje, a párizsi, nyugati varázs hatása alatt állók is kiábrándultan távoztak. De részükre még adódott egy magyarázat: «Ez harmadrendű párizsi anyag, politikai magatartás és nem művészi érték szerint összeválogatott festők és szobrászok s a vitathatatlanul nagyok: Picasso, Braque és Leger éppen csak jelezték jelenlétüket egy-egy nem sokat mondó litografiával. Ez a kiállítás — védekezésük szerint — csak az absztrakt irány általános uralkodó voltát bizonyítja, nem nívóját és igazi eredményeit.»

Pedig ez a kiállítás csak a *Picasso-epigonizmus általánosan uralkodó voltát bizonyítja,* csak a harminc-negyven évvel ezelőtt kiélt kísérletezések erőltetett, erőszakolt, de egyhelyben topogó folytatását.

A kiállításnak mindenesetre érdeme, hogy szembenézhetünk az absztrakt kérdés teljes frontjával és megpróbálhatunk választ adni művészi életünk legfontosabb kérdéseire: *milyen irányban fejlődhet az új magyar művészet, mi a feladata a művésznek ma (és mindig) és különösen ma a magyar művésznek, egész politikai, társadalmi és szellemi életünk nagy súlypontáttétele után.* Ezzel a kiállítással a kérdések elodázhatatlanul a legszélesebb közvélemény aktuális érdeklődésének központjába helyeződtek. Meg kell indulnia a vitának, amelyet gazdagítani fog a Szovjetúnió szellemi fórumain éppen most folyó hasonló nagy vita is. Alakuljon ki széleskörű vita szabadon, hiszen valóban nincs más irányítás, mint a társadalmi változással hatalmasan kitágított köre a vélemény-nyilvánítóknak, az akaratnyilvánítóknak és az öntudatosodó, új igényesedő igénylőknek.

Mit vár a művészettől népünk, a dolgozók társadalma és ha nem várja még, mit és hogyan adjunk neki? Továbbra is polgári szalónok, vagy exkluzív kiállítási csarnokok melegházi növénye legyen-e a művészet, vagy lehet újra nálunk is kollektív élmény, az egész nép öröme.

Idézem, amit ennek a folyóiratnak a hasábjain egyszer már hangsúlyoztam: ez az absztrakt művészi irány idejétmúlt negáció, egy nálunk már megdöntött társadalmi rend és fejlődés ellen. A művészi fejlődésnek most már nem tagadnia kell, hanem együtt haladni a megújult társadalommal. Ez az irány pedig, amit ez a kiállítás képviselt, nem kezdet, hanem vég. Csak az érthetetlen, hogy a Párizsban mindenütt sugárzó nagy művészi kultúra fényénél nem veszik észre ennek az iránynak élménytelenségét és az igazi nemes értékek hiányát. Hiszen a képek legnagyobb részében még a nagy kísérletezők, Braque, Picasso és a többiek nemes színkultúrája és ízlése is hiányzik. Színízlés helyett tarkaság nyugtalansága uralkodik a bárdekorációkat kétségtelenül megreformáló kompozíciókon.

És ahogy nem éreztünk élményt az alkotások mögött, épúgy nem is kelthettek élményt a nézőben. Az pedig éppenséggel lehetetlen, hogy mindenkiben ugyanazt az élményt keltsék. «Bármennyire erőlködtem, semmi sem fogalmazódott meg bennem» — mondta a kiállításról egyik kiváló írónőnk. Ennek a művészetnek, amely nem tud közös élményt nyujtani, még csak azonos képzeteket sem tud kelteni különböző emberekben, milyen szerepe lehet kollektív társadalmunkban?

Nincs is köze ennek a művészetnek új társadalmunk tagjaihoz. A művészet a társadalomtól teljesen idegen lenne, ha valóban ez lenne fej-

lődésének útja. Hiszen a rendelő, a művész megbízója és a művészet élvezője egyaránt csak maga a legszélesebb közösség lehet.

Kik állnak hát e művészet mögött, amely oly tökéletesen gyökértelen, hogy ez a gyökértelenség már nem is tragikus. Kik állnak e művészet mögött, amely arisztokratikusnak sem nevezhető, még csak osztályművészetnek sem, mert még egy szűk osztály sincs mögötte, csak egy szétmállott osztály csődtömege. Valami fülledt burzsoá perverzitás torz mecénás gesztusai támogatják, alibi-igazolás ez ott, ahol az igazi igény a műkereskedelmi giccs.

«A művészet emberi hitvallás is, azonkívül fegyver is, az igazság fegyvere.» — Ezt is Pór Bertalan mondta, amikor hazatért 29 évi emigráció után Magyarországra. Ő és Czóbel Béla a két legkiválóbb magyar művésze ennek a kiállításnak. Azt hiszem nem véletlen, hogy mind a ketten — és éppen most — véglegesen hazatértek Franciaországból. A többiek, a kiállítás magyar résztvevői vizsgázni jöttek haza, megfordítva az eddigi helyzetet, amikor Párizsba jártak vizsgázni a magyar festők. Most a párizsiak itthon akarták megszerezni kísérleteikre és eredményeikre az elismerés pecsétjét, a jóváhagyást. A vizsga nem sikerült. Nem éreztük e kiállításon az emberi hitvallást.

De bizonyos vagyok benne, hogy ennek a látogatásnak nagy eredménye lesz — rájuk nézve. Itthon, új társadalmunk levegőjében kaptak olyan indításokat, amelyek döntőek lesznek tovább művészi kialakulásukra. Meg kellett érezniök, hogy mi itt ma nagyon határozottan teszünk fel kérdéseket a művészeknek, amikre válaszolniok kell, hogy itt ma nagyon határozott igényekkel és követelésekkel lép fel művészeivel szemben egy új közönség, hatalmas várakozó tömeg: maga a dolgozó nép.

Ezek a legelső rendszertelen gondolatok a kiállítás nyomán, amelyből aligha nyertek bátorítást az absztrakt szekta pesti hívei. Azt hiszem kívánatos lenne, ha alapos és részletes vita indulna e kérdések körül.

Mihályfi Ernő

Fényképész

Magyar Foto: Z 6 2625/1 Hegedüsné

Pór Bertalan: Apám arcképe

Cluj

1952.

Neg. van

ÉLET ÉS TUDOMÁNY

46
1966. XI. 18.
Ára: 1,80 Ft
XXI. évf.

1021

CÍMKÉPÜNK:

Pór Bertalan: Anyám arcképe, 1918 (Petrás István felvétele)

SZÁMUNK TARTALMA:

2163 **A KAVITÁCIÓ, ÉS AZ ELLENE VALÓ VÉDEKEZÉS**
Berzy János

2167 **KERESZTES VIPERÁK SZÜLETÉSE**
Pénzes Bethen

2170 **MODERN ÉPÍTKEZÉS, ÚJFAJTA PROBLÉMÁK**
Bruzsa László

2174 **VAKFEGYELEM, SZABADOSSÁG, ÖNFEGYELEM**
Mérei Ferenc

2178 **A GONDOLKODÁS ISKOLÁJA**

2182 **PÓR BERTALAN MŰVÉSZETÉRŐL**
Oelmacher Anna

2187 **A SZENVEDÉS »DISZKRÉT« FORMÁJA — A MIGRÉN**
Dr. Avar Pál

2190 **SZOMBATHELY**
Szombathy Viktor

2196 **ÚJKELETŰ GONDOK A KUKORICA TÁROLÁSÁBAN**
Sárközi Péter

2199 **BÚCSÚ A HACKER SZÁLÁTÓL**
Petur László

2202 **A TUDOMÁNY VILÁGA**

2207 **OKTÓBER 26—30: A NYÁRBÓL A TÉLBE**
Zách Alfréd

2208 **KISLEXIKON — REJTVÉNY**

KÖVETKEZŐ SZÁMUNK TARTALMÁBÓL:

A vasútfejlesztés »menetrendje« — Két-három dupla... — A bűnügyi technika és az irodalomtörténet — Beszélő képek — A gondolkodás iskolája — Az új Nagykunság — A széncsata — Röntgenszűrés — ernyőfényképszűrés — Új csemegeszőlőnk, az Olimpia — A tudomány világa — Rejtvény

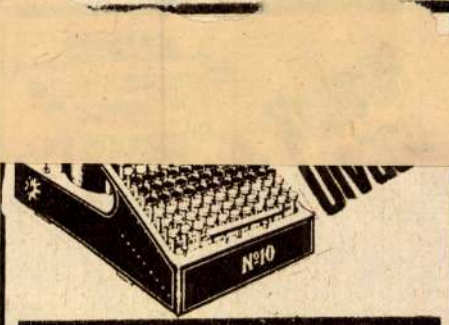

Néhány héttel ezelőtt ezt a hasábot olvasóink és a szerkesztőség kapcsolatának szolgálatába állítottuk.

Ezúttal egy számunkra nagyon megtisztelő kezdeményezésről számolunk be. A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár 47. sz. kerületi fiókjában (Bp. XIV. Erzsébet királyné útja 117/b) ez év márciusában egy ismeretterjesztő klub alakult, amely lapunk nevét vette föl. A háromtagú vezetőség elnöke Molnár Gyula villamosmérnök. A klubalapítás gondolatát Farkas Jánosnénak, a könyvtár vezetőjének az a tapasztalata kínálta, hogy körzetében nagy az érdeklődés a tudományos ismeretterjesztő irodalom iránt, és lapunknak a könyvtárba járó egyetlen példányát — úgymond — »rongyosra olvassák«.

A klubnak az a célja, hogy kielégítse a tudományos kérdések iránti érdeklődést, és gyarapítsa az ismeretterjesztő irodalom olvasóinak számát. 1966—67. évi programjában előadások, viták, színház- és múzeumlátogatások szerepelnek. Témáikat a ma emberét legjobban izgató kérdések köréből választják.

Októberben szerkesztőségünk meghívta a klub tagjait szerkesztőségi—olvasói találkozóra. Ezen — sok érdekes probléma között — azt is megvitattuk, hogy lehet-e, s ha igen, hogyan lehet a természetüknél fogva nehezebb témákat a tudományosság csorbítása nélkül közérthetőbben megírni.

Üdvözöljük a zuglóiak kezdeményezését, és sok sikert kívánunk munkájukhoz! **A szerkesztőség**

kifejezett belső világa. Ám bikarajzain és festményein hihetetlen küzdelem indul. Az egymást metsző, egymáson átütő, izgatott vonalakkal, gyakran szimultán — egyidejűleg több irányú — történést ábrázoló művein hajszolódnak a dühödt állatok.

Az emigráció — a száműzetés — kezdeti letargiáját, a tájképeken elömlő borút felváltja egy olyan *feszítő* indulat, amely a portrék sajátos jellemvonásainak végletes hangsúlyozásával és a rejtett emberi gyengék feltárásával kezdődött, s magasra az állatábrázolásokban csapott. Bennük a szelíd megadástól a háborodott rohanásig vagy tülekedésig, vagy éppen valami diadalmas pillanatig az érzelmek és szenvedélyek minden fajtája hangot kap. Ezek a képek kifejezik az alig megindult új élet szétverése miatt érzett lázadó haragot is, elmondják a megmaradás vágyát vagy éppen a győzelem alig csillanó reményét. A vonal olyan eszköze lett, mint a hegedű húrja: minden érintésre fölzengett — az érintés erejétől függően gyengéden vagy harsányan.

Színei azonban nem zengtek többé, és a század első másfél évtizedében kiforrott koloritja* valahogyan sötétült. Döntően belső indítékú ez a színhasználat, hiszen a *téma* egymaga nem magyarázza, mert még gyermekportréiban is az egyébként is gazdag színességű arcocska vagy kis kezek sötét alapszínből bontakoznak ki. Ezeken a képein legkorábbi portréinak gyengéd átmeneteit egymást szabdaló és tördelő vagy egymást elnyelő ecsetvonások váltják fel. Pór Bertalan e korszakára jellemző egy felvidéki közjegyző arcképe, valamint *Károlyi* Mihályt ábrázoló festménye.

A „Drang nach Osten" (a hitleri birodalom hatalmi terjeszkedésének kelet felé forduló törekvése — *A szerk.*) elől festőnk Párizsba költözött, de ott is hamarosan utolérte a fasiszta megszállás. Nagyon nehéz körülmények között, koncentrációs táborban, majd illegalitásban élt és dolgozott. Most már nem csupán a bikák természeti és társadalmi erők harcát jelképező alakjainak ábráival hevült és hevített, hanem a közvetlen agitáció útjára is rálépett, és egyértelmű röplapokkal támogatta a francia felszabadítási mozgalmat. Hazatérése előtt nagyszabású kiállításon búcsúzott Párizstól, és ekkor

csakis … szerepelt. … ott a Képzőművé… munista nevelő eszm… pusát testesítette meg, mert nemcsak nézni és látni meg rajzolni és festeni tanította növendékeit, hanem a tiszta emberségre is. Ezenkívül tanítványai tanúsíthatják, hogy sohasem erőltetett semmiféle stílust hallgatóira, hanem kibontakozni és érvényesülni engedett mindenfajta sajátos egyéni szárnyalást. Türelme és segítőkészsége, még anyagi vonatkozásban is, legendássá vált.

Festői lendülete az újjáépítés során új tápot kapott. A háborúban lerombolt ország olyan szocialista haza építéséhez kezdett, amelynek alapjai lerakásában már 1919-ben részt vett Pór Bertalan. Az új haza művészetének kialakításához igyekezett hozzáadni minden erejét és tehetségét. A hetvenedik éve felé járt ekkor, de meg az adott körülmények folytán is képeinek indulati izzású tartalma s az azokat hordozó formák átmenetileg meghiggadtak. Ám önarcképeiben, amelyek e sorok írójára, de még sokakra is olyan lenyűgözően hatottak, hogy nem túlzás tán, ha rögtön *Rembrandt* és *Van Gogh* önarcképei után méltatjuk őket, megőrizte lendületét, indulatát.

Egész életművét honorálva, számos kitüntetést kapott, és hetvenötödik, majd nyolcvanadik születésnapján bensőségesen ünnepelték. Forradalmi hevének utolsó nagy lángolása a rajzok százain variált *Dózsa*. Ezeken az 1514-es paraszti felkelés vezérét az őt megillető történelmi jelentőségében ábrázolta. Tenyérnyi noteszlapok és óriási kartonok őrzik az utolsó nagy téma szenvedélyes alakítását, és már-már úgy volt, hogy freskó lesz belőle, freskó, amelyre egész életében várt — nem tekintve az egyetlen megvalósult Népopera-freskót. Dehát nem került rá sor, hátráltató külső feltételek, majd hosszú és gyötrelmes betegeskedése, végül halála lehetetlenné tették a megvalósítást. A felszabadulás utáni festészetünkben óriási fehér folt marad a monumentális festmények mesterének született Pór Bertalan el nem készíthetett freskója!

Életműve így is hatalmas önálló költői birodalom a modern magyar művészetben.

Oelmacher Anna

MŰVÉSZETÉRŐL

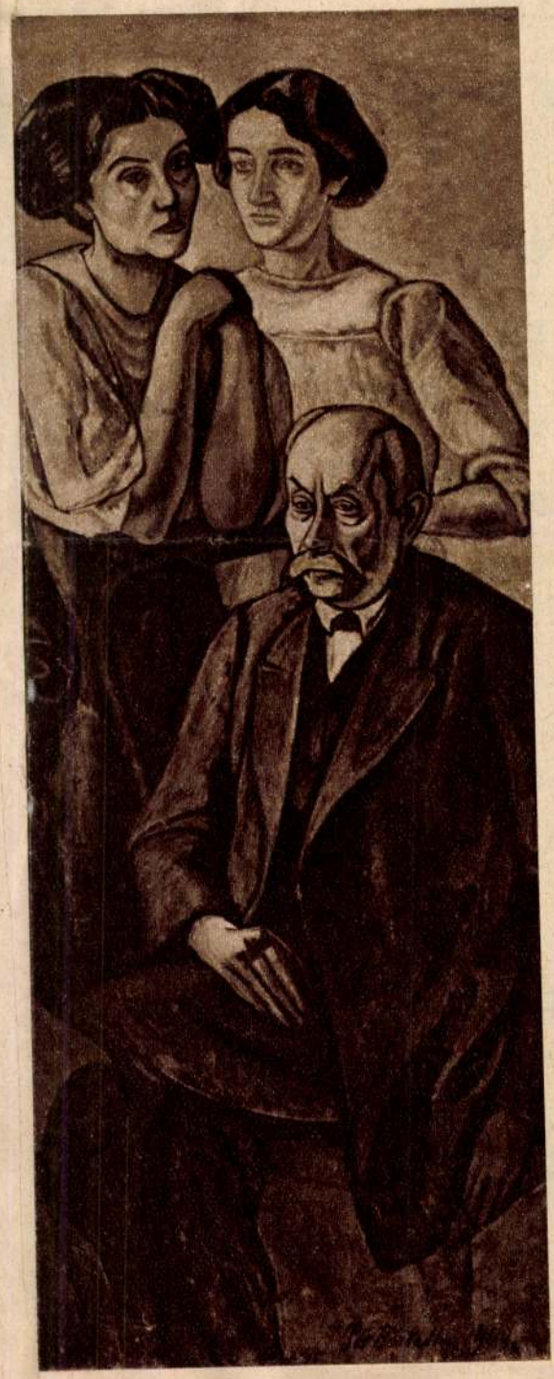

Pór Bertalan emlékkiállítása
a Magyar Nemzeti Galériában
minden kétséget kizáróan
bizonyítja,
hogy a két évvel ezelőtt
elhunyt nagy mester
művészete a legmagasabb
mércével mérendő.
A modern magyar piktúrának
olyan jelentős személyisége ő,
akiben a XX. század
nagy élményei,
a kor megfelelő formáiba
ötvöződtek.

Már kisiskolás korában felvidéki szülőfalujából a közeli városba utazgatott, *Skuteczky Dömétől** rajzolást tanulni. Életének két legfőbb témája — az *emberábrázolás* arckép és önarckép formájában, és a *pásztorok* és *állatok* alakjainak és mozgásának ábrázolása — már foglalkoztatta, s e két téma eltökélten végigkísérte művészi fejlődésének minden szakaszában. Stílusváltásaiban, amelyek egyúttal a kornak, a XX. század első felének változásait is jellemzik, tovább vitte e témáit. Így formálódtak új meg új fogalmazásban a nagyszerű önarcképek és a pompás lendületű bikarajzai.

A tehetségből tudást kovácsolni nem volt türelmetlen. Csak később, amikor az érettségi után a Mintarajziskolában eltöltött egy esztendőt, aztán Münchenben legyűrt egy újabb évet, beleértve a *Hollósy* Simon iskolájában elkezdett és hamarosan abbahagyott tanulmányait, akkor kezdte nyugtalanítani a tanulóévek hosszadalmassága. Ám igaz az is, hogy a viszonylag fegyelmezett munkával eltöltött párizsi esztendő után érett művészként mutatkozott be, és *első önarcképével* az először kiállító művészek díját nyerte a Műcsarnok 1901. évi tárlatán.

A század eleji realista arcképek után stílusában erőteljes fordulatot jeleznek az

Hegyi beszéd, 1911

Plakát, 1919

Weszler közjegyző, 1929

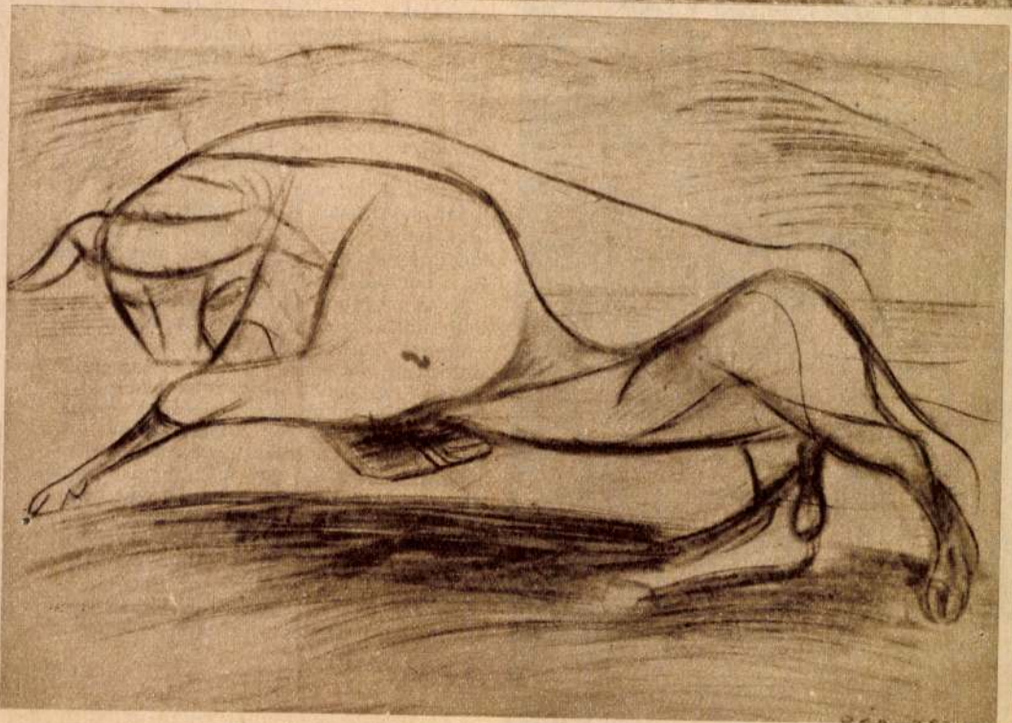

Bika, 1934

Párizs felszabadítása, 1944

1910 körüli évek. Az új stílus első nagyjelentőségű példája a *Család*, ez a sokalakos, világos színekkel festett és díszítő hatású kompozíciója. Tájképein a korábbi, sötétbarnákból kibontakozó, kevés fénnyel megvilágított alakjaival ellentétben csengést kap a szín, és e tájképek révén jut el a nagy kompozíciók egyenletes világosságához. A *Nyolcak csoportja* (ismertettük működését az Élet és Tudomány ez évi 38. számában, Nemes Lamperthről szóló cikkünkben. — *A szerk.*), amelynek *Berényi* Róbert, *Czigány* Dezső, *Czóbel* Béla, *Kernstok* Károly, *Márffy* Ödön, *Orbán* Dezső *és Tihanyi* Lajos társaságában mesterünk az egyik alapító tagja volt, az 1910 körüli évek magyar képzőművészetében az akkori avant garde (ejtsd: ávangárd = a hagyománnyal szakító új irányzatnak utat törő) szellemét képviselte. Nem tekinthető véletlennek, hogy e csoport tagjai 1919-ben csaknem kivétel nélkül részt vállaltak a Tanácsköztársaság művelődési feladataiból. Művészetük modernsége — bár megelőzte haladó állásfoglalásukat a társadalmi kérdésekben — végül az önmagukat túlélt festői formák elvetésével együtt elvezette őket a túlhaladott társadalmi rend tagadásához is. Pór Bertalan sokalakos, nagy kompozíciói, mint a *Vágyódás tiszta szerelemre* vagy különösen a *Hegyi beszéd* erőteljes, szép emberalakjai — némi michelangelói vonásokkal — a jobb és igazabb világ hírnökei. Aminthogy a Népopera számára készített *freskófriz* (1911) is valami békesóvárgást fejez ki. De az áhított aranykor bekövetkezése helyett kitört az első világháború. Ez szétszórta a Nyolcak csoportját is, és tagjai majd csak a háborút követő forradalmak idején találkoztak ismét, hogy mesterünk *Hegyi beszéd* című, monumentális festői művének középponti prófétaalakjától jövendölt és rövid időre megvalósult új világ — a Tanácsköztársaság — értői és szószólói legyenek. A proletárdiktatúra néhány hónapja alatt készült kiváló toborzóplakátjaik maradandó értékei és hagyománya plakátművészetünknek.

Ezután a bujdosás, szétszóratás évei következnek. Pór Bertalan a szülőföldjére, Szlovákiába menekült a fehérterror, az ellenforradalmi rémuralom dühe elől, és ott szembetalálkozott a gyermek- és ifjúkor nagy témájával, a pásztorokkal meg az állataikkal. A húszas években főleg expresszív* portrékat festett, szélsőségesen jellemzett arcképeket a külsőleg szolid nyárspolgárokról. Ez időből való tájképein nyomottság, oldhatatlan szomorúság látszik, egy sérült ember színekkel

27.	Picasso	Franco álmai és hazugságai. Rézkarc-sorozat II.
28.	Picasso	Plakát. II. Kőrajz.
29.	Matisse	Ülő akt.
30.	Marx Jacob	Auto-portrait.
31.	Pignon	Ülő nők. Szénrajz.
32.	Pignon	Könyöklő. Kőrajz.

A III. teremben:

33.	Csáky	Ceruzarajz.
34.	Marie Laurencin	Kalapos nő. Tempera.
35.	Pór Bertalan	Bikák. Ceruzarajz.
36.	Braun Vera	Szénrajz.
37.	Bauquier	Csendélet. Tusrajz.
38.	Lengyel	Kompozíció. Tempera.
39.	Fernand Léger	Kompozíció. Tusrajz.
40.	Beöthy	Szoborterv. Tusrajz.
41.	Kolozsváry	Rézkarc.
42.	Hajdu István	Ceruzarajz.
43.	Grossova	Ülő fiú. Ceruzarajz.
44.	Lurcat	Harlekin. Rézkarc.
45.	Susanne Roger	Szénrajz.
46.	Chevalier	Kompozíció. Tempera.
47.	Marcel Gimond	Női fej.
48.	Gertler Tibor	Álló akt. Tusrajz.
49.	Vörös Béla	Modell. Tempera.
50.	Bertalan	Ceruzarajz.
51.	Aristid Maillol	Ülő akt. Szénrajz.

A párisi anyagot kiegészítő néhány mű François Gachot, Kiss Pál, Márffy Ödön, Perlrott Csaba Vilmos és Tauszky Márta gyüjteményéből való.

Felelős kiadó: Dr. Kiss Pál. 2674 47. Független-nyomda, Budapest. Felelős Lengyel Lajos igazgató

EURÓPAI ISKOLA XV.

FRANCIA-MAGYAR KIÁLLÍTÁSÁNAK KATALÓGUSA

1947 április 20-tól május 18-ig

Megnyitja François Gachot és Kiss Pál

A Magyar-Francia Társaság közreműködésével rendezte:

Korniss Dezső és Pán Imre

A FRANCIA MŰVÉSZET

azokban a korokban, amelyekben Európa művészete a teljes lét összefoglalására törekedett, mindig vezető szerepet játszott. Így például a francia gótika ennek a művészetnek Európa többi részében való elterjedését több nemzedékkel megelőzte. A XX. század Európájában a korhadt életformák összeomlásának és egyben az életképes elemek újirányú kibontakozásának vagyunk tanui. Ebben a feladatban a francia művészet univerzalisztikus szellemét újra korlátlanul érvényesíti. Kiállításunk magyar származású művészeinél, de a spanyol Picassonál is jól láthatjuk, hogyan olvasztja magába ennek a művészetnek a népek fölött álló szelleme mindazokat, akiket géniuszuk az egyéni és nemzeti korlátokon túlemel. Általános elveik nem úgy kényszerítik magukat a művészre, hogy az egyéni sajátságot puszta esetlegességeknek nyilvánítják, hanem arra törekednek, hogy ezeket a sajátságokat szervesen kiegészítsék. Túl ezen a felismerésen, talán még azt is megláthatjuk, hogy a francia művészet vezetőszerepe szinte automatikusan következik a francia művészek magatartásából. Ennek a magatartásnak az a lényege, hogy a francia művész az elképzelhető legnagyobb feladatot vállalja, mert egyszerre törekszik a harmóniára és a teljességre.

A „művészet" és a „valóság" viszonya egészen más ebben a magatartában, mint azokban a kultúrákban, amelyekben a művészet megelégszik részleges célkitűzésekkel. A legtöbben nem jutnak túl azon a felfogáson, amely a művészetet a gyakorlati élet valamely eszközének vagy éppen csak luxusjellegű dísznek tekinti. A francia művészetnek a teljes „valóság" csak nyersanyaga. Más festők ecsettel és megtanult szabályokkal festenek, feladatuk legtöbbször csak ezeknek az eszközöknek ízléses alkalmazásából áll; a francia művész azonban a maga teljes létével fest.

*

U. i. Meg kell jegyeznünk, hogy kiállításunk természetesen csak kis töredéket mutat be abból a gazdagságból, amelyet a francia művészet teremtett. Elsősorban párisi barátainkkal való szellemi közösségünk mellett akartunk tanuságot tenni. Ne tekintsük tehát valamilyen szempontból teljes, személy fölötti keresztmetszetnek, hanem inkább az élő művészet egyik intenzív és határolt aktusának, személyes élménynek.

MEZEI ÁRPÁD és PÁN IMRE

KIÁLLÍTOTT MŰVEK:

Az I. teremben:

1.	Chevalier	Asszonyok. Szénrajz.
2.	Pignon	Félakt. Kőrajz.
3.	Pór Bertalan	Bikák. Szénrajz.
4.	Fernand Léger	Tusrajz.
5.	Jacques Villon	Rézkarc.
6.	Gromaire	Akt. Szénrajz.
7.	Roger Vieillard	A gondolatok fonala. Rézkarc.
8.	Marton Ervin	Tusrajz.
9.	Pignon	Ülő nő. Akvarell.
10.	Csáky	Ceruzarajz.
11.	Brassai	Álló akt. Kőrajz.
12.	Burtin	Tempera.
13.	Burtin	Tempera.
14.	Fougeron	Tükör előtt. Kőrajz.
15.	André Lhote	Csendélet. Tollrajz.
16.	Jacques Villon	Rézkarc.

A II. teremben:

17.	Braque	Kompozició. Rézkarc.
18.	Bonnard	Fürdő nő.
19.	Bonnard	Kőrajz. 1896.
20.	André Lhote	Kikötő. Akvarell.
21,	Henri Matisse	Női fej. Rézkarc.
22.	Henri Matisse	Rézkarc.
23.	Picasso	Kompozició. Színes kőrajz.
24.	Picasso	Plakát I. Kőrajz.
25.	Picasso	Franco álmai és hazugságai. Rézkarc-sorozat. I.
26.	Picasso	Az erkély. Színes kőrajz.

sok, az sok, és elvégre a jótársaság mégsem tűrhet meg egy olyan leányt, aki fiatalembereket az öngyilkosságba kerget.

Ami Maróthy Erzsit illeti, ő illő komolysággal fogadta azt a hírt, hogy egy szerencsétlen ember öngyilkos lett miatta. A levelet nem kapta még ki, az egyelőre a rendőrségen maradt, de a kapitány megüzente neki, hogy mihelyest az előzetes vizsgálatnak vége lesz, azonnal átküldi. Addig is gondolkozott az eseten. Nem tudott ugyan emlékezni arra, hogy mikor találkozott Varsányival, de hiszen annyi fiatalembert mutatnak be neki a jégen és az estélyeken, bizonyosan egyszer együtt voltak és amaz mindjárt beléje szeretett. Erzsi kissé könyezett, ha arra gondolt, hogy Varsányi miatta vette kézbe a pisztolyt. Egészen ártatlannak érezte ugyan magát, de mégis miért nem szólt az a szerencsétlen: ő jó barátnője lett volna és kigyógyította volna ebből az őrültségből.

Amikor azonban délután kiment a korzóra, láthatta, hogy az emberek nem nagyon hisznek az ártatlanságában. A pénzügyi tanácsosné a cukrászda előtt izgatottan magyarázott valamit „fővárosi erkölcsökről", amikor pedig Erzsi köszönt neki, jéghidegen biccentett a fejével. Az öreg Vagácsy, aki még minden fiatal leánynak és asszonynak udvarolt, elfordult tőle és „szívtelen teremtést" dörmögött a bajuszába. Erzsi meggyőződhetett arról, hogy a közvélemény őt teszi felelőssé Varsányi haláláért.

Erzsi aznap este sírt. Nincs több olyan szerencsétlen leány, mint ő. Hát mit tehet ő arról, hogy ismeretlenek beléje szeretnek? Nem csufithatja el az arcát. A vacsoránál is keveset evett és ellenséges hallgatásba merült, amikor a gimnázista öccse részleteket szeretett volna kicsikarni.

Másnap délben meglátogatta Teri néni, a család lelkiismerete. A fekete ünneplőjében jött, és az mindig veszedelmet jelentett. Nem hímezett-hámozott sokáig, hanem egyenesen reátért a tárgyra: Erzsiről szörnyü dolgokat beszélnek a városban, amelyeket kötelessége megvizsgálni. Tudni akarja, hogy mi van az egész dologban. Erzsi édesanyja egy bátortalan kísérletet tett, hogy leánya helyett beszéljen, de Teri néni letorkolta.

— Majd Erzsi megmondja a magáét. Nem szorult ő prókátorra.

Erzsi azonban nem tudta, hogy mit mondjon.

— Nem tudok az egészről semmit, édes néni. Az a szerencsétlen ember valahol megláthatott, de én nem vagyok az oka . . .

— Lári-fári. Mondd annak, aki elhiszi. Mi volt köztetek?

A további vallatást félbeszakította a cseléd, aki egy levelet hozott Erzsi kisasszony számára. A levelet a rendőrkapitány küldte azzal az észrevétellel, hogy tiszteli a kisasszonyt, most már nincs szüksége reá.

— Aha, ez az a levél, — mondotta Teri néni. — Hadd lássuk.

Erzsi azonban előbb maga, olvasta el a levelet. Hamar készült el vele, de azért még egyre nézte. Hát az a fiatalember nem miatta lett öngyilkos? A nyomor kergette bele a halálba. És még azt hitte, hogy ő szeretett volna bele. Ó, az elbizakodott, a hencegő. És milyen hangon van tartva az egész levél. Így mernek hozzá írni! Erzsi majdnem sírva fakadt mérgében.

— Nos, add ide a levelet — sürgette Teri néni.

Erzsi fölrezzent! Odaadja? Hiszen ha elolvassák, egyszerre vége lesz minden szemrehányásnak. Senki sem fogja többé mondani, hogy Varsányi miatta lett öngyilkossá. De Erzsi ennél a gondolatnál nem érzett megkönnyebbülést. Úgy érezte, hogy a nimbuszának vége van. Igaz, hogy most szidják, de akkor meg csúfolni fogják. Persze, ő azt hitte, hogy az emberek miatta lövik magukat agyon, pedig egészen más okból teszik. A pénzügyi tanácsosné majd azt mondja... — nem, akkor még jobb, ha tényleg azt hiszik, hogy miatta történt az egész.

— Nos, adod vagy nem? — kérdezte mégegyszer Teri néni. A hangja gyanusan éles volt.

Erzsi elhatározta magát. Zsebébe mélyesztette a levelet.

— Nem adhatom oda, — mondotta.

Teri néni fölkelt. Egy lesújtó pillantást vetett Erzsire, aztán az ajtó felé tartott. Ott mégegyszer visszafordult.

— Szégyeld magad te szívtelen teremtés, aki belehajszolod az embereket a halálba.

Erzsi hallgatta — és nem tiltakozott.

WOLFNER PÁL

A Műcsarnokból

Az ifjuság

Volt egyszer, érdekes régi időkben, országgyülési ifjuságunk. És megvolt március tizenötödikének is a maga ifjusága. Politikai történetünkből sem ez, sem amaz nem törülhető. Az volt a mesterművük, hogy hirtelenül ki tudták váltani a kor politikai érzéseit és szenvedélyeit. Belerántották az ő jelenükbe azt a jövőt, amelyről csak mint távoli álomról gondolkodtak az öregek. Van-e művész-ifjuságunk?

A kor nem kedvez váratlan explózióknak. Budapest élettelen élete nem is kivánja. Nem egészen egy évtizeddel ezelőtt komoly konszideráció tárgyává tétetett, hogy az „ifju óriásoknak" egy kellemetlen csapatát nem volna-e leghelyesebb rövid úton bolondnak nyilvánítani? Ez a csapat a nagybányaiak telepe volt, köztük Ferenczy, Thorma, Réti stb., akik az akkori vélekedés szerint üres titánkodással veszélyeztették a magyar művészet helyes fejlődését. Nagy irodalmi csetepaté támadt e fiatalok körül: nemcsak őket ütötték, de vér csurgott az akadémiából is. Most már attól a régi akadémiától nincs mit tartani, az akkor hevesen kikezdett vezérek nyugodtan dolgozhatnak „egybegyüjtött műveiken": az élő élet átadta őket a műtörténet pergamenjeinek. A kellemetlen fiatalságból meglett emberek kerültek ki, olyik jelentékeny elismerést is arat. De lassan, szinte észrevétlenül alakulófélben van egy ujabb akadémia. A fiatalság egy része ismét utánzásra adja magát. Hogy Benczúr helyett esetleg Ferenczyt mímelik, az mit sem von le az akadémikus jellegből és nem csökkenti a veszedelmet. A főbaj itt az, hogy egyáltalán utánozgatnak. A művészet szempontjából egyformán értéktelen, akár a nagy Lionardót, akár Pausingert majmolja valaki. Ha e tespedt utánozgatástól elszakad a fiatalság, úgy örömmel nézzük ezt a szecessziót, bárki ellen lássék is irányulni.

Nem érezzük magunkat egészen jól, ha a téli műtárlat ifju kiállítóinak munkáit e szempontból végignézzük. Néhánynak jelentékeny iparkodása belevész az ensemble hígvérüségébe. A legtöbb képből hiányzik még a kellő foku tudás. Nem az a díszes maestria, amelyet a meglett festőktől várunk, hanem az a magától értetődő, ami nélkül hibás egy képet a nyilvánosság elé vinni. Sok ifju ember téved e körül. Ha képét visszautasítja valamely jury, úgy panaszkodik, hogy üldözik, mint egyegykor Jean François Millet-t. Feledi azonban, hogy Millet a festői hitvallásáért s nem rajzhibákért szenvedte végig az akadémia ostorcsapásait. A talpraállás és önálló utakra való térés csak ott kezdődhetik, ahol a tudás egy bizonyos diszkrét foka már birtokba vagyon véve. Mely fiatal szívnek ne volnának megálmodott képei, amelyekkel lázba véli ejthetni a világot? De mit érnek e gyönyörü és talán nagyszabásu ábrándok, ha kificamodva kerülnek a vászonra? Mily gyönyörűség volna e fiatal gárdát látni

Uj Idők 1904-5. XI-9.

amint feszült izmokkal hasít ki új területeket a mi festészetünk számára, nem az öregek hűvös meggondoltságával, hanem a naiv ösztön friss hevével! Fájdalom, ilyesminek nem látjuk jeleit.

De hiszen nem kell magunkat egyetlen tárlat esélyeihez kötnünk. Lehet, hogy már fő valami valamely konyhában, csak épp nem készült el erre a tárlatra. Bizonyos igyekvés, bár langyos hőfoku, most is látszik. Talán Pór Bertalanra irányul figyelmünk leginkább, aki kettős arcképtanulmányt küldött. Az elmosott és hangulatba rejtőzött önarckép után, amelylyel első jelét adta tehetségének, most szilárdabb fakturáju és merészebben megragadott képet adott. A keretből két úri kópé tekint ránk, akiket az a súlyos baj ért, hogy e percben illedelmeseknek kell lenniök. A külszín tehát comme-il-faut, bensőjükben azonban valami huncutság háborog. A pillanat ez impresszióját hirtelenül oda van vágva a vászonra: ha egy évig dolgozott volna rajta a festő, a percnek éppen ez az értékes hirtelensége surlódott volna le. Ezt nevezik közvetlenségnek s vonatkozhatik ez nemcsak a jellemzés pszichológiai oldalára, hanem a perc szinére, formaalakulására is. Csodáljuk, hogy éppen a benyomás, a fölfogás e frisseségét nélkülözi a fiatal gárda legtöbb képe, pedig ez az elem oly közel áll a mesterség által még el nem kínzott fiatalság temperamentumához. Másutt, ahol meg volna hozzá az erély, mint például Juszkó Béla „Ménes a Hortobágy folyónál“ cimü képén, az óriási méretek teszik lehetetlenné a mozgalom hirtelen visszaadását.

Ily kép sok idő munkája: a friss benyomások pedig márólholnapra elszállnak. Az ily túlnagy kép aztán bizonyítja ugyan a tehetség jelenlétét, de nem egyuttal a sikerét is. Tornyai János egy kis intérieurbe sokkal több művészetet szorított, mint amennyit a tárlat óriási vásznain látunk.

A legrokonszenvesebb vonásokat ott leljük, ahol a festő egy darab jól átérzett természetet ad elénk. Veszi tróczy Manó „Vén csavargója“ jut eszünkbe: kis stúdium, idő s levegőtől fakult szinek skálájából összeszűrve. Néhány ecsetvonásból áll elő a fej, amelyben egy odaejtett vonal adja a szemet. A kép tehát „nincs kidolgozva“, de mégis teljesen adja az impressziót. Az öreg alak arcéle sincs borotvával kimetszve, holott bizonyos körökben épp ezt kivánnák. A helyesen fölfogott rajz itt úgy áll elő, hogy a festő minden ecsetvonást, minden színpöttyet a néki való helyre szegez. Ilyesmire igyekszik az ő tájkép-témája megoldásánál Mikes Ödön is. Némely képnél, így Rátonyi Zoltánénál, még nem tudunk eligazodni, mit várjunk. Ez a „Csend“ annyira elborult, a formák oly rejtettek, a szín úgy vissza van tartva, hogy szerzőjének sem erényeiről, sem hibáiról nem ad számot. Frecskay Endre némely tájképén szinte grafikai előadással él, a szín jellemzetessége még nem jut szóhoz. Szín dolgában bizonyos átlagosság van Mérő István képén is („Az öregek“), amely különben nagyon komoly és jelentékeny készséget eláruló munka, és Krutsay Ferenc „Megnyugvás“-án. Ez épp a fiatal gárda sorában tünik föl, amely általában keresi, néha hévvel erőszakolja a szinességet. Raáb Ervin, Vörös Ernő, Gáll Emma, Vészi Margit, Keményfi Jenő, Czóbel Béla, Illés Antal többé kevésbbé ezt hangsúlyozzák. Vörös Ernő biztató energiával hajszolja mély kontrasztok segítségével a szín tüzét: téma gyanánt szolgál a leghevesebb nyári napsütés. Gáll Emmánál és Keményfi Jenőnél a szín ezúttal sok helyen festék marad: egy veres szoknya, egy kék ruhafolt messzi kiugrik a képből.

Raáb Ervin „Látogatás a jósnőnél“ két nagy alak gazdag ruhadiszén állít össze érdekes színfoltokat, mint Ferenczy tette az ő cigány-trióján: nehéz feladat sok jó részlet-megoldással, de az egész még nem ad egységes képet. Azt hisszük, hogy ebből a műhelyből jó dolgok fognak kikerülni.

Figyelemre méltó Czóbel Bélának egy gazdag skálában festett arcképe, alapos rajzzal, a természet-stúdium bizonyos nervózitásával. Vészi Margit női diszkrécióval festett meg egy nagyobb arcképet: a rajz jól a kezeügyében van, egy másik kisebb képén bátran sommázó és jellemzetes. Valószinüleg jó arcképfestővé fejlődik. Az önarckép tájrészletén még elfogultnak látszik, ami együtt jár az első lépéssel. Egy másik festőnő, Montbach Emma, kifejlett kézirásu s azt hisszük, hogy van benne bizonyos eredetiség is, bár az itt kiállított arckép már a rutin felé hajlik. Finoman mintázott tanulmány Jávor Pál önarcképe, a szín itt mellékes, minden vonás a tompán megvilágított test szelid reliefjét követi, amint egyik forma lágyan átsiklik a másikba. Berkes Antal tájképei, erőteljes, biztató munkák s teljesebbek, behatóbbak, mint régibb, túl-dekorativ tanulmányai. Déry Béla („Csónakok“) nagyobb stúdiumán viszont jól esik a széles vonás, amit itt a téma is kínál. Sajátságos mélyre hangolt apró képekkel szerepel Gulácsy Lajos: emlékek, régi kolostor-hangulatok, impressziók, amelyeket romok közt csavarogva szedünk magunkba s amelyeknek csekély közük a realitáshoz. Kacz Endre is nem e földről való dolgokat festett a Chopin-ciklusban, de itt éppen a lámpa, a zongora stb. kézzelfogható realitásai bontják meg a szándékolt hatást. A festő ily dolgoknál parancsoló vagy—vagy elé kerül.

Általában a stúdiumfestés példáit látjuk az ifjabb gárda e sorában s abban is, amelyre nem térhettünk ki. Hogy a természetstúdium miképpen alakítható képpé, az újabb lépés, újabb fejlődés dolga. Minél inkább ragaszkodik a fiatal festőnemzedék a természethez, annál többet várhatunk tőle később. Sőt e tanulmányok kibővítését, megmélyítését nem ajánlhatjuk eléggé, mert mindezeken a képeken a rajz biztonsága még nem lépi túl egy elsőrangu iskola színvonalat. Ami tehetséget latunk e sorban, azt verejtékes munkával, szinte önsanyargatással kellene növelni. Nem rokonszenves dolog, ha sub titulo „hangulat“ olyan képek kerülnek ki fiatal emberek műhelyéből, amelyeken a köd csak a jótékony lepel szerepét játszsza, nehogy a hibák kikandikáljanak. Ki latolgatná a fiatal gárdánál, hogy túllő a célon, vagy elbotlik a nagy iramodásban? Sebaj: az idő majd mérsékli hevüket, csak rendben legyen a tudás szénája.

Különben a nagy túlzások és aranyos baklövések ideje úgy látszik letünt; legalább is feltünő józanság, néha közöny látszik a fiatal emberek képein. A gond ránca ráül e festményekre és gyakran törődött képet ad nekik. Egyikük-másikuk máris alkudozik, részben a vásárló közönség izlésével, részben elismert festők külsőségeivel. Ez nem nagyon illik a fiatalokhoz. Az emberséges tanító örül, ha az iskolásgyerek nem aszik össze minta-bábúvá, hanem mutatja, hogy a természet mily temérdek erélyt és játék-ösztönt zárt belé. Ennek a mi festő-fiatalságunknak leperegtek már fiatal napjai.

A koraérett pesti gyermek konvencionalizmusa kerekedett benne fölül. E képeken nincs festő-móka, nincs életöröm, birkózó kedv, festő-ötletek csapongása. Egyikük sem mutatja, hogy kemény daccal kivágja a hatvágást. Talán egyikük sem bízik föltétlenül abban, hogy első festője lesz a világnak. Néhányan közülük tipikus hivatalnokai a festésnek: türelmes megadással várják a rangsor lassu, mechanikus emelkedését. S a legnagyobbat, amit tőlük várunk, azt egy képük sem tükrözi: a festés boldogságát.

De talán csak épp e tárlatról hiányzik ez a zamat és vele a remény.

LYKA KÁROLY

Pór Bertalan, festőm. MDK

R.M.urnö arcképe. Olf.

KMT. 1909. tsv.kiáll. 40.l.

Pór Bertalan MDK

R.M.urnő arcképe, olf.

Műcsarnok 1909. tavaszi kiáll.

MDK

Pór Bertalan

Önarcképtanulmány, olf.

Műcsarnok 1908/9. téli kiáll.

Pór Bertalan MDK

Klárika, olf.

Mücsarnok 1908/9. téli nemzetközi kiáll.

MDK

Pót Bertalan

Klárika. Olajfm. Mgt.
Önarcképtanulmány. Olajfm. Mgt.

Képzőm.Társ. 1908/9. téli kiáll. 39.l.

Pór Bertalan festőművész.

Népszava XXXV.évf.1907 jun.5.
133 sz. 6 lap.

Fiatal magyarok.

MDK

Pór Bertalan

Férfi arckép, of.

Képzőm. Társ. 1905/6. téli kiáll. kat. 34.l.

MDK

Pór Bertalan

Önarckép, of.

Női arckép, of.

Képzőm. Társ. 1905/6. téli kiáll. kat. 34.l.

MDK

Pór Bertalan

Női arcképtanulmány, of.

Képzőm. Társ. 1905/6. téli kiáll. kat. 33.l.

Pór Bertalan MDK

Márkus József főpolgármester arcképe, olf.

Mücsarnok 1905/6. téli kiáll.

MDK

Pór Bertalan

Tanulmány, repr.

Mücsarnok 1905. tav. nemzetk. kiáll. kat.

MDK

Pór Bertalan festőművész

A magyar munkásmozgalomnak régi harcosa 1919-be a legjelentékenyebb forradalmi plakátokat festette. A Tanácsköztársaság bukása után Bécsbe, Prágába, Pozsonyba majd Párisba emigrált. Barbusse "Monde"c. folyóiratában jelentek meg rajzai.
A Szovjetunióba is ellátogatott, ahol a Szovjet kormány több képét megvásárolta a Nyugati Művészek Múzeuma számára.
Hosszú évek visszavonultsága után, szük baráti körben kiállitást rendezett. Rajzai akkora sikert robbantottak ki, amelyre Párizsban évtizedek óta alig volt példa.

Haladás, 1948. apr. 22.

Pór Bertalan

K ~~Berény Róbert~~

~~Biró Mihály~~

~~Taragó Géza~~

Pór Bertalan

Tuszkay Márton

Uitz Béla

tovább Vértes Marcel

Kiváló plakátrajzolók

vöd

Bortnyik Sándor:

Az utca képeskönyve.

Művészetszemlélet.

1948. 6 m.

A vall. és közokt. m. kir. mi
113.331. szám alatt kelt s a
rendeletének másolata:

Surányi Károly, a
gálattételre kirendelt középisko
részére, az 1915. évi szepten
ban nyert felhatalmazás alapj
fizetési előleg természetével
lyezvén, utasitom az állampé
nek bélyeges nyugtájára, két
azonnal, Kettőszáz /20
után három hónapra, - - -
~~-felvétele-után-hat-hónapra,~~
számú körrendelet 6. pontjáb
részletekben fizesse ki s a
a fentmegjelölt alnaplóban,
Erről utasitom

MDK

Pór Bertalan

Festmény

Festmény

Festmény

144-149. Rajzok

Károlyi Mihály, r.

Francia, spanyol köstársasági és magyar művészek kiáll. N.Szal. 1940. aug.

MDK

Háy Károly László

Háy K.L. és Farkas A. gyűjt.kiáll. Ernst Muz.
1960.

MDK

Pór Bertalan

Sós E.: Francia, spanyol közt. és párizsi magyar müv. kiáll. a N. Szalonban. Népszava 1948. aug. 18.

MDK

Pór Bertalan

Bevezetőt mondott a Francia országi Magyarok Demokratikus Egyesülete Képzőművészcsoportjának a Nemzetim Szalonban 1948.augusztusában rendezett kiállitásán.

Mihályfy Ernő: Művészet és ellenállás.

Forum 1948.szept.721-724.l.

MDK

Pór Bertalan

Géo-Charles: L'art hongrois... Courrier Graphique 1948. okt. sz. 39.l.

~~Műrészek, XX. sz.~~

Pór Bertalan festő /1880 –

Minoir, 1948. Automne, No. 4. 6–14 l.

Rabinovszky Márius: A modern magyar művészet előzményei.

Pór Bertalan: Önarckép.

Miroir. 1948. Automne,
No. 4. 54 lap.

Corvina. 1948. Automne,
No. 5. 54 lap.

Pór Bertalan.

Magyar Nemzet.
1948. X. 21., 3. old.
(: Bozámoló :)

Pór Bertalan festő

Szabad Művészet, 1948

II. évf. 5. sz. 198. o. – Művészeti Hírek.

Poór Bertalan

Poór Bertalan

Szabad Nép 1948. ápr. 15.-60.

Pór Bertalan festő

Pór Bertalan a Párisban élő magyar festőművész rövidesen visszatér hazaországába.

Szabad Nép 1948 máj 13. – 6. o. –

Pór Bertalan festő

Pór Bertalan Budapesten
rajzol

Szabad Nép 1948 jún. 3-6.

Grafika Pór Bertalan (önarchép)

Pór Bertalan (önarchép)

Szabad Nép 1948; jul. 3.-6.

Pór Bertalan festő

Pór Bertalan: (önarckép)
grafika

Szabad Nép 1948 jul. 3.-6

Pór Bertalan festő

Francia, spanyol köztársaság és
magyar művészek kiállítása

Szabad Nép 1948 aug 18.-4.

Pór Bertalan festő

a Fővárosi Képtár Rózsa Miklós-szalonjának megnyitása.

Szabad Nép 1948 aug. 20.–13.

MDK

Pór Bertalan

kiváló plakátrajzoló

Bortnyik Sándor: Az utca képeskönyve.

Művészetszemlélet.1948.6.sz.

MDK

Pór Bertalan, festőm.

mégegyszer: BIKÁK. De most ceruzarajz.

Európai iskola XV. - Francia

MDK

Pór Bertalan, festőm.

Bikák. Szénrajz.

Európai iskola XV.- Francia-magyar kiáll. 1947.ápr.2ø.-
máj.18. Kat.

PÓR BERTALAN

722. Női képmás Olajf. 1o5x76
723 Bányászcsalád. Olajf. 7ox84

Árverési Csarnok aukció kat. 1933.okt. 3.sz. 32.oldal

Pór Bertalan

A „Nyolcak" tagja

The Hungarian Quarterly, Vol. I. No. 1. 1936

(François Gachot)

MDK

Pór Bertalan

Cigányfiú. Olajf. 60x45./Jelzett./
Tanulmány. Ceruzarajz. 13x12./Jelzett./

Árverési Közlöny, 1936. 2.sz. 49.l.

MDK

Pór Bertalan, festöm.

Cigányfiu. Olf. Jelz.

Tanulmány. Ceruzarajz. Jelz.

Árv. Közl. márc.1936.76.sz.2.ív.sz. 49.1.

Pór Bertalan fest.

Magyar Nemzet.
1945. VI. 8., I. évf. 81. sz.
(: Benczúr :)

Pór Bertalan festőmüvén. (: Páris :)

Magyar Nemzet:
1946. V. 28. ; II. évf. 117. n.
(: Hír. :)

MDK

Pór Bertalan

A párisi magyar követség épületében rendezett magyar képzőművészeti kiállitáson a modern magyar művészetet Pór Bertalan képei képviselték.

Cikk: Magyar művészek kiállitasai külföldön.

Hiradó 1946. 13.sz. 10.l.

M.D.K.

Pór Bertalan

Kémeri Sándor: "Zóla leánya" cimmel ir, s történetében elmondja, hogy Párisban a Mutualitében rendezett Ady ünnepségen a termet a költő portréja diszitette, amelyet a müvész készitett.

Szinház, Bp. 1946. ápr. 6-12. II. évf. 12. sz. 24. lap

. . .

Pór Bertalan festő, grafikus

Szabad Művészet, 1977

I. évf. 7. sz. 70.o. - kiállítási naptár.

Plakát

Pór Bertalan 1919-es pl.-i

Szabad Művészet, 1947

I. évf. 3. sz. 38-39.

kiállítások. – Szabadiság kiállítás.
/Pogány Ö. Gábor/

Pór Bertalan.

Meyer Nemet.
1947. IV. 22.; III. évf. 90. n.
4. old.
(: Jenémolé :)

MDK

Pór Bertalan

Bikák, szénrajz

Bikák, ceruzarajz

Francia-magyar kiáll. kat. 1947. ápr.-máj.

MDK

Pór Bertalan, festöm.

724. Női képmás. Olf. 108x80 J.l.b.

725. Tájkép. Olf. 35x49 J.l.b.

Árv. Csarn.1932. I.rk.sz. 34.l.

61. sz. márc.

PÓR BERTALAN;

Női képmás. Olajf. 1o8x8o.
Tájkép. Olajf. 35x49.

Árverési Közlöny 1932. 1.rk.sz. 34.oldal

Pór (Bertalan ?)

festő

Nouvelle Revue de Hongrie

1932. XXV. a. XLVII. f. 76-77. l.

Magyar művészek Párisban.

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Milyen kitüntetéseket kapott: . . . . .

. . . . . .

Mikor és hol volt külföldi tanulmányut

. . . . . .

Pécs

Kiadta

M. 932. XII. 18.

M.D.K.

Poór Bertalan

Alkotásának repr.-ját bemutatja a lap.
/A festmény cimét megállapitani nem lehet, mert a példány hiányos./

Szinházi Élet. Bp. 1930. okt. 26.-nov. 1.
XX. évf. 44. sz. 29. lap

Vajna Éva -

Lantos Magazin. 1930. II. évf.

11 sz. 914 old.

Pór Bertalan: Vázlat.

Vajna Éva.

Lantos Magazin. 1930. II. évf. - 11 sz. 9 13 old.

Pór Bertalan: Rajk.

Vajna Éva.

Lantos Magazin. 1930. II. évf. 11 sz.
8 13 old.

Pór Bertalan önarcképe.

Budapest.

Lantos Magazin. 11. sz. 912-914. l.

Pór Bertalan festöről Párizsban.

Pór Bertalan MDK

festő

A Magy. Mérnök és Épitész Egylet Közlönye 1927. jul.31.176-183.o.
Padányi Gulyás Jenő: A háboru előtti évek épitőművészetének tanulságai.

Pór Bertalan

MDK

Márkus József

Miccsarnok 1924. febr-márc.

Pór Bertalan MDK

Önarckép, olf.

Mücsarnok 1924. febr-márc.

Pór Bertalan MDK

Önarckép, olf.

Mücsarnok 1924 febrúár-március

Pór Bertalan

MDK

Márkus József, olf.

Micsarnok 1924 február-március

Pór Portlan

Hérlaus Íðrael, alt.

Pór Bertalan festö.

ARS UNA.1923/24.II.évf.202-203.l.

MDK.

266. Pór Bertalan:

A zen e. Olajfestmény.

Magyar Nemzeti Reneszánsz Társaság V.akció.
Bp. 1923. 17.l.

Pór Bertalan festő

Pesti Hirlap. 1919. okt. 7. 2

K. k. a. az új művészélet

PÓR BERTALAN

M.D.K.

Magyar modern piktorok

[Illusztrációkkal]

A háboru előtt és alatt nagyszerüen felvirágzó magyar festészet 1919 óta csak tengeti életét. Áldatlan üldözések, személyes harcok dultak s azok a legnagyobb nevek, amelyek a külföld felé a magyar festészet legtetejét jelentették, nem is szerepelnek otthon. Berény Róbert, Kernstok Károly, Pór Bertalan, Tihanyi Lajos emigrálni voltak kénytelenek. (Ahogy' a rajzoló toll mesterei, Major, Dezső, Vértes szintén külföldre szorultak.) Legmodernebb hajtása hát nincs is a magyar müvészet fájának, csak azok a mesterek maradhattak otthon, akik tiz esztendővel ennekelőtte jártak az élen s aztán, elérve művészetük fejlődésének csucspontjára, onnan már nem láttak feljebb és máshová vezető utat. S még ezeknek a lelkesen dolgozó művészeknek is sok bajuk van a vaskalappal, amely két év óta kurzus-rohamsisak formájában jelentkezik. Akiknek müveit ebben a számunkban felsorakoztatjuk, Csók István, Vaszary János, Perlmutter Izsák, Rudnay Gyula, Iványi-Grünvald Béla és Hermann Lipót, (akiket egyik mult számunkban bemutattunk) ha művészkedhetnek is otthon, mégis üldözöttjei a müvészetnek. Hiába voltak már elismertek és beérkezettek, nem igen óhajtják elismerni és bennhagyni őket s például a velencei kiállitás ügye körül támadt skandalumban jórészt csak a modern müvészek voltak azok, akik ellen a hajsza ment. Pedig ezeket a müvészeket a legrosszabbhiszemü rosszakarat sem mondhatja ma már "destruktivoknak". Rudnay Gyula nagyerejü szentképkompozicíókat fest, de még ez sem elég a magát kereszténynek mondó kurzusnak: Rudnay témáiban és irányzatában megfelelne neki, ellenben müvészi eszközei

ujszerüek, tehát nem akarják nyugodtan dolgozni hagyni. Mária üdvözlését - ez az a kompozició, melyet közlünk - másként akarják elképzelni, mintahogy Rudnay vászonra varázsolta ki. Csók István hiába a Báthory Erzsébet festője, ujabb alkotásait a müvészi basák tulszinesnek és érdekesnek tartják ahhoz, hogy az ő szürkeségükkel kvadráljon. Vagy például Perlmutter képeiből hasztalan égnek és áradnak a legmagyarabb szinek, a legkeletibb összetételekben: nem akarják sem elfeledni, sem megbocsátani neki, hogy Izsáknak hivják. Aki Izsák, az nem számithat a mai magyar müvészetben az elsők közé... De ezek a müvészek a maguk tehetségével mégiscsak tovább-fonják a magyar müvészet ezerszinü életfonalát. De hányan vannak a még fejlődők, a még ki-nem-bontakozottak között, akik nem tudnak megküzdeni a mai magyar levegővel s mert megszólalniok nem lehet, mert távozni sem tudnak hazulról, lassanként elsenyvednek és talentumuk, mint az égő homokra locsolt viz, lassanként elszárad. Hányan lehetnek ilyenek? S mekkora lehet a kár, amely ezeknek az elnyomott egyéniségeknek a pusztulásával a magyar müvészetet éri? Azt a magyar müvészetet, amelynek amugyis minden kis tehetség-csirát sudárba kellett volna szökkentenie ahhoz, hogy a nagy reménységeket, amiket az utóbbi évtizedek igéretes talentumainak fellépéséhez füztek, be is válthassa. Hát máskép fordult a magyar müvészet sorsa. Máskép: lefelé...

Panoráma. Bécs. 1922.jul.16. 29.sz. 30-32.p.

Pór Bertalan
festő

Népszava 1919. május 3.

Május 1-i diszités

M.D.K.

Pór Bertalan

Iván Ede: "A telepi müvészek" c. riportjában a Százados-uti müvésztelep tagjai között emliti: "a jeles festő Siófokon üdül" -többet nem mond róla.

Szinházi Élet. Bp. 1918. aug. 25.-szept. 1. VII. évf. 34. sz. 11-16. lapokon.

Pór Bertalan, festőm. MDK

a fiatal generációból külön stilusu grafikával szerepelt a gyüjteményben.

Művészet.1918. 24.l.

MD Kt

Pór Bertalan, festőm.

Géniuszok. Szénrajz.

A Gyüjtő. 1915. 1-3. sz. 83.l.

Pór Bertalan, festőm. MDK

Balogh Rudolf fölvétele a művészt műtermében ábrázolja, mögötte látható nagy családi képe.

Kép a 647.oldalon.

Farkas Zoltán: Budapest Főváros műtermházai./A Százados-utcában./
Vas.Ujs. 1912.32.sz. 59.évf. 647.1.

Poór Bertalan, festöm. MDK

Rézkarc.

A Szent György-Czéh XI.aukciója.
1912. Kat. 263.l.

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
184.

Péczely

P ó r B e r t a l a n :

Tanulmány/Ülő akt/

Tusrajz

MDK

Pór Bertalan

"Tanulmány" c. rajza. Repr.

Művészet, 1913.

MDK

Poór Bertalan

Három magyar festő /Poór,Berényi,Tihanyi/.
Irta Bölöni György.Nyugat,1914.VII. 7.szam.

Művészet 1914. 286.l.

MDK

Pór Bertalan

29 évi távollét után tért haza Párisból, ahol feleségével volt emigrációba, forradalmi festmé-nyei és plakátjai miatt.
Alig ismertek franciákat, a párisi magyarok mozgalmi életében vittek mindketten vezetőszerepet. Páris csak hazatérése előtt néhány hónappal vett tudomást Pór művészetéről. Kiállításával lelkes cikkekben foglalkozott a kritika.
Cassu, a párisi modern képtar igazgatója nagyobb anyaggal kívánja bemutatni Pór művészetét.

/D./: Pór Bertalan.

Világ, 1948. jul. 13. 4.l.

itnal
z 1907
danyag-s
céljábó
10 órájá
eti hivata
tárgyalás h
si, szállitás
tásának el
ok, az ajánl
in lati költg=
gfelelő bánat=
ndók be.
nyujtanák be.
ási kimutatás
ett m. kir. ál-

nő
épiteszeti hivatalnál me
Óbecse. (Gyepmest
A községi gyepmesteri t
tán épitendő gyepmest
2987 kor. 87 f. van
január 26-án d. e. 9
biró hivatalos helyisé

ély
tpénz
reszletes felt

bér

g.

e l a d á s.) Tis

d. e. 10 órakor

ri lak épületében

rdőgondnokság tiszo

nelt következő tüzifa

t irásbeli versenytár-

dőrész C III. 14 tag

mú vágásban termelt

áró összesen 1673 ürm³

szten

tál.

Máramarosszi

marosszigeti m

ban 1907. ja

én folytatólag

rakor az 1907

kpartokra let

yő haszonfá

kben és p

bodánfehértis

34 számu részl

részletnek elad

tok tárgyalásáv

„FIGYELŐ"
UJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 296—534

Lap: Magyar Nap

Megjelent: 1948 JÚL. 27

93

Pór Bertalan a Százados-úton

Pór Bertalan, a híres magyar festőművész, huszonkilencévi emigráció után hazatért. A századosúti művésztelep egyik első lakója volt és innen ment hosszú és viszontagságokkal teli, külföldi vándorútjára, ez a szabadságot mindennél többre értékelő piktor.

Most, hogy hazatért, legméltóbban és legkedvesebben éppen a századosúti művésztelep mai lakói ünnepelték azzal, hogy baráti összejövetelre hívták a művésztelep lakóit és a Párisban emigrációban volt szabadságszerető magyarokat.

Az üdvözlők között egyforman megtaláljuk Kallós Edét, az őszhajú szobrásztvagy Szabó Ivánt, a fiatal szobrászgeneráció legnagyobb ígéretét, de ott volt Rostás István, a Magyar Szabadságharcos Szövetség főtitkára, aki hosszú ideig a párisi magyar emigráció egyik vezetője volt és a Magyar Dolgozók Pártjának kerületi titkára sem hiányzott.

Pór Bertalan könnyekig meghatva köszönte meg a bensőséges ünneplést és boldogan beszélgetett el régi barátaival. Képünkön Farkas Aladár szobrászművész nyujtja át Pór Bertalannak a jelenlévők által aláírt díszoklevelet.

rasztságot. A rizstermelésre, kolorádóbogár-pusztításra, lótenyésztésre szánt pénzből luxusautókat vásároltak, az Actio Catholicát könyvásárlással támogatták, a gazdaságokat lezüllesztették, a bábolnai ménes lovaival kukoricakórót és nádat etettek fel.

A gazdasági összeesküvést a »Pártonkívüliek Blokkja« irányította, amelynek vezetője Perneczky Béla, az Actio Catholica kulturális osztályának helyettes elnöke volt. Perneczky, annakidején fasiszta előadásokat tartott, fasiszta könyvet adott ki és az igazolások során csak Nagy Ferenc tudta megmenteni.

Az összeesküvés programját az Actio Catholica keretein belül az úgynevezett »Társadalmi Munkáscsoport«-ban dolgozták ki. Az összeesküvők közül Fabinyi Rudolf és dr. Kiss Elemér egy idegen hatalom ügynökeivel tartottak fenn kapcsolatot, kiszolgáltatva a minisztérium bizalmas iratait. Az összeesküvés egyk vezetőjét, dr. Sibelka Perleberg Arturt, akit mint irót Tempefői

Sztrájk a Louvre-múzeumban

ánlja, hogy a minisztériumtól rövid
rtesüléseket a főfelügyelőség ne vegye
anem kérjen leirati uton tájékoztatást
rona függőben tartásának czéljait ille-
aslatára az ülés elhatározza, hogy a
nának a főfelügyelőség által javasolt
részleteire való sürgős utalványozását
a minisztertől.
i «Szepesi Múzeum»-ot illetően *Szalay*
ló jelenti, hogy a vallás- és közokta-
szter úr a lőcsei múzeumot állami fel-
helyezvén, a kassai helyszini szemle
és Mihalik felügyelőkkel Lőcsére is el-
l sikerült egy igen életrevaló terv alap-
ni, amennyiben a város polgármestere
lta, hogy a nevezetes műemléket képező
k muzeális czélra egészben való átenge-

ségügyi hatóság által alaposabban végrehajtatni kívánt tatarozás miatt elégtelen volt s a még szükséges 1300 korona megadását javasolja. — Elhatároztatik a segély megadása 1912-re.

d) Pécsett a kulturházi építkezéshez való főfelügyelőségi hozzájárulásnak az 1915-ben vagy 1916-ben felszabaduló segélyek terhére évi 7000 koronával való emelését indokoltnak látta kilátásba helyezni, miért is azt előjegyzésbe vétetni kéri. — Elhatároztatik.

Elnök javasolja, hogy az utijelentésekben foglalt propoziczió s elhatározott akcziók a saitó útján is közzététessenek. — Többek hozzászólása után elhatároztatik, hogy minden vidéki intézetet illető s arra alkalmas főfelügyelőségi határozat a jövőben az érdekelt város helyi sajtójával közöltessék.

Fejérpataky orsz. felügyelő járt 23 helyen, de a

Háy Gyula
Pór Bertalan
levelét

„FIGYELŐ"
UJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 296—534

Lap: Szabad Nép
Megjelent: 1949 OKT. 25.

93

Pozsonyban vasárnap megnyilt a Magyar Képzőművészeti Kiállítás

Pozsonyban vasárnap délelőtt nyílt meg a Magyar Képzőművészeti Kiállítás. A megnyitásra háromtagú magyar küldöttség utazott: Mihályfi Ernő, a Kultúrkapcsolatok Intézetének elnöke, Pór Bertalan és Háy Károly festőművész elvtársak. A Tátra-szálló nagytermében tartott megnyitón rendkívül nagyszámú közönség jelent meg, ott voltak a minisztériumok képviselői, s a Pozsonyba akkreditált főkonzulok is. Először Csemiczky szlovák festőművész, majd Mihályfi Ernő mondott beszédet. Köszönetet mondott azért a baráti fogadtatásért, amellyel Csehszlovákiának immár harmadik városában látják vendégül a magyar képzőművészet alkotásait. Ezután a kiállítás anyagáról beszélt. Hangsúlyozta, hogy ezeket a műalkotásokat a keletkezésük idejébe helyezve kell értékelni. — Azt, hogy milyen a megvalósult szocializmus realista művészete — folytatta —, most láthatjuk, egy páratlan gazdagságú szovjet képkiállításon Budapesten. Alig három hét alatt ezt a kiállítást több mint százezer ember látogatta meg, bizonyságul, hogy a művészet ma valóban a dolgozók ügye lett. Végül Mihályfi Ernő arról szólott, hogy a pozsonyi kiállításnak politikai jelentősége is van. Azt jelenti, hogy elhárultak azok a mesterséges akadályok, amelyeket elnyomóink állítottak népeink barátságának útjába.

E S B I Z O T T S Á G !

folytán van szerencsém a soproni
reállitásának ellenőrzéséért megál-
eletdijról kiállitott nyugtatót ide-
gküldeni, hpgy a fentirt összeget
juttatni méltóztassék.-

nuár hó 13.napján

Starno Ferenz

MDK

Pór Bertalan festőművész

29 évi emigráció után hazatért. A százados-uti művésztelep lakói baráti összejövetelre hivták Pór Bertalant és a Párisban emigrációban volt szabadságszerető magyarokat. Farkas Aladár szobrászművész a jelenlevők által aláirt diszoklevelet nyujtott át a művésznek.

Cikk: Pór Bertalan a Százados-úton.

Magyar Nap, 1948. jul. 27.

Pór Bertalan MDK

festő

Pozsonyban vasárnap megnyilt a Magyar Képzőművészeti Kiállitás
Szabad Nép 1949. okt. 25.

Pór Bertalan MDK

Tanulmányfej, repr.

Műcsarnok 19o1. tavaszi nemzetközi kiáll.

Pór Bertalan MDK

Tanulmány, olf.

Műcsarnok 19ol.tavaszi nemzetközi kiáll.

Pór Bertalan

Rudnay Gyulával megosztva 1949-ben Kossuth-dijat kapott.

Odaitélte a kormány az ezévi Kossuth-dijakat
Északmagyarország 1949. márc. 13. 3.l.

Pór Bertalan, festöm.

MDK

Tanulmány. Olf.

KMT. 19o1.Tav.nemzetk.kiáll. 32.1.

Pór Bertalan MDK

festő

Megnyilt Bratislavában a Magyar Képzőművészeti Kiállitás
Kis Ujság 1949. okt. 26.

MDK

Pór Bertalan

"Emlékezés 1919-re" cimű irása a Szabad Művészetben. 84-87.l.
Irásában megemliti a Műcsarnok homlokzatára festett 8 méteres kartonját, amit az 1919-iki május elsejei ünnep diszitésére készitett.
Világ proletárjai egyesüljetek c.plakát 1919.
Repr. 85.l.

Szabad Művészet 1949.

MDK

Pór Bertalan festőm.

Képzőművészeink munkafelajánlása. Világosság, 1949. nov. 15. 6. o.

MDK

Pór Bertalan

Londonba meghivott m.művész.

Műcsarnok, 1901. 327.l.

MDK

Pór Bertalan

Sz.: A Műcsarnok tav.tárl. Vasárnapi Ujság 19ol. 16.sz. 261.l.

MDK

Pór Bertalan

A 450 koronás báró Harkányi Frigyes-féle dijat, mely a Műcsarnokban elsőizben kiállitó művészek számára szól, egyhangulag Pór Bertalannak itélték oda, "Tanúlmány" c. olajfestményéért.

Cikk: A Műcsarnok tavaszi kiállitásanak kitüntetései.

Vasárnapi Ujság, 1901. 48.évf. 20.sz. 328.l.

MDK

Pór Bertalan

Önarckép. Olajf.
Önarckép. "
Atyám arcképe. Olajf. Mgt.
Sch. B. ur arcképe. Olajf. Mgt.

KMTárs. 1902/3. téli kiáll. 27.1.

Pór Bertalan MDK

Önarckép, olf. I-II.

Atyám arcképe, olf.

Sch.B.ur arcképe, olf.

Mücsarnok 1902/3 téli kiáll.

MDK

Pór Bertalan

Tanulmány, of.

Műcsarnok 1903. tav. nemzetk. kiáll. kat.
35.l.

MDK

Pór Bertalan

Tanulmány, of.

Műcsarnok 1903. tav. nemzetk. kiáll. kat.
35.l.

MDK

Pór Bertalan

Ullrich százados arcképe, of.

Műcsarnok 1903. tav. nemzetk. kiáll. kat. 36.l.

MDK

Pór Bertalan

"Tanulmány" c.kép repr.

Műcsarnok 1903. tav. nemzetk.kiáll.

Pór Bertalan NDK

Tanulmány, olf.

Műcsarnok 19o3. tavaszi nemzetközi kiáll.

Pór Bertalan MDK

Tanulmány, repr.

Mücsarnok 1903. tavaszi nemzetközi kiáll.

Pór Bertalan MDK

Tanulmány, olf.

Mücsarnok 1903. tavaszi nemzetközi kiáll.

Pór Bertalan MDK

Tanulmány, olf.

Mücsarnok 1903. tavaszi nemzetközi kiáll.

Pór Bertalan MDK

Tanulmány, olf. I-II.

Mücsarnok 1903. tavaszi nemzetközi kiáll.

Pór Bertalan MDK

Dr. Sz.A-né és leánya arcképe, olf.

Mücsarnok 1903. tavaszi nemzetközi kiáll.

Pór Bertalan MDK

Ullrich százados arcképe, olf.

Műcsarnok 1903. tavaszi nemzetközi kiáll.

MŰVÉSZET
III.évf. 1904.
400.l.

Péczely
Béla

Pór Bertalan:

Gyermekarcképtanulmány.

Olajfestmény.

A Mücsarnok téli tárlatáról.

Vörös nyomásu egész oldalas reprodukció.

MDK

Pór Bertalan, festöm.

236. Gyermekarcképtanulmány. Olf.

Műcsarnok. 1904/5. téli kiáll. Kat. 39.l.

MDK

Pór Bertalan festőművész

A Magyar-Román Barátsági Hétre Budapestre érkezett kulturális küldöttség tagjait, a Magyar Képzőművészek Szövetsége nevében Pór Bertalan Kossuth-dijas és Munkácsy-dijas festőművész üdvözölte.

Cikk: Magyar és román képzőművészek baráti találkozója.

Kis Ujság , évszám ? december 15. 4.l.

MDK

Pór Bertalan, festőm.
19-20.sz.

593. Agotha Imre festő képmása . vászon.
58 x 45.5

Ernst Muzeum aukciói. XXVIII. 46.l.

Poór Bertalan

Ger Lon Mod fest. 89 l.

Fénykép

Béke és Sz. Hegedűsné

Pór Bertalan: Dózsa György

Rajz

1954.

Pór Bertalan

A művészeti munkáért odaítélték
a Kossuth-díjat.

Hungarian Bulletin, 91. 12.

Fénykép

Magyar Foto: R J 5411/17 Hegedűsné

Pór Bertalan: Sztálin

Olaj

1955. IV. 11.

Neg. van

Felvételi

Magyar Fotó: KT 51105/16

Hegedüsné

Pór Bertalan: Önarckép

Grafika

Jelz. j.o.: „Pór Paris I/48"

1957. XI. 5.

Neg. van

Fénykép

Magyar Foto: Cs 31219/20 Hegedűsné

Pór Bertalom: Horváth Ferenc kanal
Olaj

1953.XII.19.
Neg. van

Fénykép

Magyar Foto: ZÖ 31219/1 Hegedűsné

Pór Bertalan: Rákosi elvtárs

Olaj

1953. XII. 19.

Meg. van

Fényképész

Magyar Foto: BT 21219/2 Hegedüsné

Pór Bertalan: Önarckép-tanulmány

Krétarajz

Fels. b. o.: „Pór 52"

1952.

Meg. van

Fényképész

Magyar Foto: BT 3121/1-2

Hegedüsné

Pót Berlalan: Önarckép

Szénrajz

Fela. j.: Pót 52-VI.-7

1952.

Meg. van

Fényképész

Magyar Foto: FL 1101/10 Hegedüsné

Pór Bertalan: Irak országából dolgozók hazája.
Schulz E. és
Nyáry K.

Olaj

1957. XI.

Neg. van

Fénykép

Magyar Foto: 2674/2 Hegedűsné

Pér Bertalan: Plakát, „Világ Proletárjai Egesüljetek!"

Grafika

Kécsényi

1947. V. 12.

Neg. van

Fénykép

Magyar Foto: 2674/1 Hegedűsné

Pór Bertalan: Plakát, „Feleségeitekért és Gyermekeitekért Előre"

Grafika

Kécsényi

1947. V. 12.

Neg. van

Fénykép Milgné

Képzőművészeti Főiskola: 343 ltr.

Poór Bertalan: Vöi postré (rest.)

Kapos Nándor tanszékén restauráltuk

Festmény, rest.

Petrás fotó

Negatív nincs.

Fénykép

Milyné

Képzőművészeti Főiskola: 118 ltg.

Pór Bertalan: Urak országából dolgozók országa"

(Főiskolai Tanár)

Festmény

Diapozitívan

Diapozitiv. Milgné

Képzőművészeti Főiskola: 118

Poór Bertalan – Mak országából dolgozóik
országa

Fatmény.

Fénykép.

Milgné

Képzőművészeti Főiskola

Pér osztály

Fénykép.

Falus Károly

Fényhép. Mistegné

Képzőművészeti Főiskola: 571/1 Ug

Mensa.

Fényhép

Magyar Fibó

Témyhép. Pallá

Képzőművészeti Szövetsége

Pór Bertalan: Rákosi Mátyás elzbárs /IV. Magyar Képz. Kiáll./

jel. Pór 1953

Olajfestmény

Fotó: Petrás S.

Neg. van

Tűzhely

Képzőművészeti Főiskola

Pór Bertalan: Urak országából dolgozók harája
/II. Magyar Képz. Kiáll./

Olajfestmény

Fotó: Petrás I.

Meg. van

Fénykép Pallai

Képzőművészek Szövetsége

Pór Bertalan: Rákosi elvárás és felesége a parasztküldöttekkel beszélget. /I. Magy. Képz. Kiáll/

Olajfestmény

Fotó: Petrás S.

Neg. van

Fénykép

Pallai

Képzőművészek Szövetsége

Pór Bertalan: I. V. Sztálin /I. Magyar Képz. Kiáll./

Jelz: Pór 1950

Olajfestmény

Petrás S. fotó

Neg. v-

Fénykép

Uj Magy.Képt.:5699 Kerényiné

Pór Bertalan: Rákosi Mátyás.
festmény

Petrás foto

Fénykép

Uj Magy.Képt.: 5315 Kerényiné

Pór Bertalan: Rákosi Mátyás.1952.
J.l.j.: Pór 1952

Petrás foto

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV., [illegible]

szövarch.141.

Poór Bertalan kikérdezése.

Életrajzi adatok, tanulmányai, véleménye müvészeti kérdésekről.

kikérdező:

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV., Dózsa György út 41.

szövarch.128.-9.ó

Poór Bertalan.

1919-es plakátjairól

Hincz Gyula kikérdezéséből.
Kikérdező:Rozgonyi Iván.1955 október

Müv.Tört.Dok.

Bernáth Aurél

szövarch.121

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV., Dózsa György út 41

szövarch.23.2.ó

Poór Bertalan.

A Nyolcak az első vilháboru után.

Márffy Ödön beszél korátsairól és a korról.
jegyezte: Somogyi Arpád.1951.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV., Dózsa György út 41

szövarch.23.1.ó

Poór Bertalan.

A Nyolcak.

Márffy Ödön beszél kortársairól és a korról.
jegyezte: Somogyi Árpád.1951.

Pór Bertalan.

A Tamás Galéria kiállitásain szereplő müvész.

Bende J:
A képzőmüvészeti egyesületek története,kézirat.

Pór Bertalan.

Kiállitotta müveit a Könyves Kálmán Szalon 1911-ben.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Pór Bertalan.

Kiállitotta müveit a Szabad Szervezet 1947-ben.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Pór Bertalan.

A "Nyolcak Köre"-nek tagja.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

-Pór Bertalan

A "Nyolcak" álatal rendezett második kiállitáson 5 képpel vett részt. 1911-ben.

Bende J: a Képzőművészeti egyesületek története.

Pór Bertalan MDK

Rajzok, karikaturák 5 drb.

Rajzok, karikaturák 6 drb.

Mücsarnok 1953-54 IV. Magy. Képzőm. Kiáll.

Pór Bertalan MDK

Pór Bertalan visszaemlékezéseiben irja, hogy mint a direktorium müvészeti szakosztályának vezetője anyagilag támogatta Kernstok és Berény iskoláját /50-50 ezr koronával/.

144.o.

MDK

Pór Bertalan

Pór Bertalaent a direktoriumi munkában legharcosaboan Alhanyi Lajos támogatta , eleinte Koszta József is, részt vett a munkában Pátzay is,

144.o.

M.T. Képz. Kl. Bp. 1960.

Pór Bertalan MDK

Pór Bertalan a Markó utcai reál igazgatójának képét megfestette. Azt meglátva Berény Róbert /akkor II. realista fiu/ apja, megkérte Pórt hogyrajzolni tanitsa fiát és fesse meg az ő és felesége képét. Róbertet Pór nagyon megszerette "nagyon becsületes és roppant tehetséges embernek"tartotta.

/Pór emlékezései/

145.o.

M. T. Képz. Él. Bp. 1960.

Pór Bertalan MDK

Pór Bertalan mint a direktorium művészeti szakosztályának vezetője több művészt / Andaházy Kasnyák, Körmendi -Frim/ a köztulajdonba vett műkincsek begyűjtő brigádjába osztatta be.

145-146.o.

M.T. Képz. El. 1960.

Pór Bertalan

MDK

Érette igyunk, Sztálinért, olf.

Rákosi elvtárs, olf.

Önarckép, 1953-ból, olf.

Műcsarnok 1953 IV. Magy. Képzőm. Kiáll.

Pór Bertalan

MDK

Pór Bertalan emlékezéseiben irja, hogyan segitette mint a direktorium művészeti szakosztályának vezetője a retrográd szellemiségü művészeket, mint pl. Karlovszky, Zala, Magyar-Mannheimer.

144.o.

M.T. Képz. Él. Bp. 1960.

Pór Bertalan MDK

Pór Bertalan mint a direktorium festőművészeti szakosztályának vezetője több művésznek ajánlott fel rajztanári állást pl. Pajtás Ödönnek és Diener Dénes Rudinek.
/Pór emlékezései/

143.o.,
M.T. Képz. Él. Bp. 1960

Pór Bertalan

festő

A Művészeti és Muzeumi Direktoriuma a balaton-
füredi művésztelepre akarja küldeni és a lakás-
bizottságot kéri, hogy fővárosi műtermét
/X. Százados u. Művésztelep./
erre az időre rekvirálás alól mentesítse.
/1919 máj. 31/

63.o.

M.T. Képz. Ál. Bp. 1960.

Pór Bertalan

MDK

1919 jun. 27.

A Közoktatásügyi Népbiztosság rendelete tanári munkabérének utalványozása ügyében.

72.o.

M.T.Képz. Él. Bp. 1960.

Pór Bertalan

MDK

Pór Bertalan és Nagy Balogh János kapcsolata. /1915-ben a 38-as ezrednél találkozott vele először/. Pór emlékezése a Tanácsköztársaság művészi életére.

142.o.

M.T. Képz. Él. Bp. 1960.

A direktorium festőművészeti szakosztályának vezetését Berény Robert lemondását Uitz Béla korteskedéséére Pórra bizták.

U.o. 142-143.o.

MDK

MDK

Pór Bertalan

Dutka M: III. m. képzőmüv. kiáll. grafikája.
Magyar Nemzet, 1953. jan. 9. 2.l.

Pór Bertalan MDK

A Müvészeti és Muzeumi Direktorium a Balatonfüreden létesitendő müvésztelep részére 25000 koronás javadalmat javasol, mert "Márffy Ödön, Pór Bertalan és Ferenczy Béni az akcióban való részvétele biztositja az ügy komolyságát." 1919 máj. 22.

62-63.o.

M.T. Képz. Él. Bp. 1960.

MDK

Pór Bertalan

festőművész

részére a Közoktatásügyi Népbiztosság /1919 márc 27/ - freskodiszités céljából - a Városi Szinházban egy falat bocsájtat rendelkezésére.

36-37.o.

M.T. Képz. Él. Bp. 1960.

K

Pór Bertalan

Egyéni kiállítása
Párisban, 1960 tavaszán

Néptava
1960 ápr. 24
(Vasárnapi mozaik)

Népvándorláskori sír V. 194

— bronzsírmelléklet V. 194

— cruss sírmelléklet V. 194.

Pór Bertalan MDK

festő gyüjtemények kiállitása Párisban,196o.

Népszava 196o. ápr. 24.

MDK

Pór Bertalan /1880-/

Világ proletárjai egyesüljetek! 1919., 250x180
LTM

Feleségeitekért, gyermekeitekért! 1919.,
250x180 MNG 58.40

Magyar Plakát-Történeti Kiállitas.
1960. Műcsarnok.Kat.35.1.

Pór Bertalan, festő

M Dk

Nov. 5-én a Műcsarnokban megnyitja a magyar plakáttörténeti kiállítást.

—: Ma hallottuk

2.

ESTI HIRLAP, bp. 1960. nov. 4.

Pór Bertalan, festő

MDA

A plakátművészetben is nagy volt. (1919)

(–bák): „Hirdető oszlop" a Művészetben 2.1

ESTI HIRLAP, Bp. 1960. nov. 11.

ell. D. K

Pór Bertalan festő

Forradalmi plakátok

Dombi József: Művészettörténet Bp. .1960. 331.l.

MDK

Pór Bertalan, 188o--

Világ proletárjai egyesüljetek!

Feleségeitekért, gyermekeitekért!

1885-196o. M. plakáttört. kiáll. Mücs. 196o.

MDK

Pór Bertalan

Világ proletárjai egyesüljetek ! 1919. című plakát repr.

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás.1960. Műcsarnok. Kat.

Pór Bertalan, [festő] MDK

A Százados úti Művéntelep jubiláris kiállításán szerepel.

Turi András: Új Köntösbe öltözik, kibővül az ötvenéves Művéntelep 2.l

ESTI HIRLAP, bp. 1960. nov. 27.

Pór Bertalan, festő

M. Dk

A Kossuth-díjas festő a M. Sz. B. T. országos elnök-ségének tagja.

_ : Befejeződött a Magyar-Szovjet Baráti Társaság III. Kongresszusa.

Népszabadság Bp. 1960. ápr. 26. 3. l

Pór Bertalan festő

Szabad Művészet, 1949

III. évf. 6. sz. 270. o. Hírek.

Pór Bertalan festő

Szabad Művészet, 1949.

III. cóf. 11-12. o. 506. o.

Szabadszervezeti Közlemények.

Pór Bertalan festő

Szabad Művészet, 1949

III. évf. 5. sz. 221. o. Lapszámla.

Pór Bertalan festő

Szabad Művészet, 1949

III. évf. 4. sz. 171. o. Hirek.

Az 1949 évi kossuth díj.

Falkép — Buda 1944-es ostroma —
a szocializmusért vívott harc és építő-
munka szimbóluma — Pór Bertalan
(II. ker. MDP Székház, Budapest)

Szabad Művészet, 1949.
III. évf. 2-3. sz. - 125. o. Hírek.
Pór Bertalan ...

Pór Bertalan festő"

Szabad Művészet, 1949.

III. évf. 2-3. sz. 125. o. Három.

Pán Bertalan festő

Szabad Művészet, 1849.

III. évf. 2.-3. sz. 84-87. o.

Pár B.: Emlékezés 1919-re.

Pór Bertalan festő

Szabad Művészet, 1948.

III. évf. 1. sz. 41. o. – Lapszemle.

Le Courrier Graphique.

Pór Bertalan 1849. évi Kossuth-díjas.

Magyar Nemzet.
1949. III., 15. 4. old.
(:Ripost.:)

Pór Bertalan.

Meyer Manuel.
1949. III. 1., 4. old.
(:Bezámolé:)

Münchenmark 1901. ápr. 21. IV. erf. 15. 210 eld.

A Tanarni Nemzetiri kiáll. megnyitóról.

„A tább mint 2 óra hosszat tartott körséta alatt a kiáll.ó művéssel körül tábbeket hemintetnek a (Wheriss) min.nek, akinek mindenkiben volt egy- egy elismerő, vagy bátrzitó szava. Kulturosan melegen gratulált Pós Bertelannak, egy ifjúnytelen megjelenésű fiatal művésznek, aki szuttel elvő művét állítatta ki és úgy a művésnek, mint a tovénsége sérséről szatatban tetszést arátott. Elvő művét – temítmány-tigrnek nezacott vszkípét – Zala György vetee meg a szelőszínű, hogy a szakat igérő fiatal művész siherült debüje sévén áll.i öztandigban fog sérsesülni!"

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

IZZÓ

Pór Bertalan

1960 MÁJ 19.
117

A KULTURBIZOTTSÁG

ISMERETTERJESZTŐ ROVATA

Dr. Cser János főiskolai tanár előadása a „kulturált magatartás"-ról teljes mértékben beváltotta a témához — és előadójához — fűződő reményeket. Az előadó behatóan ismertette a kulturáltság fogalmát a testkultúra, az öltözködés, a mozgás, a testtartás, beszéd, étkezés, a társadalmi érintkezés, családi élet, szórakozás, a munkakörülmények, azaz a mindennapi élet szinte valamennyi vonatkozásában. Kifejtette, hogy idevonatkozóan alapos kritika tárgyává kell tennünk a kapitalista körülmények között kialakult vagy a még régebbi, tehát feudális beütésekkel terhelt „etikettet" és kiemelni közülük azokat a szabályokat, életelveket, melyek általános emberi értékeket tartalmaznak és életképesek a szocializmus viszonyai között is.

A hallgatóság feszült figyelemmel adózott a mindvégig lebilincselő modorban tartott előadásnak és azt is örömmel állapíthatjuk meg, hogy ezen az ankéton értük el idei nézőcsúcsunkat.

Számos jel arra mutat, hogy dolgozóink körében köztudomásúvá és — szerénytelenség nélkül állíthatjuk — népszerűvé kezdenek lenni csütörtök délután tartott ismeretterjesztő előadásaink. A törzsgárda mindenesetre kialakulóban van. Úgy látjuk, bizakodással nézhetünk az őszi idény elé és hallgatóink felé is csak egyet mondhatunk: nem fognak csalódni bennünk. Érdekes terveink vannak a jövőre vonatkozóan, tudjuk jól, a nyár inkább az üdülés, a nap, a víz idénye... de szeptemberre már tartogatunk egynéhány kellemes meglepetést.

*

Következő előadásunk május 19-én csütörtökön fél 3 órai kezdettel irodalmi délután „Ady Endre, a költő és forradalmár" címmel. Előadó Pálmai Kálmán főiskolai docens. A irodalmi délutánon előadóművészek is közreműködnek.

Heti „házonkívüli" ajánlatunk képzőművészeti vonatkozású. Elsősorban dr. Bodnár Éva művészettörténész előadását ajánljuk 20-án, pénteken du. 6 órai kezdettel a Magyar Nemzeti Galériában „A magyar életkép-festészet" címmel. A zsánerfestészet ugyanis a legkönnyebb út, mely a maga sokoldalúságában megfogja és magával viszi a nézőt a műélvezet, az esztétika addig esetleg ismeretlen tájaira.

Másodsorban egy érdekes műteremlátogatási lehetőségre hívjuk fel a figyelmet 29-én vasárnap de. 11 órakor Pór Bertalan Kossuth-díjas festőművész műtermében. Ennek részvételi díja: 5 forint.

Végül, de nem utolsósorban ajánlatunk egy érdekes tárlatvezetés a Magyar Nemzeti Galériában 22-én, vasárnap de. 10 órakor „Felszabadulás utáni festészetünk" címmel. Vezető: Kontha Sándor művészettörténész.

JULIKA

Így nevezik a VTG gépszerkesztésben azt a halk szavú, szőke rajzolólányt, aki egész nap végtelen türelemmel húzza a pauszra a fekete vonalakat.

Egy éve van a vállalatnál. Munkatársai szorgalmas, megbízható munkaerőnek tartják.

Most itt ül velem szemben s várja, hogy kérdezzem. Pedig nincs is a jegyzettömb a kezemben — mégis gyanakodva tekint rám: Csak ne...

ÉPÜL, SZÉPÜL A GYÁR

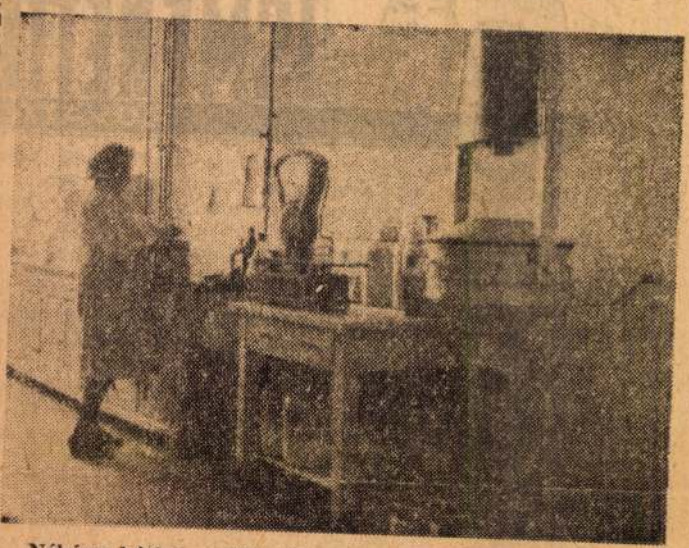

Néhány héttel ezelőtt több sorozatban is közöltünk képeket azokról a műhelyekről, részlegekről, melyek új helyiségbe költöztek, mert „kinőtték régi cipőiket". Ezúttal ismét néhány képben megmutatjuk a rádiócső-kémiai üzemek új, korszerű, világos műhelyeit, melyeket a 75-ös épület II-ik emeletén kaptak.

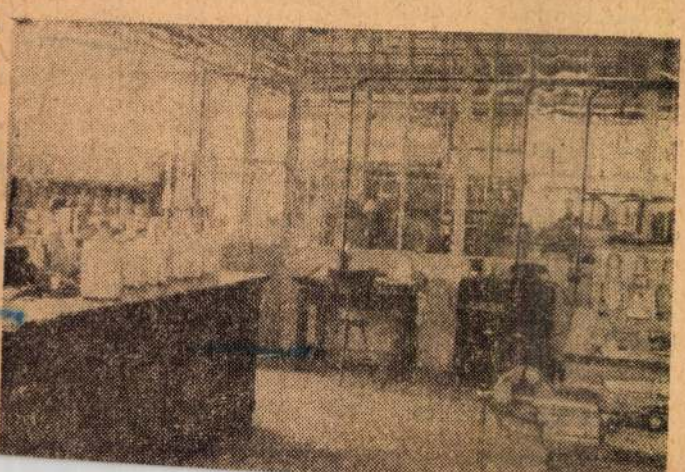

Pór Bertalan

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1960 APR 2 4.

MAGYAR NEMZET

Nemzet

NAPLÓ

Április 24

A Raymond Creuze Galériában — Párizs híres galériáinak egyikében —, pénteek délután nyílt meg Pór Bertalan kiállítása.

Magyar

VEI

ÁGON

1960 APR 26

Kedd, 1960. április 26.

NAPLÓ

Április 26

A Combat beszámol Pór Bertalan párizsi kiállításáról és kiemeli a magyar művész témáinak változatosságát. Pór grafikai művészete igazi művészi egyéniséget tár a nézők elé — állapítja meg a párizsi lap.

*

éves, 180 cm magas, na fiatalember ke- l szolid, csinos nő eretségét. Házasság jából. »Gyöngyvirág 521« jelig. Felszaba- lás téri hirdetőbe.

éves asszony, nyug- as állással, megis- rkedne házasság cél- ból 50 éves szak- munkással. Lakás van. ak fényképes és tel. címmel ellátott le- ekre válaszolok. — ájusi 103952« jelig. kesfehérvári hirde-

38 éves dolgozó leány, dolgozó férfi ismeretségét keresi, házasság céljából. »Gyermekszerető 102394« jelig. a Felszabadulás téri hirdetőbe.

46 éves, teltkarcsú asszony, 2 szobás családi házzal, berendezett lakással, férjhez menne jól kereső férfihoz. »Haladó szellemű« jelig. kispesti hirdetőbe.

Saját lakással rendelkező nyugdíjas asszony

Pór Bertalan

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZAVA
1960 FEB 20.

117

Képzőművészeti és fotoművészeti kiállítások

Kiállításokban gazdag a hét vége. Pénteken ünnepélyesen nyitották meg a Derkovits Gyula-teremben *Beck Judit* festőművésznő kiállítását. A megnyitáson jelen volt *Kiss Károly*, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára, *Orbán László*, az MSZMP Központi Bizottsága tudományos és kulturális osztályának vezetője. A megnyitó beszédet *Pór Bertalan* Kossuth-díjas festőművész mondotta. A Szinyei-Merse-teremben ma nyílik meg *Vadas Ernő* fotoművész gyűjteményes kiállítása. Ez lesz az első tárlat, amelyen a közönség egy fotoművész egész munkásságával megismerkedhet. Nagyszabású tárlat megnyitására kerül sor február 26-án a nemzetközi nőnap félévszázados jubileuma alkalmából a *Magyar Nők Országos Tanácsa és a Műcsarnok* rendezésében. A tárlat a képzőművésznők nemzetközi kiállítása lesz, amelyen a magyar művésznők alkotásain kívül szovjet, csehszlovák, lengyel, bolgár, NDK, román, svéd, svájci és finn képzőművésznők művei szerepelnek. Ugyancsak pénteken nyílt meg a *Kulturális Kapcsolatok Intézete* kiállítási termében a *kínai diákok* életét bemutató érdekes fényképkiállítás.

vesznek részt.

— Mi a statisztik
lat fő célja?

— A 20 000 csalá
nevét különleges
kai módszer alapján
tottuk ki, *így a bér
zetésből élők legkü
rétegeihez jutunk e*
Feladatunk az, hogy megálla-
pítsuk egy-egy család jöve-
delmét, tehát azt, hogy a ház-
tartáson belül hány kereső
van, s hány eltartott. Részle-
gesebb képet nyerünk arról,
hogy *a jövedelem alakulása
milyen kihatással van a csa-
ládtagokra.* Érdeklődünk a
mellékjövedelmek iránt is,
hogy pontos képet kapjunk
arról: *egy-egy családnak ha-
vonta milyen összeg áll ren-
delkezésére.* Azoktól, akik
nem dolgoznak, megkérdez-
jük, hogy vállalnának-e mun-
kát, s nyolc vagy négy órai
munkaalkalmat keresnek-e.
A *gyermekek helyzetével* is

*mennyi idő alatt ér munka-
helyére, van-e szakképzettsé-
ge, beosztása megfelel-e szak-
képzettségének,* s végül to-
vább képezi-e magát. A ház-
tartásbeli nők kérdései is ér-
dekesek: *van-e tanult szakmá-
juk, vállalnának-e munkát,*
miért nem dolgoznak: egész-
ségügyi, anyagi vagy egyéb
okokból? Mind a dolgozó,
mind a háztartásbeli asszo-
nyok egy napjáról pontos
»időfénykép« készül. Ebben
leírják, hogy felkeléstől le-
fekvésig mivel töltötték ide-
jüket. A háztartási munkák
rülményekről feljegyzik:

Pór Bertalan festö.

Szab.Nép.1952. 71.sz.márc.25. 2.l.

Pór Bertalan festö.

Szab.Nép.1952.145.sz.jun.22. 7.l.

Pór Bertalan festö

/ Érdemes müvész cim./

Szab.Nép.1952.196.sz.aug.20. 2.l.

Pór Bertalan festő.

Szab.Nép.1952.283.sz.nov.15. 2.l.

Pór Bertalan festö.

Szab.Nép.1952.316.sz.dec.18. 1.l.

Pór Bertalan festő.

Szab.Nép.1952.318.sz.dec.20. 3.l.

Pór Bertalan, festő

MDk

Mitz Béláról egy fényképen.

—: Mitz Béla Budapesten 2.1.

ESTI HIRLAP, 1960. okt. 16.

M.N.G.

Pór Bertalan festő

Sokszorosított grafikájával gyarapodott a Galéria állománya

Csengeryné Nagy Zsuzsa: A M. Nemzeti Galéria az 1957-58-as évben 199.l.

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA KÖZLEMÉNYEI II. Bp. 1960.

Tór Bertalan festő M.D.K.

Az érzelmi kitörések festői formálásának képviselője

Pogány G. Lajos: Az alföldi festők örökége 24.l.

Az alföldi festészet kérdései Hódmezővásárhely 1960

M.D.K.

Pór Bertalan festő

Kezdő korában villogo kremsi fehérekkel élénkitette egykoron sulyos barnáit ~~xxxxx~~ barnáit

Pogány Ö. Gábor: Az alföldi ~~xxxxxxx~~zet festők öröksége

18.1.

Az alföldi festészet kérdései. Hódmezővásárhely, 1960.

MDK

Pór Bertalan

Kernstok, mint a Károlyi kormány kultusz-államtitkára Pór Bertalannál nagy freskót rendelt a Parlament részére. /Nem készült el/.

128.e.

ZOLNAY LÁSZLO/szerk/: A Tanácsköztársaság napjai Esztergomban. Bp. 1960.

Pór Bertalan, festő

MDh

Kiállításra kerülnek képei

–: Nagyszabású kiállítást rendeznek képzőművészetünk felszabadulás utáni termésétől

Népszabadság Bp. 1960. márc. 23. 7. l.

Pór Bertalan

(1880)

Pasoréti táj, 1950, papír, pasztell,
42 x 60 cm

† felszabadult Budapest művészete.

Budapest, 1960. Kiállítás, 31 l
katalógus.

Pór Bertalan, festő MD 4

szept. 4-én 80 éves.

—[kép-szöveg] 2 l.

ESTI HIRLAP, bp. 1960. szept. 4.

Pór Bertalan, festő . MDh

Laki Ida festőművész „Egy gyár élete" címmel megnyíló kiállításán bevezetőt mond.

– Hír

Népszabadság Bp. 1960. márc. 15. 12.

MDK

Pór Bertalan

Redő Ferenc: Pór Bertalan

Szabad Művészet, 1953. 255-259.l. Önarcképpel és képekkel.

MDK

Pór Bertalan festőművész

Szliácsi táj, 1925 olaj Műv.tul.
Pásztor kompozició, 1927 olaj Műv.tul.
Párizsi Szajnapart, 1927 olaj Műv.tul.
Párizsi táj,1927 olaj Műv.tul.
A pásztor.Allegoria, 1930 olaj Műv.tul.

Pór Bertalan festőművész gyüjtm.kiall.
Ernst Múzeum.1953.okt. 19.1.

MDK

Pór Bertalan festőművész

Tanulmány egy ebédlő
freskótervéhez II. Műv.tul.
Női arcképhez tanulmány,1913 olaj Műv.tul.
Önarckép, 1913 olaj Műv.tul.
Táj, 1914 olaj Műv.tul.

Pór Bertalan festőművész gyüjtm.kiall.
Ernst Múzeum.1953.okt. 19.1.

MDK

Pór Bertalan festőművész

Női arckép, 1912 olaj Műv.tul.
Fenyőerdő, 1913 olaj M.gy.tul.
Vázlat feleségem arcképéhez,1913 olaj Műv.tul
Tanulmány egy ebédlő
freskótervéhez, 1913 olaj Műv.tul.

Pór Bertalan festőművész gyüjtm.kiáll.
Ernst Múzeum.1953.okt. 19.1.

MDK

Pór Bertalan festőművész

Arckép, 1911 olaj Műv.tul.
Szintanulmány a népopera
freskójához, 1911 olaj Műv.tul.
Fővárosi freskóterv
pályázat, 1912 olaj " "

Pór Bertalan festőművész gyüjtm.kiall.
Ernst Múzeum. 1953. okt. 19.1.

MDK

Pór Bertalan festőművész

Velence, 1910 olaj M.gy.tul.
Arckép,1911 olaj Sz.M.tul.
Vázlat a Népopera freskójahoz, 1911 olaj Műv.tu
Hegyibeszéd, 1911 olaj Műv.tul.
Tiszta szerelem, 1911 olaj Műv.tul.

Pór Bertalan festőművész gyüjtm.kiall.
Ernst Múzeum.1953.okt. 18,19.1.

MDK

Pór Bertalan festőművész

Férfiarckép,1907 olaj Műv.tul.
Szepesi táj, vázlat,1908 olaj Műv.tul.
Önarckép,1909 olaj Sz.M.tul.
Erdei út, 1909 olaj Műv.tul.
Nemes B.arcképe, 1909 olaj Műv.tul.

Pór Bertalan festőművész gyüjtm.kiall.
Ernst Múzeum.1953.okt. 18.1.

MDK

Pór Bertalan festőművész

Tájkép,1906 olaj Műv.t.
Tájkép,1906 olaj " "
Önarckép,1906 olaj Sz.M.tul.
Önarckép,1907 olaj Műv.tul.
Kilátás az erdőből, 1907 olaj Műv.tul.

Pór Bertalan festőművész gyüjtm.kiall.
Ernst Múzeum.1953.okt. 18.l.

MDK

Pór Bertalan festőművész

Lechner Ödön arcképe,1909 olaj Tört.Arcképcs. tul.
Családom arcképe,1909 olaj Műv.tul.
Tanulmány,1910 olaj Sz.M.tul.
Szepesdi erdőrészlet,1910 olaj-vázl. Műv.tul.

Pór Bertalan festőművész gyüjtm.kiall.
Ernst Múzeum1953.okt. 18.1.

MDK

Pór Bertalan festőművész

1935-ben a Szovjetunióba ment.Itt elhalmoztak munkával: Illusztrálta Gergely Sandor 1514 c. regényét. Ill.Hidas Antal verseskönyvét, Osztrovszkij: Az acélt megedzik c.regényét. Lerajzolta Osztrovszkijt,/a rajz Elsa Triolet tul./

Oelmacher Anna: Pór Bertalan.

Pór Bertalan gyüjtm.kiáll.Ernst Múz.1953.okt. 3-17.l.

MDK

Pór Bertalan festőművész

A,Szovjetunióban megbizast kapott egy gyar elocsarnokának diszitésére 5x15 m.felületen, majd egy tiszti ház számára 1.5x15 m.friz elkészitésére.A gyárnak tervezett freskó két kis ceruzavázlata maradt meg csupán.
1936 májusában utazott el Moszkvából.

Oelmacher Anna: Pór Bertalan.

Pór Bertalán gyüjtm.kiall.Ernst Múz.1953.okt. 3-17.1.

MDK

Pór Bertalan festőművész

A felszabadulás utáni első szereplése az Unesco-kiállitáson volt.
1947-ben a magy.képzőműv. szakszervezetében kiáll.-t rend.-ek grafikáiból.
1948 ápr.-ában Fougeron és Pignon francia művészek rábeszélésére műteremkiallitast rend.

Oelmacher Anna:Pór Bertalan.

Pór Bertalan gyüjtm.kiáll.Ernst Múz.1953.okt. 3-17.1.

MDK

Pór Bertalan festőművész

Urak országából dolgozók hazája, 1951	olaj	M.Népk.Eln.Tanacsa tul.
A Termelőszövetkezetek I. Kongresszusa küldötteinek fogadása a Parlamentben, 1950	olaj	M.D.P.tul.

Pór Bertalan festőművész gyüjtm.kiall.
Ernst Múzeum.1953.okt. 19, 20.1.

MDK

Pór Bertalan festőművész

Szliácsi üdülő, 1938 olaj Műv.tul.
Szliácsi üdölő, 1939 olaj Műv.tul.
Kompozició, 1942 olaj Műv.tul.
Berkesné arcképe, 1948 olaj Műv.tul.
I.V.Sztálin, 1950 olaj Min.Elnökség

Pór Bertalan festőművész gyüjtm.kiall.
Ernst Múzeum.1953.okt. 19.1.

MDK

Pór Bertalan festőművész

Szliácsi táj, 1937 olaj Műv.tul.
Szliácsi táj, 1937 olaj " "
Tájkép, 1937 olaj Műv.tul.
Tanulmány egy kislany
arcképéhez, 1937 olaj Műv.tul.

Pór Bertalan festőművész gyüjtm.kiall.
Ernst Múzeum.1953.okt. 19.1.

MDK

Pór Bertalan festőművész

Bika, 1930 olaj Műv.tul
Magány,1930 olaj Műv.tul.
Kompozició, 1930 olaj Műv.tul.
Fenyők, 1930 olaj Műv.tul.
Szliácsi nyirfak, 1933 olaj Műv.tul.

Pór Bertalan festőművész gyüjtm.kiall.
Ernst Múzeum.1953.okt. 19.1.

MDK

Pór Bertalan festőművész

Öreg fa, 1933 olaj Műv.tul.
Szliácsi országút, 1933 olaj Műv.tul.
Szlovák pásztor, 1933 olaj Műv.tul.
Szliácsi táj, 1935 olaj Műv.tul.
Szliácsi táj, 1935 olaj " "

Pór Bertalan festőművész gyüjtm.kiáll.
Ernst Múzeum.1953.okt. 19.1.

MDK

Pór Bertalan festőművész

Kanyargós út,1897	olaj	Műv.t.
Anyám, 1899	olaj	" "
Öreg koldus,1899	olaj	" "
Koldusasszony 1899	olaj	" "
Férfiarckép, 1899	olaj	" "

Pór Bertalan festőművész gyüjtm.kiall.
Ernst Múzeum.1953.okt.18.1.

MDK

Pór Bertalan festőművész

Kislány, viraggal,1901	olaj	Műv.t.
Alvó lány, 1902	"	" "
A csók,vázlat,1902	"	" "
Apám,1902	"	" "
A művész apja, 1902	"	" "

Pór Bertalan festőművész gyüjtm.kiall.
Ernst Múzeum.1953.okt.18.1.

MDK

Pór Bertalan festőművész

Kislány arcképe,1903 olaj Műv.t.
Önarckép,1903 olaj Sz.M.tul.
Vázlat egy arcképhez,1903 olaj Műv.tul.
Ulrich százados arcképe 1903, olaj Műv.tul.
Arckép, 1904 olaj Műv.tul.

Pór Bertalan festőművész gyüjtm.kiáll.
Ernst Múzeum.1953.okt.18.1.

MDK

Pór Bertalan festőművész

Arckép, 1905 olaj Műv.t.
Női arckép,1905 olaj Műv.t.
Női arckép,1905 olaj " "
Dunántuli taj, 1905 olaj Műv.t.
Városligati részlet,1905 olaj Sz.M.tul.

Pór Bertalan festőművész gyüjtm.kiall.
Ernst Múzeum.1953.okt. 18.l.

MDK

Pór Bertalan festőművész

Bethlen Gyula szobrász arcképe,1902 olaj
Sz.M.tul.

Patak,1903 olaj Műv.tul.
Arckép, 1903 olaj Műv.tul.
Patak,1903 olaj Műv.tul.

Pór Bertalan festőművész gyüjtm.kiall.
Ernst Múzeum.1953.okt.18.1.

MDK

Pór Bertalan festőművész

Kitüntetései:
Munkácsy-dij,
Két Kossuth-dij,
az Érdemes Művész megtiszteló rangja.

O elmacher Anna:Pór Bertalan.

Pór Bertalan gyüjtm.kiall.Ernst Múz.1953.okt.

3-17.l.

MDK

Pór Bertalan festőművész

1930-as évek elején Barbusse lapja a Le Monde közli rajzait.
Bruxelles-ben egy litográfiai album kiadása és könyvillusztrálás.
1930-ban résztvett a Salon des Tuilleris egy csoportkiállitásán.

Oelmacher Anna: Pór Bertalan.

Pór Bertalan gyüjtm.kiall.Ernst Múz.1953.okt. 3-17.1.

MDK

Pór Bertalan festőművész

1948 máj.22.-én nyiló a L'Union des Arts Plastiqus keretében rend.kiall.-on bemutatasra kerültek Pór Bertalan komor és harcos állatai is.
1948-ban megérkezett Bpestre.
1949-ben Sztálin-portré.
1950-ben "Rákosi elvtárs a termelőszövetkezetek első kongresszusának küldöttei között" c.komp.

Oelmacher Anna:Pór Bertalan.
Pór Bertalan.gyüjtm.kiall.Ernst Múz.1953.okt.
3-17.l.

MDK

Pór Bertalan festőművész

1951-ben az "Urak országából dolgozók hazaja" c.vászna.
1952-ben készült Rákosi elvtars és Rákosi elvtársnő portréja.
A III.Magy.Képzőműv.Kiall.-on három grafikat állitott ki.

Oelmacher Anna:Pór Bertalan.
Pór Bertalan gyüjtm.kiáll.Ernst Múz.1953.okt. 3-17.1.

Poór Bertalan.

Bukarestben, a Magyar Népköztársaság Képzőművészeti Kiállításán szerepelt Sztálin-arcképe. (emlitve.)

Romániai Magyar Szó, Bukarest, 1952. máj. 6.

Pór Bertalan, festő" M.D.K.

és több még élő hires magyar festő tanulmányképeit állitották ki a Képzőművészeti Főiskolán, azoknak a művészeknek müveiből, akik a Benczur Gyula által 1882-ben alapitott "Mesteriskola" növendékei voltak.

Magyar Nemzet, 1952. április 25.

Tisz Barbadan, jelő" M.D.K.

és több még élő híres magyar festő tanulmány-
képeit állitották ki a Képzőművészeti Főiskolán,
azoknak a művészeknek műveiből, akik a Benczur
Gyula által 1882-ben alapitott "Mesteriskola" nö-
vendékei voltak.

Magyar Nemzet, 1952. április 25.

Pór Bertalan MDK

Önarckép, repr.

Mücsarnok 1952/53 III. Magy. Képzőm. Kiáll.

Tóth Bertalan.

Arcképei szerepeltek az Ernst-múzeum
arckép-kiállításán.

Budapest, 1952. Júl. 13.

MDK

Póz Bertalan

„Urak országából dolgozók hazája" c. képe szerepel a II. Magyar Képzőműnészeti Kiállításon.

Hoznáth Márton: Megjegyzések a képzőműnészeti nitához. Bp. 1952. 16. o

Tör Bertalan.

A Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetségének évi közgyűlésén az új titkárság elnökségébe választották.

Szabad Nép, 1952. május 27.

Pór Bertalan festö.

Béke és Szabadság. 1952. 47. sz. nov. 21. 15. l

Grafika.

" Ady Endre" Pór Bertalan rajza.

Béke és Szabadság. 1952. 47. sz. nov. 21. 15. l

Pór Bertalan.

festőművész

a Tőr. Tanács felkérte pályázatára meghívást kapott „1919-es események" témakörvázlatának elkészítésére.

Magyar Nemzet, 1972. ápr. 23.

PÓR BERTALAN

Önarckép. Tanulmány. Pasztell 52x65.
" Rajztanulmány. Szénrajz 66x79.

III.Magyar Képzőművészeti kiáll.kat.Műcsarnok 1952.dec-1953.márc.

Pór Bertalan MDK

Rákosi Mátyásné arcképe, olf.

Önarckép-tanulmány, kréta

Műcsarnok 1952-53 III. Magy. Képzőm. Kiáll.

Pór Bertalan MDK

Önarckép, tanulmány ~~xxxxxxxx~~ pasztell

Önarckép, rajztanulmány szénrajz

Mücsarnok 1952/53 III. Magy. Képzőm. Kiáll.

MDK

Pór Bertalan

"Önarckép" Repr.

III.M.Képzőm.Kiáll. 1952.dec. - 1953.marc.

PÓR BERTALAN

Rákosi Mátyásné arcképe. Olaj 107x128.
Önarckép-tanulmány. Krétarajz 44x55.

III.Magyar Képzőművészeti kiáll.kat. Műcsarnok 1952.dec-1953.márc.

MDK

Pór Bertalan

Kompo ició terv, o.

Főv. Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke

Bp. 1952.

MDK

Pór Bertalan

Tájkép, o.

Szépmüv. Muz. háborus veszteségeinek jegyzéke
Bp.1952.

Pór Bertalan

rajzok:

Wolhyniai táj

Német repülők hangárjai Wolhyniában

Szurmay hadosztály "

Állomás "

Szépmív. Mus. háborus vonatkozásainak jegyzéke
Bp.1952

Pór Bertalan

„Urak országából – a nép hazája"
Rákosi Kossuth-díjasok között a parlament kupolacsarnokban.

A multat és jelent ábrázolják a megnyílt II. Magyar Képzőművészeti Kiállítás alkotásai

Világosság 1951. nov. 5.

Pór Bertalan

Kossuth-díjas művész

„Urak országából – a nép hazája" címen művészbrigádjával megfestette Rákosi elvtárs találkozását Kossuth-díjasainkkal a parlament Kupolacsarnokában.

A II. Magyar Képzőművészeti Kiállítás
(Pogány Ö. Gábor)
Szabad Ifjuság, Budapest 1951. nov. 11.

MDK

Pór Bertalan

Magyar Nemzet 1951. nov.3.
Szabad életünk tükre.

Pór Bertalan

Urak országából dolgozók hazája

Két kiállitás (Barabás Tamás)

Müvelt Nép 1951. dec.

Kirimi

Krak országából dolgozók hazája.
(Pór Bertalan festménye)

Irod. Ujság, 1951. nov. 8. 4. o.

Pór Bertalan festö.

Uj Világ.1951.45.sz.nov.7. 7.l.

Festészet.

"Urak országából dolgozók hazája"

festette Pór Bertalan.

Uj Világ.1951. 45.sz. nov.7. 7.l.

Kirimi

Pór Bertalan

Lred. Nyjáp, 1951. nov. 8. 4. old.

Pór Bertalan.

A moszkvai magyar képzőművészeti kiállításon Sztalin-portréjával szerepelt.
(emlétve.)

Népszava, 1951. Máj. 9.

Pór Bertalan.

A moszkvai magyar képzőművészeti kiállításon Sztálinról készített portréja szerepelt. (említve.)

Magyar Nemzet, 1951. máj. 9.

Tor Bertalan.

A moszkvai magyar képzőművészeti kiállításon Sztálin portréjával szerepelt.
(emlékbe.)

Szabad Nép, 1951. május 9.

Pór Bertalan festő

Szabad Művészet. 1951 V. 1. 31

(szegi) A vaglat és a mű

Rajz. Nyole véplat a „Rákosi elvtárs és felesége parasztküldöttekkel beszélget" c. kompozíciójhoz. Pór

Szabad Művészet. 1951 V. 1. 31

(szegi) A véplat és a mű

Kirimi

Pór Bertalan

Zrod. Ujsý, 951. marc. 15. 1. ha.

Kizimi

Sztalin portré
(Pór Bertalan festménye)

Irod. Ujság, 1951. marc. 15. 1. old.

Pór Bertalan festö.

Béke és Szabadság.1951.7.sz.ápr.1.12.13.

Pór Bertalan és művészbrigádja MDK

Urak országából dolgozók országa, repr.

Műcsarnok 1951. II. Magy. Képzőm. Kiáll.

Pór Bertalan MDK

Tájkép, pasztell

Urak országából dolgozók hazája/ Scholz Erik és Ujváry L./

Miccsarnok 1951. II. Magy. Képzőm. Kiáll.

Pór Bertalan festö.

Szab.Nép.1951.259.sz.nov.4. 9.l.

Pór Bertalan és művészbrigádja

Rákosi elvtárs fogadja a dolgozók küldötteit

Séta a II magyar képzőművészeti kiállításon

Nők lapja Budapest 1951. nov 7.

MDK

Pór Bertalan

Középiskolás korában készitette el Hoffer Károlynak a Markó-utcai reál volt igazgatójának arcképét.
A müncheni akadémiáról átment Hollósy Simon iskolájába. Ott készitett önarcképét 1900-ban a Műcsarnokban kiállitották.
Két évig tanult a Julien-akadémián Párizsban.

Cikk: A 70 éves Pór Bertalan.

Magyar Nemzet 1950.nov.12. 7.1.

MDK

Pór Bertalan

Pór Bertalan: Önarcképe. Repr.

Cikk: A 70 éves Pór Bertalan.

Magyar Nemzet, 1950. nov. 12. 7. l.

Pór Bertalan MDK

A termelőszövetkezetek I. kongr.küldötteinek fogadása a parlementben. megvették

Több mint 25o mütárgyat vásároltak eddig az I. Magyar Képzőmüvészeti Kiállitáson.
Szabad Nép 195o. okt. 3.

Pór Bertalan

FIGYELŐ
ujságközlemény figyelő irodája
Budapest, XIV., Nürnberg-utca 42.
Telefon: 296—534

PARALLÈLE 50
5 AVR. 1951

HONGRIE

● *Comme chaque année, à l'occasion de la fête du 15 mars, au cours de laquelle on célèbre l'anniversaire de la Révolution de 1848, le gouvernement hongrois vient d'attribuer les prix Kossuth (1 million et demi, 600.000 et 300.000 francs). Parmi les lauréats de cette année nous relevons les noms de Pau. Szabo, romancier paysan, auteur de* Un Lopin de terre ; *Jules Hay, dramaturge, dont les pièces ont été jouées dans de nombreux pays, et dont la nouvelle œuvre :* Le Pont de la vie, *vient d'obtenir un grand succès à Budapest ; Georges Parragi, publiciste catholique ; B. Por, vétéran des peintres hongrois, rentré de Paris il y a deux ans ; Arthur Somlay, le musicien de Quelque part en Europe.*

nombreux pour que le servi
assuré régulièrement dans le
tres médicaux de district et
rondissement, et dans les cli
et ambulances qui en dépend

R

Poór Bertalan

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ESTI HIRLAP
1960 MÁR 30.

Ma kezdődik

☐ FELSZABADULÁSI KIÁLLITÁS nyilik a II. kerület képző- és iparművészeinek munkáiból április 1-én az MSZBT Keleti Károly utcai klubhelyiségében. Az immár hagyományos április 4-i tárlatot Poór Bertalan Kossuth-díjas festőművész nyitja meg.

Pór Bertalan

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

1960 MÁR 29.

napok

*

A II. kerület képző- és iparművészei az idén is megrendezik immár hagyományos április 4-i felszabadulási kiállításukat a KISZ, a Hazafias Népfront, az MSZBT II. kerületi bizottságai és a Műcsarnok rendezésében. A kiállítást, amely április 1-én, délután nyílik meg az MSZBT klubhelyiségében (II., Keleti Károly u. 22.) Pór Bertalan Kossuth-díjas festőművész nyitja meg.

Pár Pressolen

. kitűnő állapot-
eladó. 123—944.

ója recseg, néma?
avítja önnél még
ótállással Semtei,
u. 40. Tel.: 112

603 Orion, világ-
rádió eladó. Tel.:
659.

Jól fizetek dunyháért,
párnáért, bútorért —
matracért. 130—079. —
Hívásra házhoz me-
gyek.

Ágytollat, dunyhát, —
párnát, jól értékesít-
heti, hívásra házhoz
megyek. 123—415.

Dunyhát, párnát ma-

E
v
I

Ere
lés
rel
re

Pór Bertalan

„FIGYELŐ"
UJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 296—534

Lap: Haladás

Megjelent: 1948 APR. 22

93

Pór Bertalanról, a kitűnő festőről és rajzolóról hosszú évek óta jóformán alig hallottunk valamit. A magyar munkásmozgalomnak ez a régi harcosa 1919-ben Uitz Bélával együtt a legjelentékenyebb forradalmi plakátokat festette. A Tanácsköztársaság bukása után először Bécsbe, aztán Prágába, Pozsonyba, majd Párizsba emigrált. Barbusse „Monde" című folyóiratában jelentek meg a rajzai. A harmincas évek folyamán a Szovjetunióba is ellátogatott, ahol a szovjet kormány több képét megvásárolta a Nyugati Művészek Múzeuma számára.

Amióta Párizsban él, művészbarátai és a kritikusok minden rábeszélése ellenére sem volt hajlandó arra, hogy munkáit kiállítsa. Hosszú évek visszavonultsága után most végre szűk baráti körben kiállítást rendezett. Rajzai

Párizsban évtizedek óta alig volt példa. A *Tribune des Nations* hasábokon *keresztül* leikesedik érte és Pór művészi jelentőségének méltatására a legelragadtatóbb jelzőket is kevesli. A kiváló művészt *modern Michelangelónak* nevezi és ezzel nemcsak kompozicióinak gigantikus méreteire utal, hanem alkotásainak antik szépségére és tökéletes harmónájára is.

„Pór képei, művészi revelációnak hatnak — írja a kritikus —, visszaadják a művészetben való hitünket és rajzai révén megértjük a művészet értelmét is. Franciaország önönmagának tartozik azzal, hogy ezt a nagy művészt kellőképpen értékelje és azzal a dicsőséggel övezze, amely ő is, munkáit is megilleti."

Müemlékek Országos Bizottsága
tek. Titkárságának
B u d a p e s t. IX.

Högyes Endre u. 10.

Pór Bertalan fertő

Szabad Művészet. 1950 9. 321-330

Szegi Pál: Milfajok gazdagsága

Táblakép. Sztálin eskője, Pór

Szabad művészet. 1950 IV. 9. 321-330

Szegi Pál: Munkások gondolatára

Táblakép „Rákosi elvtárs parasztkul-
dotekkel beszélget"
Pór

Szabad Művészet. 1950 IV. 9. 321-330

Szegi Pál: Műfajok gazdagsága

Pór Bertalan festő

Szabad Müvészet. 1950 IV. 9. 354

Kazinczy János: A kaposvári muzeum
uj kiállitása

Pór Bertalan festő

Szabad művészet. 1950 IV. 11. 417–419

(székely) képzőművészek a tanácsokban

Pór Bertalan festő

Szabad Művészet. 1950 IV. 11. 429-431

Radó János: Az I. Magyar Képzőművészeti Kiállítás és a dolgozó tömegek.

Pór Bertalan festő

Szabad művészet. 1950 IV. 12. 465-468

A művészet és az új Rózsidég

Táblakép: „Rákosi elvtárs és felesége pa-
rasztküldöttekkel beszélget”.
Pór

Szabad Művészet. 1950 IV. 12. 465–468

A művészet és az új Rózsa

Por Bertalan festö.

Uj Világ.1950. 35.sz.aug.31. 7.l.

Festészet.

" A termelőszövetkezet küldöttei Rákosi Mátyásnál a Parlamentben" festette

Por Bertalan.

Munkácsydij I.fok-al kitüntetve.

Uj Világ.1950. 35.sz.aug.31. 7.l.

Por Bertalan festö

Uj Világ.1950. 36.sz. szept.7. 7.l.

Por Bertalan festö.

Uj Világ.1950.51.sz. dec.21. 7.1.

Festészet.

"Stalin" festette Por Bertalan.

Uj Világ.1950.51.sz.dec.21. 7.l.

Pór Bertalan festő

Szabó Művészet. 1930 IV. 8. 297-302

Ki lexikon

Pór Bertalan festő

Szabad Művészet. 1950 IV. 8 sz. 294-295

A Munkácsy Mihály-díj alfő kiosztása

Táblak ép. „A fennelő szövetkezetek
első kongresszusa küldötte-
inek fogadása a parlamentben”.
Pór

Szabad Művészet. 1950 IV. 8 sz. 294-295

A Munkácsy Mihály-díj első kiosztása

MDK

Poór Bertalan, festön.

a képzömüvészeti vásárlásokra vonatkozó kérelmeket vizsgálja, a képz.müv. s ip.müv. támogatására vonatkozó összegek döntésére adja le véleményét mint a bizottság tagja.

Szakértö bizottság alakitása. - "Figyelö" 1949. IV. 23.

MDK

Pór Bertalan

"Rákosi elvtárs és felesége parasztkuldöttekkel beszélget" c.képe az I.M.Képzőm.Kiallitáson.

Végvári Lajos: Első Magyar Képzőművészeti Kiáll.

Magyar Nemzet, 1950.aug.23. 3.l.

MDK

Pór Bertalan

"Rákosi elvtárs parasztküldöttekkel beszélget" című festménye az Első Magyar Képzőművészeti Kiállitáson.
A művet a Munkácsy-dij I. fokozatával tüntették ki.

Pogány Ö. Gábor: Az Első Magyar Képzőművészeti Kiállitás.

Szabad Nép, 1950.szept.2. 6.l.

Pór Bertalan MDK

Rákosi elvtárs és felesége parasztküldötekkel beszél
get, olf.

I.V.Sztálin portré, olf.

Mücsarnok 1950. I. Magy. Képzőm. Kiáll.

Pór Bertalan festö.

Szab.Nép.1950.299.sz.dec.24. 8.l.

Pór Bertalan festő.

Szab.Nép.1950.230.sz.okt.3. 8.l.

Pór Bertalan festö.70éves.

Szab.Nép.1950.271.sz.nov.22. 6.l.

Pór Bertalanfestö.

Szab.Nép.1950.290.sz.dec.[illegible] 14. 4.l.

Pór Bertalan festö.

Szab.Nép.1950.227.sz.szept.29. 2.l.

Pór Bertalan festö.

Szab.Nép.1950.199.sz.aug.27. 11.l.

Pór Bertalan festö.

Szab.Nép.1950.198.sz.aug.26. 4.l.

Pór Bertalan festő.
Munkácsy-díj.I.

Szab.Nép.1950.193.sz.aug.20. 7.l.

Pór Bertalan festö.

Szab.Nép.1950.174.sz.jul.29. 6.l.

Pór Bertalan festö.

Szab.Nép.1950. 165.sz.jul.[redacted] 19. 6.l.

Pór Bertalan festö.

Szab.Nép.1950.1.sz.jan.1.8.l.

MDK

Pór Bertalan

"A termelőszövetkezetek első kongresszusa tagjainak fogadása a Parlamentben" c.kép repr.
Az I.Magyar Képzőművészeti Kiállitáson.

Szabad Nép képes Melléklete, 1950.aug.20.

M.D.K.

Pór Bertalan

"Rákosi elvtárs és felesége parasztküldöttséggel beszélget" c. kép reprodukciója az "Uj utakon a magyar képzőművészet" c. beszámoló mellett szerepel, amely az Alkotmány ünnepére megnyilt kiállitásról ir, ahol cca háromszáz képzőművész alkotását mutatták be.

/pásztor/:Uj utakon a magyar képzőművészet Szinház és Mozi Bp. 1950. aug. 27. III. évf. 34. sz. 11-13. l.

Ma délelőtt osztják ki elsőizben a Munkácsy Mihály-díjakat

A Magyar Népköztársaság minisztertanácsa 1950 augusztus 4-i ülésén „Munkácsy Mihály-díj" elnevezéssel képzőművészeti díj alapítását határozta el. A jelölőbizottság — amely a Képzőművészek és Iparművészek Szövetségének öt tagjából, a SZOT és a DISZ egy-egy kiküldöttjéből állt — javaslata alapján a Munkácsy-díjat a következő művészek kapják meg:

I. A 6000 forintos első fokozatot: *Pór* Bertalan: „A termelőszövetkezet első kongresszusa küldötteinek fogadása a parlamentben" című festményéért; *Ék* Sándor: „Felszabadítás" című festményéért; *Beck* András: „Olvasó munkás" című szobráért.

II. A 4000 forintos második fokozatot: *Bán* Béla: „Kónyi elvtárs, a Ganz Villamossági Gyár sztahánovistája" című festményéért; *Benedek* Jenő: „Ezt láttam a Szovjetunióban" című festményéért; *Berény* Róbert: „Május 1950" című festményéért; *Bernáth* Aurél: „Család" című festményéért; *Feleki né Gáspár* Anni: „Születés május elsejére" című festményéért, *Farkas* Aladár Sztálin elvtárs mellszobráért.

III. A 2000 forintos harmadik fokozatot: *Csekei* Zoltán „Traktorosok" című festményéért, *Dobroszláv* László: „Vájár" című festményéért, *Fényes-házi* László „Butorgyári sztahánovista" című festményéért, *Imre* István „Folyamőr" című festményéért, *Scholtz* Erik „Felszólaló" című festményéért, *Szentiványi* Lajos a MEMOSZ freskópályázat vázlatáért, *Kurucz* Dezső „Szántó Kovács János tárgyalása" című festményéért, *Vén* Emil Bartók Béla portréjáért, *Szilágyi* Jolán: karrikatúráiért, *Kerényi* Jenő: „Ifjúmunkás" című szobráért, *Szabó* Iván: „Közös föld felé" című szobráért, *Tar* István: „Hegesztők" című szobráért.

Valamennyi díjnyertes műalkotás szerepel a Képzőművészeti Kiállításon. A díjakat ma délelőtt a Művészeti Szövetségek Házában ünnepélyes keretek között adják át.

Szabad Nép 1950 VIII. 20

Ma délután érkezik a Román Népköztársaság belügyminisztériumának kétszáztagú művészegyüttese

A Kultúrkapcsolatok Intézetének meghívására ma délután érkezik meg Budapest Nyugati pályaudvarra a Román Népköztársaság belügyminisztériumának kétszáztagu népi zene-, ének- és táncegyüttese.

Az együttes a Román Munkáspárt kezdeményezésére 1947 decemberében alakult. Első fellépése a Szovjet Hadsereg fennállásának 30 éves fordulója alkalmával volt. Az együttes kulturális téren elért érdemeiért megkapta a „Kulturális munkáért" című érdemjelet.

Finta János 13 holdas középparaszt előrenyomakodik. Szélesen mosolyog, amikor hallja, hogy mennyire szeretik, segítik egymást az emberek, s nemcsak egymást, de a világ minden népét. A parasztküldötteket mindenütt úgy fogadták, mint édestestvéreket, a gondolatukat is ellesték. Finta hirtelen megkérdi: lehetne-e valahogyan örökbefogadni egy árva gyermeket? Pillanat csend, nem értik a kérdést. De Finta János megmagyarázza: neki igen-igen tetszik a kolhozparasztok élete, ő is úgy akar élni. *Belép a termelőcsoportba.* De ott sok jövedelme lesz, gyermeke pedig nincsen — hát kérne egyet, hogy minden szépet, jót megadhasson neki. Úgy, mint a Szovjetunióban a kolhozbeli gyerekeknek! — *Molnár* István parasztfiatal szemével int Fintának: Itt még nincs termelőcsoport, de most megcsináljuk! Igaz-e, János bácsi? Meg ám, pedig a kulákok majd ki akarják szedni a kerékszeget, hogy szétessen a kocsink.

Csakugyan, a kulákok. Negyvenhét kulák van a faluban, egy-kettő ott fülel a fák alatt, vajjon mire megy a gyűlés. De nemcsak fülelnek. A ravasz ellenség már jóelőre kifőzte, hogy megindítja a támadást a közös gazdálkodás ellen s egyszercsak megszólal borízű hangon *Vas* János: „Énnekem nem kell szövetkezet." Azt mondják, ha nem kell, jó. Erőszak a disznótor, aki nem akarja, nem lép be. Csakis az való a csoportba, aki saját jószántából határozta el a belépést. De Vas csak mondja: „Nem kell a szövetkezet, én nem akarok másra dolgozni, én csak magam akarok gazdagodni."

Dermedt csend, a dolgozó parasztok elhúzódnak Vas mellől, akiről mindenki tudja, hogy kulákokkal borozik-

[illegible] dolgozó parasztjai a Dózsa-, Ságvári-, Zalka Máté- és Táncsics-termelőcsoportok tagjaival, a gépállomás dolgozóival együtt hallgatták meg *Birkás* Imre elvtársnak, a Szovjetunióban járt parasztküldöttség tagjának beszámolóját.

Gyümölcsfák, amelyek 40–50 fokos téli hideg után is bő termést adnak

— Utunk során meglátogattuk Micsurinszk városát — mondotta —, melyben a nagy növénynemesítő tudós élt és dolgozott. Azelőtt el sem tudták képzelni, hogy ezen a vidéken, Moszkvától északra, gyümölcs teremjen. Most pedig, *itt a hajdani gyümölcstermelő terület határától ezer kilométerre északra, háromszázféle új gyümölcsfajtát találtunk.* Láttunk diófákat, melyek kibírják a 40—50 fokos hideget és dús termést hoznak. Ettünk a törpemeggyfa gyümölcséből. Ez a 60—70 centi magas fa fürtökben hozza a termést, 60—150 kiló, 11 százalék cukortartalmú meggyet terem.

Birkás elvtárs ezután beszámolt arról, hogyan dolgoznak és hogyan élnek a Lenin-kolhoz parasztjai, *1922-ben még sátrakban laktak, ma két-háromszobás fürdőszobás lakásaik vannak.* 850 szarvasmarhájuk, 330 lovuk, 400 kaptár méhük stb van, kitűnő termés-eredményeket érnek el és a kolhoznak hatalmas jövedelme van.

Derűs, gondtalan az öregség is a kolhozban

Az elmult évben a napközi otthonban levő gyermekek játékszereire húszezer rubelt fordítottak. A kolhozfalvakban ismeretlen az aggok háza vagy szeretetház. Az öregek gondtalan megélhetéséről a kolhoz gondoskodik, a

Pór Bertalan festőművész
Hovjet repr. kiállítás Győrben

Magyar Pénzet 1950.
ápril. 6. 6. old.

Muzeumok és Műemlékek Orsz.
Központja.

Pór Bertalan festőművész

Magyar Panizet 1950.
julius 5. 5. old.

Pór Bertalan a szocialista realizmusról és az augusztus 20.-i Alkotmány Kiállításról. S. E.

„Sztálin portré" Pór Bertalan festőnnü-
vész

Magyar Kunzet 1950
julius 5. 5. old.

Pór Bertalan a szocialista realizmus-
ról és az aug. 20.- i Alkotmány kiállítás-
ról.
S. E.

Rákosi elvtárs beszélget a szövetkezeti
„parasztok küldötteivel"
Pór Bertalan festőművész

Magyar Nemzet 1950.
julius 5. 5. old.

Pór Bertalan a szocialista realizmus-
ról ésaz aug. 20.-i Alkotmány Kiállí-
tásról
S. E.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

HAJDÚ-BIHARMEGYEI
NÉPÚJSÁG

1000 DEC 31

1021 Pór Bertalan

A SZÁZADOS ÚTI MŰVÉSZTELEP KIÁLLÍTÁSA HAJDÚSZOBOSZLÓN

Egy alföldi kisváros életében — legyen az bár világhírű fürdőhely — mindig jelentős eseménynek számít, ha a művészetek valamely ágában megyei, de bátran mondhatjuk, országos jelentőségű eseményre kerül sor.

A képzőművészet ilyen jellegű bemutatkozásának lehetett tanúja a város, amikor a művelődési központban a budapesti Százados úti művésztelepen élő festő- és szobrászművészek állították ki alkotásaikat.

Nehéz dolga van a kritikusnak, amikor egy művésztelep kiállítását igyekszik bemutatni, értékelni. A budapesti Százados úti művésztelep ma mintegy 40 festőnek, szobrásznak ad otthont, alkotási lehetőséget. Olyan nevek fémjelzik e művésztelep rangját többek között, mint Pór Bertalané és Medgyessy Ferencé, akik hosszú ideig itt éltek és alkottak. De élt és dolgozott e művésztelepen Pátzay Pál, Kisfaludy Stróbl, hogy csak néhány névre emlékeztessünk.

S e mostani kiállításon szereplő alkotók sem jelentéktelenebbek elődeiknél. A festők: Kurucz D. István, Eigel István, Moldován István, Kákonyi István, Tóth B. László, Gábor Móric és Kutassy Imre; a szobrászok: Farkas Aladár, Szabó Iván, Pándi Kiss János, Búza Barna, Stökker Károly, Csorba Géza, Kamotsay István, Csontos László, Szabó Gábor, Gömbös László, Nagy András, Kákonyi István, Váradi Sándor, Boldogfai Farkas Sándor, Herczegh Klára, Balázs István és E. Tassy Klára gobelinművész mind-mind mai képzőművészetünk reprezentáns, elismert alkotói.

Kiemelni egyes alkotásokat a kiállítás egészéből talán nem lenne ildomos, mert a maga műfajában egytől egyig jelentős alkotások mind. A sima élet- és természethű megoldásoktól az absztrakciós megvalósításig a XX. századi irányzatok sok formajegyével találkozhatunk a kiállításon. Pándi Kiss János költői ihletettségű Múzsája, Integetője az idősebb korosztályhoz tartozó mester magas művészi szintű munkáihoz sorakozik, s méltán aratott sikert az érdeklődő közönség körében is. A megoldási formák változataiból talán érdemes kiemelni még Várady Sándor izgalmas, modern hangvételű vízköpő figuráit, a Pelikánt és a díszmadarat. Mindkét figura hegesztett eljárással készült, s megoldásának briliáns volta, megkapó formája a fiatal művész kiváló képességeiről tesz tanúságot. Az emberi lélek mélységekbe hatoló ismeretére mutat Búza Barna Rémület és Esőben c. fadomborműve. Stökker Károly „Sirató asszonyok"-ja, Szabó Iván érzékeny ihletettséggel kifaragott Anyaság c. sztéléje.

Farkas Aladár Gyermekfej c. alkotása bájosságával hívja fel magára a figyelmet.

Nagy András fiatal szobrászművészünk Szomorúság c. egy tömbbe komponált szobra szuggesztivitásával, Puli c. ólomszobra pedig játékos bájával tűnik ki.

Feltétlenül említést érdemelnek Szabó Iván érmei: a Ló és kígyó, a Küzdelem és a Lovak és madarak. Különösen ez utóbbi megkomponáltsága, harmonikus szerkezete a kiállítás egyik legmaradandóbb élményt nyújtó alkotása.

A festészeti, grafikai anyag a kiállítóművészek különböző technikai megoldása miatt első látásra egyenetlenebb képet mutat a plasztikai anyagnál. Kurucz D. István a tőle megszokott magas festőiséggel, a vásárhelyi iskola hagyományait követve mutatja be MÁVAUT-megálló c. nagyméretű, olajtemperával készült képét. A kiállításon legtöbb képpel Moldován István szerepel. Művei közül a Naplemente c. képe tetszett legjobban finom ecsetkezelése, színeinek harmóniája miatt. Tóth B. László két képe derűs, levegős volta, Eigel István: Hónapok c. collage-a színkultúrájának merészsége, technikai megoldása miatt tetszett.

Két művészről: Kákonyi Istvánról és E. Tassy Klárról külön szeretnék szólni. Kákonyi „Szürke gulya" c. rézdomborítása, valamint „Heverő juhász" c. fareliefje a kiállítás élményt nyújtó alkotásai között is rangos helyet foglal el.

Kompozíciójának nyugodt harmóniája nyomot hagyó élményt ad. E. Tassy Klára: Sirályok c. nagyméretű gobelinje sodró erejű lendületével, szivárványtökélyű színharmóniájával nyűgözi le a tárlat látogatóját. A kecses madarak lendülete oly megkapó, hogy szinte elhagyni látszanak a véges méretű anyagot.

Tóth Béla

I. évfolyam. 12. szám

Egyes szám ára 10 fillér

VÖ

KOMMUNISTA LAP

Szerkesztőség: Budapest, V. ker., Visegrádi-utca 15, félemelet | Kiadóhivatal: Budapest, V. ker., Visegrádi-utca 15, féleme

Munkások! Katonák!

A rabszolgákra hervasztás s az ellenforradalom németországi kormányszocialista vezérei orvul megszilárdították hérenkeiket a nemzetközi forradalom leáldozatára. Világtörténelmi gazságot követtek el. Szocialisták, a proletárgyilkosok ellen vívtunk, csak egy volna a hűtlenségből: hogy ugyanakkor Rákóczi hervasz és harcos forradalmi szellemével. A harcosoknak hűtlenségük elpusztítása tiszta lelkiismeretünk.

Itt csak arra hívunk fel szakszervezet tagjainkat, proletárok, katonák.

hagyjatok abba minden munkát

s jöjjetek el ma délután három órára az ALMÁSSY-TÉRRE, hol felemeljük fölötte szavunkat a beállás gazdái ellen.

Liebknecht Károly és Luxemburg Rózsa dicsőnek fönt az internacionalista eszmék bővebben a háború alatt. Az egész világ proletárjainak hatalmai élt! A gyűlés a II. vendéglőben tartatik.

Jöjjetek a munkaruhátokban megjelenni akarjuk, a beszéd fogadni gyűlésünk, az burgoazia de a brancsai ellen.

Éljen a nemzetközi proletárforradalom!
Pusztuljanak a proletárgyilkosok!

Budapest, 1919. január 17.

Testvéri üdvözlettel
A KOMMUNISTÁK MAGYARORSZÁGI PÁRTJA.

KÁROLYI MIHÁLY

HÍREK JANUÁR 11—20-IG

11: A Nemzeti Tanács Károlyi Mihályt ideiglenes köztársasági elnökké nyilvánítja.
13: Az Ifjú Proletár szerkesztősége előtti nagy tanonctüntetésen * Lékai János mond beszédet.
15: Berlinben meggyilkolják Karl Liebknechtet és Rosa Luxemburgot, a két német forradalmárt.
16: Megalakul a Kommunisták Magyarországi Pártja debreceni szervezete.
17: A KMP tiltakozógyűlést tart a német forradalmárok meggyilkolása ellen.

A szociáldemokrata ifjumunkások küldöttsége a kereskedelmi miniszternél.

A nemzetközi proletariátus vezéreihez a magyarországi kommunistákhoz.

Ötvenéves a magyar kommunista sajtó

A párt megalapításának 50. évfordulója fényes dátum a magyar kommunista sajtó történetében is. Az 1919. november 24-én megalakult Kommunisták Magyarországi Pártja azt a nagy és szent célt, határozott programot tűzte maga elé, hogy a munkásosztály élén proletárforradalommá fejleszti a polgári forradalmat. A feladat előkészítéséhez és megoldásához után a szabadsággal együtt a kommunista sajtó szabad, bátorító hangját is elfojtotta az elnyomó rend. A kommunisták a föld alá szorultak, röplapok, brossúrák útján terjesztették a forradalom gondolatát, szabadságukat, életüket kockáztatva. Ebben a sötét időszakban a párt központi lapjai, mint az 1928-ban megjelent „Kommunista" és a Prágában 1937-ben megjelenő „Dolgozók Lapja" [illegible]

Pór Bertalan

Az 1909-ben alakult Nyolcak tagja.

Németh Lajos: Modern magyar művészet Corvina 1968 44. l.

M.D.K.

Pór Bertalan festőművész

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa a népmüvelés terén végzett munkája elismeréséül a Munka Vörös Zászló rendjével tüntette ki.

Szinház és Mozi. Bp. 1953. nov. 13-19. VI. évf. 46. sz. 11. lap.

MDK

Pór Bertalan

Körner É.: Az 1919-es M. Tanácsköztársaság plakátművészetéről.

Sz.M. 1954. 69, 70, 71. lap /kép/

MDK

Pór Bertalan

Fogány G.G.: A IV.M. képzőm.kiállításról. SzM. 1954.

Pór Bertalan festő

M. Dh.

Csoportosításai: „Apám" (1902), „Anyám" (1918.)
Rákosi kompozíciók.

„Megnyílt Pór Bertalan képkiállítása".

Dunántúli Napló. 1954. XI. l. ápr. 6. 4. l.

MNK.

P

Pór Bertalan festő

Gondolatok, nyilatkozatok, szempontok, idézetek.

„Gondolatok Pór Bertalan képeiről és előadásáról."

Dunántúli Napló. 1954. XI. é. dec. 18. 7. l.

mdk

Por Bertalan festőm.

önarcképe a IV. magyar képzőművészeti kiállitáson

Gogolák Lajos: Két képzőművészeti kiállitás
Népművelés. 1954, 1. évf. 1 sz. 16–18 l.

M.D.K.

Pór Bertalan, festő

nevét említik:

P.G.: Les Populistes reçoivent les Peintres Hongrois
Les Lettres Françaises, Párizs, 1954.jún.17.

Pór Bertalan MDK

Önarckép

Bergeron, Régis
Magyar festők képei Párizsban.

Szabad Nép, 1954. jul. 13.

MDK

Pór Bertalan 188o--

Kompozició, temp.

Ernst Muz. M.Kisplaszt. és Graf.kiáll.

1954.szept. 25 l.

Pór Bertalan MDK

Herman Lipót festménye

Herman L.kiáll. Ernst Mus.1954.okt.

MDK

Rór Bertalan

D.Fehér Zsuzsa előszava a katalogusban.
Herman Lipót kiáll. Ernst Muz. 1954. okt.

Pór Bertalanfestö.

Béke és Szabadság.1954.20.sz.máj.19.17.1

Kirinni

Pór Bertalan festőművész

Művelt Nyp, 1954. jul. 11. 6. old.

Kirimi

Pór Bertalan festőművész

Irodalmi Ujság, 1954. ort. 16. 7. old.

Kirimi

Poór Bertalan festőművész

Irodalmi Ujság, 1954. dec. 25. 2. old.

MDK

Pór Bertalan, festö

Rákosi elvtárs.

Linennel 1920-ban. Olf.

Műcs.-V.M.Képzm.Kiáll. 1954.dec.-1955.jan. Kat.15.1.

Pór Bertalan, festö-grafikus MD K

A nép jólétéért. Plakát.

Mücs.-V.M.Képzm.Kiáll. 1954.dec.-1955.jan. Kat. 23.l.

MDK

Pór Bertalan

Önarckép 1952 szén OSZM tul.

Képzőművészetünk tiz éve. Műcsarnok.
Kiállitott művek jegyzéke. 17.1.

MDK

Pór Bertalan

J.V.Sztálin.1950. Repr.

Képzőművészetünk tiz éve.Műcsarnok.Kat.

MDK

Pór Bertalan

Önarckép 1953 olaj Művész tul.

Képzőművészetünk tiz éve. Műcsarnok.
Kiallitott művek jegyzéke. 3.1.

MDK

Pór Bertalan

Rákosi elvtárs és felesége parasztküldöttekkel 1950 olaj MDP tul.

Képzőművészetünk tiz éve.Műcsarnok.
Kiállított művek jegyzéke. 5.1.

MIK

Pór Bertalan

Önarckép 1952 pasztell Magy. Képző- és Iparmüv.Szöv. tul.

Képzőművészetünk tiz éve.Műcsarnok. Kiállított művek jegyzéke. 9.1.

MDK

Pór Bertalan

J.V.Sztálin arcképe 1950 olaj OSZM tul.

Képzőművészetünk tiz éve.Műcsarnok.
Kiallitott művek jegyzéke. 3.l.

MDK

Pór Bertalan

Önarckép	szénrajz 135x88
Rajzok Gergely Sándor "Dózsa" trilogiájához	szén és ceruzarajzok /I.-XII./

VI. Magyar Képzőművészeti Kiállitás. Műcsarnok 1955. Kat. 35.l.

MDK

Pór Bertalan

Táj, of.

Tanulm. a Rákosi elvt.Leninnel 192o-ban c.
képhez, paszt.

Miskolci kiáll.I. Herman Otto Múz. 1955.
18. 1.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Pór Bertalan

NÉPSZAVA

1965 ÁPR 25.

uj értelmezéséről.

— **PÓR BERTALAN** Kossuth-díjas festőművésznek, a párt és a munkásmozgalom régi harcosának sírkövét kedden 14 órakor avatják a Mező Imre úti (Kerepesi) temetőben.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1965 ÁPR 25.

MAGYAR NEMZET

Pór Bertalan

Pór Bertalan Kossuth-díjas festőművész sírkövét kedden délután 14 órakor avatják a Mező Imre úti (Kerepesi) temetőben.

Pór Bertalan festőművész

Művelt Nép 1955. VII. 10. 6. o.

P. I.: Oelmacher Anna: Pór Bertalan

Pór Bertalan festö.

Szab.Nép.1955.122.sz.május 25. 6.l.

MDK

Pór Bertalan
festő

Az Országos Béketanács tagja
lett.

—: Az Országos Béketanács tagjai
Dolgozók Lapja, 1955. márc. 1.—2 lap

Pór Bertalan MDK

festő

Magyar müvészek hozzászólásai Solohov leveléhez.

Magyar Nemzet 1955. szept. 18.

M.D.K.

Pór Bertalan, festő

„egy alig szines, de annál elevenebb" önarahégével szerepel a Károlyi palotában megnyílt kiállitáson

Mai Magyar festőmüvészet kiállitása

Irodalmi Ujság, Bp. 1956. márc. 3.

Pár Bertalan, festő

MD4

Sírkövét ápr. 27-én avatják

a Kerepesi temetőben.

—: Hír

14

NÉPSZABADSÁG 1965. ápr. 25.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1965 APR 28

NÉPSZAVA

Pór Bertalan

1021

Felavatták Pór Bertalan síremlékét

Kedden délután a Mező Imre úti (Kerepesi) temetőben felavatták Pór Bertalan síremlékét. A kegyeletes ünnepségen a művész hozzátartozóin kívül megjelent *Kisházi Ödön*, az Elnöki Tanács helyettes elnöke, *Garamvölgyi József*, az MSZMP Központi Bizottsága kulturális osztályának helyettes vezetője, *Plesnivy Károly*, a Magyar Képzőművészek Szövetségének főtitkára, a művész harcostársai, pályatársai, barátai, tanítványai, sok tisztelője.

Pór Bertalan életművét az MSZMP Központi Bizottsága nevében *Szerényi Sándor*, a pártfőiskola igazgatója méltatta. *Somogyi József* szobrászművész a Magyar Képzőművészek Szövetsége és a Művészeti Szakszervezetek Szövetsége nevében mondott kegyeletes szavakat.

A díszsírhely fölé emelt fekete gránit emlékoszlopnál, amelyre arany betűkkel vésték fel Pór Bertalan nevét, elhelyezték a család, az MSZMP Központi Bizottsága, a Magyar Képzőművészek Szövetsége, a Művészeti Szakszervezetek Szövetsége, a művészeti intézmények koszorúit, a művész barátainak, tisztelőinek virágait.

Világ proletárjai,

N

A

93. ÉVFOLYAM, 99. SZ

De

Léderer Frigyes, az *MTI* párizsi tudósítója jelenti:

Párizsban kedden tovább folytatódtak a francia—szovjet tárgyalások. *Gromiko* szovjet külügyminiszternek a délelőtti órákban megbeszélése volt *Couve de Murville*-lel a Quai d'Orsay palotában. *Valerian Zorin*, a Szovjetunió párizsi nagykövete, Gromiko kíséretének tagjai s a Quai d'Orsay vezető tisztviselői is jelen voltak a megbeszélésen, amely két és fél óra hosszat tartott.

Gromiko a tárgyalások után kijelentette az újságíróknak, hogy *megvitatták az európai biztonság kérdését, a német kérdés bé-*

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Pór Bertalan

NÉPSZABADSÁG

1965 APR 28.

1021

Felavatták Pór Bertalan síremlékét

Kedden délután a Mező Imre úti Kerepesi temetőben felavatták Pór Bertalan síremlékét. A kegyeletes ünnepségen a művész hozzátartozóin kívül megjelent *Kisházi Ödön*, az Elnöki Tanács helyettes elnöke, s a társadalmi és kulturális élet sok vezető személyisége; több Kossuth-díjas és kiváló festő- és szobrászművész, Pór Bertalan harcostársai, pályatársai, barátai, tanítványai, sok tisztelője.

Pór Bertalan életművét az MSZMP Központi Bizottsága nevében *Szerényi Sándor*, a Pártfőiskola igazgatója méltatta. A többi között ezeket mondta:

— *Még egy esztendeje sincs, hogy elhunyt a párt, a magyar és a nemzetközi munkásmozgalom régi harcosa, a nagyszerű ember, kétszeres Kossuth-díjas kiváló művész, a XX. századi festészet kimagasló alakja. Az utókor kegyelettel és tisztelettel emlékezik a jelen és a jövő generációnak egyaránt például szolgáló életére, amelyet a magyar nép boldogulása, a béke és a haladás, a szocialista humanizmus, a szocialista művészet ügyének szentelt.*

Somogyi József Kossuth-díjas szobrászművész, a Magyar Képzőművészek Szövetsége és a Művészeti Szakszervezetek Szövetsége nevében mondott kegyeletes szavakat. A díszsírhely fölé emelt fekete gránit emlékoszlopnál, amelyre arany betűkkel vésték fel Pór Bertalan nevét, ezután elhelyezték a család, az MSZMP Központi Bizottsága, a Magyar Képzőművészek Szövetsége, a Művészeti Szakszervezetek Szövetsége, a művészeti intézmények koszorúit, a művész barátainak, tisztelőinek virágait.

lentősége korunk világméretű forradalmi harcaiban.

A szocializmus világában című rovatban a technikai forra-

Fotókiállítás a haz

A *Magyarországi Románok Demokratikus Szövetsége* hazánk felszabadulásának 20. évfordulója alkalmából nagyszabású *fotókiállítást* rendez, amelyet májusban nyitnak meg a három nemzetiségű *Battonyán*. A gondosan összeállított fotóanyag bemutatja: az elmúlt húsz év alatt hogyan változott meg hazánkban a román nemzetiségű lakosság élete. Szemnyelvűek különösen a *Viharsarokban* és a *Hajdúságban* hogyan ápolják nemzeti kultúrájukat, népi szokásaikat, hagyományaikat.

A kiállítást Battonya után *Békés, Csongrád* és *Hajdú megye* románlakta helységeiben is bemutatják.

is a Vietnami Demokratikus Köztársaságból

EM ADJA MEG MAGÁT

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Pór Bertalan

1965 ÁPR 28.

MAGYAR NEMZET

Felavatták Pór Bertalan síremlékét

Kedden délután a Mező Imre úti (Kerepesi) temetőben felavatták *Pór* Bertalan síremlékét. A kegyeletes ünnepségen megjelent *Kisházi* Ödön, az Elnöki Tanács helyettes elnöke, *Garamvölgyi* József, az MSZMP Központi Bizottsága kulturális osztályának helyettes vezetője, *Plesnivy* Károly, a Magyar Képzőművészek Szövetségének főtitkára, több Kossuth-díjas festő- és szobrászművész.

Pór Bertalan életművét az MSZMP Központi Bizottsága nevében *Szerényi* Sándor, a Pártfőiskola igazgatója méltatta. *Somogyi* József Kossuth-díjas szobrászművész, a képzőművészszövetség és a Művészeti Szakszervezetek Szövetségének nevében mondott kegyeletes szavakat.

A díszsírhely fölé emelt fekete gránit emlékoszlopnál ezután elhelyezték az MSZMP Központi Bizottsága, a művészeti intézmények koszorúit.

vedélyeket,
dozó színés
lelt emberi
sik rokonsz
orosz klass

Horváth Ferenc előadóestje az Irodalmi Színpadon

Idestova harminc éve, hogy *Horváth* Ferenc rendszeresen szavalni kezdett. Akkor még vékony, szőke színiakadémista volt, s gyakran mondott Ady-

dául Illyést, Kassákot, Garai Gábort, Simon Istvánt, Devecserit, Vas Istvánt, sőt Gellért Oszkárt, Füst Milánt vagy Heltai Jenőt is egy-két verssel

Pór Bertalan festő (1) 1964

1964. augusztus 29-én,
84 éves korában elhunyt.

[1880 – 1964]

Temetése szept. 3-án a Kerepesi temető munkásmozgalmi pantheonjában.

Murányi-Kovács Endre: Pór Bertalan 4.

NÉPSZABADSÁG Dv. 1964. szept. 1

Pór Bertalan, festő (2) MDk

Néhány hónapja a Dürer Teremben volt kiállítása, néhány hete egy szegedi tárlaton szerepelt újabb rajzaival. Betegágyán még mindig tovább alakította a Várban megnyíló Nemzeti Galéria jubiláris tervezett Dózsa-freskóját.

Murányi-Kovács Endre: Pór Bertalan 4

NÉPSZABADSÁG dec. 1964. szept. 1.

Pór Bertalan, festő (3) MDG

Forradalmár volt és művész. Még az első világháború előtt a „Nyolcak" tagjaként tervezte meg a Nézőperáta szánt monumentális panneauját és a Vágyódás a tiszta szerelemre, s a Hegyi beszéd c. két nagy kompozíciót. Korai nagy kompozíciói körül a Család c. a Nemzeti Galéria tulajdonában van.

Murányi-Kovács Endre: Pór Bertalan 4.

Gr. 1964. szept. 1.

NÉPSZABADSÁG

Pór Bertalan, festő 4. 0104

1918 óta vett részt a munkásmozgalomban. A Tanácsköztársaság alatt aktív politikai s' művészi munkát végez. A bukás utáni hosszú évekig Szlovákiában él s' fest. Eljutott Moszkvába is, végül Párisban telepedett le. 1927-ben lépett be a Francia Kommunista Pártba. A náci megszállás alatt börtönbe is került, 60 éves korában.
1948-ban tért haza. Itt a képzőműv. főiskola tanára lett.
Murányi-Kovács Endre: Pór Bertalan 4

NÉPSZABADSÁG

Bp. 1964. szept. 1.

Pór Bertalan, festő (5) MTA

Egyik, 1952-ben alkotott önarcképe. Repr.

Murányi-Kovács Endre: Pór Bertalan 4

NÉPSZABADSÁG 1964. szept. 1.

Pór Bertalan festő M.D.K.

a Nemzeti Galéria birtokában levő alkotásaiból emlékkiállitást rendez a Magyar-Szovjet Baráti Társ. II. ker. elnöksége, A Hazafias Népfront I. ker. bizottsága és a Mücsarnok a Radnóti klub-ban

napló

magyar Nemzet 1964. október 31. 7.l.

M.T.K.

Pór Bertalan

. festő -

M.D.K

Párizsban összekerült Pór Bertalan
Dobrovszky Ganimédával

Baki Miklós: Dobrovszky Ganimédé kiállítása
Művészet 1964. október - 10 lap.

Pór Bertalan, festő

1964

Bencze Gyula beszédében megemlékezett a főiskola elhunyt tanáráról, Pór Bertalanról.

— : Tanévnyitó a képzőművészeti főiskolán

8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1964. okt. 6.

MDK.

Pór Bertalan

Megemlékezés a müvészről a Képzőművészeti főiskolán

Népszabadság 1964. okt.6.

lap -

MDK

Pór Bertalan

Utalás a müvészre Tóth Imre festő - müvész interjuanyagában.

Magyar Nemzet 1964.X.7. lap -

Pór Bertalan, festő MDK

Bor Pálza erősen hatott.

Murányi-Kovács Endre: Jegyzetek Kiállításokról
8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1964. aug. 5.

Pór Bertalan, festő

Pór Bertalan fedezte fel Nagy Balogh Jánost a szélesebb művészi közvélemény számára.

Munányi – Kovács Endre, Nagy Balogh János emlékezete 9.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1964. aug. 2.

Pór Bertalan „festő"

MDK

Főként 1919-es allegóriái példa-
mutatók voltak.

Mihályfi Ernő: A Szocialista Képzőművészek
Csoportjának emlékkiállítása a Nemzeti
Galériában 9.l.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1964. ápr. 19.

Pór Bertalan
festő

M.D.K.

Az első világháborúba Kisfaludi Stróbl-lal együtt vonult be.

Lengyel Géza: A nyolcvanéves Kisfaludi Stróbl Zsigmondról

Művészet, 1964. julius – 3 lap

Pór Bertalan
festő –

M.D.4

A Dürer teremben volt kiállítása.
Harminc önarcképét mutatták be.
(Reprók).

Horváth Béla: Pór Bertalan önarcképei a Dürer-teremben
Művészet, 1964. szeptember – 40 lap

Pór Bertalan

Plakát, (kévlet, kepő)

Nagyat Sjinkóg 1964 III. 21

Pór Bertalan festő M.D;k.

A Százados uti művésztelepen dolgozott

1920-ban a Pr ónay- különitmény elvitte.

Kristóf Attila: A Százados uti művésztelep félszázados jubileuma

Magyar Nemzet 1964. január 17. 13. l.

M.D.K.

Pór Bertalan, festő

MDk

A Nyolcak művészcsoport tagja.

— : A decemberi rejtvények megfejtése 34.

Család és iskola, Bp. 1964. június XV/1.

Pór Bertalan

Rajz (vegyes)

Kortárs 1964 I.n. 40old

Pór Bertalan festő M.D.K.

1914-ben a bécsi Brüko-Salonban kiállitáson szerepel / Tihanyi-Berény-Pór

Szij Béla: Berény Róbert, Bp. 1964. 16.1.

Pór Bertalan festő

=.D.K.

Szerepel a Nyolcak 1912-es Nemzeti Szalonbeli kiállitásn,

Szij Béla: Berény Róbert Bp. 1964. 14. l.

Pór Bertalan festő M.D.K.

1911-es kiállitásán Ady ünnepséget rendeztek

Szij Béla: Berény Róbert , Bp. 1964. 11-12. l.

Pór Bertalan festő

M.D.K.

Berény párizsi baráti köréhez tartózott.

több közös kiállítást rendeztek.

1909 végén uj Képek cimmel a Könyves Kálmán kiállító helyiségben,

majd összetartozásukat NYOLCAK elnevezéssel is demonstrálták.

Szij Béla: Berény Róbert, Bp. 1964. 8.1.

MDK

Pór Bertaban

neve emlitve

Károlyi Brnő kiáll. Fényes A. terem, 1964.

VII.

Pór Bertalan

képviselte a festőművészetet a népbiztosságon belül megalakult művészeti és múzeumi Direktóriumban Berény Róbert lemondása után (kb. 1919. május közepétől).

Barcza Géza: Műemlékvédelem a Magyar Tanácsköztársaság idején. Bp. 1964. 443-465. l. /Klny. Épitès és Közlekedéstudományi közl./

447. l.

M.D.K.

Pór Bertalan, festő

művészetét a „Nyolcak"-ról ismét megjelent tanulmányában taglalja a szerző és közli a „Család" c. képét (118. old. 8. á.)

Passuth Krisztina: A Nyolcak, az első magyar konstruktiv törekvésü csoport /Festészetük müfaj szerinti elemzése/
Müvészettörténeti Értesitő, Bp.1964.XIII.évf. 2.sz.
110-124 old.

Pór Bertalan festő M.N.A.

Művei a kiállitáson

Önarckép,

Anyám,.

S.M.: A Századok uti művésztelep jubileumi kiálli tása

Nemze Magyar Nemzet 1965. január 20. 4.l.

Pór Bertalan festő M.D.K.

Müvei a kiállitáson

Murányi-Kovács Endre: A Százados uti müvésztelep kiállitása a Nemzeti Galériában
Népszabadság, 1965. január 14. 9.1.

Pór Bertalan

Önarckép, 1917. O.v. 77×63 cm. J.n. M.N.G. Ltn: 5506
Jájkép, 1918. O.v. 44×62 cm. J.j.l.: Pór 1918. MNG. Ltn: 5507
Anyám 1918. O.v. 125,5×95,5 cm. J.b.l.: Pór 1918.
MNG. Ltn: 56215 T
Önarckép 1919. O.v. 66,5×53 cm. J.j.l.: Pór
1919. M.NG. Ltn: 5508
A Nepopera panneau várlata 1911. O.v.
46×77 cm. J.n. BTM. Ltn: 62,1.

Szárados „Ti" művéntelep kiállítása.
Kat. Összeáttl. Csap Erzsébet, Elischer
Brigitta. Bp. 1965.

Pór Bertalan

(profile)

Vázlat a Vas utcai mozai 1 hor 1912. Vizf. p. 23×17 cm. J.: Pór B. 1912. BTM. Ltn: 62.161.3

Az Ornágháza terverett freskó vázlata 1918. cer. p. 44×59 cm. J. n. B.TM. Ltn: 62.149.1.

Az Ornágháza terverett freskó vázlata, 1918. cer. p. 19×27 cm. J. b. l.: Pór 1918. BTM. Ltn: 62.149.2.

Világ proletárjai egerüljetek! 1919. Plakát, nyomat. BTM. Ltn: 58.22

Százados uti művészkelep kiállítás, Katalógust összeáll. Csap Erzsébet, Elischer Brigitta, Bp. 1965.

67

Pór Berta lan festő M.N.K.

Müvei a kiállitáson

1919-ben a Szazados uti müvésztelepről emigrál.

"Ötvenévesek kiállitása " a Nemzeti Galériában

Hétfői Hirek 1 965. jan. 11.

Pór Bertalan M.D.K.

Művei a kiállitáson

A művésztelep tagja

Kristóf Attila: A Szászedes uti művésztelep fél - százados jubileuma

Magyar Nemzet 1965. január 17. 13.1.

Pór Bertalan festő M.D.K.

Müvei a kiállitáson

Önarckép / 1917/
Anyám, két politikai plakát

Sárvári Márta: A Százados uti müvésztelep jubileu kiállitása a Nemzeti Galériában

Magyar Nemzet 1965. jan. 20. 1.

Pór Bertalan festőművész

1880-ban szül. Bábaszéken, 1964-ben halt meg Bp. Tanulmányait a Mintarajzisk. rézdte, Majd Münchenben és Párisban a Julian Akad. folytatta. A „Nyolcak" művészcsoport tagja volt. A Tanácsköztv. idején részt vett a Mův. Direktórium munkájába az ellenfor. elől szülebb hazájába, Szlovákiába emigrált. Járt Bécsben, Berlinben, nyaranként Párisban. (Gyf.)

Szárados uti művészklep kiállítása. A Zat. Ömeáll. Csup Erzsébet, Elischer Brigitta. Bp. 1965

22.

Pór Bertalan

Reprod.: Önarc rép.: 1917.
(egyis oldalas)

Szárados úti művésztelep kiállítása. A lat. összeáll. Csap Erzsébet, Elischer Brigitta.
Bp. 1965.

Pór Bertalan festő M.D.K.

Művei a kiállitáson Bika / 1942/

Perneczky Géza: A magyar képzőművészek
a fasizmus ellen
Kiállitás a Nemzeti Galériában

Magyar Nemzet 1965. dec. 12. 9.1 .

Ivr Bertalan festő M.D.A.

Bika \ 1942 \

Pór Bertalan

Szerepel a „Hagyás képzőmű vészek a fasizmus ellen" c. kiállításon a Nemzeti galériában

Négyszava 1965 dec. 8.

Pór Bertalan

szerepelt a magyar képzőművészek a fasizmus ellen

c. kiállításon.

Képszabadság 1965. dec. 19.

magyar képzőművészek a fasizmus ellen. B. Fehér Zsuzsa

MDK

Pór Bertalan

Lezuhant lovas, szén

Bika, szén

Kompozició, kr.

M. képzőművészek a fasizmus ellen.

N.Gal. 1965.

MDK

Pór Bertalan

Felszabadulás, cer.

Pásztor I., lit.

" II., "

Kompozíciós vázlatok, cer.

M. képzőművészek a fasizmus ellen. B.Gal.

1965.

MDK

Pór Bertalan

A magyar név megint szép lesz, cer.

Freskóterv, szén

Francia ellenállás I-IV., cer.

M. képzőművészek a fasizmus ellen. N.Gal.

1965.

M.D.K.

Pór Bertalan
festő

Mészáros Lajosnak volt a
mestere a Főiskolán.

Ecsery Elmér: Mészáros Lajos
Művészet, 1965. novemberi - 38 lap

Pór Bertalan

festő-

M.D.f

A MSzBT II. kerületi
képző művész csoportjá-
nak kiállító helyiségében
Vehmacher Anna rendezett
tárlatot Pór Bertalan műveiből.

Fáthy János: Ki állítási krónika
Művészet, 1965. február – 4 Blap.

MDK

Pós Bertalan

Üvöltő állat, kr.

Kompozició állatokkal, kr.

Tanulm.Sallai és Fürst c. kompozicióhoz, kr.

Küzdő pásztor, cer.

M. képzőművészek a fasizmus ellen.

N.Gal. 1965.

MDK.

Poór Bertalan

Würz Ádámot tanitotta

Tolnamegyei Népujság 1965 május 9.lap 6.

M.D.

Pór Bertalan
festő-

A Képzőművészeti Főiskolán
Végvári János tanára volt

Fóthy János: Kiállítási krónika
Művészet, 1965. junius – 34 kep

Pór Bertalan festő W.D.K.

30 önarckép,

szén, tus, kréta, diófapác,,,

egy önarckép, repr.

Oelmacher Anna: Pó Bertalan önarcképei

Magyar Nemzet 1964. junius 14. 13. l.

MDK

Pór Bertalan, festő
grafikus

Kiállítása nyílt meg a Dürer Teremben. A kis „kamarakiállítás" tematikája az önábrázolás. Első önarcképe 1907-ből, az utolsó 1952-ből való.

H: Murányi-Kovács Endre: Pór Bertalan grafikai kiállítása a Dürer Teremben

NÉPSZABADSÁG, bp. 1964. jún. 12. 9

Pór Bertalan MDK.

festő

A Dürer Serember volt kiállítása a 84 éves mesternek. 29 önarckéjét mutatták be a tárlaton.

Frank János: Pór Bertalan

Élet és Irodalom, 1964. jun. 13 - 8 top.

Pór Bertalan, festő

MTk

Rajz a Dürer-termi
kiállításról.

Repr.

Pór Bertalan: Önarckép szemüveggel
9. l.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1964. jún. 7.

Pór Bertalan

Önakcký (Szepró)
Harmina önakcký és állitott
Li a Dürer tekemben

Négyvaa, 1964, jun. 7. Fold.

Pór Bertalan, festő MDK

A Dürer Teremben nyílt meg a kórházban fekvő mester grafikáiból megrendezett kiállítás. Vegyen önarckép adja a tárlat gerincét.

G. M.: Pór Bertalan Kiállítása 2

ESTI HIRLAP, bp 1964. jún. 4.

Pór Bertalan festő M.D.K.

Kossuth-dijas

Grafikai kiállitása a Dürer-teremben

17 évvel ezelőtt párizsból kül te haza müveit a Képzőművészek Szabad Társasága kiállitására.

Megnyilt Pór Bertalan kiállitása

Magyar Nemzet 1964. junius 4. 4.1.

Pór Bertalan festő

Grafikai műveiből kiállítás nyílt 3-án a Dürer teremben

Négmava, 1964, jun. 4. 40.

Pór Bertalan, festő MDK

Szeizing L. és D. Fehér Zuzsa
Művészek c. könyvében szerepel.

D. Fehér Zuzsa: Kis képeskönyv nagy
művészekről 16-17.

A KÖNYV, Bp. 1963. július III/7.

Pór Bertalan, festő MDK

40 új grafikáját hírt tárlat
nyílik a Dürer Teremben.

– : Hír 10

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1964. jún. 2.

Pór Bertalan

grafikai műveiből kiállítás
nyílt a Dürer Kamben

Nagyvarsa, 1964, ~~[illegible]~~ máj 31.

Pór Bertalan festő M.D.K.

Kétszeres Kossuth-díjas

Önarcképeiből kiállítás nyilik juniu 3-án a Dürer-teremben

Napló

Magyar Nemzet 1964. május 19. 4.1.

Pór Bertalan

Felkelő (kaja, kapkó)

Négmara, 1964, nov 7. 7 old.

Pór Bertalan

Néhány hónapja hunyt el. Műveiből kiállítást rendezték a Radnóti Miklós Klub helyiségében. A 10-es években készült freskóterveiből is szerepel egy. „Károlyi Mihály portré" és tanulmányrajz, „Önarckép" 26 festmény és 20 grafika szerepelt-mely mind a Nemzeti Gal. tulajd. havas: Pór Bertalan emlékkiállítás

Nagyvaros, 1969, Nov. 7. 7 old.

M.D4

Pór Bertalan
festő

Sok vonatkozásban eltávolodott
eredeti festői ideáljától.

Baki Miklós: Orbán Dezső
Művészet, 1964. dec. – 28 lap

Pór Bertalan
festő

M.D.Y.

1909-ben a Könyves Kálmán
kiállítóhelyiségben 7 társával
tárlatot rendezett.

Baki Miklós: Orbán Dezső
Művészet, 1964. dec. – 28 lap.

Pór Bertalan
levele

M.D.K

Méltatás.

Pogány G. gábor: Pór Bertalan
Művészete, 1964. november - 16 lap.

Pór Bertalan
festő-

M.D.K.

„Ömarchép" (cipro)

A borítólapon
Művészet, 1964. november.

Pór Bertalan
festő

M.D.K.

Méltatás.

S.L.: Pór Bertalanról kortársak szavaival
Művészet, 1964. november – 2½ lap.

Pór Bertalan festő

Újságkér: egy képe a kaposvári múzeumba került.

Emlitett mű: Önarckép.

Somogy Megyei Néplap, 1964 dec. 16.

Pór Bertalan
festő

M.D.K

Pór Bertalan Kossuth-díjas festő
művész 84 éves korában elhunyt.

Bencze László: Pór Bertalan
Élet és Irodalom, 1964. szept. 5. – 2 lap

Pór Bertalan

festő

M.D.K.

Rajz (1930)

Élet és Irodalom, 1964. szept. 5. – 8 lap.

Pór Bektalan

Ōmarkáy (kajr, kaptó)

Ormág-Világ 1964, 47 n., 2 oold.

Pór Bertalan

Emlékkiállítása volt nemzetkozi halála u tán. 1901-ből való az első kiállított műve.

Portréi: Önarckép, Anyja, Apja, Károly, Mihály, Horváth Ferenc.

Egyéb művei: Felmenkadalás, Kürdelem, Francia elemállás, Dóma illusztráció (emlitve)

Ornág-Vilaf 1964, 47 n, 2 old.

Pór Bertalan, festő MDK

1964. sept. 3-án temették el a Kerepesi temetőben.

—: Nagy Rénvéttel temették el Pór Bertalant 4

NÉPSZABADSÁG, bp. 1964. sept. 4.

Pór Bertalan festő M.D.K.

kétszeres Kossuth-díjas

Nagy részvéttel temették el Pór Bertalant

Pest megyei Hírlap 1964. szeptember 4. 3.l.

M.D.Y.

Pór Bertalan

1964. szept. 3.-án temették el a Kerepesi temető Munkásmozgalmi Pantheonjában. Domanovszky Endre búcsúzott tőle.

Eltemették Pór Bertalant
Szabad Nap 1964. szept. 4. 2. l.

Pór Bertalan.

84 éves korában elhúnyt. Temetése 1964 ~~aug~~. szept. 3-án a Kerepesi temetőben Munkásmozgalmi Pantheon-jában.

Archive.

Népszava, 1964 szept. 1. 2. lap.

Pór Bertalan, festő

Temetése nov. 3-án lesz
a Kerepesi Temetőben.

— : Itt : —

6

ESTI HIRLAP by. 1964. nov. 1.

Pór Bertalan festő

MDK

Kiállítása nyílt a Kadnóti Klubban.

Önarckép 1953-ból: Repr.

–: Kiállítás Pór Bertalan műveiből 15.

NÉPSZABADSÁG, Sp. 1964. nov. 7.

Pór Bertalan festő M.D.K.

A Magyar-Szivjet Baráti Társ és a Hazafias Népfront II. ker. biz. rendezésében emlékkiállitás müveiből

Pór Bertalan emlékkiállitása

Magyar Nemzet 1964. november 5. 3.1.

Pór Bertalan, festő

MDh

Ápr. 27-én avatták fel síremlékét.

– : Felavatták Pór Bertalan síremlékét 5.

NÉPSZABADSÁG Bp. 1965. ápr. 2 d.

Pór Bertalan festő M.D.K.

Felavatták Pór Bertalan siremlékét

Magyar Nemzet 1965. április 28 . p. 1.

MDK.

Poór Bertalan

Sirkövének felavatásáról

Szocialista Müvészetért 1965 juni.

Pór Bertalan festő M.N.K.

Önarckép, repr.

Husz év a képzőművészetben

N épmüvelés, 1965. 1. sz.

Poór Bertalan

A „Politikai plakátok 1945–1965" kiállításon szereplő műve.

Fejér megyei Hírlap 1965. szept. 5.
Történelem a plakátokon. Varga Aranka

Poór Bertalan M.D.K.

Mű ei a plakátkiállitáson

Varga Aranka: Történelem a plakátokon

Csongrádmegyei Hirlap 1965. szept. 9.

Poór Bertalan festő M.D.K.

Plakátja a kiállitáson

Varga Aranka: Történelem a plakátokon

Szolnok megyei Néplap 1965. szept. 12.

MIK.

Poór Bertalan

Plakátjairól

Nógrád 1965 szept.19.

Pór Bertalan festő M.D.K.

Emlékét a Százados uti művésztelepn, ahol 1912-1919-ig dolgozott rövidesen emlékmű fogja hirdetni

Napló

Magyar Nemzet 1965. nov. 6. 4.l.

Pór Berta lan M.D.K.

Plakátja a kiállitáson

Perneczky Géza: Politikai plakátok 1945-1965

Magyar Nmezt 196 . augusztus 24, 4, 1.

Pór Bertalan

Művei szerepelnek a politikai plakátok kiállításán a Nemzeti Galériában.

Magyar Nemzet 1965. aug. 24.
Politikai plakátok 1945–1965. Pernecky Géza.

Pór Bertalan, festő MDh

A Nemzeti Galériában kiállították 1919-es plakátját is.

Murányi-Kovács Endre: Politikai plakátok 1945–1965 8.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1965. aug. 29.

Pór Bertalan

Rövid időt töltött a Százados úti műnésztelepen.

aulítve.

Népszava, 1965 jan. 31. 7. l.

Pór Bertalan M.D.K.

Müvei a kiállitáson

A Százados uti müvésztelep 50 éves jubileumi kiállitása a Nemzeti Galériában

Vasa 1965. febr.

M.D.K.

Pór Bertalan
festő-

Részt vett riháng műve a
szaiados úti művésztelep
tárlatán.

Frank János: A. szaiados úti művésztelep
Élet és Irodalom, 1965. febr. 6 - 7 lap.

Poór Bertalan festő M.D.K.

A müvésztelepn dolgozott

50 éves a Szásados uti müvésztelep

Magyar Hirek 1965. márc. 1.

Pór Bertalan, festő

MDK

1919 forradalmi művészete kibontakozásának legfőbb mozgatója volt.

Murányi-Kovács Endre: A Szárados úti művésztelep Kiállítása a Nemzeti Galériában 9.

NÉPSZABADSÁG

Sp. 1965. jan. 24.

Pór Bertalan festő M.D.K.

Müvei a Szazados uti müvésztelep jubileumi kiállitásán

Három kiállitás

Szerszám- és Gépipar 1965. jan. 25.

Pór Bertalan, festő MDK

1964. aug. 29-én, 84 éves
korában meghalt.
(Kapáskor érkezett hír.)

—: Meghalt Pór Bertalan S.

NÉPSZABADSÁG hn. 1964. aug. 30.

Pór Bertalan

Grafikái a szegedi Ors. Tárlaton.

Csúcsok.

Népszava, 1964 aug 2. 7. lap.

Pór Bertalan

Szerepel a szegedi Országos Képzőmű-Kiállitáson.

emlitve.

Tiszatáj, 1964 9. sz. 4. lap.

Pór Bertalan festő M.D.K.

Müve a kiállitáson

Bikák, szénrajz

Gábor István: Országos képzőművészeti kiállitás Szegeden

Magyar Nemzet 1964. augusztus 12 4.l.

.

MDK

Pór Bertalan

Tájképek I-II., tus

Bikák, szén

Szegedi O. Képzőm. kiáll. Szeged 1964

. Az ország műiparának fejlesztő-
rt számos kitüntetésben részesült.

Fái Bertalan
festő

M.D.4

A Főiskolán Károlyi Ernőnek
volt a mestere.

M.A.A.: Károlyi Ernő kiállítása.
Művészet, 1964. október – 44 kép.

M.D.K.

Pór Bertalan
festő

Korga György tanára a Főiskolán
Pór Bertalan volt.

Szabadi Judit: Korga György kiállítása a Hednyánszky Sereniben.

Művészet, 1964. julius – 42 kap

Pór Bertalan
festő

M.D.K.

Pór Bertalan tanítványa is volt
Miklósi Mária

Bolgár Kálmán: Miklósi Mária és Kis Nagy András
kiállítása

Művészet, 1964. április – 34 lap

Pór Bertalan, festő

M Dk

A elnökség tagja volt.

—: Díszünnepség az Erkel Színházban a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 46. évfordulóján

1.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1963. nov. 7.

Pór Bertalan, festő 1924

A harmincas években Kénitett
Adyról egy portrét.

A. Gy.: Jóói archépcsarnok Kénül 6.

Bp. 1963. aug. 13.

ESTI HIRLAP

Pór Bertalan, festő. TIDL

Lakott a művésztelepen.

H. Gy.: Kiállítás készül a Házados úti művésztelep ötven évéről 2.

ESTI HIRLAP Dp. 1963. aug. 7.

Pór Bertalan
festő

M.D.K.

Világproletárjai egyesüljetek" című
"plakátja volt a Tanácsköztársaság
egyik legnépszerűbb műve.

Kiss Sándor: A magyar politikai plakátművészet
Művészet, 1963. július - 21 lap

Pór Bertalan

MDK

szerepelt a győri Műcsarnokban rendezett "Mai festészetünk" c. kiállitáson.

Hamar Imre: Kiállitási jegyzetek.

Kisalföld. 1963. jun. 11.

M.D.K

Pór Bertalan
festő

A „Nyolcak festőcsoport alapító tagja volt.

Dénes Zsófia: Berény
Művészet, 1963. október - 12 lap.

MDK

Pór Bertalan

Berény Róbert és a Nyolcak. Magyar Nemzet 1963. okt. 30. 4.l.

Pór Bertalan „festő"

MTA

Barátja és társa Berény Róberttel, akinek Pór Bertalan arcképe c. Párizsban festett műve kitűnő alkotás.

Németh-Kovács Endre: A Berény Róbert emlékkiállításon
E. I.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1963. okt. 27.

MDK

Pór Bertalan

Murányi-Kovács E.: A Berény Róbert kiállitáson.
Népszabadság 1963. okt. 27.

MDK

Pór Bertalan

Murányi-Kovács E.: A Berény Róbert emlékkiállításon. Népszabadság 1963.okt.27. 8.l.

M.D.K.

Pór Bertalan
festő

Méltatás.

Marosi Ernő: Magángyűjtők kiállítása a Magyar Nemzeti Galériában

Művészet, 1963. november – 39 lap.

MDK

Pór Bertalan

Dutka M.: XX. századi művek a bpesti magángyüjteményekből a Nemzeti Galéria uj kiállitásán. Magyar Nemzet 1963. jul. 7. 8.l.

M.D.K.

Pór Bertalan
festő

A Képzőművészeti Főiskolán Szalay
Ferencnek volt a mestere.

Szelesi Zoltán: Szalay Ferenc
Művészet, 1963. augusztus – 31 lap

Pór Bertalan, festő MDH

Hangfelvétel őszi emlékezéseit.

– d – : Csók István ...

... hangja 2.

ESTI HIRLAP. Bp. 1963. ápr. 23.

Pór Bertalan, festő MDk.

Würtz Ádám grafikus művén tanára volt a Képzőművészeti Főiskolán.

Murányi-Kovács Endre: Würtz Ádám illusztrációiról 54-56

A Könyv, Bp. 1963. december III/12

Pór Bertalan, festő

MDk

A Művészeti Szakszervezetek Szövetsége örökös elnökévé választották.

–: Befejeződött a Művészeti Szakszervezetek V. Kongresszusa 2. l.

NÉPSZABADSÁG Szn. 1963. febr. 20.

Pór Be rtalan festtő M.D.K.

A Képzőművészek Szövetségének díszelnöke

Dutka Mária: A Képzőművészek Szövetsége megválasztotta új vezetőségét

Magyar Nemzet 1963. február 17. 9.1.

mdk.

Pór Bertalan, Lutz Béla, Berény Robert stb.

a Dózsa sorozat tartalmi és formai erejével szervesen kapcsolodik azokhoz a művészi eredményekhez, melyeket a fenti grafikusok 19-es harcos alkotásaikban értek el.

Milályi Ernő Az „1514" Harmadik Kiadása Elé 1963

7.l

Mehr.

Für Bordeaux, wie Pola, Venning Protest ab

MDk

Pór Bertalan, grafikus festő

Az 1919-ben magas színvonalat elért magyar grafika egyik kiválósága.

Michalszki Ernő: „1514" 8.l.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1963. jan. 19.

Pór Bertalan

„Adalékok a néradfod. ~~m.~~ irod. és tepr. tapasztalatához" c. tiszt emlékei, h. portrét tenilett Ady Endréről ... lengyel gézi ciszt ist a Nyugat ban frasójáról ...

Irodalomtörténeti Közlemények, Bp. 1963, 51 l, 52 l. Némelli Lajos c.

MDK

Pór Bertalan

neve emlitve

Bokros László festőm. kiáll. Fényes A.terem
1963.

Pór Bertalan festő M.D.K.

Müveiből vásárolt a Galéria

Csengeryné Nagy Zsuzsa: A Magyar Nemzeti Galéria az 196
1961-es évben 159.1.
A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei IV. sz. Bp. 1963.

M.D.K.

Pór Bertalan, festő

„Önarcképének" reprodukciója

Oelmacher Anna: A mai magyar festészet /1945-1955/. Kiállitás az Uj Magyar Képtárban. Bulletin du Musée Hongrois des Beaux-Arts, 1956. 9.sz. 79.old; 47.á

Pór Bertalan festő M.D.K.

Az első világháboruban Kisfaludi Strobl ezredtársa.

Kopp Jenő: Kisfaludi Strobl Zsigmond, Bp. 1956, 2 l.

MDK

Pór Bertalan

Szerepelt az 1956.máj.13-27-ig tartó kiállitáson illusztrációival.

--: "Uj Magyar Képzőművészet".Kiállitás a Déri Múzeumban.

HAJDU-BIHARMEGYEI NÉPLAP, Debrecen. 1956.máj.13.

Pór Bertalan

K

A

MN. 1956. jan. 1.

(A m. kultura az ujesztendő fordulóján.)

(Nyilatkozat)

MDK

Pór Bertalan

MN. 1956. jan. 1. /A m. kultura az ujesztendő fordulóján./ - Nyilatkozat

M.D.K

Poór Bertalan
festő-

Szász Olivér mestere volt.

—di—: Szász Olivér

Dunaintúli Napló, 1957 jun. 23-4 kep

Pór Bertalan

MDK

Pásztorok, 1912. rézkarc

Mücsarnok 1957 Magyar Forradalmi Művészet

Pór Bertalan

MDK

Önarckép, olf.

Műcsarnok 1957 Magyar Forradalmi Művészet

Pór Bertalan

Világ proletárjai egyesüljetek!, plakát

Műcsarnok 1957 Magyar Forradalmi Művészet

Pór Bertalan

MDK

Franciaország felszabaditása, 1944. ceruza

Nyomor I-III, 1956, ceruza

Pásztorok és állatok, szénrajz

Illusztráció:Gergely Sándor:Dózsa György c.regényéhez,1936.Moszkva, szénrá

Mücsarnok 1957 Magyar Forradalmi Művészet

Pór Bertalan MDK

Öreg pásztor, ceruza

Ujságcimlap,193o. szénrajz

Freskóterv, ceruza

Plakátterv, Paris, 1932

Mücsarnok 1957 Magyar Forradalmi Müvészet

Pór Bertalan

Küzdelem III-1937.

Felszabadulás, ceruza

Békeharc, kréta

Plakátterv I-II. cer.és szénr.

Műcsarnok 1957 Magyar Forradalmi Művészet

Pór Bertalan MDK

Küzdelem, ceruza

Freskóterv I-III. Moszkva, 1936. ceruza

Küzdelem II. ceruza

Pásztorok I-IV. ceruza

Mücsarnok 1957 Magyar Forradalmi Müvészet

Pór Bertalan MDK

Szlovák Lohengrin, ceruza

Sallai és Fürst halálára, 1932, szénrajz

Francia ellenállás, 1943. Paris, ceruza

Röpcédulák, ceruza rajzok

Mücsarnok 1957 Magyar Forradalmi Müvészet

Pór Bertalan MDK

Pásztor, szénrajz

Mücsarnok 1957 Magyar Forradalmi Müvészet

Pór Bertalan MDK

Vázlat egy Dózsa képhez, szénrajz

Műcsarnok 1957 Magyar Forradalmi Művészet

Pór Bertalan MDK

Világ proletárjai egyesüljetek!, 1919. repr.

Mücsarnok 1957.Magyar Forradalmi Müvészet

Pór Bertalan MDK

A gyár azé, aki dolgozik benne..., plakát

Mücsarnok 1957 Magyar Forradalmi Művészet

Pór Bertalan MDK

Feleségetekért, gyermekeitekért, előre, plakát

Mücsarnok 1957 Magyar Forradalmi Müvészet

MDK

Pór Bertalan

Küzdelem, cer.

Frekkóterv I-III. cer.

Küzdelem II. cer.

MNG. Magyar forradalmi művészet. Mücs. 1957.

manioc /walidnsu/ is their impor-

ns have begun and the manioc is se-

ey begin to plant maize /kayátsu/

Pór Bertalan festő M.N.K.

1948-ban tér haza, kiállitáson bucsuzik párizsi barátaitól és tisztelőitől.

Eltemették Pór Bertalant

Magyar Nemzet 1964. s zeptember 4. 4.l.

Pór Bertalan festő M.D.K.

Tagja volt a Reform Klubnak.

Beválasztják a Nemzeti Tanácsba.

A Tanácsköztársaság bukás után Szlovákiába menekült., de minden esztendőben huzamosabb időt töltött Párizsban 1935-ben hosszabb időt tölt Moszkvában.

Osztrovsukij portréját elkésziti.

1938-ban párizsba költözik.

Magyar Nemzet 1964. szeptember 4. 4.1. ./.

M.D.K.

Pór Bertalan festő M.D.K.

Ady Endre kortársa és barátja volt.

A nyolcak képzőművészeti csoport tagja.

1909. Családom arcképe

Hegyi beszéd

Vágyódás tiszta szerelemre.

A Népopera homlokzatéra készült freskó kartonja.

Magyar Nemzet 1964. szeptember 4. 4.1. · /·

Pór a ertalan festő M.D.K.

Ady Endre kortársa és barátja volt.

A nyolcak képzőművészeti csoport tagja.

1909. Családom arcképe

Hegyi beszéd

Vágyódás tiszta szerelemre.

A Népopera homlokzatára készült freskó kartonja.

4 . 4.1. . /.

Pór Bertalan

Nyolc grafika.

Rajzok, reprodukciók.

Népművelés, 1964. 7. szám, 48. lap.

Pór Bertalan

Önarckép.

Rajz, reprodukció.

Népművelés, 1964. 7. szám. 23. oldal.

Pór Bertalan.

A Nyolcak egyike volt. Nagyszabású falképtervei és plakátjai (a Tanácsköztársaság alatt). Emigrációjuk keletkezett. Szimbolikus bika-rajzai. A Dürer-teremben levő kiállításán csupa grafikák és portré. (emlitve.)

Pór Bertalan grafikái. -k-.
Népművelés, 1964. 7. szám, 23. lap.

Pór Bertalan.

Müncheni, párizsi Tanulmányok után 1907-ben Itáliában. 1909: a Nyolcak első kiállítása. Család c. kép. Hegyibeszéd, Vallomás a tiszta szerelemre; Népopera pannója. A Tanácsköztársaság alatt a Művészeti Direktórium festő-szakosztályának vezetője. Emigráció Szlovákiában, Berlinben, Párizsban, Moszkvában. 1938-ban végleg Párizsba költözik. Német megszállás alatt börtönben. 1948-ban hazajön. Tanít a Képzőművészeti Főiskolán.

Jelenkor, 1964 11. szám, 1049. lap.

Pór Bertalan

Önarckép.

Rajz, reprodukció.

Jelenkor, 1964 11. szám, 1049. l.

Pór Bertalan festő M.D.K.

1909 ben készült családját ábrázoló csoportképe.

Csaknem 3 évtizedig volt emigrációban. Nx Nagyszabásu Dózsa freskóterven dolgozott a Vár-palota egyik falára.

Dutka Mária: Bucsu Pór Bertalantól
Magyar Nemzet 1964. szeptember 1. 4.l.

Pór Bertalan festő M.D.K.

1909 ben készült családját ábrázoló csoportképe.

Csaknem 3 évtizedig volt emigrációban. Nx

Nagyszabásu Dóz sa freskóterven dolgozott a Vár-palota

egyik falára.

Dutka Mária: Bucsu Pór Bertalantól

Magyar Nemzet 1964. szeptember 1. 4.1.

Pór Bertalan MDK

szerepelt a kiállitáson, mely jul 31-én zárt.

Szucsák Elemér: Müvész és közönség. Kiállitás Hajduszoboszlón.

Hajdubiharmegyei Népujság, 1963 aug. 11.

MDK

Pór Bertalan

Vázlat egy Dózsa-képhez, szén

MNG. Magyar forradalmi művészet. Műcs. 1957.

Pór Béertelen

A gyár azé aki dolgozik benne, plakát

MNG. Magyar forradalmi mlv szot. MBos. 1957.

MDK

Pór Bertalan

Pásztorok, rk.

MNG. Magyar forradalmi művészet. Műcs. 1957.

MDK

Pór Bertalan

Világ proletárjai egyesüljetek, plakát

MNG. Magyar forradalmi művészet. Műcs. 1957.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor-u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Pór Bertalan

MAGYAR NEMZET

1957 DEC 1

Magyar képzőművészek utaztak a Szovjetunióba

Pór Bertalan Kossuth-díjas festőművész és *Makrisz Agamemnon* szobrászművész, a Szovjetunió Kulturális Ügyei Minisztériumának meghívására Moszkvába utazott, a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 40. évfordulója alkalmából rendezett képzőművészeti kiállítás megtekintésére. Ugyancsak a Szovjetunió Kulturális Ügyei Minisztériumának meghívására tíz fiatal magyar képzőművész egyhónapos tanulmányútra a Szovjetunióba utazott.

Kutató Intézete munkatársa

NAPLÓ

December 1

Az Országos Műemlékvédelmi Tanács a jövő évben megkezdi a várpalotai vár helyreállítását. Fokozatosan rendbehozzák az épületet, s a körü-

MDK

Pór Bertalan

Dózsa kompozició

Murányi K.E: P.B. müvészetéről. Hétfői Hirek,
1957.jun.3.

MDK

Pór Bertalan

Szerepelt a Kecskeméti Múzeum 1957 aug. 20-án megnyílt kiállításán.

---: Munkácsy , Lotz... művei a Kecskeméti Múzeum Kiállításán.

Petőfi Népe. 1957. aug. 22.

Pór Bertalan

1919 máj 2-án meggyalázt az
utcákon a plakátja. –

Vásnai Zsenj, Fényben, Vihar-
ban, Bp. 1958

25 l.

MDK

Pór Bertalan

Mircea Deac: Arta revolutionara Maghiara. Contemporanul 1958. szept. 26.

Pór Bertalan

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

ESTI HIRLAP

□ *PÓR BERTALAN Kossuth-díjas festőművészt Csehszlovákiából levélben kérték fel kiállításra. A tárlaton, amelyet előreláthatóan a jövő év elején rendeznek, a velencei biennálén is nagy sikert aratott művészünk jelentős számú alkotását mutatják be.*

MDK

Pór Bertalan

Pór Bertalan műveiből kiállitást rendeznek Csehszlovákiában.

Cikk: Értékes tervek a csehszlovák-magyar kulturális együttműködés fejlesztésére.

Esti Hirlap, 1958.dec.14.

Pór Bertalan MDK

festő

A szovjet szakszervezeti művészdelegáció meglátogatta Pór Bertalan mütermét.
Népszava, 1958. okt. 1.

MDK

Pór Bertalan

Népszava 1958. szept. 11.

MDK

Műkincsek vásárlása

Pór Bertalan

Népszava 1958. szept. 25.

A HAZAFIAS NÉPFRONT II. KERÜLETI BIZOTTSÁGA

ÉS A

MŰCSARNOK

MEGHÍVJA ÖNT

II. KERÜLETI KÉPZŐMŰVÉSZEK KIÁLLÍTÁSÁNAK ÜNNEPÉLYES MEGNYITÓJÁRA

MEGNYITJA:

PÓR BERTALAN

KOSSUTH-DÍJAS FESTŐMŰVÉSZ

1958. április 30-án, szerdán déli 2 órakor

BUDAPEST, II, TANÁCSHÁZ NAGYTERME, MECHWÁRT-TÉR 1

Fk. Luzsicza Lajos 3491 m Minőségi-ny. Fv. Draschitz R.

Þór BERTALAN

Pór Bertalan

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

1958 JUL 29

Pór Bertalan Kossuth-díjas festőművész — akinek művei a velencei biennálén is sikert arattak, levelet kapott Csehszlovákiából, amelyben felkérték egy kiállításra. A tárlaton, amelyet előreláthatólag a jövő év elején rendeznek meg, a művész jelentős számú alkotását mutatják be.

∞

A Magyar Állami Népi

Műhelyhelyiséget keresünk, kb. 120 m² nagyságút. Víz lefolyó legyen. v. csatorna bekötésre lehetőség Megegyezés szerint. Hatisnya

vált. örökvidám (slágerszerző. fró) diplomás dolgozó. szőke. magas karcsú. tóalakú. szép. szellemes. zenekedvelő. sportolni táncolni

Pór Bertalan

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

1964 NOV 5.

Pór Bertalan emlékkiállítás nyílt

A Magyar—Szovjet Baráti Társaság II. kerületi elnökségének és a Hazafias Népfront II. kerületi bizottságának rendezésében szerdán Pór Bertalan emlékkiállítás nyílt a Radnóti Miklós Klubban. A mester munkásságát *Mihályfi* Ernő, a Magyar Nemzet főszerkesztője méltatta. A tárlaton a Magyar Nemzeti Galéria gyűjteményéből Pór Bertalan mintegy félszáz alkotását mutatják be. A kiállítás, amelyet *Oelmacher* Anna művészettörténész rendezett, november 25-én zárul.

1021

is sokat mond a tőkés politika módszereiről, a kapitalista társadalom mai állapotáról. Ha szenvedélyét nem is éljük végig, felismerjük tanulságait, becsüljük művészi értékeit.

Vilcsek Anna

Róbert kiállítása

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Pór Bertalan

CSONGRÁDMEGYEI HIRLAP

1964 SZEP 1.

1021 5

Meghalt Pór Bertalan

Szombaton lapzárta után érkezett a hír, hogy Pór Bertalan kétszeres Kossuth-díjas festőművész, a Magyar Népköztársaság kiváló művésze meghalt. A Képzőművészeti Főiskola tanára volt és haláláig köztiszteletben álló, nagyrabecsült, szeretettől övezett tagja a képzőművészet társadalmi szervezeteinek. Az a kapcsolat, amely növendékeihez, művésztársaihoz, társadalmunkhoz fűzte őt, a következetesen haladó, és a társadalom ügyeit a maga gondjainál fontosabbnak tartó ember tiszta és nemes kapcsolata volt. Egész élete, művészete ezt a szellemiséget sugározza. Így őrzik emlékét azok, akik ismerhették, és ezt ismerik majd meg munkásságából azok, akik már csak műveivel találkozhatnak.

A halál nagy idők tanújának és nagy művek alkotójának művét zárta le.

Biztonsági szemüveg — esőben

A biztonságos motorkerékpározáshoz elengedhetetlenül hozzátartozik a védőszemüveg. Esős időben komoly gondot jelent, hogy a nedves üvegen keresztül bizonytalanná válik a látás. Egy angol feltaláló érdekes módon kívánja megoldani az esőben

Pór Bertalan

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZABADSÁG

1964. augusztus 30, vasárnap

1021

Meghalt Pór Bertalan

Lapzártakor érkezett a hír, hogy Pór Bertalan elvtárs, a párt és a munkásmozgalom régi harcosa, kétszeres Kossuth-díjas festőművész, a Magyar Népköztársaság kiváló művésze szombaton 84 éves korában elhunyt.

kiállításon

yúkkal. A másik az angol rend-
zerű ketreces, amely az előbbi-
el azonos nagyságú tojóházban
000 tyúkot is elhelyezhet.

A tenyész- és haszonállat-be-
nutatón kereken 2000 állat van.
06 gazdaságból. Az idei kiállí-

az NSZK-ból pedig öntözéstech-
nikai anyagokat, motorokat, Har-
vestore-rendszerű silótornyot stb.
hoztak.

Önálló kiállítók

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Pór Bertalan

ESTI HIRLAP
1964 SZEP 1

vizsgálják felül.

1024

Pór Bertalan temetését szeptember 3-án, csütörtökön délután 2 órakor rendezik a Kerepesi temető munkás-mozgalmi pantheonjában.

Az új Argo taxiórák szep-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Pór Bertalan

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

1984 AUG 30.

Meghalt Pór Bertalan

Pór Bertalan, kétszeres Kossuth-díjas festőművész, a Magyar Népköztársaság kiváló művésze, szombaton, 84 éves korában elhunyt.

A KGST-országok gépipari

Pór Bertalan

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET
1964 AUG 31.

Pór Bertalan meghalt

Lapzártakor kaptuk a megrendítő hírt, hogy *Pór* Bertalan festőművész, kétszeres Kossuth-díjas, a Magyar Népköztársaság kiváló művésze, szombaton a késő délutáni órákban 84 éves korában hosszú betegség után meghalt.

Pór Bertalan a huszadik századi magyar képzőművészet egyik legnagyobb alakja. Tagja volt a »Nyolcak« csoportjának, amely a modern művészeti forradalmat Magyarországon megindította. 1919-ben tagja volt a művészeti direktóriumnak, egyik irányítója a Tanácsköztársaság művészetpolitikájának. Utána hosszú emigrációba kényszerült, először Csehszlovákiában, majd Párizsban élt és dolgozott. A második világháború alatt Párizsban részt vett az antifasiszta ellenállási mozgalomban.

A felszabadulás után tért haza és egyik vezetője lett a szocialista realizmusért küzdő művészetnek. Életének minden korszakát remekművű, örökértékű alkotások jelzik. Még a legutóbbi hetekben is egy freskóterv vázlatain dolgozott, amely a lován ülő Dózsa Györgyöt ábrázolta volna és amelyet a kultúra várakéntújjáépített budai várpalota egyik falára szeretett volna festeni. Ennek a megbízásnak a teljesítését megakadályozta halála, amely gyászba borítja az egész magyar művészeti életet. Temetéséről később történik intézkedés.

szok. Nagy László, hírneves ornitológusa lapította, hogy a feke megjelenése páratlan giai érdekességnek sz szakirodalom minded fehér kócsagokról tett A ritka madarat kitö Alföld madárvilágát természettudományi gyűjte-
ményben helyezik el.

— **ÖSSZEVEREKEDETT KÉT ITTAS TÁRSASÁG a XVIII.** kerületi **ERDÉRT Vállalat** melletti dűlőúton. Hajdu Józsefet, az **ERDÉRT Vállalat** 27 éves dolgozóját Szabó Imre 46 éves büntetett előéletű segédmunkás több késszúrással életveszélyesen megsebesítette. A rendőrség Szabó Imrét emberölés kísérlete miatt előzetes letartóztatásba helyezte.

— **Áradást okozott a Tiszán** az elmúlt héten lehullott csapadék. Az elmúlt évtized szinte egyedülálló jelensége a mostani, augusztus végi áradás. A hajóforgalom a két és fél méteres áradás következté-

munkát kezdtek Budapest legcsúszósabb területén, a Várhegy nyugati lejtőjén, hogy felderítsék és megszüntessék a talajmozgás okait. Átvizsgálják a talajt az Alagúttól a Vár északnyugati körbástyájáig. A feltárások jó alkalmat adnak a régészeti kutatásokra is.

— **TIZÉVI SZABADSÁGVESZTÉSRE** ítélte a Győr-Sopron megyei bíróság Siska Lászlónét, aki ez év nyarán szóváltás után megfojtotta férje nővérét, Siska Máriát, majd a holttestet petróleummal leöntve, meggyújtotta.

— **138 halott** és sok millió dolláros kár jelzi a Cleo hurrikán pusztító tevékenységét.

Kitrinni

Apám archeje

Pór Bertelen

Múvelt Nép, 1953. nov. 11. 9. old.

Pór Bertalan festö.

Béke és Szabadság.1953.4.sz.jan.25.14.l.

Pór Bertalan festö.

Béke és Szabadság. 1953. 46. sz. nov. 11.
12.13.1

Kirimi

Pór Bertalan

Trod: Ujszép, 1953. nov. 7. 8. old.

Kitrinni

Onarchaj.
(Pod Bartakem festm.)

Środ. Wyścig, 1953. nov. 7. 8. old.

Kirinni

Pór-Bertalan Jastrzębiec
koszuth dijas.

Múzeet Nagó, 1953. → nov. 11. 9. old.

Festészet.

" Rákósi" arckép, festette Pór Bertalan

Uj Világ. 1953. 48. sz. nov. 26. 6. l.

Festészet.

"Apám" festette Pór Bertalan.

Uj Világ.1953. 48.sz.nov.26. 6.l.

Festészet.

"Apám" arckép, festette Pór Bertalan.

Uj Világ. 1953. 48. sz. nov. 26. 6. l.

Festészet.

" Rákosi a tscs.küldöttek között."

festette Pór Bertalan.

Uj Világ.1953. 48.sz.nov.26. 6.l.

Festészet.

" Stalin " festette Pór Bertalan.

Uj Világ.1953. 48.sz. nov.26. 6.l.

Festészet.

"Család" festette Pór Bertalan.

Uj Világ.1953. 48.sz.nov.26. 6.l.

Festészet.

"Rákósi felesége"festette Pór Bertalan.

Uj Világ.1953. 48.sz.nov.26. 6.l.

Festészet.

"Önarckép" festette Pór Bertalan.

Uj Világ.1953.48.sz.nov.26. 6.l.

Festészet.

"Édesanyám" festette Pór Bertalan.

Uj Világ.1953. 48.sz. nov.26. 6.l.

Festészet.

"Urak országából dolgozók hazája "

festette Pór Bertala.

Uj Világ.1953.48.sz.nov.26. 6.l.

Pór Bertalan festö.

Uj Világ.1953 48.sz.nov.26. 6.l.

Pór Bertalan festö.

Uj Világ.1953.44.sz.okt.29. 2.l.

Festészet.

„Urak országából dolgozók hazája.”

festette Pór Bertalan.

Uj Világ. 1953. 44. sz. okt. 29. 2. l.

Festészet.

"Önarckép 1953. szept. 23."

festette Pór Bertalan.

Uj Világ. 44. sz. okt. 29. 2. l.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Pór Bertalan

TISZATÁJ

1964 MÁR 4

1021

PÓR BERTALAN 1919-ES PLAKÁTJA

VÁROSÁ

lakóházépítkezés a Lenin körúton kívül kezdődött. A Tisza-parton azonban, a város legbelsejében is, s egyúttal az összképében feltűnt három dolog, mint az újdonság, a fejlődés jele: egy szépen sikerült hétemeletes modern lakóház a sétány déli végén; egy új, nagy toronyépület (a szalámigyár szárítótornya) a város északi végében, a part kanyarulatában, ami hatásos lezárást ad arrafelé a városképnek (ilyesfélét keresünk Budapesten is, a Petőfi-híd táján); a harmadik pedig egy megkezdett új lakótelep két fehérlő, hosszú épületcsíkja, szemben, az újszegedi oldalon, a fák zöld sűrűje fölött. Leginkább ez utóbbiból érződött a továbblépés valami más, újabb és szebb, a mi világunk felé. Ehhez a továbblépéshez, úgy érzem, az újszegedi oldal tágas, árnyas, parkos környezete igen alkalmas.

Visszafelé menet, a régi házakkal, műemlékekkel szegélyezett Kárász utcán is megkapott, sőt irigységgel töltött el valami: ez is belvárosi üzletutca, mint a Váci utca, de nem szorítják a járdára a gyalogosokat az átrohanó autók, autóbuszok — az emberek ellepik az út közepét, mert járművek ebben az utcában nem járnak. Mennyivel nyugalmasabb így, s talán városiasabb is! Szeged belvárosa e szempontból is szerencsésebb, sőt előrehaladtabb. Sajnos, nagy áldozatok kellenének ahhoz, hogy ugyanezt Budapest belvárosában is megvalósíthassuk.

S most utoljára valami, ami nem tetszett, s ami probléma. A szabadtéri játékoknak, amik Szegednek mindinkább és joggal hírét viszik az országhatárokon túl is, kerete a város egyik fő tere, az egykori Dóm, most Beloiannisz tér, színfala a fogadalmi templom. Ez önmagában aligha lehet hiba, hiszen másutt, így Salzburgban is effféleképpen van. De az már furcsa, hogy a szabadtéri előadások üzemei — akár mostanában a városi

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Pór Bertalan
NÉPSZABADSÁG
1964 JUN 7.

1021

PÓR BERTALAN: ÖNARCKÉP SZEMÜVEGGEL
A mester Dürer-termi kiállításából.

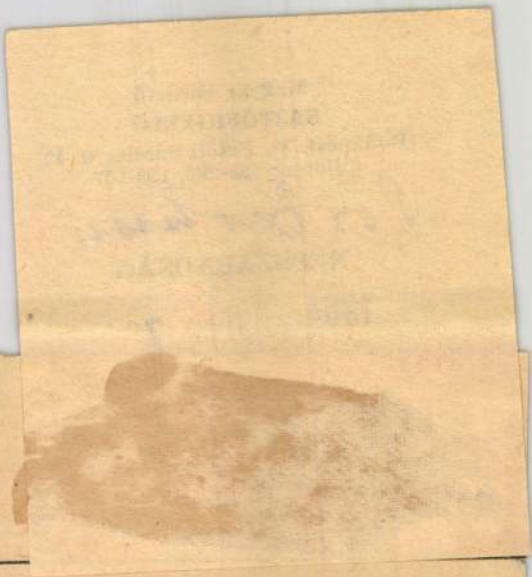

Sikeres volt a filmfő budapesti nemzetközi ta

Beszélgetés Herskó Jánossal, a magyar de

A napokban fejeződött be a film- és televíziós főiskolák szövetségének budapesti, XI. nemzetközi konferenciája. A több napos tanácskozáson húsz nemzet művészképzése képviseltette magát, és a részvevő országok több mint harminc, főiskolai hallgatók által készített filmjét vetítették. A konferencián részt vevő magyar küldöttség vezetője *Herskó János* filmrendező, a Színház- és Filmművészeti Főiskola főtanszakvezetője, a nemzetközi szövetség alelnöke volt. Őt kérdeztük a tanácskozások tanulságairól, eredményeiről.

— A tanácskozások milyen képet adtak a mai filmművészképzésről?

— A kérdésre csak nagy vonalakban tudok válaszolni, hisz húsz ország delegátusai vettek részt a konferencián. Két szempontból is két részre kell osztanunk a világ filmfőiskoláit. Az egyik csoportosítást a politikai határvonalak adják. S ez nemcsak a tanítás eszmei tartalmában tükröződik. Újólag bebizonyosodott, hogy elsősorban a szocialista országokban biztosítják az anyagi alapokat a bizony igencsak költséges filmművészképzésnek. A tőkésállamokban magán- vagy félig magániskolák működnek, elég szűkös anyagi ezen a tanácskozáson, hogy még mindig vannak olyan főiskolák ahol az egyes mesterek stílusában oktatnak, s vannak, ahol a hallgatók egyéniségének kibontására helyezik a döntő súlyt. Az utóbbiak igazsága mellett az egyik leghatásosabb érv épp a mi főiskolánk oktatási reformja volt.

— Hogyan hatottak a filmművészet új áramlatai a különböző főiskolák oktatására?

— Itt elsősorban a cinéma vérité-ről kell beszélnem. Sok helyütt, különösen a nyugati főiskolákon, a hallgatók között valóságos cinéma vérité láz tört ki. Másutt érthetetlenül elzárkóztak előle. Mi, s ebben sem maradtunk egyedül, a kongresszuson azt vallottuk, hogy az alkotó filmművész közlendője szabja meg, milyen módon fejezze ki gondolatait. Ennek jó módja lehet — a többi között — a cinéma vérité is, ha jellegében ennek megfelelő dolgokat akar közölni a művész. Ennyiben tanulmányozzuk és tanítjuk a cinéma vérité módszereit is, s így nyitunk az új utakat kereső filmművészet más eszközeihez is.

— Milyen filmeket láttak a konferencia részvevői?

— Minthogy olyan filmek

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Pór Bertalan

ÉLET ÉS IRODALOM

1953 NOV 2 1

610

Pór Bertalan plakátja 1919-ből

mintha már
valamikor
Ejnye, ejnye
kor?

Nem akar
memóriánkn
münknek. M
leneket, mily
lat kongruen
élet. Ha net

Irodalmi Ujság 1956 június 16-i számát, a 7. oldal kissé sárguló hasábjain „Rip van Winkle mérnök ébredése" címmel érdekes fejtegetmény szerénykedik. Idézünk belőle: „... minden tisztességes, igazán jót akaró ember visszakapta a kísérletezés, a tévedés jogát."

Érdekes. Kálóczy mérnök éppúgy ragaszkodik a „tévedések jogá"-hoz, mint a fent idézett cikk írója.

Ez utóbbi egyébként: Pálóczy Horváth György.

Milyen érdekes ez is. Kálóczy György hasonókat gondol, mint Pálóczy György. Kettőjük között alig van egy horváthnyi differencia.

Vajon mit takar ez a „tévedéshez való jog" függefalevele? Oh, nem sokat...: Nincs más mögötte, mint a párt vezetőszerepének tagadása, a burzsoá szabadosságok szalonképesítése. „szabadság" mindenkinek: Pálóczynak, Free Europenak, Dudásnak, Eszterházy-

joga
de
gától
elyét
vább
non-
yke-

üleg

A MŰZSACSÓ

— Hopp! Egy nagyszerű, f
az eszembe!

-1- M. D. K.

PÓR Bertalan festő

(1880 –)

A Nyolcak művészcsoport tagja

Arckéjekkel tezdte pályáját

Népopera szimpada feletti felület

plasztikus alakokkal ritöltött tezmi-

tezje (1907)

./.

enthen-Német -Végvári-Zádor: Magyar müvészet 1800-1945.
p. 1958. 348, 354, 355, 366, 370, 404, 424, 425.

- 2 - M. D. K.

PÓR Bertalan festő

A Tanácsköztársaság idején a mű-
vészeti direktórium tagja.

A TK. buzása után emigrált (Párizs)

„Szlovák Lohengrin" (repr)

Szimbolikus állatrajz sorozat

Pásztor és bika szimbolikus ceruza
és zvetárajzok

Genthon-Németh-Végvári-Zádor: Magyar művészet 1800-1945.
Bp. 1958. 370, 424, 425. l.

Pór Bertalan MDK

Magyar festészet a XX. században.
Pogány Ö, Gábor e cimmel könyvet ir,
melyben fenti müvész munkásságát is mél-
tatja.

Esti Hirlap 300 sz. 1959. dec. 22. 2 old.

MDK

Pór Bertalan

130 festményét kiállitják Prágában a várban.

Esti Hirlap 77 sz. 1959. ápr1 2 2 old.

Pór Kaestalan festő"
Szolnok Megyei Néplap 1959 márc. 3.-
2 oldal.-

MDK

Pór Bertalan

Blakátjainak szines repr.-i "A Magyar Tanacs-köztársaság plakátjai" c. könyvben. A magyar kiadással egyidejűleg a Corvina gondozasaban orosz, német és francia nyelven is megjelent a Tanácsköztársaság eredményeit felvillantó plakátok gyüjteménye.

Cikk: A forradalom plakátjai.

Esti Hirlap 1959.II.17. 4.o.

MIK

Pór Bertalan festőművése

plakátja; reprodukció: Világ Proletárjai Egyesüljetek c. Ábra: 324 l-on
„Feleségeitekért Gyermekeitekért Előre" Ábra: 330 l-on
Pór Bertalan: A magyar Tanácsköztársaság plakátjai

Magyar Grafika 1959, 3 évf 5 sz 324 l

Pór Bertalan

Világ proletárjai egyesüljetek (repr.)

Kós Lajos: A Tanácsköztársaság képzőművészeti kulturája. Bp. 1959. 22 l., 6 kép. /Művészeti szakköri utmutató 1./

Pór Bertalan

Két rajz 1919-ből

(rajz, reprodukció)

Nagyvilág. 1959. 3. szám 309. oldal

Pór Bertalan

Rajza 1919-ből

(reprodukció)

Nagyvilág. 1959.3.sz. 422.oldal

Pór Bertalan

Ady Endre

Rajz, reprodukció.

Valóság, 1959 1. szám 19. l.

Pór Bertalan

Plakátjai a Tanácsköztársaság idejéből.

emlékére.

Valóság. 1959/1. szám. 113. l.

Pór Bertalan

Pásztor és állatok

Rajz, reprodukció.

Valóság, 1959. 5. sz. 56. l.

Pór Bertalan

Világ proletárjai egyesüljetek! (repr.)

Irodalmi Szemle 1958/2. címlapon

MDK

Pór Bertalan

rajzát látjuk: 1919. "Világ Proletárjai Egyesüljetek"

Esti Hirlap 68. sz. 1959. márc. 21 5 old.

Pór Bertalan

Reprod.: Kü adelem

Magyarnaja és akvarell a XIX és XX. század
kat. bev. Oelmacher Anna. B. 1959.

Reprod.: '

Pór Bertalan (1880 —)

Pántos és ákolt.

nem. 257×355 mm. Ltr. F. 57.264.

33 l.

Önarchép. „Pór" lav. Tus. 275×240 mm. Ltr. 1954–4926.

Kompozíció. Lemp. 223×505 mm. Ltr. 1919–566.

34. l.

Reprodukció: Kürdelen.

Magyar kapz és akvarell a XIX. és a XX. században. A Kat. bev. Oelmacher Anna. Bp. 1959

33 és 34

Pór Bertalan

Önarcrep. „PÓR 52 – VI – 7"
szén. 370 x 275 mm. Ltr.: 1955-5769

Magyar rajz és akvarell. A XIX és a XX
szerad. A Kal. bev. Odmachai Anna
Bp 1959

42.

Pór Bertalan

az első világháború előtti nemzedék festője, 27 esztendő után most (1947-ben) rajzaival jelentkezett itthon. Régen a Nyolcakhoz tartozott, Tihanyi Lajos, Kernstok Károly, Derkovits Róbert barátai körében.

Bölöni György: Magyarság - emberség. Bp. 1959. magvető k., 540 l., ill.

408. l.

2.

Pór Bertalan

a forradalmak buháza elüzte hamlról s szlovenszkói esztendők, bécsi, berlini, moszkvai letelepedések után Párizsban, a franciaországi emigráció közében találta magát. Hogy egy negyednázadig ellenállt a magyar politikai vellem kiséstésének – a magyar művészet bi közösítette

Bölöni György: Magyarság - emberség. Bp. 1959. magvető k., 54o l., ill.

408. l.

Pór Bertalan

a 2 világháboru közt ki sem állitott itthon, nevét, képei emlékét csak egy kis kör őrizte meg.
Haraküldött rajzai témája: bikák, tehenek.
Párizs mellett, Arcenilben volt nagy műterme.

Bölöni György: Magyarság - emberség. Bp. 1959. Magvető k., 540 l., ill.

408-409. l.

Pór Bertalan

Brüsszelben megjelent egy feltűnést keltő mappája. A franciáknak Barbusse egykori Monde-ja szuntatta be. A magyarok figyelmét Szilágyi András: Az új pásztor illusztráció keltették fel.

Bölöni György: Magyarság - emberség. Bp. 1959. Magvető k., 540 l., ill.

409. l.

5.

Pór Bertalan

a rajzokon kívül ~~[illegible]~~ tájak, kompozíciók és főleg archépek mestere. Párizs német megszállása alatt egy internálótáborba került és csak felesége utánjárása mentette meg a fasisztáktól. Ma (1947-ben) a franciaországi magyar függetlenségi mozgalom elnöke.

Bölöni György: Magyarság - emberség. Bp. 1959. Magvető k., 54o l., ill.

409.-410. l.

Pór Bertalan

1955-ben volt 75 éves. A század elején Párizsban a Julian-iskolába járt, Jean Paul Laurens korrektúráján nevelhedett. Aztán itthon festett egy sereg archépet az azzori idők nevelő embereiről, családja tragicsiról és önmagáról.

Bölöni György: Magyarság - emberség. Bp. 1959. Magvető k., 540 l., ill.

410-411. l.

Pór Bertalan

a Nyolcak társaságának ecsetjével és akcióival szelekvő és jelentéhenny tagja lett. Hosszú éveket Töltött emigrációban Szlovenszkóban (témái: egyszerű tájak, pásztorok, tehenek, bihák), majd Moszkvában és Párizsban.

B 19ni György: Magyarság - emberség. Bp. 1959. Magvető K., 540 l., 111.

413.l.

8.

Pór Bertalan

az emigráció után (1945-től) -
hamar magára talált.

Bölöni György: Magyarság - emberség. Bp. 1959.
Magvető k., 540 l., ill.

413-14.

Pór Bertalan

Bika. (repr.)

Bölöni György: Magyarság – emberség. Bp. 1959. Magvető K., 540 l. ill.

376. l. után

Pór Bertalan

képeiről írta Berény Róbert (nem nő nevint): ~~[illegible]~~ erotikus érzéseinek kitörései.

Bölöni György: Magyarság - emberség. Bp. 1959.
Magvető k., 540 l. ill.

384.l.

Pór Bertalan

Kerustok, Márffy, Berény, Csigány, Orbán, Fémes-Beck Vilmos szobrán és Tihanyi alakitották meg a Nyolcak társaságát.

Bölöni György: Magyarság - emberség. Bp. 1959. Magvető k., 540 l., ill.

416. l.

Pór Bertalan

Tihanyi Lajos és Fémes-Beck Vilmos hö-
rött kis baráti hármas alakult ki a
Nyolcak kebelén belül. Mindig együtt le-
hetett látni őket a Japán-hávékárban
vagy az irodalmi Palermóban. Később
Párizsban ez a fiatalkori barátság meg-
egyengült, mert Pór megmaradt a maga
nühebb ismerettségi körében (volyet néha
franciák felé tágított ki), míg Tihanyi
a Montparnasse művészvilágában élt.

Bölöni György: Magyarság - emberség. Bp. 1959.
Magvető k., 540 l., ill.

423-424. l.

Poór Bertalan

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1960 MÁR 15.

NÉPSZABADSÁG

— *EGY GYÁR ÉLETE* címmel szerdán nyílik Laki Ida festőművész kiállítása a Gyapjúmosó- és Finomposztógyárban (XIII., Kárpát u. 9—11). Bevezetőt mond Poór Bertalan kétszeres Kossuth-díjas kiváló művész.

Pór Bertalan MDK

Plakátjai:

"Világprolatárjai egyesüljetek"

"Feleségeitekért és gyermekeitekért előre!"

A gyár azé aki dolgozik benne, a föld azé, aki megdolgozza, a hatalom azé, aki harcol érte, dolgozz és harcolj.

Ezt a plakátot Szamuelly Tibor rendelte, de már nem jelenhetett meg.

146-147.o.

M.T. Képz. Él. Bp. 1960.

M.D.

Pór Bertalan festő

Teherszó plakát a Tanácsköztársaság idején

Pogány G. Gábor :Derkovits Gyula Bp. 1961. 6.l.

Pór Bertalan

MDK

Pór, Berény, Biró, Uitz, Vértes művei, melyek - kel a hazai Vörös hadsereget talpraállitani és fejleszteni segitették a modern szocrositett grafika uttörő jelentőségü darabjai.

Pogány Ö. Gábor: Derkovits Gyula. Bp. 1961

6.l.

M:D.K.

Pór Bertalan, festő

„Tiszta szerelem vágya" c. képét (1911) Egry „Aranykor" c. festményével összehasonlítás-ban emliti

L. Németh: La peinture de József Egry /1883-1951/. Acta Historiae Artium, 1961. Tom.VII. Fasc.3-4.

309. old.

MDK

Pór Bertalan

1880-

"Világ proletárjai egyesüljetek" 1919

KISS SÁNDOR: MAGYAR PLAKÁTMŰVÉSZET A KÉT VILÁGHÁBORÚ KÖZÖTT. IN: A LEGUJABBKORI TÖRTÉNETI MÚZEUM ÉVKÖNYVE II. BP. 1961. 1961.18-66.

31-32.1.

Pór Bertalan

Plakátokat tervez az 1919-es forradalom alatt

Váli Gábor: „A Modern Magyar Festészet"
(Könyvszemle)

THE NEW HUNGARIAN QUARTERLY, Vol II. No. 1. 1961
167 l.

Pór Bertalan

A Tanácsköztársaság egyik legnagyobb plakáttervező művésze

Mihályfi Ernő: „Magyar Plakátművészet"
THE NEW HUNGARIAN QUARTERLY, Vol. II. No. 2. 1961

158 l.

el. D. K.

PÓR Bertalan festő

(1880 —

A „Nyolcak" művészcsoport tagja

1919. Forradalmi plakátok

Művészettörténeti Á B C Bp. 1961. 262, 312, 527, 558. l.

Pór Bertalan

„Világ proletárjai egyesüljetek!" 1919.
plakát

– repr. –

A. Tyihomirov: Iszkussztvo Vengrii IX - XX.
Moszkva 1961. Képmelléklet. 109.

Pór Bertalan

Önarckép. 1952

- rajz.

/ repr. /

A.Tyihomirov: Iszkussztvo Vengrii IX - XX.

Moszkva 1961. Képmelléklet. 112.

Pór Bertalan

1950-ben, az akkor alapított Munkácsy-díj I. fokozatát kapta.

A. Tyihomirov: Iszkusszstvo Vengrii IX - XX.
Moszkva 1961. 148. l.

Pór Bertalan

1880 –

1,

Hollósy münchen iskolájában tanult rajzolni. Portrék egész sora. Párisban a Julien akadémián folytatta tanulmányait; formalista hatások.
1919. Művészeti direktórium tagja, plakátok.
Utána 28 évre emigrációba kényszerült Franciaországban az ellenállási mozgalom

A. Tyihomirov: Iszkussztvo Vengrii IX-XX
Moszkva 1961. 180. l

Pór Bertalan

2.

röplapjait rajzolta.
Felszabadulás után stílusa realista, lemond a szimbolikus ábrázolásról, amilyen a „Hegyi beszéd" volt, „Az első szövetkezeti kongresszus küldötteinek fogadása a Parlamentben". /III. Országos kiállítás. 1953./
„Szinész /Horváth/ a fellépéskor"

A. Tyihomirov: Iszkussztvo Vengrii IX-XX
Moszkva 1961. 180.l

M.D.K.

Pór Bertalan festő

A harkó utcai reálgimnáziam-
ban tanult,
pár évfolyammal feljebb,
mint Berény

Szij Béla: Berény Róbert fejlődése legkorábbi müveitől Bartók Béla portréj ig
Müvészettörténeti Értesítő 1961. 2-4. sz. 215. l

M.D.K.

Pór Bertalan festő

a NYOLCAK gyüjtőnév alatt ismert művészeti csoportosu

lás tagja.
/ A csoport 1909-ben alakult/

Szij Béla : Berény Róbert fejlődése le korábbi műveitől / Bartók Béla portréjáig
Művészettörténeti Értesítő 1961. 2-4. sz. 217.1.

N.D.K.

PÓR Bertalan festő

A NYOLCAK elnevezésű művészcsoport tagja.

Első kiállításuk " Uj Képek" címmel a Könyves Kálmán szalonjában 1909-ben
Neve szerepel a kiállitás katalógusán.

H orváth Béla: Megjegyzések Dévényi Iván " Kernstok Károly életműve" című cikkéhez
Művészettörténeti Értesitő 1961. 2-4. sz. 225.l.

M.D.K.

Pór Bertalan
festő

1909-ben az „Uj Kepek" kiállítá-
son a katalogus cimlapjár sze-
repel a neve.

Horváth Béla: Megjegyzések Deveny Iván Kerwstok
Károly életútja ainú ákhéhez 1 lap

M. D. K.

PÓR Bertalan festő

Berény Róbert lemondása utána
Művészeti és Múzeumi Direktórium
tagja

Horváth Béla: Megjegyzések Dévényi Iván: " Kernstok Károly életutja" cimü cikkéhez

Müvészettörténeti Értesitő 1961. 2-4. 228. l.

228.

MDK.

Pós Bertalan
festő

Berény helyére a Művészeti
és Muzeumi Direktoriumba
került az Összeszás forra-
dalom győzelme után

Horváth Béla: Megjegyzések Berény Iván Kern-
stok Károly cimű cikkeher.

Pór

Szerepel a „Nagy ok plakát története" c. kiállításon a Műcsarnokban

Vigilia, 1961, 12, 48 old.

Pór Bertalan

„Család" c. festménye a
„Nemzeti galériába kerül

Vigília, 1961, 3 sz., 184 old.

MDK

Pór Bertalan (festő)

Dózsa-sorozata szerepelt a II. kerületi magyar—szovjet Baráti Társaság felszabadulási kiállításán.

Balla Ernő: Egy budapesti francia diplomata feleségének festményei a II. kerületi MSZBT kiállításán.

Ország-Világ, Bp. 1961. 19. sz. (15.l.)

MDK

Pór Bertalan (festő)

(Kassitsky Ilona, Barna Miklós és Váli Zoltán kiállításáról a Műcsarnokban. Fényképp repr.)

A megnyitás óta sokan nézték meg...
(Képes hír.)
Ország-Világ, Bp. 1961. 16. sz. (18. l.)

Pór Bertalan
festő

M.D.K.

Műveiről.

— 41 l.

Műveszet, 1961. január. 1 szám

Pór Bertalan, festő MDK

Helsinkiben szerepel a Magyar képzőmű=
vészeti Kiállításon.

–: Ma hallottuk 2-1

ESTI HIRLAP, bp. 1961. febr. 26

Pór Bertalan, festő MDG

Megnyitó beszédet mondott a munkás-mozgalommal összefonnott Barna Miklós, Kasitzky Ilona és Váli Zoltán festőmű-vész kiállításán.

– : Három festőművész kiállítása a Műcsarnokban 12. l.

Bp. 1961. márc. 26.

NÉPSZABADSÁG

Pór Bertalan, festő MTI

Az MSZBT Keleti Károly utcai klubhelyiségében rendezett felszabadulási kiállítást március 31-én Pór Bertalan nyitotta meg.

–: A II. kerületi képzőművészek felszabadulási kiállítása

2. l

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1961. ápr. 1.

Pór Bertalan, festő MDh

A II. ker. képzőművészei felszabadulási kiállítását megnyitotta.

–: Ma hallottuk 2.

ESTI HIRLAP, bu. 1961. ápr. 2.

M.D.U

Pór Bertolan festő

Dózsa vázlatok

női portré

Bólöny György archive

a.m. Felszabadulási kiállítás a II. kerületben

Magyar Nemzet 1961. ápr. 19. 4. l.

M.D.K.

Pór Bertalan.

Festőművész kiállitja"Dózsa" c.kompozíciójának vázlatát.

Felszabadulási kiállitás a XI.kerületben.
Magyar Nemzet.1961. ápr.19. 4.old.

MDK

Pór Bertalan [festő]

Tanácskörtársasági plakátja sepr.

Tiszadaj, Szeged, 1961. március. (1. l.)

Pór Bertalan, festő

MDG

Más művészekkel együtt a proletariátus mellé állt 1919-ben.

Szabó D. Pál: Disző napok

1. l.

I évf/3. sz.

A KÖNYV, BP. 1961, március

Pór Bertalan, festő

MTA

19-s plakátja művészettörténeti jelentőségű.

-: A Tanácsköztársaság plakátjairól

6. l.

NÉPSZABADSÁG Bp. 1961. márc. 21.

MDK

Por Bertalan, festöm.

10,000 forintos Kossuth-dijat kapott.
Sztálin portréjáért.

A z 1951.évi Kossuth-dijasok.
Szabad Nép. 1961. márc.16. 2.1.

MDK

Pór Bertalan

Pór B.: A magyar képzőművészet utja. Uj Szó. Bratislava 1961.ápr.8.

Pór Bertalan, Jestő M Dk

Nyilatkozott Gagarin ürrepülése alkal-
mából:
„Nem a hálorúért, hanem a békéért"

–: Kinyílt a Kozmosz ajtaja 4.

ESTI HIRLAP, bp. 1961. ápr. 13.

u. D. V.

Pór Bertalan

Kossuth-díjas

baráti találkozón az Óbudai

Hajógyár képzőművészeti körében

Magyar Nemzet 1961. ápr. 23. 8. l.

26. 4. c.

Pór Bertalan, festő MDK

Beck Ö. fülöp szobrász művészről készült portréja Beck Judit műtermében van.

—sá—: Tibore, az üvegpaletta és huszonhét Kishány 2. l

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. ápr. 29.

Pór Bertalan, festő

MD.4

A Szovjetszkaja Kultura tudósítást közöl az idős festőművész életéről.

–: Ma hallottuk

2.1

ESTI HIRLAP, bp. 1961. jan. 12

Poór Bertalan, festő M Oh

Huszonnégy fővárosi képzőművén, köztük Poór Bertalan, Sztálinvárosba látogatott jún. 1-én.

–: Hír 8 l

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1961. jún. 2.

Am 012

Pór Bertalan
festő

Kossuth díjas festő Szalinvárosba
látogatott.

Mozaik

Népszava 89.évf.129.sz. 1961. jún. 2.

Pór Bertalan, festő M Dh

A csepeli acélműben kiállító Szabó Lajos festőművész tárlatát megnyi-totta.

—: Hír 8. l

NÉPSZABADSÁG, Bn. 1961. jún. 7.

Pór Bertalan, festő MDk

Bevezetőt mond Szabó Lajos festőművész kiállításának megnyitásán. [Jún. 7.]

–:Ma hallottuk 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. jún. 7.

Pór Bertalan
festő

M.D.K.

Méltatás.

Hírek.
Művészet, 1961. július – 44 l.

M.D.K.

Pór Bertalan.

Rajz.

Uj Irás. Irodalmi és Kritikai Folyóirat. 1961.
I. évf. Julius. 5. sz. 439. l.

Pór Bertalan, festő

Rajza van a Kortárs
júliusi számában.

–: Megjelent a Kortárs júliusi száma

NÉPSZABADSÁG Bp. 1961. júl. 13.

Pór Bertalan, festő grafikus

A Kortárs augusztusi számában rajza jelent meg.

–: Megjelent a Kortárs legújabb száma 7. l.

NÉPSZABADSÁG. bp. 1961. aug. 11.

Pór Bertalan

MD.

Rajza (bíkák (1931/)

Kortárs. 1961. 8. sz. aug. 277. l.

Pór [Bertalan], festő MDK

Szerepel a bécsi Künstlerhausban rendezett magyar festészeti kiállításon.

–:Ma hallottuk 2. l.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. szept. 17.

Pór Bertalan, grafikus

MTI

Grafikáiból kiállítanak a Nemzeti Galé-
riában dec. 23-án megnyíló tárlaton.

—: Hír

8. l

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1961. dec. 20.

MDK

Pór Bertalan

festőm.

grafikái a Nyolcak jubileumi kiállításán. Magyar Nemzeti Galéria.

Mozaik

Nejpszava, 89 évf. 301 sz 1961 dec 21.

Pór Bertalan, festő MD4

Nyilatkozata.

Antal – Bernáth: A festő, a rendező, a zeneszerző, az író, a filmes, a szinész 2

Bn. 1961. dec. 31.

ESTI HIRLAP

Pór Bertalan, festő

MDG

A Népszabadság munkatársa elbeszélgetett a kétszeres Kossuth-díjas festőművésszel a hábo-rúról s a német kérdésről.

György István: Soha többé!

14.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1961. dec. 24.

PÓR Bertalan festő

M.D.K.

Tájkép

Frataellori arckép

a II. kerületi kiállitások

/ s.m./ Kerületi képkiállitások Budapesten

Magyar Nemzet 1961. december 6. 4.l .

Pór Bertalan, festő MDh

A társadalmi mondanivaló fontosságát hangsúlyozta a nyolcvanegy esztendős művész a Nyolcak és az aktivisták c. kiállítás megnyitásán.

Murányi = Kovács Endre: Csendes ünnep a Nemzeti Galériában 9. l.

NÉPSZABADSÁG Bp. 1962. jan. 17.

M.D.K.

Pór Bertalan
festő

Önarcképet, fekás rajzot és „Táj"
c. művét állította ki a II. kerület
Nov 7. tiszteletére rendezett kiállításon

Hírek.

Művészet, 1962. február — 41 l.

Pór Bertalan

1880-ban született. Élő művész.
Műveivel résztvesz a kiállításon:

Kozogh Ákos: „Kilencedik Nemzeti Képzőművészeti Kiállítás"

THE NEW HUNGARIAN QUARTERLY, Vol. III. No. 7. 1962
129 l.

mdk

Pór Bertalan

Bölöni György e. műve
szerepel.

(H.) Megnyílt a IX. Magyar Képzőművészeti Kiállítás

Ország-Világ 1962, 18. sz. 7. l.

Pór Bertalan MDK

Szerepelt a kiállitáson.

/Jórészt régi alkotásaival./

Dévényi Iván: IX. Magyar Képzőművészeti Kiállitás.

Vigilia. 1962. jul. 432-434.l.

mdk

Por Bertalan festőművész

grafikái: a kiállításon

Havas Lujza: A II. magyar képzőművészeti kiállítás

Népszava, 90. évf. 99. sz 1962 ápr. 29. 3. l

Pór Bertalan

grafikával szerepel a IX.
nagy. Kép. Műv. Kiállításon
a Műcsarnokban

Magyar Ifjúság 1962 V. 5

Pór Bertalan
festő

M.D.K.

Bölöni György rajza

Földes: Jegyzetek a Kilencedikről
Nők Lapja, 1962. május 12-8 lap

M.D.K.

Pór Bertalan
festő

Bölöni György rajzait
állította ki.

Földes: Leggyetek a IX. nől
Nők Lapja, 1962. május 12 -8 lap

Pór Bertalan, grafikus festő

MDk

Három rajzzal szerepel.

Mihályfi Ernő: A grafika eredményei és tanulságai a IX. Képzőművészeti Kiállításon

8. l.

NÉPSZABADSÁG Bp. 1962. máj. 22.

001

M.D.K

PÓR Bertalan festő

Bölöni György arcképe / repr.

Dutka Mária: Első séta a IX. Magyar Képzőművészeti Kiállitáson

Magyar Nemzet 1962. április 30. 9.1.

MDK

Pór Bertalan

Bölöni György arcképe, repr.

Dutka M.: Első séta a IX. magyar képzőm.kiállitáson.
Magyar Nemzet 1962. ápr. 30.

Pór Bertalan

Magyar Nemzet
1962 ápr. 30.

törekedhetnek a szintézisre, valamiféle nagyobb, átfogóbb jelenség megragadására - és

Pór Bertalan: Bölöni György arcképe

Egyébként

Pór Bertalan MDK

Részt vett a Dunaújvárosban nyílt kiállításon. /Bartók Béla Művelődésház/.

"Belépés a tsz-be"

Horváth György: Mai magyar festészet.

DUNAÚJVÁROS. 1962. júl. 24.

Pór Bertalan

Részt vett a kiállításon.
Dencsikné Sergő Erzsébet: Kisplasztikai és grafikai kiállítás a múzeumban.
Dunaújváros. 1962. szept. 18.

Pór Bertalan

Az 1909-ben alakult „Nyolcak" csoport tagja.

Pataky Dénes: „Szőnyi István"
THE NEW HUNGARIAN QUARTERLY, Vol. III. No. 8. 1962

126 l.

mdk

Pór Bertalan

mūve a gyűjteményben: vízfestmény és
ceruzarajzok

Bertalan V. A Kiscelli Muzeum
Bp. 1962

49.l

Pór Bertalan festő M.D.K.

Szimbólikus kompoziciói szociális kérdésre utaltak.

Oelmacher Anna: Fényes 1867-1945. Bp. 1962. 20.1.

Pór B ertalan festő M.D.K.

N yiltan foglakozott az első háboru idején az esztelen vérontás embertelenségével

Oelmacher Anna: Fényes 1867-1945. Bp. 1962.

M.A.T.

Pór Bertalan festő M.D.K.

A korai posztimpresszionista generációhoz tartozott

Bernáth Aurél:A Muzsa körül Bp. 1962.

-1- M. D. K.

PÓR Bertalan festő
(1880 —)

A „Nyolcak" művészcsaport tagja

„Elegiheszéd" (repr.)

Arcképek

A Magyar Tanácsköztársaság plakát-
ján

enthon-Németh-Végvári-Zádor: Magyar művészet 1800-1945
, 1962. 346, 352, ~~354~~-~~355~~, 363, 366, 406, 420,
422, 423, 353

 M. D. K.

PÓR Bertalan festő

A forradalom leverése után szülő-
földjére Szlovákiába ment, ahol kez-
detben portrékat és tájakat festett.
Hosszabb szliácsi tartózkodás után
Párizsba megy telenként (1923)/.

Genthon-Németh-Végvári-Záder: Magyar müvészet 1800-1945
Bp. 1962. 423.

M. D. K.

PÓR Bertalan festő

1938 után végleg Párizsba költözik.

Körben Tanulmányúton jár Belgiumban, Berlinben és a Bauhausban.

1931-től sikerrel szerepel párizsi kiállításokon.

/.

Genthon-Németh-Végvári-Zádor: Magyar művészet 1800-1945 Bp. 1962. 423.

m.D.K.

PÓR Bertalan festő

Szlovák Lohengrin (rajz) rest.

Genthon-Németh-Végvári-Zádor: Magyar művészet 1800-194
B p. 1962. 422,

Pór Bertalan

Párizsban.
Az 1945 nyarán megalakult Európai iskola tagja lett.

Mándy Stefánia: Az európai iskola és előzményei
1962. Bp. 30.l.

M.D.K.

Pór Bertalan
festő

Schaffer és Ujvary festőművészek-
kel közös alkotásokat állítottak
ki.

Gerti László: Az 1962. évi monumentális falképei
művészet, 1964. február - 20 lap

Pór Bertalan MDK

részt vett a kiállításon.

"Belépés a Tsz-be"

--: "Mai festészetünk" kiállitás Sopronban. Kisalföld. 1962 szept. 21.

Pór Bertalan
festő

M.D.K

Horváth Ferenc portréval c. műve
a Nemzeti Galériában van.

Bertalan Vilmos: A Magyar Nemzeti Galéria új szerzeménye
(Művészet, 1962. augusztus – 44 lap

Pór Bertalan, festő MDh

Szerepel a Nemzeti Galéria tárlatán.

Rókás Sándor: Új szerzemények 1960-61
7. l.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1962. ápr. 8.

MDK

Pór Bertalan, festő, grafikus

A Fiatal Művészek Klubjában
márc. 5-én rajzainak
kiállítása nyílik meg

– : Ma hallottuk

2.

ESTI HIRLAP

Ny. 1962. márc. 3.

Pór Bertalan
festő

M.D.Y

Ék Sándorról készített anélipet
A Fiatalok Studiója az évben kis
grafikai bemutatot rendezett a művész
alkotásaibót.

Velmacher Anna: Pór Bertalan kortárs galériája
Művészet, 1962. december — 22 lap

Pór Bertalan

festő

M.D.K

Barcsay, Bortnyik, Németh Lajos, Berda, Hincz, Dész Huber Istvánné, Pátzay, Mihus, Pogány Ö. Gabor Vale Zoltán portrait festette meg, — Kun Bélázól rajzat készített. Bolom Györgyről színrajzot csinált. Vedres Márkot portretizálta.

Oelmacher Anna: Pór Bertalan korbázs galeriája
Művészet, 1962. december — 22 lap

Pór Bertalan

festő

M.D.K

Barcsay Jenő
Bortnyik Sándor
Nemeth Lajos portréz } repro
Berda Ernő
Hincz Gyula

Oelmacher Anna: Pór Bertalan hortáns galériája
Műhelyt, 1962. december – 22 kop

Pór Bertalan

festő

M.D.K.

Dési Huber Istvánné
Pátzay Pál
Mikus Sándor portrek
Pozgány Ö. Gábor
Váli Zoltán és Edithe a titkárnő

} repro

Oehmacher Anna: Pór Bertalan kortárs galériája
Művészet, 1962. december — 22 lap

M.D.K.

Pór Bertalan
festő

Méltatás

Skoczogh Ákos: Első miskolci országos grafikai biennale
Művészet, 1962. február – 28 l.

Pór Bertalan MDK

Szerepelt a kiállitáson.

Heitler László: Modern magyar grafikai és kisplasztikai kiállitás Pápán.
MAPLO/Veszprém/. 1962. jun. 14.

Pór Bertalan, festő MDK.

Visszaemlékezése 1919-re.

S. L.: A legkiválóbb művészek alkotásokkal válaszolnak a Tanácsköztársaságnak 2.

ESTI HIRLAP, bp. 1962. márc. 21.

Pór Bertalan, festő

M.D.K.

a „Nyolcak" csoportjával egyetemben, túlszárnyalta Cézanne tárgyilagosan konstruktív látásmódját ~~és~~ gondolatainak monumentális kifejezésével. A Tanácskörtársaság 1919-évi plakátjai és dekorativ díszítései a csoport legmonumentálisabb megnyilatkozásai közé tartoznak.

Krisztina Passuth: Les „Huit"
Acta Historiae Artium. Bp. 1962.
Tom. VIII. fasc. 3-4. p. 301.

M.D.K.

Pór Bertalan, festő

Kernstok Károllyal egetemben tudatosan lemond képei nek koloriszti kus hatásáról, hogy inkább a formák plaszticitását hangsulyozza ki.

Kr.Passuth: Les "Huit". Acta Historiae Artium. Bp.1962. Tom.VIII. Fasc.3-4.

305. old.

Pór Bertalan, festő

M.D.K.

családjáról festett csoporthépén a gondolat van túlsúlyban az érzelemmel szemben: az alakokon ugyszólván mondatról mondatra egy meghatározott társadalmi problémát dolgozott fi. Ez tartja össze a kép egységét és nem valami vizuális törvény: minthe minden alakjának lelkébe hatolt volna s azoknak, még a legfiatalabbaknak is, az élet nekézségei által okozott szomoruságát festette volna meg.

Kr.Passuth: Les "Huit". Acta Historiae Artium. Bp.1962. Tom.VIII. Fasc.3-4. 312. old.

M.D.K.

Pór Bertalan, festő

„Hegybeszéd" c. képéről szólva. szerző megjegyzi, hogy a Nyolcak oeuvrejében ez az egyetlen, melynek konkrét témája van: a többiek minden tématikus összefüggés, nélkül, inkább egy konstruktív rend érzéheltetésére csoportosítják alakjaikat, akárcsak csendéleteik élettelen tárgyait.

Kr.Passuth: Les "Huit". Acta Historiae Artium. Bp.1962. Tom.VIII. Fasc.3-4. 316-317. old.

MDK

Pór [Bertalan], festő

fiatal művészeink Pórtól s' társaitól
nyugodtan tanulhatnak.

Kovásznai S. György: A művészet élménye 9. l.

NÉPSZABADSÁG 1962. május 30.

M. D. K.

Por Bertalan
festő

Vöröshajú cigányfiú
(repro

A borítólapon
Művészet, 1962. augusztus.

Poór Bertalan

Rajzok (repr.)

Irodalmi Szemle 1562/4 385, 386. l.

Pór Bertalan, grafikus

MDk

Rajza jelent meg a
Kortársban.

-: Megjelent a Kortárs legújabb
száma 7.l

NÉPSZABADSÁG 1962. ápr. 12.

Pór Bertalan

MOK

Rajza (pásztor bárával) 1931

Kortárs. 1962. 4. sz. ápr. 502. l

Pór Bertalan

MDK

Rajza (Károlyi Mihály)

Kortárs. 1967. ápr. 4. sz. 563. l

MDk

Pór Bertalan, grafikus

Grafikái jelentek meg a folyóiratban.

–: Megjelent a Kortárs legújabb száma 8. l.

NÉPSZABADSÁG Bp. 1962. máj. 10.

Pór Bertalan

MDK

Rajza (bika, tehén és borjú) 1931

Kortárs. 1967. 5. sz. máj. 763. l.

Pór Bertalan, festő (1880) M.D.K.

a Munkácsy iskola tagjainak sötét, borongós szinei vel ellentétben ismét előszeretettel alkalmazzák a vakitó kremsi fehéret.

G.Ö.Pogány: L'Héritage des peintres de la Grande Plaine Hongroise. Acta Historiae Artium, Bp.1962. tom.VIII. fasc.1-2. pag. 146.

Pór Bertalan, festő (1887) M.D.K.

nevét szerző a gyakran „dühtől és méltatlanságtól remegve festő" műveszek közöll említi, akiknek festészetében Munkácsy kolorit jának komor akkordjai három nemzedéken át is, szinte napjainkig felcsendülnek.

G.Ö.Pogány: L'Héritage des peintres de la Grande Plaine Hongroise. Acta Historiae Artium, Bp.1962. tom.VIII. fasc.1-2. pag. 154.

Póór Bertalan, festő 7 Dh

A békekonferencia egyik részvevője.

-: Hatan a békekonferencia részvevői közül 3.l

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1962. júl. 1.

M.D.K.

Pór Bertalan
festő

Az elmult években volt gyüjtemenyes kiállitása Prágában.

Benisz László: Alföldi festészetünk prágai bemutatója
Művészet, 1962. junius – 14 lap.

PÁR Bertalan festő M.D.K.

kiállitás müveiből Prágában

Oelmacher Anna: Ma ötéves a Magyar Nemzeti Galéria
Magyar Nemzet 1962. október 5. 4.1.

MDK

Pór Bertalan

neve emlitve

Laki Ida festőm. kiáll. Fényes A.terem

1962. aug.

65.13676 Közl. Ny. — 1000 db — 30

M.D.K

Pór Bertalan
festő

Méltatás.

Arthur Tivadar: A magyar művészet 1800-1945
Élet és Irodalom, 1962. szeptember 8 — 7 lap

M.D.K.

Pór Bertalan
festő

A „Nyolcak" csoportjának
tagja.

Patáky Dénes: Czóbel Béla
Művészet, 1962. Október — 15 lap

Pór Bertalan, festő MDK

Hegyi György festőművész kiállításának megnyitásán (nov. 2. fényes A. Terem) beszédet mond.

—: Hír 8.

Bn. 1962. okt. 31

NÉPSZABADSÁG

Pór Bertalan, festő

MDk

Okt. 27-én megnyitót mond az Ernst Múzeumban Vaki Andrés festőművész kiállításának megnyitásán.

–: Kulturális hírek

9

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1962. okt. 24.

MDK

Pór Bertalan, festő

Megnyitót mondott Vásri András, fiatal festőművész kiállításának megnyitásán.

— : Kulturális hírek 8. l

NÉPSZABADSÁG, bp. 1962. okt. 28.

Pór Bertalan
festő

M.D.V.

1945-ótapészt vett a velencei
biennalen.

Vayer Lajos: Biennalé - problémák
Művészet, 1962. november — 24 lap

PÓR Bertalan festő M.D.K.
ünnepelték 82. születésnapja lakalmában

napló

Magyar Nemzet 1962. november 4. 9.l.

M.D.K.

Pór Bertalan
festő

Baráti kapcsolatban volt Csont
Ferenccel

Hoczogh Ákos: Csont Ferenc
Művészet, 1963. április – 38 kap

Pór Bertalan festő M.D.K.

A budapesti Markó utcai gimnáziumban jáx pár évvel Berény előtt járt.
Berény szüleinek arcképét s az igy szerzett pénzzel ment Münchenbe

Szig Béla: Berény Róbert életutja gyermekéveitől a berlini emigrációig 113.1.

A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei IV. Bp. 1963

Pór Bertalan festő M.D.K.

/1880- /

a "Nyolcak" művészcsoport alapitó tagja

Szij Béla :Ha ény Róbert élatutja a gyermekévektől a berlini emigrációig 115. l.

A Magyar Hemzeti Galéria Közleményei IV. Bp. 1963.

Pór Bertalan festő M.D.K.

Müvei a bécsi B rüko Szalon 1914-es kiállitásán

Szij Béla:Berény Róbert életutja gyermekéveitől a berlini emigrációig 119.l.

A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei IV. sz. Bp. 1963.

Pór Bertalan festő M.D.K.

Az első világháborúban Márffy parancsnoksága alatt együtt katonáskodott Berénnyel, Zágonnal, Körmendi F Frimmel, Kisfaludi Stróbllal.

Szij Béla: Berény Róbert élete tutja gyermekévitől a berlini emigrációig 120. l.

A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei IV. sz. Bp. 196

P·r Bertalan fe tő M.D.K .

mint a balatoni müvésztelepen dolgozó és proletár mü
vésziskola vezetésével megbizott müvész ,mütermét a
Közokt. Népbiztosság utasitására az Orsz. Lakóbizot
ság mentesiti

Szij Béla :Berényi Róbert élettuta gre mekéveitől a b
lini emigrációig

121.1. .

A Magyar Nemzeti Galéria Közlemányei IV. sz. Bp. 1

Pór Bertalan festő M.D.K.

A Nyolcak müvészcsopert tagja

Kampis Antal: A képzőmüvészetek története 733.1
A Kultura Világa Bp. 1963.

Pór Bertalan festő M.D.K.

A Tanácsköztársaság leverése után külföldre menekült.

Kampis Antal: A képzőművészetek története
A Kultura Világa Bp. 1963.

Mór Bertalan festő M.D.K.

Család.

Vágyódás.

H egyi b eszéd.

A Tanácsköztársaság leveretése után az üldözések elől Párizsba költözött.

1945 után hazatért .

Önarckép.

Kampis Antal: A képzőművészetek története 735.1.

A Kultura Világa Bp. 1963.

Pór bertalan festő M.N.K.

Franciaországi emigrációjában jóformán egy téma a bika és pásztor motivumát variálja.

Csak a felszabadulás után tér haza

Körner Éva: Magyar művészet a két világháború között Bp. 1963. 6.1.

Pór Bertalan festő M.D.F.

/sz.1880

Családd. 1909. repr.

Csengeryné Nagy Zsuzsa: A Magyar Nemzeti Galéria az 1960-1961-es évben 101.l.

A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei IV. sz. p. 1963.

Pór Bertalan

Önarckép (kepró)

Nejmüvelés. 1965, I. n. 48 old.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Pór Bertalan
LOBOGÓ
1962 DEC 12

REJTVÉNYPÁLYÁZAT REJTVÉNYPÁLYÁZAT REJTVÉNYPÁLYÁZAT

Kezdőbetű-rejtvény

Ha 1924 meghatározások szerinti híres emberek nevének kezdőbetűit az ábra megfelelő négyzetelbe írjuk, akkor megtudjuk, hogy Pór Bertalan itt látható „Vöröshajú cigányfiú" című festményét hol nézhetjük meg eredetiben. A képről készült művészi reprodukció minden lakás dísze lehet.

A/2. Az Ember tragédiája költője. A/3. Csodalámpájáról híres mesealak. A/4. A Bécsi levelek írója. A/5. Az Operaház tervező-építésze. A/6. Az Almodik a nyomor költője. A/7. Nemrég elhunyt nagy magyar kultúrtörténész (Az emberi butaság története írója). B/1. A Galileiről szóló színmű magyar írója. B/2. A Hunyadi László zeneköltője. B/3. A Pál utcai fiúk írója. B/4. A Germinál írója. B/5. Nagy amerikai feltaláló, a villanyégőt is ő találta fel. B/6. Arany János elbeszélő költeményének hőse. B/7. Arany János előtt ő énekelte meg. C/1. Szabó néni alakítója. C/2. A Cirkusz című kép festője. C/3. A Bajazzók zeneszerzője. C/4. Az első asszony. C/5. Magyar bűvész. C/6. A Színházi Élet szerkesztője volt. C/7. A Páris lángjai zeneszerzője.

	1	2	3	4	5	6	7
A							
B							
C							

A Lobogó, a Modellezés és a Repülés rejtvénypályázatán a Lobogó harmadik fordulóján a következő öt megfejtő volt a szerencsés: Pogonyi Béla Eger, Fata László Nagyatád, Vikár Éva Bp. III., Bősze József szds Tata, Újváry Béláné Pápa. Továbbra is kellemes megfejtést és sok szerencsét kívánunk!

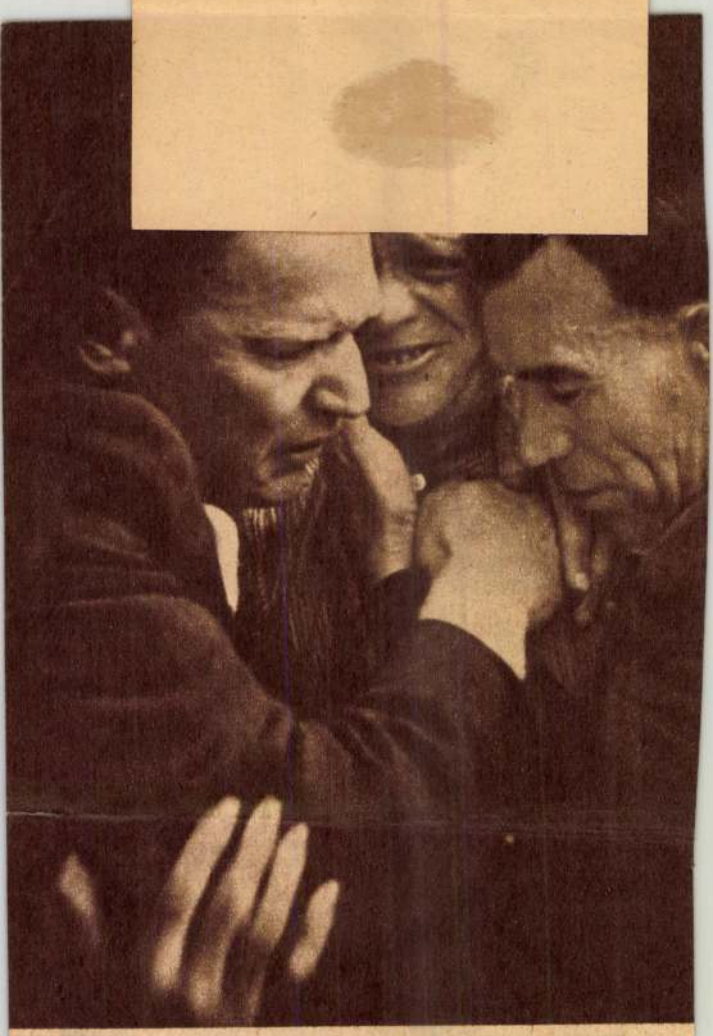

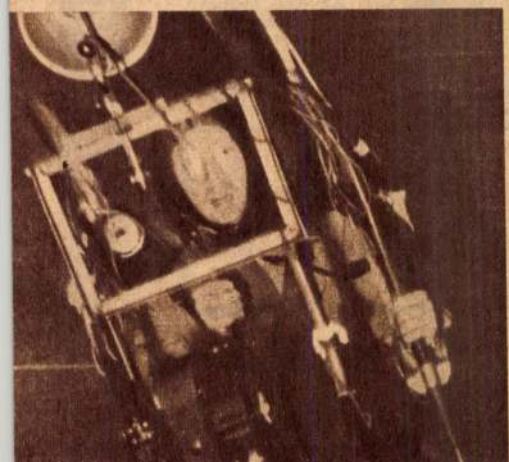

Hétköz

Két terem
legváltoz
(a világ első
képes ábrázat
másik képen
aztán színészn
lyes ismerőse

Szovjet fot
csarnokban. Í
szet új útairó
az építészet m
művészet is.

A hétköznap

Poór Bertalan

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZABADSÁG

1964 JUN 2

— **Poór Bertalan** Kossuth-díjas festőművész 40 új grafikájából nyílik tárlat szerdán a Dürer Teremben.

10241

zelt
nt követ

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1964 MÁJ 19.

MAGYAR NEMZET

Pór Bertalan kétszeres Kossuth-díjas festőművész önarcképeiből június 3-án kiállítás nyílik meg a Dürer-teremben. A csaknem öt évtizedet átfogó sorozat a mester különböző stílusú és különböző anyagban megoldott rajzaiból nyújt érdekes válogatást.

niszter véleménycserét folytatott a magyar—francia gazda-

Fór Bertalan festő M.D.K.

Plakátokat készitett

Esue Jenő: Az elmult 20 év palkáttermése Magyar országon
Művészet 1965. febr.

Pór Bertalan
festő-

M.D.K

A művész érdeklődott a plakát
művészet iránt.

Bauer Jenő: Az elmult 20 év plakáttermése Magyarországon
Művészet, 1965. febr. – 36 kep

Pár Bertalan

Világ proletárjai, egyesüljetek!
(1919-es plakett)

reprodukció!

Népművelés, 1965. 3. sz. 39. l.

Pór Bertalan M.D.K.

Politikai plakátok a Tanácsköztársaság idején

M. Abonyi Arany: Előkerült az 1919-es plakát "ismeretlen" művésze

Magyar Nemzet 1965. május 8. 4.l.

MDK.

Pór Bertalan

1919-es plakátjairól

Magyar Nemzet 1965 május 8.lap -

Pór Bertalan, festő M.D.K.

az 1911-novemberében megnyílt Szárados-uti művész telep első gárdájához tartozott, a Tanácskörtársaság direktoriumának tagja volt, s később emigrációba kényszerült.

BUDAPEST, Bp. 1967. V. évf. 1. sz. 8. old.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1967 OKT
Szocialista
Művészetért
Pór Bertalan

nek állítottak emléket a művésztelep lakói. — A *Magyar Képzőművészek Szövetsége* és a képzőművészek szakszervezete novemberben közösen rendez ankétot a Fészek klubban a vizuális nevelésről. Ennek szinte egyenes folytatása lesz a január hónapban az Ernst múzeumban megnyíló *„Dolgozó emberek között"* című kiállítás. — *A Fővárosi Művelődési Házban* megnyílt a legrangosabb magyar *iparművészek* reprezentatív alkotásaiból összeállított kiállítás. A művelődési ház és a Műcsarnok *húsz* ilyen kiállítást tervez ebben az évadban a fővárosi üzemi művelődési otthonokban. — A képzőművészek szakszervezetének *elnöksége* évadkezdő ülésén behatóan megvitatta a művészek és művészeti dolgozók élet- és munkakörülményének fejlesztésére, a politikai tömegmunka megjavítására készített munkatervet. Az elnökség egyik legfőbb feladatának tekinti a *tagság tájékoztatását*, a saját megfelelő tájékozódását. Sok elvégzett feladatról, elért eredményről a tagság nem tudta, hogy abban menynyi része van a szakszervezeti mozgalomnak. Ezért olyan határozatot hoztak, hogy a korábbi *területi bizalmi csoportrendszer* felélesztésével ezen is változtatni fognak. Az üzemekben, vállalatoknál, intézményeknél tartott taggyűléseken kívül az alkotó művészeknek *szakszervezeti napokon* adnak megfelelő tájékoztatást.

— *KÉPZŐMŰVÉSZETI HÍREK.* A napokban leplezték le a Százados úti művésztelep bejáratánál *Pór Bertalan* emléktábláját, mellyel a kiváló művésznek, a munkásmozgalmi harcosnak, szakszervezeti mozgalmunk örökös elnöké-

MŰVÉS

A MŰVÉSZETI SZAK

A TAGGYŰLÉSE

A Művészeti Szakszervezete elnökségének határozata érte *október második felétől novemb* den alapszervezetben szakszerv lést tartunk. Ezek a taggyűlésel resszust követően az *első* olya zeti rendezvények, ahol — más k de azonos szellemben és felkés folytatnunk kell tanácskozásainkgal.

Már az elmúlt években hozzákezdtünk ahhoz, hogy biztosítsuk taggyűléseinknek azt az alapszabályban foglalt jogkörét, melynek keretében betölthetik szakszervezeti életünk egyik *vezető fórumának* feladatait. Ennek a folyamatnak a meggyorsítása különös jelentőséget kap napjainkban. Összefügg ez a folyamat a művészeti intézmények és vállalatok működésében végbemenő változásokkal

nek a vezető szer
resszus előtti ta
—, hanem *a*
megfelelően, azo
sorrendbe rakják
oldható teendőke

A feladatok
lóan sok el
fognak találkozn
minden problém

Pór Bertalan festő

A Főv. Tanán emléktáblát helyezett el hakóhelyén, a Szárados uti ~~[illegible]~~ művész telep bejárkatánál.

Négmara 1967 X. 1. 10 old.

Pór Bertalan, festő

MDK

4 kázados úti-művésztelep bejáratánál Pór Bertalan-emléktáblát helyeztek el.

r: Hír

-12

Népszabadság, Bp, 1967, okt. 1.

M.D.K.

Pór Bertalan, festő.

nevét a „Nyolcak" alapító tagjai közül említi:

Kortársak szemével, 1896-1945. Szerk. Németh Lajos,
Bev. és összeáll. Perneczky Géza,
Bp. 1967. Corvina 17. old.

Pór [Bertalan], festő M.D.K.

és Berény „az eseményeket sodró erejé ... és bizonyára Kassák kritikai tevékenysége ... folytán ... 13-ben már az aktivista grafika szellemében elkotva jelentek meg a porondon."

Kortársak szemével, 1896-1945, Szerk, Németh Lajos,
Bev. és összeáll. Perneczky Géza,
Bp. 1967. Corvina

27 old.

M.D.K.

Pór [Bertalan], festő

nevét említi Tóth (Rósza Miklós) a MIÉNK Kiállításról

Idézve: A Hét, 1909. febr. 21. 138-139. old.-ról
Kortársak szemével, 1896-1945. Szerk. Németh Lajos,
Bev. és összeáll. Perneczky Géza,
Bp. 1967. Corvina, 87. old.

M.D.K.

Pór Bertalan
festő

1955-ben Bölöni ír művészetéről
miltatást. Dózsa freskójának
vázlatait 1960 as párizsi kiál-
lításon bemutatta. Ez a mű a-
zonban befejezetlen maradt.

Gerebélyes László: Pór Bertalan emlékezete.
Élet és Irodalom, 1966. augusztus - 9 kap

M.D.K.

Pór Bertalan
festó

1947-ben Pesten volt kiállitása,
1935-ben az Ernst Museumban
rendezett tárlatot. 1960-as párisi
kiállitását Ollmacher Huma ren-
dezte.

Gerebhajos László: Pór Bertalan emlékezete
Élet és Irodalom, 1966. aug. 19 - 9 lap

MDK

Pór Bertalan
festő

1939-ben Ady Endre halálának
huszadik évfordulóján az Ady
ünnepségeken Pór Bertalan Ady
portréja díszlette az emelvényt.

Gesztelyi László: Pór Bertalan emlékezete.
Művészet, 1966. augusztus 19-9 lap
Élet és Irodalom.

M.D.K.

Pór Bertalan
festő

1930-tól, 1948-ig a haladás
párizsi tabornak művészeti
és világnézeti arámlásában elt.
1930-ban Szelágyi András „Uj
pásztor"-át illusztrálta.

Gerebtyés László: Pór Bertalan emlékezete.
Művészet, 1966. augusztus 49-9 lap
Élet és Irodalom,

M.D.K.

Pór Bertalan
festő

1960-ban volt reprezentatív grafikai kiállítása Párizsban a Creuze-galéria Babrac termében. Kiállítását Edward Pignon nyitotta meg.

Gerelyes László: Pór Bertalan emlékezete
Élet és Irodalom, 1966. augusztus 19-9lap

Pór Bertalan

neve a „Nyolcak"-éhoz fűződik, nem volt magybányai festő", mégis korai képei mint a „Vöröshaju cigányfiu" (1905) a megújuló magyar naturalista festészet hatásáról tanuskodik.

Magyar mestermüvek, Budapest, 1966.
Bev.: Körner Éva

M.D.K.

Pór Bertalan, festő

nevét említi a könyv "Szépművészet" c. fejezet szerzője /Németh Lajos/, mint a „Nyolcak" egyik tagjáét, aki erős monumentális érzékkel is bírt.

Hungrie 66, Bp. 1966. Szerk.: Gárdos, Miklós

Ed.: Pannónia, 135-136. old.

M.D.K.

Fór Bertalan, festőművész/1880-1964/

Az 1911-ben alakult Nyolcak csoportához tartozott.
89.o.

M.Kiss Pál: Művészetről mindenkinek, Corvina, Budapest, 1966

Pór Bertalan

a „Nyolcak" tagja

Halász Zoltán: La vie culturelle
en Hongrie, Budapest, 1966.

2841.

M.D.K.

Pór Bertalan, festő

nevét említi

Perneczky Géza: Geschichte der ungarischen bildenden Kunst

Kulturelles Leben in Ungarn. /Red. Zoltán Halász/.

Bp. 1966. 363 l. 26 t. 286. old.

M.D.K.

Pór Bertalan, festő (1880-1964)

nevét többször emliti a szerző, mint Berény iskolatársát és úgy a festészet mint a társadalom problémáinak haladó felfogását illetőleg, közelálló jó barátját, akiről 1907-ben portrét készitett.

./.

B.Szij: Róbert Berény

Acta Historiae Artium, Bp.1966.TOm.XII.fasc.1-2.

155 - old.

M.D.K.

Pór Bertalan „festő"

Fémes Beck Vilmossal együtt visszavonta 1914. márciusában a Bécsi Künstlerhausban rendezendő magyar kiállításra elfogadott műveit, mivel a Képzőművészeti Társulat konzervatív zsűrije Berény és Iványi képeit visszautasította.

B. Szij: Róbert Berény

Acta Historiae Artium, Bp. 1966. Tom. XII. fasc. 1-2.

174. old.

M.D.K.

Pór Bertalan festő

A MIÉNk-ből kivált 8 festő / NYolcak/ egyike

Zolnay László: Márffy, Bp. 1966. 10. l.

Pór Bertalan

Réntvesz a Masaryk Akadémia kiállításán. (1935. okt. 19 – nov. 4.

Turczel Lajos: Magyar művészeti élet az első csehszlovákiai köztársaságban. Irodalmi Szemle 1966/7. 655. l.

Berény

Emlités

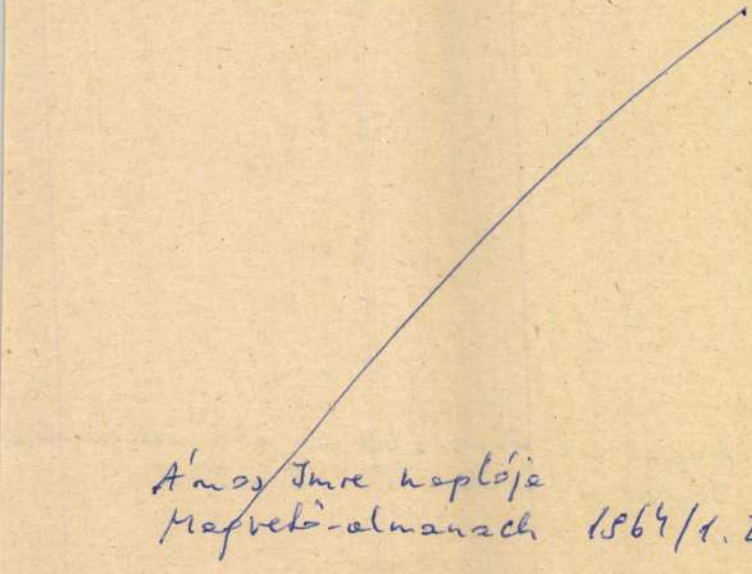

Ámos Imre naplója
Magvető-almanach 1964/1. 258. l.

MDK.

Pór Bertalan

Kiállitási hiradás

Szocialista Müvészetért 1966 dec.

Pór Bertalan

Emlékkiállítása nyílt
kapadon a hőse Ferenc
múzeum kiytárában

Nagyvarsa 1966 nov. 9. sold.

Pór Bertalan festő

M.D.K.

Müveiből emlékkiállitás Szeged en

N apló

Magyar Nemzet 1966. nov. 5. 7.1.

MDK.

Pór Bertalan

Kiállitási Kritika

Magyar Nemzet 1965 ápr.21.lap -

MDK.

Pór Bertalan

Kiállitási hiradás

Hétfői Hirek 1965 ápr. 26. 26.lap -

MDK.

Pór Bertalan

A Nemzeti Galériában kiállitott müveiről

Északmagyarország 1965.márc.28.lap -

MDK.

Pór Bertalan

A Nemzeti Galériában lévő müveiről

Pestmegyei Hirlap 1965 ápr.18.lap -

MDK.

Paór Bertalan

Müvei a Nemzeti Galériában

Kisalföld11965 május 9.lap -

MDK.

Pór Bertalan

Gratikáinak értékelése

Magyar Nemzet 1965 ápr.17.lap 4.

MDK.

Pór Bertalan

Müvészetének általánositó méltatása

Szocialista Müvészetért 1965 ápr.lap -

Pór Bertalan festő M.D.A.

Müvei az ellenállási képzőművészeti manifesztációját bemutató kiállitáson

Oelmacher Anna: Derkovits, Pór Berta lan, Ámos Imre képei a bolgnai " ellenállási" kiállitáson

Magyar Nemzet 1965. március 14. 9.1.

Pór Bertalan festő M.D.K.

Müve a bolgnai kiállitáson

/ a mozgalomben készült röpcédulák /

Oelmacher Anna: Derkovits, Pór Bertalan, Ámos Imre képei a bolognai " ellenállási" kiállitáson

Magyar Nemzet 1965. márc. 14.

MDK.

Pór Bertalan

Müveinek kiállitása Bolognában

Magyar Nemzet 1965 máj.9.lap 1o.

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA MEGHÍVJA ÖNT

PÓR BERTALAN EMLÉKKIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

1966. AUGUSZTUS HÓ 19.-ÉN,
PÉNTEKEN DE. 11 ÓRÁRA

MEGNYITÓ BESZÉDET
GEREBLYÉS LÁSZLÓ
MOND

66 3 — FNYV 14 — 14581 — Fv.: Patyi Árpád

PÓR BERTALAN

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA MEGHÍVJA ÖNT

PÓR BERTALAN EMLÉKKIÁLLÍTÁSÁNAK SAJTÓBEMUTATÓJÁRA

1966. AUGUSZTUS HÓ 17.-ÉN,
SZERDÁN D.E. 11 ÓRÁRA

A KIÁLLÍTÁST
OELMACHER ANNA OSZTÁLYVEZETŐ,
A KIÁLLÍTÁS RENDEZŐJE ISMERTETI

66 8 — FNYV 14 — 14335 — Fv.: Patyi Árpád

Pór Bertalan, festő

A Műcsarnok emlékkiállítást

rendezs műveiből.

– : Mednyánszky-, Nagy-, Egry-emlékkiállítás

2.

ESTI HIRLAP

Bp. 1966. jan. 19.

MDK.

Pór Bertalan

Kiállitási hiradás

Esti Hirlap 1966 jan.19.

Pór Be talan festő M.D.A.

Művei kiállitáva a Galériában

Háromszáz táblakép a Galériában

Magyar Nemzet 1966. jan. 20. 4.l.

M.D.".

Pór Bertalan, festő

MDK

Emlékkiállítása lesz.

—: A Nemzeti Galéria kiállításai 9.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1966. jan. 21

MDK.

Pór Bertalan

Hirek kiállitásának előkészületeiről

Népszabadság 1966 jan.21.

Pór Bertalan, festő

MDh

Emlékkiállítása lesz a
Nemzeti Galériában.

– : Öt és fémmillió múzeumlátogató
1965-ben 9.

NÉPSZABADSÁG, kp. 1966. febr. 6.

MDK.

Pór Bertalan

Kiállítási hiradás

Somogymegyei Néplap 1966 febr.8.

M.D.K.

Pór Bertalan festő

Portré-sorozatok,

Család / 1909 /

"egyi beszéd / 1911/ Vágyódás tiszta szerelemre,

Toborzó-plakát, / 1919 /

Szliácsi tájképek,
Magyar Nemzet 1966. augusztus 18. 4.1.

. /.

M.D.K.

Pór Bertalan festő

Bika-sorozat,

Dózsa-sorozat,

S.M.: Pénteken nyilik a Pór Bertalan emlékkiállítás a Nemzeti Galériában
Magyar Nemzet 1966. augusztus 18.4.1.

Pós Bertalan

Két évvel ezelőtt halt meg.
Emlékkiállítása nyílt a
Nemzeti Galériában

Nógrád 1966 aug. 20., 10 old.

MDK

Pór Bertalan, festő

Illusztrációi Gergely Sándor könyvéhez: Dózsa: Repr

—: Pór Bertalan kiállításáról 13.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1966. aug. 20.

Pór Bertalan, festő MDK

Emlékkiállítása a Nemzeti Galériában tekinthető meg.

-: A hét végi kulturális programból

22

NÉPSZABADSÁG, bp. 1966. aug. 20.

Pór Bertalan, festő (1) MDK

A Nemzeti Galériában megnyílt emlékkiállítás megmutatja, hogy döbbenetesen nagy Pór Bertalan életműve mind megmásolt s ismert, mind megmásolatlan vagy ismeretlen művei, alkotásai, tervei alapján.

Muraközi-Kovács Endre: Pór Bertalan emlékkiállítására 7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1966. aug. 25.

Pór Bertalan, festő (2) MDh

Lenyűgöző a Népoperába tervezett vagy a budai Várpalotába szánt freskó. (Az utóbbi Dózsát idézné.)

Monumentális az a két régebbi kompozíció: a Vágyódás tiszta szerelemre és a Hegyi beszéd, amely egyéb műveivel együtt bizonyára örökségé a modern magyar képzőművészetnek.

Murányi-Kovács Endre: Pór Bertalan emlékkiállítása 7.

NÉPSZABADSÁG, kp. 1966. aug. 25.

M.D.K.

Pór Bertalan festő

Tanulmányok: Budapest, München, Párizs, Velence.

Önarckép-sorozat,
Károly Mihály portréja,
Család,
1900-1903 Párizs,

1911. Népopera-freskó
Magyar Nemzet 1966. augusztus 31. 4.1.

M.D.K.

Pór Bertalan festő

Édesanya,

1919 a Müvészeti Direktórium vezetője,

1919-1948 emigráció, Szliács, Párizs,

fél évig a Szovjetunió.
Illusztráció Gergely Sándor Dózsa-könyvéhez,
Ady-fej / szénrajz,
Oelmacher Anna: Pór Bertalan emlékkiállitása

Magyar Nemzet 1966. augusztus 31. 4.1.

Pór Bertalan festő MTA

Emlékkiállítása a Nemzeti Galériában tekinthető meg.

-: A hét végi kulturális programból 12.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1966. aug. 27.

Pór Bertalan

2 éve halt meg, 84 éves volt.
Kossuth díjas, kiváló művész
Emlékkiállítása nyílt a Nemzeti
Galériában
Hegyi beszéd (1911) szerző

Kiváró Béla: Pór Bertalan

Magyar Ifjúság 1966 IX. 3

Pór Bertalan

Két évvel ezelőtt halt meg.
A Nemzeti Galériában most
emlékkiállítása nyílt meg

Nógrád 1966 máj. 13 2 old.

MDK.

Pór Bertalan

Világ proletárjai egyesüljetek c.plakátja

Társadalmi Szemle 1967 nov.

Pór Bertalan, festő

MDK

Kiállították ma már klasszikus műalkotásnak számító plakátjait.

Tiszár Árpád: Október a plakátművészetben 7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1967. nov. 2.

Pór Bertalan

Jeslő

17 Tanácshóztaiseság idején kicmelkedő plakátokat kezdetett.

Lainz Sándor: Sós László - Kemény Éva pótolhat plakátjai

Művészet (1967) november - 27 kép.

MDK

Pór Bertalan, Jenő

A Nyolcak egyike.

–: A Nyolcak festészete 2

ESTI HIRLAP, B'n, 1967. dec. 30

MDK

Pór Bertalan

Könyvillusztrációiról

Csongrádmegyei Hirlap 1967 nov.7.

Pór Bertalan

Kerepes: „Új magyar festészet"
c. kiállításon a Nemzeti
Galériában

Lovas: Új magyar festészet?

Népszava 1968 I. 3. 2 old.

Pór Bertalan

Részlet a Nemzeti galéria
„Új magyar festészet" c.
kiállításán

Négyszáz 1968 I. 3

M.D.K.

Pór Bertalan
festő

Végvári János tanára
volt.

D. Fehér Zsuzsa: Végvári János
Művészet, 1968. július – 37 lap

Pór Bertalan
festő

M.D.K.

Somogyi-Soma László mestere
volt.

Egri Mária: Műteremlátogatás Somogyi Soma Lászlónál
Művészet, 1968. augusztus - 36 kép.

Pór Bertalan

Kernstok tételékes kíven alkalmazza a testformák megnyújtását.

Kőszer Éva: Derkovits Gyula, Corvino, 1968, 17.l.

M.D.K.

Pór Bertalan, festő (1880-1964)

a „Nyolcar" csoportjának egyik tagja volt. Művészete legjurább mutatott szecessziós vonásokat. Kezdeti realista portréi után nagméretű monumentális képeket festett szimbolikus témákkal (Hagyi beszéd, Vágyódás tiszta szerelemre).

Information Hungary, Szerk. Erdei Ferenc,

Akadémiai Kiadó, Bp.1968. 940. old.

+ „Család" képe 942. "

Pál Bertalan

Kerepel az alábbi tárlaton

Pesterzsébeten

N.N.: hegyilt a „hagyaktorradalmi grafika kiállítás

Nyomabadság 1968 XI. 24

Pór Bertalan

1914 márciusában a bécsi „Briko"-galéria Berény - Pór - Tihanyi - Fémes Beck - tárlatot rendezett.

Berényi Iván: Tihanyi Bp. 1968.
10o.

Pór Bertalan

-nal jó barátságban volt Tihanyi Lajos

Dévényi Iván: Tihanyi Bp. 1968.
120.

Pór Bertalon

visnaemlékezése szerint Tihanyi Lajos és Konta József a Tanácskörtársaság alatt aktívan vett vetek a művének katonterének ömcállításában.

Dévényi Iván: Tihanyi Bp. 1968.
18.o.

Pór Bertalan

A Tanácsköztársaság bukása után emigrált.

Déry Iván: Tihanyi B. 1968.
18.o.

Pór Bertalan
festő

M.D.K.

Portréval szerepelt az 1950-es
években.

D. Fehér Zsuzsa: Új magyar festészet.
Művészet, 1968. magyar – 40 kap.

MDK

Pór Bertalan, festő

szerepel a gyűjteményben.

–: Több mint háromszáz képpel gazdagodott a pécsi Modern Magyar Képtár 8

Népszabadság, Bp. 1968. febr. 2.

Pór Bertalan, festő

A Pécsi Modern Magyar Képtárban a Nyolcak és az Aktivisták művészetét kitünő művek reprezentálják, Egyedül Pór nem szerepel nyolcuk közül. 226.old

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények I. 219.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, 1967.Pécs, 1968

MDK

Pór Bertalan

Kiállitási kritika

Magyar Nemzet 1968 ápr.12.

Pór Bertalan

Indulásakor a portréfestészet klasszikus realista
tradíciójához kötődött, és csak 1906–7 k. kez-
dett a plein-air iránt érdeklődni.

Németh Lajos: Modern magyar művészet Corvina 1968 47.l.

Pór Bertalan

Kernstokkal együtt jellemzői példái a Nyolcak sajátos helyzetének: az új művészeti stílust elsősorban náluk nem a művészi fejlődés belső logikája írta elő, hanem a párizsi tanulmányutak felkavaró hatása és elméleti megyondolások.

Németh Lajos: Modern magyar művészet Corvina 1968, 47 l.

Pór Bertalan

A monumentális feladatok a Nyolcak közül elsősorban Vieruskat és Pórt vonzották.

Németh Lajos: Modern magyar művészet; Corvina, 1968, 43.l.

Pór Bertalan

Férfiakt 1910 k. /rajz/

Németh Lajos: Modern magyar művészet Corvina 1968, 49.l.

Pór Bertalan 1.

Elismert portréfestő volt, amikor a Nyolcakhoz csatlakozott. Első új stílusú képe is csoportportré, a Család /1909/. A fiatalok a torzítás ellenére szerves egységet alkottak. Akkor a magyar avantgarde Avignoni kósasszonyokja lehetett volna e kép, de Pór a későbbiekben elvesztette a felvillantott nagy lehetőségét.

Németh Lajos: Modern magyar művészet Corvina 1968, 50. l.

Pór Bertalan 2.

Nem haladt tovább a Családban (1909) jelzett vonalon, ahogy Kernstok elkvantett-konstruktív stílusa hirtelen megszakadt, vagy ahogy Berény a Cézanne-i objektivitás és a kubizmus szubjektivitás közt kanyódott.

Németh Lajos: Modern magyar művészet I. kötet 1968 50.l.

Pór Bertalan 3.

A Nyolcak második kiállításán nagyméretű képeket állított ki /Hagyibaszéd 1910. Vágyódás tiszta szerelem-re 1911/, de ezek az 1911-es Népopera-freskóterével már erősen ellentmondásos művek, a monumentális forma kiagyalt stilizálásba fulladt.

Németh Lajos: Modern magyar művészet Corvina 1969 50. l.

Pór Bertalan 4.

Későbbi freskónázlatai és a Vas utcai kereskedelmi iskolába készített mozaikja határozottabban kötődött a klasszikus eszmélkhez.

Németh Lajos: Modern magyar muvészet Corvinal 1968 50. l.

Pór Bertalan

Gyakran vállalkozott erejét meghaladó feladatokra, hasznlóan Kernstokhoz, szemben pl. Tihanyi Lajossal.

Németh Lajos: Modern magyar művészet Cornina 1968, 53. l.

Pór Bertalan

A Tanácsköztársaság alatt Berény vel a képzőművészeti direktórium titkárai.

Németh Lajos: Modern magyar művészet, Corvina, 1968 62.l.

Pór Bertalan

A Tanácsköztársaság alatt Balatonfüreden többekkel együtt művésztelepet akart szervezni, amelyben egyesült volna a Nyolcak és az aktivisták törzsgárdája.

Németh Lajos: Modern magyar mesterek, Corvina, 1968 62. l.

Pór Bertalan

A Tanácsköztársaság forradalmi plakátjait az aktivizmus és a Nyolcak legjobbjai alkották, többek közt P. B.

Vámelk Lajos: Modern magyar művészet, Corvina, 1968

63.l.

Pór Bertalan

A főiskolai tanulmányai után esztendőkre Párizsba került, ott a falvidéki pásztorélet típusait idéző, stilizáló megoldású, némiképp szimbolikus grafikai művekkel szerzett nevet magának.

Németh Lajos: Modern magyar művészet, Corvina, 1968 63.l.

Pór Bertalan

1948-ban jött haza.

Németh László: Modern magyar művészek, Corvina, 1968 76.l.

Pór

A nárad elején Párisban él!

Bodzi Ferenc: Csáky József
szobrászművész 80 éves

Jelenkor 1968 IV. 331 old.

Pór Bertalan

a „Nyolcak Csoport"-jához tartozó festő egyike.

Szabolcsi Judit: Set down in black and white. The New Hungarian Quarterly, Budapest, 1968. 29 sz. 194 l.

Pór Bertalan

pannóin a vonalak kölcsönhatásai gyakran semmit mondók, rajzain azonban azok életet kapnak.

Szabadi Judit: Set down in black and white. The New Hungarian Quarterly, Budapest, 1968. 29 sz. 194 l.

M.D.

Pór Bertalan
festő

Tersánszky Jenő írt Pór
Bertalanról.

Dévényi Ivánnal: Tersánszky Jenő és a képzőművészet
Művészet, 1968. június - 20 lap.

MDK

Pór Bertalan, Lestő

A Nyolcak egyike.

Rózsa Gyula: A Nyolcak 9. l.

Népszabadság

Bp. ~~1968. jul.~~ 27.

Pór Bertalan, festő grafikus

MDK

Plakátjai a Tanácsköztársaság kiváló művészi alkotásai közé tartoznak.

Rózsa Gyula: A Tanácsköztársaság plakátjai 8.

Népszabadság, Bp. 1968 aug. 10

MDK

Pór Bertalan, Jestő

Világ proletárjai egyesüljetek! c. 1919-es plakátja bélyegre került.

—: bélyeggyűjtés 10

Népszabadság, Bp. 1968. szept. 28.

Pór Bertalan
festő

A „Nyolcak" köréhez tartozott

Szabó Lajos: Magyar realizmus 1890-1919
Bp. 1969. Corvina. 12. old.

Pór Bertalan

testő

Oelmacher Anna: Pór Bertalan

Bp. 1955.

Szabó Lilla: Magyar rajzművészet 1890-1919.

Bp. 1969. Corvina 19. stol.

Keolos Mamen 1

Pór Bertalan
festő

A „Nyolcak" monumentális törekvéseinek képviselője.

Rajzi metodikáját Luca Signorelli és Michelangelo művészetének tanulmányozásával fejlesztette.

Szabó Júlia: Magyar művészet 1890-1919
Bp. 1969. Corvina 22. tábla.

Pór Bertalan
testő

* Vázlat a „Vágyódás tiszta szerelem-re" c. kompozíciókoz. Repr. 1911.

Diófapác, papír, 210×340 mm. Jelzés nélkül. A művész hagyatékából. Letét a MNG-ban. Ltsz. L.G. 67.84.

Szabó Júlia: Magyar vajzművészet 1890-1919 Bp. 1969. Corvina 22. kép.

Pór Bertalan
testő"

„Freskóterv a Parlament, a Munka
tlázá vésére" Repr. 1919.

Tempera, papír, 274×385 mm. Ceresnél-
kül.

+ MNG-Ant. Ltsz. F 57.23.

Szabó Júlia: Magyar rajzművészet 1890-1919
Bp. 1969 Corvina 58. kép.

Pór Bertalan

„Világ proletárjai egyesüljetek!"

Repr.

„Feleségeitekért, gyermekeitekért előre!"

Repr.

Új Írás, Bp. 1969. III. Bor. Ló 2-3.

Pór Bertalan

Tanácskörtérseségi plakát,

(Petrik ~~(repr.)~~ István repr.)

Budapest VII. évf. 3. sz. 1969. márc.,
borító III.

Pór Bertalan

egyszer Pasaréti út 77.-n lakóházá-
nak falán emléktáblát avat ma a
II. ker Magyar-Szovjet Baráti Társaság

Magyar Nemzet
1969 márc. 20

-Napló-

Pór Bertalan

Szerepel az alábbi tárlaton

N.N.: nagyjelt a Jósepvárosi Képzőművészek című kiállítás

Négyabadság 1969 X. 17

Pbr Bartalan

Résztvesz az Ernst Múzeum
Kiállításán

Oelmacher Anna: Magyar Művészet
1896 – 1945
Magyar Nemzet, Bp. 1969. sep. 26.

Pór Bertalan

Résztvesz az Ernst Múzeum
Kiállításán

Oelmacher Anna: Magyar Művészet
1896–1945
Magyar Nemzet, Bp. 1965. sep. 26.

Pór Bertalan

Pólya, Herman, Lechner, Kandó, Falus, Jávor, Ventroczy és Pór Bertalan egy pesti kávéházban.
(Fotó.)

Herman Lipót: Emlékezés régi mesterekre.
Budapest VII. évf. 1. sz. 1969. jan. 26. l.

Pór

Emlitve

Oelmacher Anna: Kmetty János 80 éves
Magyar Nemzet, Br. 1969. dec. 23.

M.D.F

Pór Bertalan

festő

Méltatás

Sóos Klára, Gondolatok a Tanácsköztársaság 50.évford.
Müvészet 1969 aug. 43.lap

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Pór Bertalan
festő

M.D.4

A Ferencvárosi Pincetárlaton mutatta be az „Menekülőkhöz" c. művét.

Sóos Klára, Gondolatok a Tanácsköztársaság 50.évf.
Művészet 1969 aug 43.lap

Pór Bertalan

Párizsban járt

Dévényi I: Magyarok a szomszédelége fr. kép-
Látókontár 1969 V–VI. 571. könnyv. Tem

Pór Bertalan festőművész

emlék:
(kiállitása. Bp. Magy. Nemz. Galéria. 1966. - (Rend. a katal. irta és öme-állitotta Oelmacher Anna.) - Ism.: Jövő Mérőke, 1966. sept. 10., (D.L.) Vigilia, 1966. nov. 779. - (H.L.) Népművelés, 1966. 13. évf. 10. n. 34-35. - Havas Lajza, Népszava, 1966. sept. 10. - Oelmacher Anna, Dél-Magyarország, 1966. nov. 9. - Oelmacher Anna, Egészségügyi Dolgozó, 1966. sept. 9. - Oelmacher Anna, Magyar Nemzet, 1966. aug. 31. - Pogány Ö. Gábor, Tükör, 1966. okt. 4., - Sárvári Márta, Nők Lapja, 1966. sept. 3. - Újvári Béla, Magyar Ifjúság, 1966. sept. 3.

Az 1966. évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliográfiája /Müvtört.Ért. 1969. 3.sz. 243-284.l./

268. l.

Pór Bertalan

festő

Végvári S. János mestere volt a Főiskolán.

Dévényi Iván: Végvári S. János

Művészet, 1970. felszám - 46 lap

Pór Bertalan

a képről: Főiskolai barátnője volt Somogyi Árpád.

Somogyi Árpád festőművész kiállítása. 1970. dec. 11-máj. 3. Műcsarnok, Bp. Bev.: Bereczky László. 3. l

Pór Bertalan

Pór Bertalan és Bortnyik Sándor emlékezését az 1919 május elsejei dekorációra /Nagyvilág, 1969. II./ jegyzetben említi

Rónay György: Intézkedések és tervek a művésznevelés megreformálására 1918-ban és 1919-ben. Művtört.Ért. 1970. 2.sz. 141-147. l.

146. l.

PÓR

MŰVEI KIÁLLITVA PÉCSETT, A MODERN MAGYAR KÉPTÁRBAN.

SOMOGYI NÉPLAP, 1970. OKT. 9.

Poór Bertalan, Jestő

MDK

Eredeti litográfiáit mutatják be.

– : Magyar Kiállítás Leningrád ban 1.

ESTI HIRLAP Bp. 1970. jan. 20.

Pór Bertalan

Szaúros szimbolikus elemi jelent-
herik Pór Bertalan nagy allego-
rikus-szimbolikus kompozíciá-
ban.

Németh Lajos:Gondolatok a magyar szimbolista...
Művészet, 1975.december - 27.oldal

Pór Bertalan

A Főiskolán Vati József mestere volt.

Tasnádi Attila: Vati József
Tükör, 1976. jan. 20–16 oldal.

Jelzet:

Év:

Felvette:

Épületrajz:

Leírás:

Rajzi tükör:

Mértékarány:

Technika:

Eredeti:

Jelzet:

Év:

Pór Bertalan, festőművész

1914-ben létrejött az imperialista rendelet szembenálló, a haladó nézetű értelmiség köréből egy művészcsoport, a „Nyolcak" Avantgarde művészek voltak, akik között a művész is volt. A Bratislavában rendezett kiállításon, a „Nyolcak" művei között volt látható alkotása: „Galád" c. monumentális realizmussal fogalmazott műve (anlítve)

Barkány Jenőné: A Nyolcak és az Aktivisták Brattslavában.
Új Szó, 1976. dec. 23.

Poór Bertalan

Méltatás.

B. I.: Hitt az elvekben...
Tűhőr, 1977. március 20-20 lap.

Pór Bertalan

festőművész

A 1 sotárai a Modern Magyar Képtárban,
Pécsett.

Dunántúli Napló
1981 jan. 11.

H.E.
cine.

POR Bertalan

Tersánszky J.Jenő: Poór Bertalan kiállitása

szóló cikkének ujarközlése
Lukácsy Sándor: Tollak és ecsetek.
Uj Irás 1989. 12.sz. 108-110.p.

Pór
Márffy Ödön festőművész

Magyar Nemzet 1984. III. 6.

M.D.Y.

Pór Bertalan
festő

A békéscsabai Munkácsy Mihály
Múzeumban volt kiállítás műveiről a „Nagy Októberi Szociálista
Forradalom" emlékére.

—: Kiállítások
Művészet, 1967. október – 48 lap.

MDK.

Pór Bertalan

Kiállitási hir

Müvészet 1967 okt.p.47.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Pór Bertalan

1967 OKT 6.

Magyar Ifjúság

1021

PÓR BERTALAN-kiállítással nyílt meg a Múzeumi Hónap Békésben. A Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50-ik évfordulója alkalmából a VI. Múzeumi Hónapra minden eddiginél gazdagabb programot állítottak össze a Viharsarokban. Vasárnap Békéscsabán a Munkácsy Mihály múzeumban került sor az ünnepi megyei megnyitóra, melyen Pór Bertalan Kossuth-díjas kiváló művész alkotásait láthatják az érdeklődők.

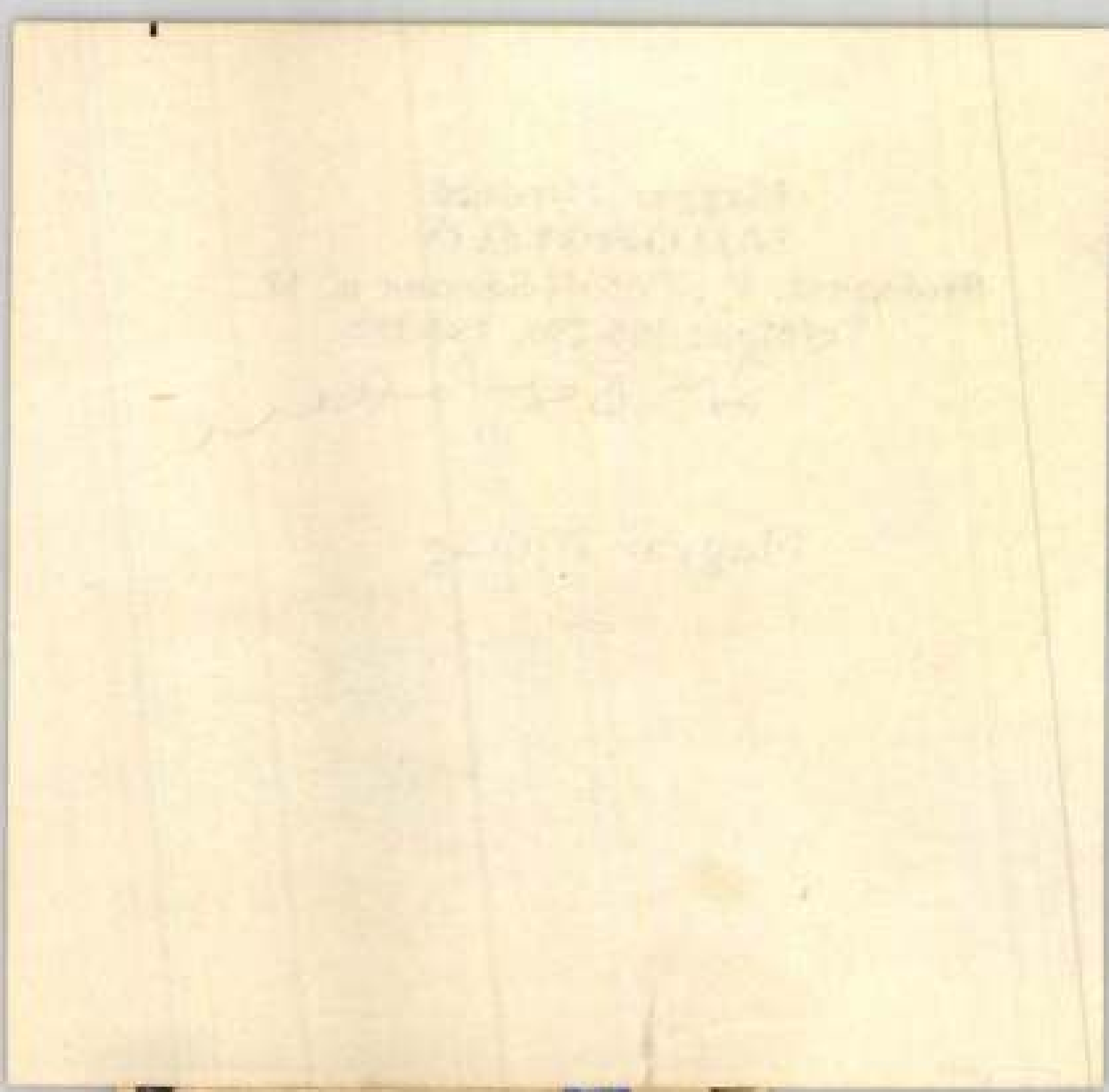

Pór Bertalan

a két évvel korábban elhunyt mester műveit a Nemzeti Galéria egy önálló retrospektív tárlaton mutatta be

Németh Lajos: Recent Exhibitions

The New Hungarian Quarterly, Budapest, 1967. 26 p. 1971

Pór Bertalan

a magyar avant-garde festészet egy tevékeny tagja; realista portré festőként kezdte el pályafutását.

Németh Lajos: Recent Exhibitions.

The New Hungarian Quarterly, Budapest, 1967. 26. p. 197 l.

Pór Bertalan

Ismert lett, miután a „Nyolcak" az első magyar modernista festők csoportjához csatlakozott. 1919-ben jelentős szerepet vitt a Tanácsköztársaság művészeti életében.

Németh Lajos: Recent Exhibitions. The New Hungarian Quarterly, Bp. 1967. 26 sz. 197 l.

Pór Bertalan

A két világháború közötti idő szakaszban számüzetésben élt, leginkább Párizsban, hol grafikus sorozatot alkotott, melynek központi motívumai a bika és gulyások voltak.

Németh Lajos: Recent Exhibitions. The New Hung. Quarterly, Bpest, 1967. 26 p. 1971.

Pór Bertalan

Pór jelentős szerepet vitt a haladó magyar művészéletben, főművei mégis pózadelejei portréi; alighogy a modernek ösvényére lépett bizonytalan lett. Németh Lajos: Decent Exhibitions. The New Hungarian Quarterly, Budapest, 1967. 26. sz. 197 l.

Pór Bertalan

Az ő 1909-ben alkotott „Család" cimű kompoziciója a nagy lehetőségek reményét nyújtotta; e mű „az Avignoni kisasszonyok"-hoz hasonló magyar alkotás lehetett volna.

Németh Lajos: Recent Exhibitions. The New Hung. Quarterly, Bpest, 1907. 26. p. 197 l.

Pór Bertalan

Utóbb a követett világos vonal bizonytalanná vált. 1910-ben monumentális vázlatokat alkotott, amelyeken az igazi monumentalitást egy tulterhelt ifamfat és hus helyettesit.

Németh Lajos: Recent Exhibitions. The New Hung. Quarterly, Bpest, 1967. 26 sz. 197 l.

Pór Bertalan

Szimbolikus és gyakran allegorikus értelmű alkotások hasonlók voltak Signorelli tulméretezett aktjaihoz.

Németh Lajos: Recent Exhibitions; The New Hung. Quarterly, Budapest, 1967. 26 sz. 197 l.

Pór Bertalan-

nal kapcsolatosan megemlíthetjük, hogy Beck Ö. Fülöp műveinél is hasonló vonásokat fedezhettünk fel.

Németh Lajos: Recent Exhibitions. The New Hungarian Quarterly, Budapest, 1967. 26. k. 197 l.

Pór Bertalan

Vázlatain szerepeltetett tulméretezett arányokat, Lyka Károly a „hus szertelenségének" nevezte el.

Németh Lajos: Recent Exhibitions. The New Hungarian Quarterly, Budapest, 1907. 26 sz. 197 l.

Pór Bertalan

Művein látható igomzat kolosszusok a magyar „Nouveau Art" sokattan formációi. A mester háborukötti művei sokkal egyértelműebbek.

Németh Lajos: Recent Exhibitions.

The New Hungarian Quarterly, Budapest, 1967 26. sz. 1971.

Pór Bertalan

Grafikai sorozatában szereplő állatok az expresszionizmus szférájába tartoznak.

Németh Lajos: Recent Exhibitions.

The New Hungarian Quarterly, Budapest, 1967. 26. sz. 197 l.

M.D.K.

Pór Bertalan, festő

nevét és főleg „Család" c. nagméretű és felfogásban is monumentális kompozícióját Berényner a his méretes iránti előszeretetével ellentétben emeliti a szerző

Horváth Béla: Weiner Leó arcképe Berény Róberttől

Művészettörténeti Értesitő, Bp.1967.XVI.évf. 2.sz.

117. old.

M.D.K.

Pór Bertalan, festő (1880-1964)

Budapesten, Münchenben és Párizsban tanult. Kezdeti eredései után, mint a „Nyolcak" csoportjának egyik tagja monumentális, falfestményeket készített. A Tanácsköztársaság bukása után Párizsba emigrált, majd Szlovákiában élt. 1945 után a Budapesti Képzőművészeti Főiskola tanára lett, Kossuth díjas és Kiváló Művész-címet nyert. Számtalan hazai és külföldi kiállításon vett részt. A londoni kiállításon 2 grafikája szerepelt.

Twentieth Century Hungarian Art
Paintings, sculpture and graphic works
Intr. Istvan Genthon
The Arts Council of Great Britain at the Royal Institute Galleries, Piccadilly, 1967.

8.o.

Pór Bertalan

Rajz /reprró/

Kortárs 1967 XI. 1785 old.

M.D.K.

Pór Bertalan, festő

külön nivó-díjra javasolta Boda Gáborral a brüsszeli világ-kiállításra készített vörösréz-domborításait.

Szíj Rezső: Boda Gábor, a szobrász

ALFÖLD, Debrecen, 1967. XVII.évf. 10.sz. 84-86.old.

Pór Bertalan

Két éve halt meg.
Most emlékkiállítása nyílt a
Nemzeti Galériában

Kritika 1967 I. n. 46 old.

Pór Bertalan

Müvei az 1960-as évek elején szerepeltek a velencei biennálén.

Maksay László: A velencei biennále
Rajztanitás 1967. II. 22.l.

M.D.4

Pór Bertalan
festő

Vidos Radnai Panni készí-
tett a művészről naplórat.

Fábry János: Vidos Radnai Panni és Buggyil Ferenc
Művészet 1967. február - 44 lap.

M.D.K

Pór Bertalan
festő

A művész 1880-ban
született.

Tibely Gábor: Rudnay Gyuláról,
Művészet, 1967. február - 8 lap.

Pór Bertalan
festő

MDK

Képei Szlovákiában és Párizsban
hirdetik a Tanácshöztársaság
nemzedékének jelenlétét a világ-
ban.

Fehér Pál: A Tanácshöztársaság nemzedéke
Élet és Irodalom, 1967. március 18 - 1 lap

M.D.K.

Pór Bertalan
festő

Ráthay Endre a mester tanít-
ványa volt.

Végvári Lajos: Az Átlós utcai kijsiro
Művészet, 1967. május – 22 kep

MDK

Pór Bertalan

Önarckép, szén

Rippl Rónai Mus. ujszerzemények kiáll. Kaposvár

1967. jun.

MDK

Pór Bertalan, festő

Jóvést csak kérei alkotásával szerepel.

Róma Gyula: A tűrévy Nemzeti Galéria

8

Népszabadság, Bp., 1967 szept. 17.

cb

1966 NOV 7 9
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZAVA

— *Pór Bertalan* emlékkiállítás nyílt Szegeden, a Móra Ferenc Múzeum Horváth Mihály utcai képtárában.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Pór Bertalan

DÉL-MAGYARORSZÁG

1966 NOV 9.

1021

Pór Bertalan emlékkiállítása

A XX. századi magyar művészet egyik alapvető mestere Pór Bertalan kétszeres Kossuth-díjas, kiváló művész, kinek halála második évfordulójára emlékkiállítás nyílt a szegedi képtárban. Az életmű különösen részletes bemutatására itt nem vállalkozhatunk, mert műveinek csak két témakörét mutatjuk be. Mint embernek és művésznek azonban számtalan megnyilatkozását ismerhetjük, mert a közéletiségnek azt az egyedül jogos formáját vállalta, amelyben a köz gondját vette vállára. De ismert műveinek jó része is, hiszen 1950-től csaknem minden csoportkiállításon részt vett és gyűjteményes kiállításai 1947, 1953, 1957, 1958 Prága, 1960 Párizs, 1964 Budapest stb. — alkalmat nyújthattak a megismerésre.

Mégis, bár sokat foglalkoztam vele, úgy érzem, ha száz évig élnék sem mondhatnám, hogy ismerem, mert ennek a kiállításnak a rendezése során óriási meglepetések értek. Nem csupán az anyag mennyisége, stílusfordulóinak merészsége és minden új formanyelvében megnyilatkozó zsenialitása, hanem kapcsolata az emberekkel külön, s a társadalomban való összességükben is megmutatja a nagymestert. Levelezése Barta Lajostól és Bölöni Györgytől kezdve Marcel Pignon-ig és Jean Cassou-ig érdemes volna kiadásra, mert a forrongó Európa, két háború, két forradalom, egy vitathatóan békés periódus, a fasizmus terjedése, emigrációi, részvétele a francia ellenállásban, a felszabadulás utáni hazatérésével vállalt feladatainak sokasága, a hatalmas művészi hagyaték mellett izgalmas írott dokumentumokban is ránk maradt.

A művészi alkat az emberi alkatból következik, e kettő el nem választható. Fogékonysága társadalmi igazság, illetve igazságtalanság iránt korán megmutatkozott. Művészi munkásságának első évtizedét a remekmívű emberábrázolások, a kor nagyrealizmusának szintjén, alkotják. Az emberábrázolásban, s különösen az önarcképekben olyan nagy jelentőségűt teremtett a maga korában, amilyet csak a két nagy holland mesternél, Rembrandtnál és Van Goghnál csodálhatunk meg. Az önvallatás, az önismeretre való törekvés egybeesik a világ megismerését célzó igyekezettel. Aki szembenéz önmagával és remek kalligráfiával, borús vagy vidám színekkel egy adott egyéniség indulati állapotáról ad hírt: a kort, melyben él, akarva-akaratlanul leleplezi. Mindenfajta tartalom a formákban nyilatkozik meg és ezek az időben változó formák magát a változó időt is tükrözik. Néhány, azt lehet mondani, csúf ábra is előfordul az arckép galériában. Ezek a csúnyaságok néha jellemhibát, de néha jellemerőt mutatnak. A közjegyző arcképén s a hozzákészült remek rajzokon bizony kibukkan a sandaság az egyébként tiszteletre méltó adófizető polgár ábrázatából. Károlyi Mihály portréja megrázóan csúnya embert mutat, de a nagy kép maga s a részben egyidejű, részben jóval később készült rajz nagy szellemet, töprengve alkotót ábrázol. A művész önmagához sem volt irgalman és önarcképeinek sorában a meditáló ifjútól a sanyarú katonán keresztül, a forradalomra készülő szilaj férfiig, s még tovább egészen az öregkori, szinte még mindig vívóállásban ábrázolt önarcképig: a kornak és művésznek szép egységét, vagy nem szép disszonanciáját mondja el a festészet nyelvén.

Az 1910 körüli években az egész világot átható új gondolatokhoz új művészi kifejezésre talált. De volt is mit kifejeznie, hiszen nem a forma akart magának új tartalmakat, hanem a vehemens társadalmi elégedetlenség kereste a maga robusztus és jelképes formáit. A jelkép minden korban ideahordozó, és főként olyan korokban került előtérbe, amikor a szabad gondolat nem szárnyalhatott különféle hatalmi érdekek miatt. A korai kereszténység hal-kenyér-bárány jelképeitől a Pór Bertalan rajzolta és festette dühödt állatokig az egész egyetemes kultúrában használatos a szimbólum. A jelbeszéd minden elnyomott gondolat kifejezése. Mesterünk élt vele, és a levert Tanácsköztársaság után szlovákiai és párizsi emigrációja alatt a nagyerejű portrék mellett állatábrái a világ tartós nyugtalanságát éreztetik, amely állandó izgalomban tartotta a művészt magát. Ezt a nyugtalanságot és izgalmat fejezik ki lendülettel rohanó, támadó, verekedő bikái. Hogy éppen a bikák lettek indulatának kifejezői, az a felvidéki gyermekélményekben leli magyarázatát, másrészt a népi gondolkodásban annyi. mint sors. Ha valakinek sok rossz jutott osztályrészül, úgy mondják, megtaposta a fekete bika. Pór Bertalan jellegzetesen városi művész, bárha ennek a megkülönböztetésnek nem is nagyon vonzó a csengése. De éppen az a különös ebben a művészetben, hogy szinte mindhalálig ható tényező benne a vidék, ahonnan a festő elindult. Tízéves korától, a középiskoláktól kezdve csak vissza-vissza-tért a szülőföldre. 1903-tól 1919-ig Budapesten élt; 1929-től csaknem húsz évig szlovák földön volt emigrációban, és 1938-tól, a legnehezebb évtizedet Párizsban töltötte. De ahogy nyelvéből nem sorvadt ki a nyílt „á" hangzó, úgy őrizte művészete az eredendő benyomásokat. Párizs nácimegszállása a megpróbáltatások hosszú sorát mérte a mesterre. Az ellenállási mozgalomba épp olyan szenvedéllyel adta magát, mint amilyen szenvedéllyel rajzolta küzdelmét a sokféle elnyomás ellen. Hazatérése után minden energiáját és tehetségét az épülő szocializmus művészi tükrözésére fordította.

A rendezésben bizonyos, nem túl szigorú időrendiségre törekedtünk. A művek mennyisége és minősége meghatározta a tennivalókat. A Dózsa-kompozícióknak például csak töredék hányadát láthatják itt, pedig a tenyérnyi jegyzetektől a négyméteres nagy figurákig még több termet is kitapétázhattunk volna. Mert Dózsa töltötte be az utolsó éveit, a parasztvezér, aki történelmünkben először állt ki a nép szabadságáért, a mezítlábasokért, a földnélküliekért. Ám ez töltötte be egész életét, ettől volt forradalmár, amint az a teljes életműről leolvasható. A többször változott formanyelv, a stílusfordulatok mindenkor az ösztönébe és tudatába belemaródott valóság — a társadalmi és természeti valóság — hű tolmácsolói. Az életmű menynyiségileg az itt szereplőnél sokszorta nagyobb. Igyekeztünk kiválogatni azokat a műveket, amelyekből legtisztábban sugárzik a művész és kora ötvözete.

OELMACHER ANNA,
a Magyar Nemzeti
Galéria osztályvezetője

LABDARÚGÁS

Egyik NB

Sejtésünk valóra vált. Az NB I/B-ben valóban csak az utolsó fordulóban dől el, hogy ki jut be az első négy közé. Még mindig 10 csapatnak van esélye a feljebbjutáshoz. A Szállítók és Budafok kivételével pedig a többi 6 csapat közül bármelyik kieshet.

A székesfehérvári vereség elég nehéz helyzetbe hozta Szegedet, annak ellenére, hogy a második helyen áll. A csapat legközelebb idehaza játszik Nyíregyháza ellen, s ugyancsak össze kell szednie magát, ha fenn akar maradni az élen. Az esélyesek közül Eger Komlóval, Oroszlány a BVSC-vel, a DVSC a K. Honvéddal, az Egyetértés a G. MÁVAG-gal, Szombathely pedig Budafokkal játszik otthonában.

Az SZVSE veresége ellenére is tovább tartja a középtáji helyezését. A kiesés veszélye nem fenyegeti. Vasárnap ismét idegenben, Békéscsabán játszik.

Sajnos, NB III-as Honvéd is csak döntetlent tudott elérni Békéscsabán, s így az utolsó forduló és a szerencse dönti el, hogy feljut-e az első három közé. Ugyanis itthon a Spartacus ellen nemcsak a két pontra lenne szüksége, hanem nagyobb gólarányú győzelemre is, de ugyanakkor az NB II-be már feljutott Martfűnek meg kellene vernie Mezőkovácsházát és a kiesésre álló Csongrádnak a Bcs. Honvéd ellen legalább döntetlent kellene elérnie. Ha Martfű azonban döntetlent játszik Mezőkovácsházával, akkor hiába minden, mert Kecskemétnek oly jó a gólaránya, hogy vereség esetén is harmadik lesz.

A megyei bajnokság e heti fordulójában már lényegében eldőlt a feljutás kérdése. A szentesi csapat mellett a SZAK és a Szegedi Dózsa együttese kerül az NB III-ba.

Székesfehérvár—SZEAC 4:2 (3:1)

Székesfehérváron 2500 néző előtt Aranyosi játékvezetésével találkozott a két NB I B-s csapat. SZEAC: Tóth — Várhelyi, Kóvári, Kürtösi dr. — Dezsőfi, Remányik dr. — Pusztai, Nemes, Kozma, Kószó, Boros dr.

A sérült Hajóst nélkülöző SZEAC nem sokáig állta a hazaiak meg-megújuló rohamait. Már percek óta levegőben lógott a gól, amit is végül leshelyzetből a balösszekötő Takács ért el. 1:0. Két perc sem telt el és az újabb támadások megint góllá értek. Ebben szerepe volt a nem embert fogó, hanem területet védő szegedi védelemnek, amelynek segítésére Kószó gyakran hátravonult. Ispaics, a fehérvári balszélső szerezte a második gólt. 2:0.

Ezután [illegible] percben Várhelyi hosszú partdobásával futott el, s a fehérvári védők a tizenhatoson belül fellökték. A megítélt 11-est Remányik dr. értékesítette. 3:2. Még két nagy helyzet jelezte a SZEAC fölényét.

Változatos küzdelmet, jó játékot és négy hazai gólt láthatott a fehérvári közönség. A hazaiak pontosan adogattak, legtöbbször zavartalanul vehették át a labdát és „díszkíséret" mellett törhettek kapura, mint a befejezés előtt öt perccel is, amikor Takács az eléje vetődő Tóth mellett megszerezte csapata negyedik, ezen a találkozón pedig saját maga harmadik gólját. 4:2.

Aranyosi játékvezető az első félidőben sok hibával vezette a mérkőzést.

Nagy Pál

NB I B

1. Eger	28	14	7	7	42:42	35
2. Szeged	28	15	2	11	48:39	32
3. BVSC	28	12	8	8	40:37	32
4. MÁVAG	28	12	7	9	40:31	31
5. Komló	28	11	8	9	51:39	30
6. Szombath.	28	9	12	7	42:33	30
7. Oroszlány	28	9	12	7	27:23	30
8. DVSC	28	11	8	9	42:37	30
9. Szállítók	28	9	10	9	27:34	28
10. BMTE	28	10	7	11	42:36	27
11. Székesf.	28	10	6	12	38:36	26
12. Egyetértés	28	8	9	11	30:30	25
13. Nyíregyh.	28	10	4	14	31:40	24
14. K. Honv.	28	8	7	13	37:51	23
15. MVSC	28	5	13	10	27:44	23
16. MÁV-DAC	28	5	12	11	32:44	22

Az első vonal feletti csapatok feljuthatnak. A második vonal felettiek osztályozót játszhatnak, a második vonal alattiak kiestek.

BVTSK-1:1 (1:0)

A szegedi csapat a következő összeállításban játszott: Borbély — Ábrahám, Domonkos, Szalay — Viczián, Lukoviczky — Bába, Sonkó, Kiss II., Sándor, Vékony.

A békéscsabai csapat nagy erőbedobással küzdött, mintha a bajnokság megnyerése, vagy a kiesés forgott volna kockán. Eredményeként már a 25. percben gólt

Sz. Sp. Kiskun

A két NB III-as labdarúgó-csapat Szegeden a Hunyadi téri-pályán 500 néző előtt találkozott, Maróti vezetésével. A Spartacus a következő összeállításban játszott: Kollár — Tix, Apró, Ördögh — Dunai, Varga — Balogh, dr. Janka, Solymár, Tutrai, Hódi.

A mérkőzés nagyobbik részében a szegediek támadtak, de csatársorukban nem volt átütő erő. A lövések jó része elkerülte a kaput, Szalontai, a K. MEDOSZ kapusa igen jól védett. A mérkőzés legnagyobb helyzete a második félidő közepén adódott: a

SPORT

Megye

Dorozsma—Hódmezővásárhelyi Textiles 1:0 (0:0). Dorozsma. Vezette: Csepregi. Alacsony színvonalú, változatos mérkőzésen a lelkesebb hazai együttes megérdemelten győzött. Góllövő: Gábor.

Szegedi AK—Alsóvárosi MÁV 3:0 (0:0). Újszeged. Vezette: Horváth Gy. Sáros, mély talajú pályán játszottak. Szünet után nyújtott jobb teljesítményével a SZAK megérdemelten nyert. Góllövő: Ambrózy 2, Tóth.

A Móravárosi Kinizsi—Szegedi Építők mérkőzés elmaradt, mert a játékvezető a Cserepes sori pályát játékra alkalmatlannak találta.

Kistelek—Újszegedi TC 4:2 (2:1). Kistelek. Az idény végére feljavult hazai együttes biztosan győzött. A gólok sorrendje: Seres (1:0), Szabó (1:1), Makalicza (2:1), Pusztaszeri (2:2), Kordás, Kordás.

Szegedi Dózsa—Hódmezővásárhelyi MEDOSZ 5:1 (2:1). Hódmezővásárhely. Vezette: Győri. A szegedi csapatnak

Három Szaba

A mostanában egyre divatosabbá váló „sörmeccsek" — vállalatok, üzemek, iskolák mindenféle gyanúsítgatásoknak még csak árnyékától is mentes, valódi amatőrjeinek találkozói — rendszerint a harmadik félidőkért szervezetnek. A bőrgolyó és 22 ügybuzgó „futballszakértő" zöld gyepre összehozott dzsemborija csak amolyan szükséges kiegészítő program

Pór Bertalan

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1960 AUG 20.
NÉPSZAVA

Megnyílt Pór Bertalan emlékkiállítása

1021

Péntek délben két reprezentatív kiállítás nyílt a fővárosban. A két évvel ezelőtt elhunyt Pór Bertalan több száz alkotását felsorakoztató emlékkiállítást a Magyar Nemzeti Galéria földszinti teremsoraiban és emeleti dísztermében láthatja a közönség. A megnyitó ünnepségen Gereblyés László író mondott beszédet.

Új üzem

vezte a helyzetet.

Szűk barokk utcácskába
cácska tele lett a Buickkal.
a gótikus vertvas cégér a ny

A fodrász ahelyett, hogy
tágított volna, ott legyesk
Tolakodón segített a szőke t
ni, ki alig-alig titkolta elutas
volt. Peter Kisch látta, és

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Pór Bertalan

ÉLET ÉS IRODALOM

1966 AUG 20

1021

GERELYÉS LÁSZLÓ:

PÓR BERTALAN EMLÉKEZETE

A nyolcvanesztendős mesternek 1960-ban reprezentatív grafikai kiállítását rendeztük meg Párizsban a Creuze-Galéria Balzac-termében; mint a Párizsi Magyar Intézet akkori vezetője, részt vettem az előkészületekben, jó néhányszor kísérgettem is kiállításra, baráti műteremlátogatásra, a Montparnasse-ra, ahol még egyszer szemlélődni és emlékezni kívánt. Ezen a tájon szinte minden házhoz, kávéházhoz, műteremhez eltéphetetlen emlékszálak fűzték; temérdek kollégája, barátja, tisztelője volt Párizsban, ebben „az ember-sűrűs gigászi vadonban" és nem is csak a párizsi magyarság körében — egy Picasso, egy Chagall, egy Brancusi, egy Pignon akadt köztük.

Reám hárult az a feladat is, hogy Eduard Pignon-t megkérjem a kiállítás megnyitására. Sok esztendei barátság fűzte Pórhoz, szíves-örömest tett hát eleget e felszólításnak. A vernissage-on azután meleg szavakkal fejezte ki személyes nagyrabecsülését, rótta le a francia progresszió táborának „hommage"-át.

Mert Pór Bertalan, aki 1930-tól 1948-ig a haladás párizsi táborának művészeti és világnézeti áramlásában élt és alkotott, aki Barbusse, Romain Rolland, Károlyi Mihály, Bölöni György, Tamás Aladár oldalán vált annak ismert és megbecsült alakjává — szemléletéből, alkatából, dinamikus egyéniségéből eredő természetességgel egyesítette magában a művész és a közösségi ember vonásait.

Esztendőkön át alkalmam volt látni, figyelni Pór Bertalant, újból és újból ámulattal adózni szerény, igaz, folyvást teremtő emberségének... A művészt már 1930-ban fölfedeztem magamnak a Forrás szerkesztőjeként, amikor a Monde magyar könyvei sorozatában megjelent Szilágyi András Új pásztor-át megküldték nekünk Párizsból. Pór illusztrációi — Bölöni György tanúsága szerint — eseményt jelentettek akkoriban a párizsi magyaroknak. Barbusse lapja ezután sorozatosan közölte rajzait.

1939-ben, Ady Endre halálának huszadik évfordulóján rendezett párizsi magyar ünnepségen az emelvény hátterét az a hatalmas Ady-portréja díszítette, amely e kiállításon is látható.

Még később, az ellenállás éveiben is jó néhányszor megfigyelhettem, amint kombattáns vázlataival, rajzaival győzködött arceuil-i tágas műtermében. Akkori pártos elkötelezettsége példa, nagyszerű példa volt a párizsi magyar művészek: Beöthy István, Csáky, Farkas Aladár, Hajdú István, Hajdú Sándor, Marton Ervin, Strémi József és annyi más szemében. Mi, Párizsból hazatért küzdőtársai az 1947-ben előfutárként Pestre juttatott kiállítási anyagának láttán büszke örömmel éreztük művészetét a magunk ügyének, mint ahogy az 1935-ben megrendezett visszapillantó kiállítását az Ernst-múzeumban is, ahol művei megtöltötték annak valamennyi termét gazdag változatosságukkal... A fiatal Pórnak a Tihanyi, a Berény, a Márffy, a Kernstock, a Czóbel meg a többiek alkotta, ma már közismert Nyolcak csoportjában vívott küzdelme Ady—Bölöniék irodalmi szabadságharcához kötődött; az idős mester törhetetlen forradalmisága viszont már az antifasiszta helytállás és a szocialista építés korszakának irodalmi törekvéseivel párosult. Bölöni, aki már a Nyolcak idején is oda állt a fiatal Pór mellé, írja róla 1955-ben: „A történelmi fejlődés többször beleszólt Pór életébe és pályájába. Moszkva, Párizs, az emigráció után, új fordulat a hazai földre való visszatelepülése..." Művészetének igazi lényegét is ő foglalja össze és jellemzi talán legtömörebben: „Igyekezett a formákat szétbontani és szintétizálni, de művészetének alapja a nagyságra való törekvés maradt, a grandiozitás, a kompozíciók teremtése, mint ahogy egész élete az erre való felkészülés. Ez a képessége benne van arcképeiben s bent van tájaiban, amelyek mindig nagyvonalúak, összegezők, mindenféle aprólékosság és kicsinyesség nélkül; ez az alaphangja művészetének."

Csak mélységesen sajnálhatjuk, hogy az éveken át tervezett nagyszabású Dózsa-freskója, amelynek vázlatait az 1960-as párizsi kiállítás katalógusának előszavában Murányi-Kovács Endre méltatta — befejezetlen maradt.

Mire is hívjam fel különösképpen a figyelmet a kiállítás bőséges anyagából: vajon a mindig újat mondó, új vonásokat felvillantó önarcképeire, a mozgalmasságukban és látomásos jelképszerűségükben felülmúlhatatlan bikarajzokra, vagy talán családi arcképcsarnokára?

Az egész kiállítást látni kell, melyet a Pór Bertalan művészetét oly kitűnően ismerő Oelmacher Anna rendezett.

A kiállításon elhangzott megnyitó beszéd.

NA, FEKETE

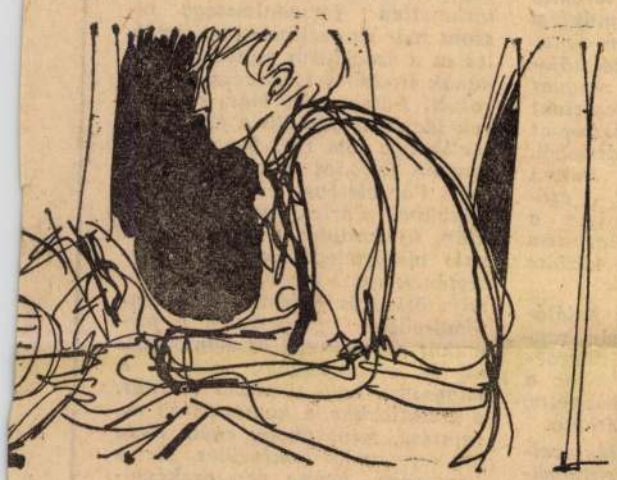

Bozóky Mária rajza a Fiú a kapuban című novellához

Mégis, egy fiútestvér jobb lett volna, gondolta Böce.
Elnézte, ahogy jöttek fel a kaputól az asszony és a férfi, kedve.
Hm, talán jövőre.
Türelmes volt.

IÚ A KAPUBAN

Kilenc óra tájban a fiú kitelepedett a kapuküszöbre. akadt jobb ötlete, a nagy kövön szögeket kezdett egyen- egy kis kalapáccsal.
Megborotválkozott, de csak egy napszítta, szűk, ócska t vett fel, hogy nagyobbnak látszódjanak benne az
Nemsokára jött az autós, felment az utcán, megfordult k végén, s bár le is gurulhatott volna, gázt adott, s is- len fékcsikorgatással állt meg a rozsdás kapu előtt.
A fiú nem tudta vele összeakasztani a pillantását, mert ült a volán mellett, sötétzöld napszemüvegben.
Nem szállt ki, nem is jelzett a tülökkel sem, csak ült.
A fiú folytatta az egyengetést. Nagyon komótosan, hátát

A pirosnadrág
— Bébé vagy Vla
behúzni a kocsiajtot.
A fehéringes nem köszönt, rá sem nézett a lányra; egy esztendeig a tükör előtt nem lehet így a flegmát begyakorolni.
A kocsi elindult, szinte magától.
Isteniek vagytok. Ilyen bődületesen undok flegma, brrr. Meg ez az állatian rohadt kis dög.
Csak verte, verte a szegeket. Semmire sem kellettek ezek a szegek. Közben elkeseredetten ábrándozott.
Még nagyobb kocsi. Még undokabb flegma. S isteni rohadt kis dögök végtelen sora.

HANG

— Igazán, apa — mondta Baba gyermekkori kedves, hízelgő hangján —, olyan rendes fiú. Az abortuszra is elkísért.
Apa hozzászokott már különös beszélgetésekhez a lányával, de ez most túl különös volt.
Köszörülte kicsit a torkát, mint egy értekezleten, ha küszködnie kell a fogalmazással.
— Nem gondolod, kislányom, hogy...
— Azt hiszed, a mai fiúkban olyan sok a gyöngédség? Nagyon kevesen volnának hajlandók ilyesmire.
— Megható — sóhajtott Apa —, megható, hogy ez a te Lacid...
— Béla. Mondtam már, Laci azelőtt volt.
— Szóval ez a Béla. Megható. A könnyekig meghat. Igazán meg, az úristenit a lovagiasságának! — Öklével akkorát vágott az asztalra, mint egy tizenkilencedik századi apa. Maga is észrevette, hogy nagyra sikerült, s szelídebben hozzátette: — A modern úristenit!
— De apa... — Babának olyan rosszul esett ez a hang, hogy — bár halkan, visszafogottan — elpityeredett.
— Na.
Alig találta a zsebkendőjét.
— Hagyd ezt, kislányom... Hagyd már abba, így nem lehet...
A pityergésből, bár nyilvánvalóan igyekezett fegyelmezni magát, egészen igazi sírás kezdett kialakulni.
— Megáll az ember esze.
Olyan őszintén sírt; hogy meg kellett sajnálni.
Egy kicsit megsimogatta a haját, hogy megnyugtassa.
Erre a vállára borult. A tizenkilencedik században, ugye, zokogva atyja keblére borult volna, de ezt már azért sem tehette, mert ő volt a magasabb. Zokogni azonban zokogott. Nem hisztérikusan, mértékkel.
Apa nyelvén volt, hogy ez nem illik egy modern lányhoz, de még idejében észbekapott. Egy szót sem a modernségről.
— Na jól van, lányom, tudod, hogy velem igazán meg lehet beszélni a dolgokat. Úlj le szépen és...
Baba abbahagyta a zokogást és szépen leült. Zsebkendőjével finoman felitatta a könnyeit. Az orrocskáját is megtörölte. De szólni nem szólt. Várt.
— Szóval én tudom, hogy az élet megváltozott és egészen más, mint a mi időnkben. Hogy sok tekintetben... szaba-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZABADSÁG

1966 SZEP 29.

1021

Az adózásról, új utcaelnevezésekről tárgyalt a Fővárosi Tanács vb

(Tudósítónktól.)

A Fővárosi Tanács végrehajtó bizottságának szerdai ülésén beszámoló hangzott el a Központi Statisztikai Hivatal budapesti igazgatóságának tevékenységéről. Ezzel kapcsolatban a vb utasította a szakigazgatási szerveket, hogy *az adatszolgáltatás pontosságát, időbeni elkészültét gondosan ellenőrizzék, s a mulasztókat fegyelmileg vonják felelősségre.* Tárgyalta a végrehajtó bizottság a tanács adóapparátusa munkájáról szóló jelentést is. A fővárosban 15-féle adónem kivetéséről, kezeléséről és behajtásáról gondoskodnak. Az adók összege évente eléri az 500—550 millió forintot. Több mint 44 000 autó után fizetnek gépjárműadót Budapesten, a házadót fizető lakosok száma pedig túlhaladja a 100 ezret.

Gondot okoz, hogy az iparosok, a kereskedők és egyes szellemi szabadfoglalkozásúak *nem a valóságnak megfelelően vallják be tényleges bevételeiket,* adóköteles jövedelmüket. Jellemző például, hogy tavaly *az iparosok által bevallott tiszta jövedelem 165 millió forint volt,* viszont a tanácsi pénzügyi szervek ellenőrzése után — ötezer kisiparosnál tartottak helyszíni vizsgálatot — *a 300 millió forintot is túlhaladta az az összeg, amely után adózniuk kellett.* A vb határozatot hozott, amelynek értelmében az adózókra vonatkozó folyamatos, körültekintő adatszerzés és határozott ügyintézés révén kell szigorítani az adózási fegyelmet.

A végrehajtó bizottság tagjai a továbbiakban új utcaelnevezési javaslatokat hagytak jóvá. Az 1964-ben elhunyt *Pór Bertalanról* kapja nevét a ~~II. kerületi~~ Gyergyó utca, amelynek közelében lakott a festőművész. Az Operaházhoz vezető Lázár utca *Székely Mihálynak,* három esztendeje elhunyt világhírű operaénekesünknek a nevét veszi fel. Utcanév állít emléket — a XVIII. kerületi Tünde utca helyett — *Dunyov Istvánnak,* az 1848-as szabadságharc honvédtisztjének, akit a forradalom bukása után tízévi várfogságra ítéltek, szabadulása után pedig Garibaldi seregében harcolt.

*

Szerda délután érdekes összejövetel színhelye volt a Fővárosi Tanács klubhelyisége. *Sarlós István,* a végrehajtó bizottság elnöke és a tanács több vezetője *fehér asztal mellett látta vendégül a budapesti közlekedési vállalatok mintegy száz dolgozóját,* szocialista brigádtagjait, kalauzokat, taxisofőröket, buszvezetőket, HÉV-forgalmistákat. Közvetlen, baráti beszélgetés alakult ki a találkozón; előbb *a főváros tanácselnöke számolt be Budapest fejlődéséről, gyarapodásáról, a várossal kapcsolatos s a lakosságot leginkább érdeklő és érintő gondokról-bajokról.*

Szó esett azokról az eredményekről és bírálatokról is, amelyek tömegközlekedésünket jellemzik, a lakáshelyzetről, a közművesítés és a házkezelés előtt álló feladatokról, a feláramlásról, az öregek helyzetéről s a gyermekvédelemről.

A főváros időszerű problémáinak ismertetése után *a vendégek adtak számot Budapest vezetőinek szakmájuk mindennapos gondjairól.* A jól sikerült, tartalmas beszélgetés a kora esti órákba nyúlt.

ló, hogy a műszaki fejleszté

NÉPSZABADSÁG

Elutazott a szudáni közlekedésügyi küldöttség

Szeptember 23 és 28 között hazánkban tartózkodott *Naszreddin Esz Szajed* szudáni közlekedésügyi és idegenforgalmi miniszter öttagú kíséretével. A vendégek itt-tartózkodásuk során tárgyaltak a magyar közlekedésügy és a külkereskedelem vezetőivel, látogatást tettek a *Ganz-MÁVAG*-ban és a *Győri Vagon- és Gépgyárban*, megtekintették a *Balatonfüredi Hajógyárat*, a *Beloiannisz Híradástechnikai Gyárat* és a *Telefongyárat*.

A küldöttség szerdán elutazott Budapestről; búcsúztatására a Ferihegyi repülőtéren megjelent *Horn Dezső*, a közlekedés és postaügyi miniszter első helyettese, a minisztérium, a MAHART és a MALÉV több vezetője. Ott voltak a Külügyminisztérium és a Külkereskedelmi Minisztérium képviselői.

Moszkvai levél

Apák és fiúk

Néhány évvel ezelőtt, amikor a változatosság kedvéért megint éppen javában dúlt nálunk szóban és írásban a „nagy háború" a generációs problémáról, elhatároztam: én egyszer s mindenkorra kimaradok belőle. Nem korholom a fiatalokat és nem adok tanácsot az öregeknek. Nem biztatom az apákat több megértésre és nem intem a fiakat több tiszteletre. A nemzedéki vitát ugyanis az idő úgyis feloldja, hogy azután a következő korosztályokkal újra fellángoljon, majd a maga természetes útján az idő ezeket az ellenfeleket is lehiggasztja.

De hát úgy látszik, mindenkit utolér az újságírói végzet. Íme, ennek a moszkvai levélnek a címébe is odakerült az árulkodó „Apák és fiúk" kifejezés, jeleként annak, hogy a nemzedékek viszonya kerül terítékre. Mentségemre szolgáljon, hogy nem egyszerűen az apák és fiaik, az anyák és lányaik vagy a nagyszülők és unokáik vitájáról, életfelfogásáról, szemléletéről, még kevésbé öltözködéséről, szokásairól, modoruk különbözőségéről akarok értekezni, hanem a múlt forradalmi hagyományainak, az elődök fáradozásainak, alkotásainak a megbecsüléséről. E tárgykörben a Szovjetunióban olyan légkört, közfelfogást érzékelek, a történelmi időknek, mindenekelőtt a forradalmi harcok és a Honvédő Háború eszméinek és eszményeinek olyan [illegible]szintén forró emberközeliséget, magától értetődő tiszteletét tapasztá[illegible]ációs problémát egészen más megvi-

[illegible]ná olykor az ember az öregebbektől
[illegible]zeg"-et. Mármint hogy „bezzeg a mi
[illegible]mai ifjúságnak mindene megvan,
[illegible]t tudják azok, milyen is volt az élet
[illegible]alság körében is hallani kifakadásokról, betokosodásukról, káros óva[illegible]lszereikről és nevetséges szokásaik[illegible]r élesen, máskor szelídebb formában
[illegible]? A korkülönbséget és a belőle adó[illegible]beli sajátosságokat úgysem lehet —
De elengedhetetlenül szükséges — és
[illegible]lehet is — egységes felfogást kialakí[illegible]pasztalata azt mutatja, hogy az újabb
[illegible]s magáénak vallhatja az elődök har[illegible]származtathatja, szervesen hozzákap-

[illegible]rzékeltetni, hogyan jelentkezik ez.

[illegible]momra egy színházi est. A Taganká[illegible]unkáskerületében van egy bátor ki[illegible]r immár több mint egy éve tartja
[illegible]z nap, amely megrengette a világot
[illegible]észült, meghökkentő megoldású víg[illegible]volt, úgy 23—24 évig bezárólag, az a
[illegible]ezetes, hogy „modernségét" hangsú[illegible]is a nézőtéren mindebből a frissen[illegible]egyéniség vagyok" típusból: csipke[illegible]knyás, farmernadrágos, fiúfrizurás
[illegible]áló fiúk, szakállas és kissé rikító
[illegible]mindnyájan szenvedélyesen twis[illegible]

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Pór Bertalan

MAGYAR NEMZET

1965 OKT 13

1021

Magyar Nemzet

A Nemzeti Galéria tervei

Hétfő este ülést tartott a Nemzeti Galéria Barátainak Köre. *Pogány* Ö. Gábor, a Galéria főigazgatója tájékoztatta a nagyszámú érdeklődőt a Galéria terveiről. Elmondotta, hogy a közeljövőben érdekes kiállítást rendeznek: az Ellenállók Nemzetközi Szövetsége budapesti kongresszusa alkalmából *nagyszabású magyar antifasiszta, békeharcos művészeti tárlat* nyílik meg. Jövő májusban a *német plakát történetét* mutatják be. Az emlékkiállítások sorában megemlítette *Pór Bertalan tárlatát*, amelyet a művész halálának második évfordulója alkalmából nyitnak meg. Készülnek egy *Nagy István-kiállításra* is. Gy. *Szabó Béla*, a Kolozsvárott élő kiváló fametsző művész *a Galériának adományozta 200 fametszetét*. Ezeket az értékes műveket is bemutatják. Megemlítette a főigazgató, hogy ezenkívül még több emlékkiállítást is szeretnének rendezni, többek között *Egri József, Gádányi Jenő*, és a nemrégiben tragikus körülmények között elhunyt *Vigh Tamás* műveiből. Szólt arról is, hogy a Galéria olyan összefoglaló témák bemutatására is készül, mint *a romantika a magyar képzőművészetben, a magyar önarckép és tájkép.*

A magyar művek külföldi kiállításaival kapcsolatban elmondotta, hogy az idén *Dési-Huber* István képeit az NDK-ban, *Amos* Imre alkotásait pedig Párizsban mutatják be. A drezdai Albertinum emeleti részében a jövő héten nyílik meg egy modern művészeti kiállítás, amelyre a Galéria *néhány magyar művet is kölcsönadott*. A képek között van Munkácsy egyik tájképe és a Zálogház-hoz készített tanulmánya, Paál László, Koszta, Derkovits és Domanovszky egy-egy alkotása.

ót érteni

helyettesének nyilatkozata
gi útjáról

többségében. Nagy élmény volt látni, érezni, hogy *Olaszországban húsz év múltán is élő, eleven kultusza van a fasiszták elleni harcnak.* Ezt fejezik ki ezzel az egyetlen szóval: Resistenza. S nemcsak a múlt miatt jó ez, de még inkább, hogy ez az élő mozgalom — a jelen, a jövő érdekében való is. Meggyőződésem, ebben nekünk is van tanulnivalónk tőlük. Sokkal több lenne erről a mondanivalónk itthon, többet, meggyőzőbben, mához szólóbban kell nekünk is ápolni a fasizmus elleni harc emlékeit. Két kics olasz faluban eszméltünk rá erre. Mindkettőt Olaszország Oradour-jának, vagy Lidicéjének lehetne nevezni, *Marzabotto* és *Cadelbosco Sopra* a

Fogadás a lengyel nagykövetségen

A lengyel néphadsereg megalakulásának 22. évfordulója alkalmából Wlodzimierz *Mus* vezérőrnagy, a Lengyel Népköztársaság budapesti nagykövetségének katonai és légügyi attaséja kedd este fogadást adott a nagykövetségen. A fogadáson megjelentek *Csém* Károly vezérőrnagy, a magyar néphadsereg vezérkari főnöke *Borbándi* János vezérőrnagy politikai főcsoportfőnök, *Uszta* Gyula altábornagy, — honvédelmi miniszterhelyettesek, *Erdélyi* Károly külügyminiszter helyettes. Ott volt néphadsereg ünk tábornoki és parancsnoki karának sok tagja, Honvédelmi Minisztérium és Külügyminisztérium több vezető beosztású munkatársa.

Jan *Kiljanczyk* nagykövettel az élen részt vettek a fogadáson a lengyel nagykövetség munkatársai. Jelen volt budapesti diplomáciai képvi seletek több más vezetője, szá

Pór Bertalan

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

KÖNYV T.
1966 MÁR

gény.

Gergely Sándor:
Dózsa I—III.

1021

Szépirodalmi. Kb. 1400 oldal, kötve **84,— Ft**
Az idős fró eddigi életművének alighanem kimagasló alkotása ez a méreteiben is hatalmas mű, az első marxista magyar történelmi regény. A Dózsa új kiadása Pór Bertalan illusztrációival jelenik meg.

os
r-
us
ö-
a
a
és
ci-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

EGÉSZSÉGÜGYI
DOLGOZÓ

1968 MÁJ 1

Pór Bertalan

1021

Pór Bertalan: Mama olvas

1968. MÁJUS 1.

EGYÜTT KÖNN

Szolnok megyében jártam, megismerni a szakszervezet és a megyei osztály együttműködési határozatát és részt venni az elnökségi ülésen.

— Kicsit meg is sértődtünk, mikor a márciusi Egészségügyi Dolgozóban Fejér megye „újszerű megállapodásá"-ról olvastunk — mondja *Magyari Miklósné*, a megyei bizottság titkára. — Mi már december 13-án megkötöttük huszonhét pontos megállapodásunkat a megyei egészségügyi osztállyal. Kitértünk benne a tervezés, a káderpolitika, az egészségvédelem és kultúra, az életkörülmények problémáira, sőt az együttműködés technikai-adminisztratív vonatkozásaira is.

— *Látják-e már hasznát?*

— Elmondhatom, hogy a ko-

rekedtek, többnyire elemezve az okokat, mindig előirányozva a feladatokat. Éppen a tömörségre törekvés okozhatta az egyenetlenségeket. Mert amíg például részletes képet kaphatott az elnökség a politikai oktatásról (28 csoportban 745 részvevő) vagy a nők helyzetéről, addig a lakásviszonyokkal és az olvasással foglalkozó rész csupa általánosságból állt: „...a többi szakágazathoz viszonyítva nem rossz a juttatott lakások menynyisége..." (Mit jelent a „nem rossz?" A kiutalások hányadrészét kapják egészségügyi vezetők?); „...a középfokú dolgozók zöme lakásproblémákkal küzd..." (a „zöm" nem éppen pontos meghatározás); „vidéken a legtöbb ápolónőotthon nincs kihasználva"; (tévedés) Az általánosságok ma-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748. 340-726

Pór Bertalan
festőművész

SZOCIALISTA MŰVÉSZETÉRT

1982 OKT

1021

Szakszervezeti szövetségünk megalakulásának 25. évfordulója tiszteletére rendezett központi vezetőségi megemlékező ülésen a résztvevők megkapták emléklapként Pór Bertalan 1935-ben Párizsban készült alkotásának (Állatok) szitanyomatát (fönt); az alapító központi vezetőségi tagoknak Szabó Iván emlékplakettjét adták át (Jánosi reprodukciója)

Reich Károly alkotásaiból nyílt kiállítás a Bolgár Kulturális és Tájékoztató Központban. Képünk: Virágok szigete (MTI)

A közvetlen felsőbb szakszervezeti szervek

Annál az alapszervezetnél, ahol *összevont taggyűlést* tartanak

— a bizalmi, bizalmi helyettes, a főbizalmi, főbizalmi helyettes, a munkabizottságok vezetői és tagjai esetében — *a szakszervezeti bizottság;*

— a szakszervezeti bizottság tagjai, a számvizsgáló bizottság elnöke és tagjai, a munkaügyi döntőbizottság elnöke és tagjai esetében — *a szakmai szakszervezetek elnökségei.*

Annál az alapszervezetnél, ahol *bizalmi testület működik* — a bizalmi testület tagjai, a számvizsgáló bizottság elnöke és tagjai, a munkaügyi döntőbizottság elnöke és tagjai, a munkabizottságok vezetői és tagjai esetében — *a szakmai szakszervezetek elnökségei;*

— azon bizalmihelyettes, főbizalmi és főbizalmi-helyettes esetében, akik nem tagjai a bizalmi testületnek — *a szakszervezeti bizottság.*

Az egyes szakmai szakszervezetek elnökségének tagjai, az elnökségek mellett működő

mindig a *legmagasabb* tisztségnek megfelelő közvetlen felsőbb szakszervezeti szerv jogosult a Munka Törvénykönyvében biztosított jogok gyakorlására. A munkabizottságok vezetőit és tagjait akkor illeti meg a jogvédelem, ha megbízásukat választás útján kapták.

Mi a teendő,

ha a munkáltató fegyelmi eljárást indít szakszervezeti tisztségviselő ellen?

Az érintett tisztségviselő *két napon belül* tájékoztassa a szakszervezeti bizottságot. A szakszervezeti bizottság, amennyiben a munkáltató nem jelezte az eljárás megindítását, adjon tájékoztatást arról, hogy a tisztségviselő munkajogi védelem alatt áll, és értesítse a káderhatásköri lista szerint illetékes közvetlen felsőbb szakszervezeti szervet. Ha a munkáltató az értesítést megküldte, a hatáskörileg illetékes szakszervezeti szerv testületi állásfoglalás alapján *ellenezheti* a fegyelmi eljárás megindítását, vagy *egyetértheti* azzal. Amennyiben a jogot gyakorló testület *nem ért*

Pór Bertalan festő

Népszava XXXVII.1909 dec.
31.

309 az.5 lap
Uj képek. v.d.= Várnai Dániel

Pór Bertalan festő

Népszava XXXVII.1909 dec.
31.

309 sz.5 lap
Uj képek. v.d.= Várnai Dániel

MDK

Pór Bertalan

Pór Bertalan egy képe volt kiállitva a berlini Secessio helyiségében rend.kiállitason.Megnyilt 1910.febr.5.-én.

Petrovics Elek: Hazai krónika.

Művészet, 1910. 218-222,lap

MDK

Pór Bertalan, festöm.

1901. Báró Harkányi Frigyes-féle 450 koronás díj: Tanulmány.

MIKT- Vándorkiállítások. 1910 szept. 8.-dec. 27. Eger, Miskolc, Kassa, Eperjes, Sárospatak, Debrecen, Gyön-
Kat. 68.1. gyös.

Festészet (1900–1919) — Önálló Tárlatok

Pór Bertalan.

Rene de Hongrie

1910. III. ann. V. I. 243. l.

Új Képek Kiállítása Könyves Kálmánnál.

XX. h.

Pán Bentalan

festő

Revue de Hongrie

1910. III. arm. V. I. 243. l.

Uj képek kiállítása Kolozsvárt.

Pór Bertalan festő

Népszava XXXVIII 1910 jan.6.
4 sz.5lap
Pór Bertalan: arcképtanulmány.

Pór Bertalan festő

Népszava XXXVIII.1910 jan.6.
4 sz. 5 lap
Pór Bertalan: arcképtanulmány.

Pór Bertalan festő

Népszava XXXVIII.évf.1910 jan.6
4 sz. 5 lap.

Pór Bertalan:Arcképtanulmány.

Könyves Kálmán szalon.

Népszava XXXVIII.évf.1910
jan.6.

4 sz. 5 lap.

Pór Bertalan: Arcképtanulmány

Kiállitás.
Könyves Kálmán

Népszava XXXVIII.évf.1910 jan.6.

4 sz.5 lap.

Pór Bertalan:Arcképtanulmány.

Táblakép — „Családi portré" — Pór Bertalan

Reine de Hongrie

1911. IV. a. VII. I. 468–469. l.

Pór és Torkhoff Könyves Kálmánról

Táblakiss – „Három akt" – Pór Bertalan

Revue de Hongrie

1911. IV. a. VII. I. 468–469. l.

Pór és Terkhoff könyves kálmánnál.

Pór (Bertalan ?)

festő.

Revue de Hongrie

1911., IV. a. VII. k. 466-468. l.

Magyarország a római nemzetközi művészeti kiállításon.

Tátrakép — Tanulmányok — Pór

Revue de Hongrie

1911. IV. a. VII. f. 466–468. l.

Magyarország a római nemzetközi művészeti kiállításon.

Pór Bertalan

festő

Revue de Hongrie

1911. IV. a. VII. I. 468-469. l.

Pór és Jankhoff Könyves Kálmán-

nál.

Pón (Bertalan ?)

festő"

Revue de Hongrie

1911. IV. a. VII. f. 709. l.

Nyolcvan a N. 52.-hon.

M Ű V É S Z E T Péczely
X.évf.1911.
212.

P ó r B e r t a l a n :

Tanulmány/Falu széle/

Szénrajz.

Pór Bertalan.

1909 -ben külön kiállitást rendezett.

Bende J:
a Képzőművészeti egyesületek tröténete,kézirat.

szövarch 20.-55 lap.

Pór Bertalan.

Mint meghivott részt vett a Magyar Impresszionis
ták és Naturalisták Köre által rendezett első
kiállitáson 1908-ban.

Bende J:
A Képzőmüvészeti egyesületek története, kézirat.

VESELÉ VIANOCE
A ŠŤASTLIVÝ NOVÝ ROK

Oelmacher Karácsonyi
ünnepeket és minden
elképzelhető jót
az Új Évben Kívánunk

Pávek

PRESTIGIO BRATISLAVA

Oelmacher Anna
dokázáno

Budapest II,
Bimbó út 12

Foto: P. Janek

MDK

Pór Bertalan

A Műcsarnok tárlatan kettős arcképtanulmannyal szerepel.

Lyka Károly: A Műcsarnokból.

Uj Idők 1904-5 XI.9sz. 223, 224.l.

MDK

Pór Bertalan festő

Minden nagyobb és értékesebb képe szerepel a "Brüko" szalón kiállitásan Bécsben.

Bölöni György: Három magyar festő

Nyugat, 1914.ápr.1. 497.l.

MDK

Poór Bertalan

A Műcsarnok háborus kiállításán szerepelt.

Cikk: Háborus kiállítás.

Művészet, 1914. 541-542.l.

MDK

Pór Bertalan

Olajfestmény.Repr. A Ház melléklete.

A Ház 1911. 3-4 sz.

MDK

Pór Bertalan

Farkas Z.: Budapest főváros müterembérházai.
Vas. Ujs. 1912. 32. sz. 646.l.

MDK

Pór Bertalan

Pór Bertalan: Rajz. Repr.177.old.

A Ház, 1911.IV.5.sz. 177-78.l. /ö.ö.: 8 festő/

MDK

Pór Bertalan

Bölöni György: Pór Bertalan és az új művészetről. Cimű irása a lenti folyóiratban.

Pór Bertalan: Olajfestmény.c.repr.A Ház melléklete.

A Ház, 1911.IV.3-4.sz. 171-173.l.

MDK

Pór Bertalan

Acs tanár a "KÉVE" kiállitása keretében szakszerű felolvasást tartott Pór Bertalanról és az új művészetről.

Bölöni György: A "KÉVE" kiállitása.

A Ház 1911. 3-4 sz. 171, 172, 173.l.

PÓR BERTALAN

Római Nemzetk.kiáll. kat. 1911. 205-211. l.

MDK

Fór Bertalan

Tanulmány c.rajza.Repr.

Művészet, 1911. 212.l.

MDK

Pór Bertalan

Tanulmány, 1901. Báró Harkányi Frigyes-féle 450 koronás dij

Mücsarnok 1910/11. tav. kiáll. 15.1.

MDK.

Pór Bertalan

Plakátkiállitási kritika

Magyarország 1966 /5o lap 21.

Pór Bertalan, festő

MDH

Két művének: a Hegyi beszédnek s egy 1919-es plakátjának elemzése. Összehasonlítása.

A két mű rajzban: Repr.

Rózsa Gyula: Találkozások a művészetben 9.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1966. dec. 31.

Pór Bertalan festő

M.D.Gy

Méltatás.

Horváth Béla: Egy József ismeretlen rajza Matisse-tól
Művészet, 1966. március 45 lap

Pór Bertalan

A Tanácsköztársaság idejé-
nek neves művésze.

Csepel 1966. máj. 27.

MDK.

Pór Bertalan

Pécsett található müveiről

Szolnokmegyei Néplap 1966 ápr.29.

MDK.

Poór Bertalan

A kaápsvári muzeumba került képeiről

Somogymegyei N. 1966 juli.14.

MDK.

Poór Bertalan

A Képzőművészeti Múzeumba kerülő képeiről

Somlyómegyer N. 1956 Juli.14.

Pór Bertalan
festő

M.D.K

Miltatiás.

Devényi Iván : Bálint Aladár
Művészet, 1966 julius - 17 lap.

Pór Bertalan
festő

M.D.K

Palicz József

Ecsery Elemér: Palicz József
Művészet, 1966. augusztus - 35 lap

M.D.K.

Pór Bertalan festő

A II. kerületi Gyergyó utáát róla nevezték el

tcát neveztek el Pór Bertalanról ...

Magyar Nemzet 1966. szeptember 29. 5.l.

Pór Bertalan, festő

Utolsó arcképét Escher Károly

Készítette.

Mikályfi Ernő: Escher Károly fotomüvész

Kiállítása

8

NÉPSZABADSÁG Sp. 1965. márc. 13

30
40

Pór Bertalan

festő

M.D.K.

1919-ben Prohászka József

mestere volt.

Banaugi Judit: Prohászka József

Művészet 1965. február – 48 lap

Pór Bertalan 1880-1964.

Kétszeres Kossuth-díjas, a Magyar Néplőzt. kiváló művésze, meghalt Bp.-en. – Szliácson volt hősz, amikor a fehérterror elől szlovákiába menekült. – Babinán (Zólyom) született. Hollósy-szabadiskola, párizsi Julien-akadémia. – „Galád" c. képe 1909-ben nagy feltűnést keltt a Nyolcak kiállításán. – „Hegyiverőd", Nagyódás tinta szerelme. – Az Épülő Bp.-i Népopera mínpád oromzatásának meghiszatása 1912.-ben (?) Fehérterror elpusztítja. Réntvesz a Tanácsköztársaság munkájában – Bécs, Szliács, Pozsony, Szovjetunió. Illusztrálja Gergely S. Dózsa megérjét, Hidas A. kötetét, Osztrovszkij. Az acélt megedzik. 5×15-ös karton egy gyárelőcsarnokhoz, 1,5×15-ös friz ferre egy tiszti hálóhoz. A II. vh. alatt Pozsonyban. – A hatóvi utan réntvesz a francia művészek első menszetközi tarlatán (rögcédulák, pántomajzok). Elmard, Aragon üdvözlik. 1948-ban meghívásra Bp.-re: A Képzőmův. Főiskola tanára lesz. 1959: gyűjtőnéges kiállítás Prágolban

(T.): Pór Bertalan

Irodalmi szemle 1965/2. Borító

Pór Bertalan

Önarckép (1953), Alvó pantor (1931), Öreg pántor (1931), Pantor alla-
tokkal (1927), Bőrült lika (1934), Kompozíció vonlat (1927), Vonlat a kol-
lektív munkához (1925 körül), Az erős pantor (1930)

Irodalmi Szemle 1965/2. Borító, 110, 116, 121, 129, 136. l.

Pór Bertalan, festő

M.D.K.

1936-ban a Szovjetunió-
ban tett látogatását. Aradi
Nóra mint opponens, megemlítés-
re méltónak javasolná – tőtt más
európai, művész (Kollwitz, Rivera)
hasonló érdeklődésével együtt – mely-
lyel a kandidatus, értekezését szine-
sebben ányaltta teretné. – Kontha S.
ert válaszában megrőszöni a magszív-
lelésre méltónak tolalja.
Kontha Sándor: „Mezaros László" c. érte-
kezésének vitája 1964. XII. 8. a M.T.A.-án.

Müvészettörténeti Értesitő, 1965. XIV. évf. 2. sz.

156. old. + 160. old.

M.D.K.

Művészettörténeti Értesítő, 1965. XIV. évf. 82.

old.

M.D.K.

Pór Bertalan, festő

Rátrosi Mátyásnak portréját mutatta be a III. Képzőművészeti kiállításon.

Láncz Sándor: A szocialista realizmus művészetéből 1949-1956

Művészettörténeti Értesitő, 1965.XIV.évf. 2.sz.

128. old.

Pór Bertalan, festő M.D.K.

Scholz Erik és Ujvári Lajossal
körösen készített képe „Urak országá-
ból dolgozók harája" „külön kicmelke-
dik merev külsőségés megoldásával.
A Parlament hatalmas méretű oszlop-
csarnoka szinte agyonnyomja az elő-
térben álló, mereven vigyorgó alako-
kat. Bátran állíthatjuk hogy a korszak
sok sikertelen képe körül is az egyike a leg-
nevésbé sikerült művekner."

Láncz Sándor: A szocialista realizmus művészetéből
1949- 1956

Művészettörténeti Értesitő, 1965, XIV.évf. 2.sz.

121. old.

Pór Bertalan, festő

M.D.K.

Rákosi portréját
említi

— Láncz Sándor: A szocialista realizmus művészetéből 1949-1956

— Művészettörténeti Értesítő, 1965.XIV.évf. 2.sz.

112.

M.D.K.

Pór Bertalan festö

M.D.K.

Mű a MNG. gyüjteményébe került

Csengeryné Nagy Zsuzsa: A Magyar Nemzeti Galéria az 1962-1963-as évben

A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei V. Bp. 1965. 163. l.

M.D.K.

Pór Bertalan festö

Mive a MNG tulajdonába került

egy ujabb munkája mellett egy felvidéki kép
és egy párizsi látkép, repr.
Csongorynó Nagy Zsuzsa: A Magyar Nemzeti Galéria az 1962-1963-as évben

A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei V. k. p. 1965.
162.

M.D.K.

Pór Bertalan festö

/ 1880- 1964 /

Párizsi Szajna-part. 1927. repr.

A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei V. köt. 1965.

104. l.

MDK

Pór Bertalan

A Magyar Nemzeti Galéria 1965

Pór Bertalan M.D.K.

Müvei a kiállitáson

Oelmache r Anna: " Müvészet és ellenállás "
Nemzetközi kiállitás nyilt Bolognában

Ma gyar Nemzet 1965. május 9. 10. 1.

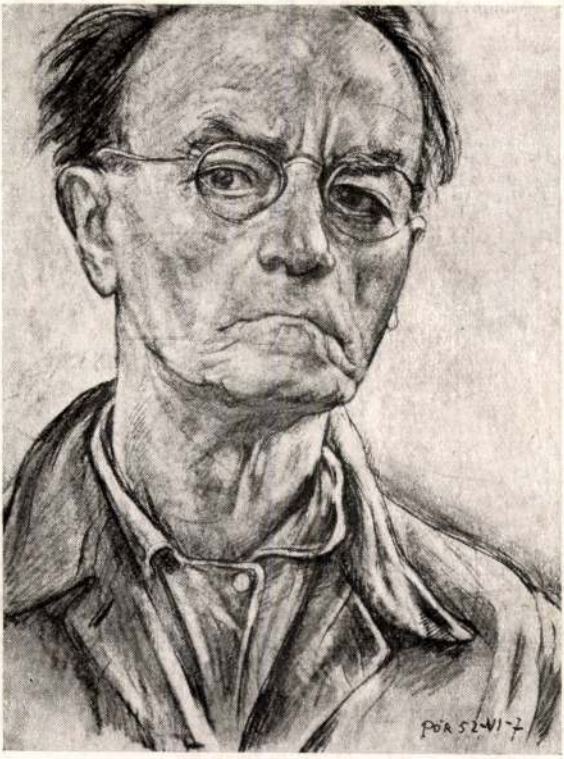

PÓR BERTALAN

FESTŐMŰVÉSZ

GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSA

ERNST MÚZEUM

1953. OKTÓBER

PÓR BERTALAN

FESTŐMŰVÉSZ

GYÜJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSA

ERNST MÚZEUM

1953. OKTÓBER

Felelős kiadó: Szurdi Márta

53/12672 — Egyetemi Nyomda, Budapest — Felelős vezető: Janka Gyula igazgató — 22-14

PÓR BERTALAN

Ezen a kiállításon hatalmas életművet, több mint fél évszázad művészi termését mutatjuk be és pedig olyan művésztől, aki kora ifjúságától kezdve a nép ügyéért dolgozott. Fejlődése hű tükre a századforduló utáni magyar társadalom fejlődésének, azzal nőtt, bukott, emelkedett fel a forradalomban s kezdett újra az emigrációban, hogy a felszabadult ország újjászülető művészetének ismét harcos, vezető alakjává magasodjék.

Pór Bertalan 1880-ban született Bábaszéken (ma Szlovákia). Sokgyermekes kistisztviselő család legidősebb fia, aki középiskolai tanulmányai idején — Pesten, a Markó-utcai reálban — nemcsak önmaga fenntartásáról gondoskodott, hanem a kisebb testvérek iskoláztatása is nagyrészt az ő vállára nehezedett. Tanított, rajzokat adott el és 13 éves korától kezdve tehermentesítette szüleit.

A Felvidék hegycsúcsokkal csipkézett horizontja, a hegyi emberek és állatok élete a legmélyebb gyermekélménye, amely elkísérte egész életén át s amelyet a művész meg nem szűnő érdeklődéssel igyekezett kifejezni. Születése helyének, gyermekkora földjének legfőbb termelési ága az állattenyésztés, s a hegyoldalakban legelő nyájak és csordák és azok őrizői, a pásztorok kitörölhetetlenül bevésődtek a gyermeklélekbe, hogy később a művészi kifejezés maradandó hordozói legyenek. Legkorábbi gyermekrajzaitól kezdve egészen a fasizmus idején készült szimbolikus ábrázolásokig a pásztorok, a szelíd tehenek és az erős bikák voltak témái, amelyekbe minden érzést, gondolatot, indulatot belérajzolt és festett. Nem egyedülálló jelenség Pór Bertalan vonzalma a pásztorokhoz és állatokhoz. Szlovákia minden valamirevaló festője, Aleš, Benka, Hála, stb., tehát mindazok, akik a valóságból indultak ki, mind a hegyi emberek és állatok életét figyelték és ábrázolták, s ezen keresztül fejezték ki véleményüket az életről, a társadalomról. De Segantini példája is bizonyíték amellett, hogy az ősfoglalkozású embereknek a természettel való egyenlőtlen küzdelme milyen ösztönző erejű, a társadalmi valóság megismerésének közvetlen eszköze a művész számára.

Munkácsy művészetének egyik legnagyobb kvalitása a gyermekélményekhez, a szabadságharchoz, az elnyomás ellen küzdő néphez való hűsége. Pór Bertalan művészetében is megható és egyben tiszteletreméltó az a következetesség, amellyel élete legközelebbi szoros keretéből kiindulva formálta valósághű művészetét. S amikor az emigráció éveiben, már a párizsi iskola hatása alatt, formalista módon fogalmazta mondanivalóit: ismert és kedvelt pásztoraival és állataival jelképezte a fasiszta elnyomás elleni tiltakozását, a bukás szégyenét s az újrakezdés hősi lendületét.

A század végén a Mintarajz-iskolának, ahová a fiatal Pór érettségi után beiratkozott, olyan mesterei voltak, mint Székely Bertalan, Lotz és Benczur. Az iskola rendje azonban a kezdőket kis mesterekhez utalta és a rajztanárjelöltek képzését a megbízható münchenista Gyulai Lászlóra bízták. Gyulai László felismerte a tehetségét, segítette, de az iskola szorította! Már az első év tökéletesen elkedvetlenítette Pór Bertalant, s tudta, nem lesz maradása.

A századforduló imperializálódó Magyarországának, a bomló dualizmus művészetének megvoltak a maga hivatalos képviselői Benczur, Lotz, Dudits, Vajda, Jantyik és mások személyében, de a kultúra másik arca, a haladó művészet már a szervezkedő munkásosztály és a sokat küzdött, de tömeges kivándorlásra kényszerített szegényparasztság életét tárta fel nagy erővel. A haladó vonalon több párhuzamos törekvés megnyilvánulásaival találkozunk, amelyek egy vezérelvben kapcsolódtak: el a müncheni műtermi piktúrától, a színpadias, kimódolt kompozícióktól, vissza a természethez és az emberhez, tehát vissza az élethez.

Az 1896-ban Münchenből hazatért és később Nagybányán letelepedett festőcsoport a természetelvű, költői tartalmú, új magyar tájfestészet és a szabadság-eszmények szolgálatában álló történelmi kép újraélesztését tűzte ki céljául az igaz hazafiság kifejezésére, a burzsoá-nacionalizmussal szemben.

A haladás másik, sokkal határozottabb vonala a századvég realista irányzata, amely a Munkácsy elindította harcos életképet az adott jelen valóságának tartalmával telítette s bizonyos esetekben a kritikai realizmuson túl, már a munkásosztály feladataira is rámutat (Kernstok: Agitátor). Ide tartoznak a szolnoki művésztelep legjobbjai, mint Bihari és Fényes és néhány csoporton kívüli művész, így Révész, Mednyánszky, Koszta, Tornyai. Ezeket a művészeket — mindenesetre legtöbbjét — valóban Munkácsy maga, vagy művészetének mindhalálig való követése fordította a nép felé s az a tény, hogy a magyar nép zömének helyzetén

nem igen lendített a kapitalizmus, de még súlyosbította az imperializmus.

A nagybányaiak művészete kezdetben erős ellenérzéssel találkozott a hivatalos művészetpolitika részéről, de később, az új század első tizedének végefelé a burzsoázia megtalálta festészetükben azokat az elemeket (impresszionizmus), amelyeket kiaknázhatott a maga számára s amely végül a formalizmus felé tolta mindkét csoport munkásságát.

Pór Bertalant elsősorban Munkácsy ihlette s az otthoni impulzusoktól is vezettetve látta meg a „Szegény ember" témát. Ebből az időből való Koldusasszonya (1899), amely azonban festői megjelenésében nem Munkácsy követésére vall, inkább Bastien Lepage-nak a nagybányaiak által közvetített hatását mutatja. A Mintarajziskolában töltött év után egyre inkább Münchenbe kívánkozott, de erre természetesen nem volt pénze. Berény Róbert édesapja, aki felfigyelt a tehetséges fiatalemberre, megkérdezte hogyan akar kimenni? Pór határozottan válaszolt: gyalog. Ez a megingathatatlan elszántság megragadta az idős Berényt és megrendelte nála a maga és felesége arcképét. A két portré feltétlenül rátermettséget mutat, de csak elindítás — 19 éves fiataltól figyelemreméltó elindítás — az ezután következő remek portrék felé. Ugyanebből az időből való édesanyjáról festett kis fejtanulmánya, amelyen már megszólalt az a mély érzés, amely később egyre teltebb zengésű lesz az anyáról és apáról festett arcképeken. Ez a szemérmes gyermeki szeretet kiszélesedik az emberekre a portrékon és kompozíciókon heves szenvedéllyé fokozódik.

A Berényék arcképein szerzett útravalóval nekivágott Münchennek, ahol ekkor már távolról sem volt az a pezsgő művészi élet, mint a 80-as években. Hollósi és köre még Münchenben töltötte a téli hónapokat, de valójában már csak az iskola miatt tértek vissza, az alkotás igazi heve Nagybányára összpontosult. A fiatal Pór Hackelhez ment az Akadémiára, de az Akadémiának is lehanyatlott a napja és úgyszólván csak állomás volt a Páris felé vezető úton. Pór számára sem volt már semmi vonzása és miután megismerkedett néhány Hollósy-tanítvánnyal, átment Hollósy iskolájába. A mester közismerten szélsőséges temperamentum volt, színes, nagyvonalú, de az iskolában nem ismert tréfát: a tanítványoktól fegyelmet, következetességet és elmélyülést kívánt a munkában. A nyughatatlan fiatal tanítvány rosszul tűrte az iskola korlátait, rendszertelenül járt be, csak korrektúrákon mutatkozott, ezalatt otthon dolgozott. Hollósi szidta, mert úgy látta, nem veszi komolyan tanulmányait, pedig még semmit sem tud. Az érzékeny fiú úgy megbántódott, hogy többé felé sem nézett a Hollósy-iskolának, és egész életére elfo-

gulttá lett a nagybányai csoport működése iránt. De Pórt osztályhelyzete is döntően elválasztotta a nagybányaiak — Réti által is polgárinak nevezett — társaságától. Münchenből hazatért és hamarosan hozzáfogott egy önarcképhez, amelyet beküldött a Műcsarnokba (1901. Tavaszi Nemzetközi Kiállítás). Az alig 21 éves művész képe nagy sikert aratott, reprodukálták a katalógusban, majd a Studio angol művészeti folyóiratban és báró Harkányi-féle 450 koronás — az első ízben kiállító művész számára alapított — ösztöndíjat kapott, Zala György pedig megvásárolta. Még az évben, zsebében az ösztöndíjjal és portré-megbízásokból származó vagyonával — mert valóban Krőzusnak hitte magát — Párizsba ment. Münchenen átutazva, betért a régi népkonyhára, ahol tavaly még több, más szegénysorsú diáktársával együtt étkezett. De a „vagyon" adta anyagi biztonság tudata rosszízűvé tette a szegényes falatokat és fájó szívvel gondolt azokra a sorstársakra, akikkel még egy év előtt együtt ették a szegénydiákok keserű kenyerét.

Párisba érve a Julien-akadémián jelentkezett és J. P. Laurens növendéke lett. Magyar fiatalokkal is találkozott itt, Czóbel Béla, Dobai-Székely Andor és mások voltak növendéktársai. A Julienben megtanulta a fegyelmezett, kemény munkát és naponta reggel 8-tól 12-ig tanulmányokat készített, fejet, aktot rajzolt, délután pedig otthon, kis atelier-jében, amit egy francia fiúval megosztott, festett. Egyszer Laurens mester meglátogatta a francia kollégát, aki egy nagy kompozíción dolgozott. Meglátta az állványon Pór készülő önarcképét és el volt ragadtatva. Biztatta, hogy most már az iskolában is kezdjen el festeni, mert az önarckép bizonysága szerint megérett a színnel való alakításra.

Két évi komoly munka után 1903-ban tért haza Párizsból. Kinntartózkodása idején a szigorú stúdiumok mellett rengeteget járt a Louvreba. Rubens hatalmas életereje, Rembrandt mély emberssége, Paussin nagy akt-kompozíciói és gyönyörű tájai, Giorgione fojtott szenvedélye újra és újra elvarázsolták, magukhoz vonzották. Pedig ekkor már Párizsban az impresszionizmus bevett felekezet volt s a posztimpresszionisták legnagyobb alakja, Cézanne még működött — igaz, nem Párizsban — és Van Gogh már több mint tíz éve halott volt.De az új mozgalmaknak nyoma sem látszott a Julien-növendék munkáin.

Itthon a századforduló realistái nagyban munkálkodtak, Kernstok Agitátor-a, Révész Panem-e és Fényes Szegényemberek élete ciklusának több darabja szerepelt a kiállításokon. A fiatal művészt — munkáiról ítélve is — ezekhez húzta a szíve, különösen Fényes sorozata hatott rá.

Az 1902—1903-i Téli Kiállításon négy portréval szerepelt, két önarcképet, egy férfiportrét és édesapjának valóban rembrandti erejű arcképét állította ki. Az 1903-i Tavaszi Nemzetközi Kiállításra hét portrét küldött be, köztük Ulrich százados arcképét, amelyen a K. u. K. tiszt remek típusát állítja elénk. Hazatérése után főleg arcképeket festett, egyrészt, mert mint portretistának jó híre volt, másrészt, mert közvetlenül jövedelmező műfaj. Kellett a pénz, sok pénz, mert a népes család gondja teljesen rászakadt. Még az évben, hogy Párizsból hazajött, szülei és testvérei Pestre költöztek. Az édesapa egy munkabalesetből kifolyólag munkaképtelen lett, s így a 23 éves művész családfenntartóvá vált. A portré-megbízásoknak mindenkor a legkitűnőbb színvonalon tett eleget, hiszen vérbeli festő, akit mélyen érdekelt az ember. De voltak álmai, nagy, sokalakos kompozíciókról, amelyeket egyelőre csak szívében hordott. 1907-ig állandóan résztvett a Műcsarnok kiállításain, majd egy újabb ösztöndíjjal, Berény Róbert társaságában Olaszországba utazott. Két hónapon át csak csavarogtak, bámulták a renaissance nagy alkotásait és elragadtatta Giotto egyszerűségében rejlő hatalmas kifejezőereje. Giotto mellett eltörpültek az addig volt bálványok és úgy érezte, ez a nagy összefoglalása az emberi szenvedélynek minden eddiginél igazabb.

A magyar képzőművészeti életben ezalatt forradalmi változások mentek végbe. A nagybányaiakkal az élen új művészcsoport született MIÉNK néven (Magyar Impresszionisták és Naturalisták Köre). A Műcsarnok avasodó levegője és a hivatalos művészetpolitika egyre művészetellenesebb magatartásával szembeni kiállás volt a csoport létrejöttének indítéka. A haladás képviselői a nagybányaiakon kívül Fényes, Kernstok, Pór és mások voltak. A csoport nem volt hosszú életű, mert végső soron nem volt olyan konkrét művészi programmja, amelynek végrehajtása egységesen sorompóba állíthatta volna a művészeket és amelyért közösen harcolni s fellépni képesek lettek volna.

1909. december 30-án, a Könyves Kálmán kiállítóhelyiségeiben Uj képek címen kiállítás nyílt nyolc művész anyagából. A Könyves Kálmán üzleti vállalkozás volt ugyan, de művészetpolitikai jelentősége elvitathatatlan. Jelentősége főleg abban állt, hogy a korszak legjobb magyar képeit reprodukciókban elterjesztette az egész országban, így széles körben ismertté tette Bihari, Fényes, Kernstok, Ferenczy, Glatz, Koszta, Rippl, stb. műveit. De ezentúl helyet adott azoknak a művészi törekvéseknek, amelyek magukat — joggal, vagy jogtalanul, de mindenképpen jóhiszeműen — forradalminak tartották, amelyek korszerűek igyekeztek lenni abban az értelemben, hogy az Európában haladónak elfogadott

áramlatokhoz kapcsolódtak. Hogy ez mennyire jelentős volt akkor a magyar művészetben, arra jellemző a korabeli sajtó határozott állásfoglalása, akár igenlő, akár tagadó irányban. Az „Egyetértés"-ben (1909. dec. 31.) Relle Pál úgy üdvözli a kiállítást, mint hatalmas lépést a fejlődésben és számolva a hivatalos kritika elmarasztalásával, ezt írta :

„Eszembe jut a barbizoniak első fellépése. Az akadémikusoknak öklükbe szaladt a meglepetés kellemetlensége, amely egyszeriben porba döntötte a régi igazságok mohos bálványait. A nyárspolgári ízlésnek jól felszerelt tájképei eltűntek, s az öntudatra ébredt francia művészek a saját egük alatt vágtak neki a természet megismerésének."

A Pesti Hírlapban Kézdi-Kovács László szatírát írt a kiállításról és horribile dictu intézi a kiállítók jelszavát :

„A természet hívői vagyunk.
Nem az iskolák látásával másoljuk.
Értelemmel merítünk belőle."

Aztán megállapítja, hogy „ez a kiállítás az apache-festészet csimborasszója!"

Egyik végletes nézet sem képviseli a valóságos helyzetet, mert bár igaz, hogy a nyolc művész fellépése „mohos bálványok" ledöntését célozta, forradalmisága nem volt termékeny, nem volt előremutató és döntően nem volt igaz, hogy „nem az iskolák látásával másolták a természetet", mert éppen hogy a poszt-impresszionizmus látásával közeledtek a természethez.

Ez a nyolc művész, aki első fellépésével ilyen mértékben felzaklatta a művészeti közvéleményt, jónak látta szervezett formában csoportot alakítani és létrejött a „Nyolcak", amelynek tagjai Berény Róbert, Czigány Dezső, Czóbel Béla, Kernstok Károly, Márffy Ödön, Orbán Dezső, Pór Bertalan és Tihanyi Lajos voltak.

A Könyves Kálmánnál rendezett önálló kiállítását 1911-ben meglátogatta Tisza István volt miniszterelnök, aki felháborodva fordult ki az ajtón és sajtókampányt indított a modernek ellen, névszerint aposztrofálva a „vadak" között Csók Istvánt, Ripp-Rónai Józsefet és Pór Bertalant, de még Szinyei Majálisát is kikezdte, ami 1911-ben már több mint konzervativizmus. A művészek óriási fölénnyel utasították el az illetéktelen beavatkozást és némelyikük maró gúnnyal utalt Tisza gyakorlatlanságára a művészet megítéléséhez szükséges látási gyakrolatra és érzékenységre. Sok haladó és nem haladó művész szólt hozzá Tisza kirohanásához, de a legelevenébe találó Vágó József építész, a korszak nagyon tehetséges és nagyon művelt művészének pár

sora, amelyben leleplezi azokat a társadalmi körülményeket, amelyek közt egy politikus hivatali hatalmát veti latba, hogy irányt szabjon a művészet fejlődésének. Érdemes és tanulságos idézni:

„Hogy helyes-e Tisza fellépése? Hát a maga szempontjából semmiesetre sem az. Elvégre aki oroszlánnak akar látszani, annak nem kell elszólnia magát, mert könnyen kiderül, hogy mi van harcias bőre alatt. Itt nálunk, ahol minden ember politizál, de egyik sem ért hozzá; itt, ahol hangos nemzetiszínű jelszavakkal kábítják az éhes embereket itt; ahol a rövidlátó polgárság — a jelen egész kultúrájának, gazdagságának megteremtője — tapsolni tud a klerikális reakciónak, mert az közben a sztrájkoló munkásokat üti; itt, a saját létérdekeiket sem ismerő emberek között könnyű még esetleg nagy politikusnak látszani.

De a művészet egészen más terénum. Itt a gazdasági vonatkozás nem oly szembeszökő, itt nem fenyegetnek sztrájkok, tehát az önérdek nem zárja el annyira az embereket az igaz megismeréstől. És valóban, ugyanazok az emberek, akik a jelen tudományos ismereteinek alapján állva még társadalmi és gazdasági téren tartózkodnak a végső következmények levonásától, ugyanazok már zavartalanul átengedik magukat a jelenkor művészete élvezésének. Ők az értők, számuk napról napra nő. Ezekhez akar Tisza szólni értelmetlen elemista nézeteivel?"

Pór Bertalan ekkor már keresett portréfestő volt, de nem elégítette ki többé az embernek arcképábrázolása. Mást akart, a kifejezésnek gazdagabb változatosabb formáit kereste. Így született meg a Család című kompozíció, az ő Pestre szakadt családja, amely egy józsefvárosi bérház apró lakásába zsúfolva kereste egyre fogyó reménnyel a nagyváros nyújtotta lehetőségeket. A kompozíció széles, nagyvonalú összefoglalása mindannak, amit eddigi portré gyakorlatában megtalált, de benne túlsúllyal Giotto mély hatása érvényesül. Néhány tanulmányszerű arcképtől eltekintve, mindig hajlamos volt a kevés színnel való formálásra és már első kiállított Önarcképén mély barnákból világlik elő az arc kevés fényt kapott része. A Család is barna a színre épült, de transzparensebb, kevésbbé modelálló erejű.

Az Új Képek 1909-es kiállításán tűnt fel a Család, majd a Nyolcak első 1910-es kiállításán a két másik nagy kompozíció, a Hegyi beszéd és a Tiszta szerelem mellett szerepelt. A két utóbbi robusztus, csupa izom figurái ellenére gyengéd és törékeny vágyat fejez ki a jobb és szebb élet után. Ezek az erőteljes és az antik szépségre és harmóniára utaló kompozíciók új tartalommal telítődtek. A Hegyi beszéd hatalmas prédikátora új világ eljövetelét

hirdeti — ezen a földön. A Tiszta szerelem két szemérmes férfialakja olyan magasra helyezi a nőt, amilyen alacsonyra a kapitalizmus korának valósága helyezte. A két nagy kép az adott helyzettel ki nem békült, küszködő művész nehezen megfogalmazható kívánságát, vágyakozását fejezi ki. Az Állami Vásárlóbizottság tagja volt akkor Szinyei-Merse Pál, aki nagyra becsülte a Családot és megvásárlásáért harcolt. Azonban még az ő tekintélye sem volt elég a Tisza István által szított ellenállással szemben. A három nagy kompozíció azonban ráterelte a figyelmet Pór monumentális készségére és ezek alapján megbízást kapott Márkus építésztől az épülő Népopera színpad-oromfalának díszítésére. A 11 méter hosszú panneaut az Iparcsarnokban festette és 1912-re készült el. A kompozíció középpontjában egy lantos női figura áll és jobbra-balra női és férfiaktok szépen fűzött csoportja. A panneaut megsemmisítette a fehérterror képromboló dühe s ezért csak eredeti nagyságú kartonját tudjuk bemutatni.

A magyar állam 1913-ban Berlinben kiállítást rendezett s ott Pór Bertalan ismét a Családdal vett részt, amelyet, bár mindvégig úgy érezte a művész, hogy nem fejezett be, de amely vándorolt, ahogy egyszer kiadta kezéből. 1914 márciusában Bécsben a Kunstsalon Brükoban Berénynyel és Tihanyival rendeztek együttes kiállítást, amelyet a kritika nagy rokonszenvvel fogadott. De rámutatott arra is, hogy formanyelvük nem kiforrott s „az extremnek és a tiszta tradíciónak eredeti keveréke". Még ez évben a Sanfranciscói Világkiállítás művészeti igazgatója, Lawrick Pesten járt és meglátogatta műtermében Pórt. Elvitte magával az összes nagy kompozíciókat, tehát a Családot, a Hegyi beszédet, a Tiszta szerelmet, a Népopera-kartont és hozzá három rajzot és ezeket külön teremben állította ki. Az első világháború kitörése megakadályozta a kiállítás sorsáról való értesülést s a képek maguk ott rekedtek. Csak tíz év múlva, 1924-ben a csehszlovák kormány közbenjárására kerültek vissza.

1914 szeptemberében bevonult a 32-es tüzérezredhez és 1915-ben a frontra vitték. Sokat rajzolt, de csak 1917-ben kerítették sorát, hogy a sajtófőhadiszállás keretében frontrajzolóként dolgozhassék. Még 1916-ból származnak azok a rajzai, amelyek később egy 16 litografált lapból álló albumban kiadásra kerültek. E lapok közt néhány megrendítő darab van. Nem a csata hevét, vagy az osztrák-magyar hadsereg „győzelmes előnyomulását" mutatja be, hanem a háború nyomán elcsendesedett, elembertelenedett világot. Elhagyott szekereket, üres falvakat, felszaggatott földet rajzolt, közömbösen dolgozgató katonákat, tehát azt a következtetést, amit humanista szemlélete erről a háborúról diktált, hogy: „van aki veszít és nincs aki győz". Állásfoglalása

ezekben a rajzokban nem olyan szenvedélyes és félreérthetetlen, mint Mednyánszky hasonló munkáiban, de ha Mednyánszky az emberi szenvedést látta és láttatta meg nagy erővel, Pór e szenvedés hiábavalóságára hívta fel a figyelmet.

1918-ban szabadságra jött haza és akkor festette édesanyjáról az egészalakos ülő, feketeruhás portrét, amelyben szinte minden megtört, gyászoló anya sűrített ábrázolását adja. Még szabadságon volt, mikor kirobbant az őszirózsás forradalom. Nem volt számára meglepő, hiszen 1917 karácsonyán, a fronton orosz katonákkal koccintottak a békére. Megalakult a Nagy Nemzeti Tanács és tagjai voltak Berény, Kernstok, Márffy és Pór. A Károlyi-kormány kultuszállamtitkára, Kernstok Károly, a parlament számára hatalmas freskót rendelt Pór Bertalannál, de ez nem készülhetett el. A kommunisták bebörtönzése megrázta és teljesen melléjük állította a művészt és 1919 március 21-ét mint a magyar nép szabadságának hajnalát üdvözölte. A közoktatási népbiztosság keretein belül megalakult a művészeti direktórium, amelynek vezetője Pogány Kálmán volt, és a festő-szakosztály vezetését Uitz Béla javaslatára Pór Bertalan vette át. Megkezdődött a művészkataszter felállítása, a segélyek szervezett szétosztása, a művészeti iskolák tanárainak kinevezése, kiadványtervek (Fényes Szegényember élete ciklusát levelezőlap-sorozatban készültek kiadni). De mindenek felett megrendezték a szocializált műkincsek hatalmas és felejthetetlen kiállítását a Műcsarnokban. Magyarország minden arisztokrata, főpap és burzsoá magángyűjteményének drágaságait, szépségeit terítették ki a proletárok elé.

1919 május elseje hatalmas feladatok elé állította a művészeket és valóban a legjobb építészek, szobrászok, festők, grafikusok álltak sorompóba, hogy a magyar munkásosztály első szabad május elsejéjét méltó keretek közt ünnepelje. A nagyszabású dekorációk között szerepelt Pórt — a Műcsarnok egész homlokfalát díszítő — plakátja, amely azonban a szélviharban megsemmisült. Ugyanekkor a lelkesítő plakátok nagyszerű sorát készítették a kommunista művészek, köztük Pór remekműveket. A proletárdiktatúra 133 napja a legsúlyosabb önvédelmi harcokban telt s az ellenforradalmi túlerő legyőzte.

Az emigráció nehéz évei vártak a legjobbakra s Pór Bertalannak is el kellett hagyni az országot, szívében melengetve mindvégig a meg nem valósított álmokat. Mert úgy érezte, hogy nagy méretekben tudja csak kifejezni magát, hatalmas allegóriákban kell szólnia a harcról, ami tovább folyt, a népről, amely leverve is gyűjtötte erőit az újrakezdéshez.

Szlovákiába ment, szülőföldjére, ahol akkor az első köztársaság idején éppen csak meghúzódhatott, de nagy feladatokra gondolni

sem lehetett az emigráns bolseviki magyarnak. Újra portrékat festett, portrékat, amelyek mindig átsegítették a nehézségeken, s festett még kedves, erdős-hegyes tájat, mély érzéseinek teljes odaadásával. Ezeknek a tájaknak formai megjelenése még a Nyolcak cézanni vonalát követi, de emberi tartalmában gazdagabb, semhogy a posztimpresszionizmus forma- és térkultuszának egyik megnyilvánulásaként tekinthetnők. Járt Bécsben is, a magyar emigráció középpontjában, hogy híreket kapjon a megcsúfolt hazáról, s szégyenét és dühét újra csak a pásztorokra és az állatokra bízta, azok egymásért, vagy egymás elleni harcában fejezte ki. A formák egyre egyszerűbbek, ismét a nagy összefoglalás felé törekszik, ellentétben a nagy kompozíciók szinte anatómiai részletességével, gazdagságával. A vonal erejére bízza magát, a nagy állatok kontúrjai áthasogatják, átölelik egymást, hogy mint keresztrímek, majd mint ölelkező rímek vigyék tovább a témát. A lehanyatló öreg pásztort körülállják állatai; a fiatalnak erős ökle csattan a bika homlokán. Áll a harc, a gyenge elhull, az erős megbirkózik az ellenséggel. De szelíd mélázással, messzi tekintő nyugalomban is látjuk a pásztort, a szlovák Lohengrint — ahogy a művész nevezi — mert hivatása, küldetése van : a harcos, minden rosszat elhárító erő ő maga.

A hosszabb szliácsi tartózkodás, ahol a művész felesége fürdőorvosként dolgozott, bizonyos anyagi egyensúlyt eredményezett, ami lehetővé tette, hogy 1923-tól kezdve a telet Párizsban töltsék. Közben 1934-ben kiállítást rendezett Pozsonyban, amely a szakemberek nagy elismerése mellett a burzsoázia teljes közönyével találkozott. A 20-as években megfordult Berlinben is mint Közép-Európa kultúrközpontjában, a forradalmi erők forró talaján. A weimari köztársaság ideje volt ez, mikor a hulló polgárság lába alól egyre inkább kicsúszott a talaj és egyre erősödött a munkásosztály.

Párizs az első világháború után gyűjtőhelye volt Kelet-Európa politikai menekültjeinek. Kis országok forradalmárai és Oroszország ellenforradalmárai egyként Párizsban kerestek menedéket. Párizs az imperializmus művészetének melegágya lett a két világháború közötti időben, s a 20-as évek különösen forrongóak az új formák keresésében, mert csak formákról volt szó, a téma lenézett, irodalmi elem volt, a „művészettől idegen elem", a festészetben és szobrászatban egyaránt. Matisse és Picasso a két nagy vezér, tehetségüknél fogva azok, de egy romló-bomló uralkodóosztály sodrása, igénye, pénze megszabta művészetük tartalmát és formáit. Ők maguk soha „atematikus" vagy „non figuratív" művészetet nem műveltek, amivé a gyenge követők silányították a képzőművészetet. De Matisse emberábrázolásában a dekoratív

megjelenítés az elsőleges, Picassónál pedig geometrikus formákra egyszerűsödik, vagy komplikálódik az ember és világa.

Pór Bertalan nem kapcsolódott szorosan iskolákhoz és főleg nem fertőzte meg az a francia művészi elv, hogy mindenáron mást, mint a többiek, vagy mint eddig volt. A korai arcképek és tájképek nagyszerű realizmusából indulva, a Nyolcak cézanne-os és expresszionisztikus keresgélése után, a levert forradalom alig kifejezhető sebével szívén : a jelképes ábrázoláshoz fordult. Pásztorai és állatai szimbolumokká nőttek, rendkívüli erők és harcok kifejezőivé.

A müncheni paktum után, 1938-ban végleg áttelepedtek Párizsba, ahol már 1931-től kezdve kiállított, ahol kezdték ismerni és becsülni nevét, munkásságát. Kiállított 1931-ben Povolovszky galériájában, 1932-ben résztvett a Párisban élő magyarok bemutatkozásán Van Oyen kiállítóhelyiségében a Rue Bonaparte-on. Bölöni György, a régi harcostárs, a Nyolcak idejéből való mentor, a kirakatban látja meg egy képét s úgy üdvözli, mint valami újra megtalált kincset. A felfedezés és emlékezés szenvedélye tüzesíti át, mikor Pór Bertalanról írva erőteljesen jellemzi a Horthy-fasizmust, ami elől mindketten elmenekültek :

„Hol élt ez a Pór Bertalan tíz esztendőn keresztül, hogy képei elrejtőztek az emberek szeme elől és miért rejtőztek el? Abból a generációból való ő is, amely a magyar forradalmak idején érte el zenitjét, akkor volt teljes erejében, hogy odahaza elfoglalja megilletö pozícióját. Ennek az évjáratnak egy sereg művésze lett annakidején akaratos emigráns, jórészt nem azért, mert politikai szereplésük miatt kellett menekülniök — hisz a magyar Vendome-oszlop ledöntését sem foghatták rájuk (utalás Courbet-ra) *— de nem bírták az ellenforradalmi Magyarország levegőjét, ahol — legkevesebb — csattogott a Horthy-bunkó (a nagy jubileumhoz illő emlegetni) és ugyancsak működött mindenfajta guillotine.“*

Ebben az időben, a 30-as évek elején, Barbusse lapja, a Le Monde körül csoportosult haladó magyar írók, s egy belga kritikus, aki nagyra becsülte Pór munkásságát, alkalmat adtak a rajzoknak a lapban való megjelenésére, lehetővé tették egy litográfiai album bruxelles-i kiadását és könyvillusztrálást. 1930-ban résztvett a Salon des Tuilleris egy csoportkiállításán. A zsűri tagjai nagy elismeréssel nyilatkoztak Pór képeiről.

Még mielőtt Párizsban letelepedtek volna, 1935-ben régi vágya teljesült, amikor meglátogatta a Szovjetuniót. Mint egyszerű Intourist-utas ment a feleségével és a moszkvai pályaudvaron orosz és emigráns magyar írók és művészek fogadták őket. Egy

félévet töltött Moszkvában és elhalmozták munkával, megbízásokkal. Illusztrálta Gergely Sándor 1514 c. regényét s az annál könnyebb volt, mert Dózsa parasztjai nem igen különböztek a szlovákiai hegyek népétől, amit oly jól ismert, szeretett, ábrázolt. Illusztrálta Hidas Antal verseskönyvét, Osztrovszkij : Az acélt megedzik c. regényét, lerajzolta az akkor már fekvő beteg Osztrovszkijt, a nagy írót (a rajz Elsa Triolet tulajdonában). Egy ízben említette Illés Bélának, hogy pénzük fogytán s vissza kell térniök Párisba. Illés még aznap 4000 rubeles megrendelést hozott és meghosszabbíthatták tartózkodásukat. Így tették lehetővé az elvtársak, hogy turista-útlevéllel, szokatlanul hosszú időt tölthessen Pór a Szovjetunióban. De ezentúl mindent megtettek, hogy nagy megbízatások útján bekapcsolják a szocializmus építésébe. A második ötéves terv ideje volt ez, a kultúrforradalom nagy lendülete, amikor élesen felvetődött a szocialista realizmus kérdése és az évben volt egy hatalmas ankét az össz-szövetségi művészek részvételével, ahol megbeszélték a képzőművészet előtt álló feladatokat. Pór Bertalan erős lökést kapott ettől az eleven és merőben másfajta művészi élettől. Megismerte azt a helyzetet, amikor nem műkereskedők, vagy ezeken keresztül a tőkésosztály irányítja a művészetet, hanem az alkotásaiban újjászülető nép egyre növekvő kulturális igénye. A művészek alig tudtak feladataiknak eleget tenni s Pór Bertalan is megbízást kapott egy gyár előcsarnokának díszítésére 5 × 15 m. felületen, majd egy tiszti ház számára 1,5 × 15 m. fríz elkészítésére. A gyárnak tervezett freskó két kis ceruzavázlata maradt meg csupán, de ebből is láthatjuk az elképzelés nagyszerűségét. A lapos ívvel zárt fekvő téglalap négy oszloppal mezőkre osztott. A négy oszlopon Marx, Engels, Lenin és Sztálin medaillonba foglalt portréi, a mezőkben a munkásmozgalom történetének különböző állomásai.

A történelem itt is beleszólt s amint nem valósíthatta meg 1919-ben a parlamenti freskót, éppúgy akadályok tornyosultak a moszkvai freskók kivitelezése elé. A vázlatok bemutatása után, 1936 májusában azzal az elhatározással utaztak el Moszkvából, hogy feloszlatják szliácsi és párisi lakásukat és visszatérnek a Szovjetunióba. Pór Bertalan már érett művész volt, ötvenes éveinek derekén, amikor végre hozzájuthatott volna nagy álmainak megvalósításához : a győztes proletariátus országában, a szocialista Szovjetunióban festhetett volna hatalmas felületeken, agitatív témájú képeket. De a nemzetközi helyzet akkor már lehetetlenné tette a visszatérést.

Párizsban már a fasizmus erjesztette a francia burzsoáziát és növekedett az együttműködés tendenciája. A francia munkásosztály minden erejét latbavetette a nemzeti egység megterem-

téséért, de áruló vezetői eljátszották az ország függetlenségét. Pór Bertalan letelepedésétől, tehát 1938-tól kezdve egész a felszabadulásig nem állított ki többé, de mindinkább részt vállalt az antifasiszta mozgalom feladataiból. A magyar vonal különböző formái közt egyik volt a Szakmaközi Bizottság, amelyben dolgozott s amelynek legfontosabb akciói a bebörtönzöttekért — Rákosi, Dimitrov stb. — való kiállás, demonstrációk és gyűjtések voltak. Az antifasiszta magyar írók és művészek csoportja 1938-ban lapot alapított Üzenet címen, de a háború kitörése napján be kellett szüntetni a lapot is, a csoport működését is.

A német megszállás alatt, 1941 májusában Pór Bertalant is letartóztatták és augusztusig fogva tartották francia őrizet alatt. Ekkor még lehetséges volt egy olyan rendelet kibocsátása, mely szerint az 55 éven felülieket és betegeket szabadlábra helyezték. Kiszabadulása után idegen néven, idegen lakásban éltek, a legkorlátozottabb munkalehetőségek között, de Pór, mint a többi magyar művész, röplapokat készített a magyar ellenállási mozgalom számára. A francia ellenállási mozgalom az egész világ bámulatát kivívta és nem hiába nevezték a mozgalmat szervező és vezető pártot a „kivégzettek pártjá"-nak (Le Parti des Fusillés): mérhetetlen áldozatok árán jutott el 1944 augusztus 25-ig, a felszabadulás napjáig.

Pór felszabadulás utáni első szereplése a Front National által szervezett Unesco-kiállításon volt. 1945 őszén megbetegedett, megoperálták és három hónapot töltött kórházban. Ez alatt megalakult a Magyar Függetlenségi Mozgalom, melynek elnöke Bölöni György volt s Magyarországra való visszatérése után Pór Bertalan vette át vezetését. Résztvett a felszabadult Franciaország művészi mozgalmaiban s a magyar művészcsoport — a spanyolok után elsőként — meghívást kapott a l'Union des Arts Plastiques, a francia haladó művészek egyesületébe. Fougeron, Laglenne, Gromaire üdvözölték a magyar művészeket és méltatták őket mint nagy hazafiakat, akik résztvettek a szabadság kivívásában s hű fiai az újjászületett Magyarországnak. 1947-ben Budapesten a magyar képzőművészek szakszervezetében kiállítást rendeztek Pór Bertalan grafikáiból, s a kiállítást Révai József elvtárs méltató szavai nyitották meg. 1948 áprilisában Fougeron és Pignon francia művészek rábeszélésére műteremkiállítást rendezett, amelyet — az aláírások tanúsága szerint — a következők látogattak: H. Masson, Auricoste, Elsa Triolet, Czóbel, B. Pignon, Boris Taslitzky, A. Fougeron, F. George, Laglenne, tehát a francia művészélet vezetői. E kiállítás sikere után meghívták, hogy vegyen részt az 1948 május 22-én nyíló, az Elsa Triolet vezetése alatt álló Maison de la Pansés-ben a L'Union

des Arts Plastiqus keretében rendezett kiállításon. A kiállítás címe Les Bestiaires (állatmesék gyűjteményének neve) volt, minthogy csupa állatábrázolás szerepelt. Valentine Hugo (Victor Hugo unokája) és Jean-Lurçat képei és szőnyegei között Pór Bertalan komor és harcos állatai is bemutatásra kerültek. Az ünnepélyes megnyitón Aragon és Eluard, a francia kommunista írók legkiválóbbjai üdvözölték a „nagy magyar festőt". A francia sajtó nagy ünneplésben részesítette Pór Bertalant, aki búcsúzott Páristól, készült haza a szabad Magyarországra, hogy — mint a Les Lettres Francaises kritikusa írta — „újra megtalálja inspirációinak költői forrását". A Tribune des Nations — többek közt — ezt írta: „*Pór képei revelációnak hatnak, visszaadják a művészetben való hitünket és rajzai révén megértjük a művészet értelmét is. Franciaország önnön magának tartozik azzal, hogy ezt a nagy művészt kellőképpen értékelje és azzal a dicsőséggel övezze őt is, munkáit is, amely megilleti*". Így búcsúzott Franciaország haladó értelmisége Pór Bertalantól, aki majd három évtizede elszakadt hazájától, s akinek munkája és harca szorosan összefonódott a francia szabadságharcosok munkájával, életével.

1948 nyarán megérkeztek Budapestre. Legelőbb is egy klinikai szobába vonult be, hogy kicsit megerősödjék a háborús nélkülözések után s izgatottan várta, hogy dolgozhassék. Hazatérése előtt ezeket mondta egy barátjának: „*Nem is tudod milyen boldog vagyok, Olyan fiatalnak érzem magam, mint talán még soha. Úgy érzem festői pályám csak most kezdődik igazán. Dolgozni akarok, ott akarom folytatni, ahol 30 évvel ezelőtt abbahagyatták velem. A magyar demokráciát akarom szolgálni ecsetemmel*".

Pór Bertalan beváltotta programmját. S ha a régi Pór nehéz életkörülményei miatt, a fiatalon vállalt terhek miatt, majd az emigráció nehézsége miatt „öreg fiatal" volt, a szabad Magyarország, a párt bizalma „fiatal öreg"-gé tették. Megfiatalodott valóban, fiatal ma is, telve szenvedéllyel, nagy tervekkel, lelkesen fest és tanít.

Visszatérése óta minden évben nagy és jelentős művel járul hozzá az új magyar művészet megteremtéséhez. 1949-ben Sztálin elvtárs születésnapjára festette a világviszonylatban is legszebb, legemberibb, legszeretetreméltóbb Sztálin-portrét. 1950-ben festette „Rákosi elvtárs a termelőszövetkezetek első kongresszusának küldöttei között" c. nagy kompozícióját. 1951-ben készült az „Urak országából dolgozók hazája" c. vászna, amely Rákosi elvtársat a Parlamentben Kossuth-díjasok között ábrázolja. Ugyancsak 1952-ben készült Rákosi elvtárs és Rákosi elvtársnő portréja. Az évben, az arcképkiállításon, kiemelkedett ragyogó

realista ábrázolásaival. A III. Magyar Képzőművészeti Kiállításon három remek grafikát állított ki, három tökéletes rajzú, szuggesztív önarcképet. De a nagy állomások között szüntelenül rajzolt, tervezgetett. Rákosi elvtársról pl. a rajzok százait készítette — emlékezetből — mert olyan erejű és jelentőségű portrét akar festeni a magyar munkásosztály legnagyobb fiáról és vezetőjéről, Lenin és Sztálin tanítványáról, mint a Sztálin-arckép.

Önarcképeinek sora az elsőtől, a borongós ifjútól kezdve, az utolsó, néhány héttel ezelőtt készült harcos, mindkét kezében ecsetet — fegyverét — tartó energikus, nagyon kifejező és nagyon művészi ábrázolásig, azt mondhatni; napló. Az alig 21 éves fiútól a harcokban és küzdelmekben edzett, érett művészig, több mint fél évszázad telt, és milyen gazdag, küzdelmes, érlelő évszázad. Adyval szólva — akit szeretett s akit szintén hasonlíthatatlan erővel ábrázolt — „Valaki az Értől indul el S befut a szent, nagy Óceánba."

Ecsetjével, ceruzájával mindvégig harcos volt. S hogy itthon végre nyílt szóval vallhatott, elvetette a jelképeket, a bikákba és pásztorokba rejtett jelbeszédet és tiszta szívvel, tiszta szóval, magasszínvonalú realista műveken hirdeti a művészet egyetlen értelmét : a néppel a népért. Művészetének következetes pártossága a legmagasabb példa minden haladó művész számára.

A Magyar Dolgozók Pártja és a kormány támogatta és honorálta Pór Bertalan példamutató művészetét és Munkácsy-díjjal, két Kossuth-díjjal, valamint az Érdemes Művész megtisztelő rangjával tüntette ki.

Oelmacher Anna

KIÁLLÍTOTT MŰVEK JEGYZÉKE

Kanyargós út, 1897	olaj	33,5 × 25	Műv. tul.
Anyám, 1899	olaj	34,5 × 24,5	Műv. tul.
Öreg koldus, 1899	olaj	40 × 30	Műv. tul.
Koldusasszony 1899	olaj	40 × 31,5	Műv. tul.
Férfiarckép, 1899	olaj	39 × 30	Műv. tul.
Berény Róbert apja, 1900	olaj	68 × 55	Műv. tul.
Berény Róbert anyja, 1900	olaj	68 × 55	Műv. tul.
Kislány, 1903	olaj	68 × 55	Műv. tul.
Férfiarckép, 1901	olaj	40 × 38	Műv. tul.
Női arckép, 1901	olaj	70 × 60	Műv. tul.
Kislány, virággal, 1901	olaj	80 × 64	Műv. tul.
Alvó lány, 1902	olaj	62 × 77	Műv. tul.
A csók, vázlat, 1902	olaj	32 × 38	Műv. tul.
Apám, 1902	olaj	47 × 38	Műv. tul.
A művész apja, 1902	olaj	137 × 110	Műv. tul.
Bethlen Gyula szobrász arcképe, 1902	olaj	70 × 49	Sz. M. tul.
Patak, 1903	olaj	28 × 32,5	Műv. tul.
Arckép, 1903	olaj	54 × 43	Műv. tul.
Patak, 1903	olaj	28 × 23,5	Műv. tul.
Kislány arcképe, 1903	olaj	110 × 63	Műv. tul.
Önarckép, 1903	olaj	37,5 × 33	Sz. M. tul.
Vázlat egy arcképhez, 1903	olaj	44 × 32	Műv. tul.
Ulrich százados arcképe 1903,	olaj	63 × 49	Műv. tul.
Arckép, 1904	olaj	105 × 85	Műv. tul.
Arckép, 1905	olaj	100 × 74	Műv. tul.
Női arckép, 1905	olaj	100 × 73	Műv. tul.
Női arckép, 1905	olaj	110 × 80	Műv. tul.
Dunántúli táj, 1905	olaj	33,5 × 48	Műv. tul.
Városligeti részlet, 1905	olaj	80 × 63	Sz. M. tul.
Tájkép, 1906	olaj	36 × 57	Műv. tul.
Tájkép, 1906	olaj	63 × 48	Műv. tul.
Önarckép, 1906	olaj	42,5 × 35	Sz. M. tul.
Önarckép, 1907	olaj	42 × 35	Műv. tul.
Kilátás az erdőből, 1907	olaj	37 × 47,5	Műv. tul.
Férfiarckép, 1907	olaj	58 × 48	Műv. tul.
Szepesi táj, vázlat, 1908	olaj	48 × 58	Műv. tul.
Önarckép, 1909	olaj	67,5 × 54	Sz. M. tul.
Erdei út, 1909	olaj	62 × 41	Műv. tul.
Nemes B. arcképe, 1909	olaj	68 × 56	Műv. tul.
Lechner Ödön arcképe, 1909	olaj	51 × 41	Tört.Arcképcs.t.
Családom arcképe, 1909	olaj	176 × 205	Műv. tul.
Tanulmány, 1910	olaj	76 × 63	Sz. M. tul.
Szepesdi erdőrészlet, 1910	olaj-vázl.	78 × 100	Műv. tul.
Velence, 1910	olaj	50 × 60	M. gy. tul.
Arckép, 1911	olaj	76 × 68	Sz. M. tul.
Vázlat a Népopera freskójához, 1911	olaj	2,96 × 10,90	Műv. tul.

Hegyibeszéd, 1911	olaj	245×445	Műv. tul.
Tiszta szerelem, 1911	olaj	238×350	Műv. tul.
Arckép, 1911	olaj	65,5×55	Műv. tul.
Színtanulmány a népopera freskójához, 1911	olaj	77×46	Műv. tul.
Fővárosi freskóterv pályázat, 1912	olaj	25×106	Műv. tul.
Női arckép, 1912	olaj	67×54	Műv. tul.
Fenyőerdő, 1913	olaj	48×62	M. gy. tul.
Vázlat feleségem arcképéhez, 1913	olaj	67×64	Műv. tul.
Tanulmány egy ebédlő freskótervéhez, 1913	olaj	168×87	Műv. tul
Tanulmány egy ebédlő freskótervéhez II.		142×87	Műv. tul.
Női arcképhez tanulmány, 1913	olaj	75×59	Műv. tul.
Önarckép, 1913	olaj	77×64	Műv. tul.
Táj, 1914	olaj	51×61	Műv. tul.
Tájkép, 1916	olaj	95×75	M. gy. tul.
Háborús táj, 1916	olaj	51×65	Sz. M. tul.
Anyám, 1918	olaj	117×95	Műv. tul.
Siófoki táj, 1918	olaj	46×64	Sz. M. tul.
Táj házakkal, 1923	olaj	30×47	Műv. tul
Szliácsi táj, 1925	olaj	57×46	Műv. tul.
Pásztor kompozíció, 1927	olaj	33×41,5	Műv. tul.
Párizsi Szajnapart, 1927	olaj	60×72	Műv. tul.
Párizsi táj, 1927	olaj	39×49	Műv. tul.
A pásztor. Allegoria, 1930	olaj	73×60	Műv. tul.
Bika, 1930	olaj	73×60	Műv. tul.
Magány, 1930	olaj	60×72	Műv. tul.
Kompozíció, 1930	olaj	90×115	Műv. tul.
Fenyők, 1930	olaj	46,5×37	Műv. tul.
Szliácsi nyírfák, 1933	olaj	35×46	Műv. tul.
Öreg fa, 1933	olaj	32.5×41	Műv. tul.
Szliácsi országút, 1933	olaj	36×45,5	Műv. tul.
Szlovák pásztor, 1933	olaj	87×114	Műv. tul.
Szliácsi táj, 1935	olaj	105×130	Műv. tul.
Szliácsi táj, 1935	olaj	47×61	Műv. tul.
Szliácsi táj, 1935	olaj	38×51	Műv. tul.
Vázlat egy arcképhez, 1936	olaj	115×90	Műv. tul.
Út az erdőben, 1936	olaj	60,5×49,5	Műv. tul.
Szliácsi táj, 1936	olaj	28×35	Műv. tul.
Szliácsi táj, 1936	olaj	38×47	Műv. tul.
Szliácsi táj, 1937	olaj	51×61	Műv. tul.
Szliácsi táj, 1937	olaj	46×60,5	Műv. tul.
Tájkép, 1937	olaj	45×60	Műv. tul.
Tanulmány egy kisl ny arcképéhez, 1937	olaj	92×74	Műv. tul.
Szliácsi üdülő, 1938	olaj	46×60,5	Műv. tul.
Szliácsi üdülő, 1939	olaj	46×61	Műv. tul.
Kompozíció, 1942	olaj	91×115	Műv. tul.
Berkesné arcképe, 1948	olaj	53×44,5	Műv. tul.
I. V. Sztálin, 1950	olaj	93×73	Min. Elnökség
Urak országából dolgozók hazája, 1951	olaj	300×450	M. Népk. Eln. Tanácsa tul.

A Termelőszövetkezetek I. Kongresszusa küldötteinek fogadása a Parlamentben, 1950	olaj	176×267	M. D. P. tul.
Vázlat „A Termelőszövetkezetek I. Kongresszusa küldötteinek fogadása a Parlamentben, 1950	olaj	28×48	
Tanulmány a „Rákosi Mátyás elvtárs a Parlamentben a termelőszövetkezeti tagokkal beszél" c. képhez, 1950	olaj	30×60	Műv. tul.
Rákosi Mátyás arcképe, 1952	olaj	130×105	M. Népk. Eln. Tanácsa tul.
Rákosi Mátyásné arcképe, 1952	olaj	81×65	Műv. tul.
Önarckép, 1953	olaj	100×75	Műv. tul.
Cigányok, 1907	tempera	60×73	Műv. tul.
Kompozíciós vázlat a parlamenti képhez, 1918	tempera	27×38	Műv. tul.
Parlamenti freskóvázlat, 1918	tempera	54×68	Műv. tul.
Tájkép, 1950	pasztell	43×60	Műv. tul.
Pasaréti út, 1950	pasztell	50×63	Műv. tul.
Pasarét, 1950	pasztell	47×62	Műv. tul.
Önarckép, 1952	pasztell	62×46,5	Nép.Min.tul.
Világ proletárjai egyesüljetek, 1919	plakát	Munk. Mozg. Int. tul.	
Feleségeitekért, gyermekeitekért előre, 1919	plakát	Hadt. Múz. tul.	
Tanácsköztársasá	plakát	Hadt. Múz. tul.	
Ady emlékünnepség, 1939	plakát	Munk. Mozg. Int. tul.	
Párizsi plakát, 1946	plakát	Műv. tul.	
Köztársaság első évfordulójára, 1947	plakát	Műv. tul.	
Népfrontra szavazzunk, 1952	plakát	Munk. Mozg. Int. tul.	
III. Magyar Békekongresszus, 1952	plakát	Munk. Mozg. Int. tul.	

Grafikák

Pót Bertalan festő

Szöveyten emlitett mű: Teleségeitekért, gyermekeitekért előre!
/Plakát 1919/

1966 feb. 23 Magyar Nemzet

MDK

Pór Bertalan

Gyenes Tamás müve gipsz

Gyenes T. emlékkiáll. N.Galéria 1966.

M.D.K

Pór Bertalan
festő

1948-ban a Nemzeti Szalonban kiállításon vesz részt, ahol a Franco ellenes nyugat európai művészek állítottak ki műveket.

Dévényi Iván: Vörös Béla szobrászművész
Művészet, 1965. november — 34 lap

Pór Bertalan.

festőművész.

Az
1919. óta emigrációban élt mester hazaérkezése előtt, 1947. tavaszán rendezték meg a Szabad Szervezet kiállítási helyiségeiben grafikai tárlatát. A művész a „Nyolcak" egyik alapítója volt. 1948-ban tért haza. A Képzőművészeti Főiskola tanára lett.

Szemle.
Népművelés, 1965. 5. sz. 37. old.

Pór Bertalan

meghalt 1963-66 között.

Nógrád 1966 10-f 5 old.

Pór Bertalan

Szerepelt a „Magyar képzőművészek a fasizmus ellen" c. kiállításon.

Evangélikus Élet 1966. jan. 9.

Pór Bertalan

szerepelt a „Magyar képzőművészet a fasizmus ellen" c. kiállításon.

Új Élet 1966. jan. 1.

Pór Bertalan

Szerepelt a „Magyar művészek a fasizmus ellen" c. kiállításon.

Helyipar és Városgazdálkodás 1966. jan.

Pór Bertalan festő

M.D.V.

Részt vettek művei a kiállításon.

Solymár Istvánné: Művészet és ellenállás Európában
Művészet, 1966. február - 32 lap

M.D.K.

Pór Bertalan
festő

Történelmi képei monumentális
ábrázolást mutatnak. – A dühödt
bika és az ember hürdelmeben tákolja
meg a halomi és a népek ellenállásának
jelképet

D. Fehér Ismeza: Soha többe fasizmust!

Művészet, 1966. április – 7 lap

M.D.K

Pór Bertalan
festő

1952-ben a Főiskolán tanította
Váci Andrást.

Kovács Gyula: Váci András művészete
Művészet, 1966. március - 30 lap

MDK

Pór Bertalan, festő

A II. ker.-i Gyergyó utcát az 1964-ben elhunyt Pór Bertalanról nevezték el.

—: Az adózással új utcaelnevezések tárgyalt a fővárosi Tanács VB 5.

NÉPSZABADSÁG Bp. 1966. szept. 29.